

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W SZCZECINIE**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
DLA NADLEŚNICTWA NOWOGARD**

na okres od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2029 r.

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

Program opracowano

w Biurze Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wlkp.

Program wykonała:

Magdalena Małecka

sekretariat@gorzow.buligl.pl
www.gorzow.buligl.pl

Gorzów Wielkopolski 2019

Spis treści

Wprowadzenie	7
A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA NOWOGARD.....	8
1. Historia regionu.	8
2. Historia Nadleśnictwa.	11
3. Położenie.	12
4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.	14
5. Regionalizacja geobotaniczna.	15
6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.	15
7. Regionalizacja klimatyczna.	17
8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Nowogard w gospodarce przestrzennej regionu.	18
9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.	18
10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Nowogard.	19
11. Charakterystyka kompleksów leśnych.	20
B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWA I PROPONOWANE	21
I. Ustawa o ochronie przyrody.....	21
1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Nowogard.	21
2. Rezerваты przyrody.	22
3. Park krajobrazowy	31
4. Obszary Natura 2000	33
5. Obszary chronionego krajobrazu	52
6. Pomniki przyrody istniejące	53
7. Pomniki przyrody proponowane.	57
8. Użytki ekologiczne istniejące.	58
9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	61
10. Ochrona gatunkowa	67
II. Ustawa o lasach.....	77
1. Gospodarstwo specjalne.	78
2. Lasy ochronne	78
III. Inne formy ochrony przyrody.....	79
1. Obszar węzłowy i korytarze ekologiczne	79
C. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE.....	82
1. Rzeźba terenu	82
2. Budowa geologiczna	82
3. Typy gleb.	83
4. Wody.	84

5. Roślinność.	87
6. Świat zwierzęcy.	89
7. Typy siedliskowe lasu.	89
8. Drzewostany.	90
☐ Bogactwo gatunkowe.....	90
☐ Budowa pionowa	91
☐ Pochodzenie	93
9. Ekologiczna ocena stanu lasu.	93
☐ Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem	93
☐ Formy aktualnego stanu siedliska	95
☐ Formy degeneracji lasu	96
10. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Nowogard.	98
11. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Nowogard.	128
12. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Nowogard.	131
D. ZAGROŻENIA.....	137
1. Czynniki biotyczne	137
2. Czynniki abiotyczne	139
3. Czynniki antropogeniczne	140
E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.....	144
1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.	144
2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.	145
F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.	146
I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody	146
II. Fakultatywne wskazania ochronne	146
1. Ochrona różnorodności biologicznej.	146
2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.	147
3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.	148
4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.	148
5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.	148
6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.	149
7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców.	149
8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.	149
9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogeniczných w lasach.	150
10. Kształtowanie strefy ekotonowej.	150

11. Promocja i edukacja ekologiczna	151
PIŚMIENNICTWO	155
Spis rysunków	156
Spis tabel	157
KRONIKA	159

Wprowadzenie

Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Nowogard jest integralną częścią planu urządzenia lasu na okres od 1.01.2020 r. do 31.12.2029 r.

Aktualnie opracowanie uwzględnia zapisy zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody oraz ustalenia Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno – Gospodarczej.

Celem programu jest:

- inwentaryzacja i zobrazowanie bogactwa przyrodniczego lasów;
- wskazanie obiektów do objęcia ochroną;
- przedstawienie istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszanie metod sprawowania i rozwijania ochrony przyrody;
- umożliwienie, obecnie i w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- ochrona zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Nowogard opracowano zgodnie z zapisami § 110 Instrukcji Urządzania Lasu z (CILP, Warszawa 2012r.), z wykorzystaniem zapisów z „Instrukcji sporządzenia programu ochrony przyrody” (MOŚZNiL Departament Leśnictwa, Warszawa 1996r.) oraz w oparciu o Ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2018 r., poz. 2129 ze zm.), Ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2018, poz. 1614 ze zm.), rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. (Dz. U. 2012 Nr 0 poz. 1302) w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu.

Wykonawcą programu jest BULiGL Oddz. w Gorzowie Wlkp.

Program został wykonany na podstawie:

- danych zebranych w trakcie prac urządzania lasu (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2018/2019);
- danych zebranych w inwentaryzacji szczegółowej do Programu Ochrony Przyrody (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2019 r.);
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Nowogard;
- informacji otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie.;
- innych informacji zebranych na potrzeby programu.

A. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA NOWOGARD

1. Historia regionu¹²³.

Począwszy od wczesnego średniowiecza ziemia nowogardzka charakteryzowała się bogatym osadnictwem. Wykopaliska z okresu kultury prałużyckiej są dowodem na to, że już ok. 3500 lat temu początek miastu dał gród leżący na półwyspie nieistniejącego obecnie Jeziora Grodzkiego. Gród umocniony był wałem drewniano-ziemnym. Bezpośredni dostęp do niego był od strony zachodniej, natomiast ze wschodnim brzegiem jeziora połączony był drewnianym pomostem. Wewnątrz grodu ulokowane były budynki zamieszkałe przez kasztelana i jego otoczenie. Na podgrodziu zamieszkiwała ludność słowiańska, zajmująca się głównie rybołówstwem, rolnictwem i rzemiosłem. Nowe tereny pod uprawę pozyskiwano poprzez karczowanie i wypalanie lasów puszczy.

Istotne znaczenie dla rozwoju osady miało jego usytuowanie przy głównym szlaku komunikacyjnym – drodze wojenno-handlowej, biegnącej z Wolina do Kołobrzegu. W 1124 r. tą drogą podążał orszak św. Ottona, wysłany przez Bolesława Krzywoustego na Pomorze Zachodnie. Najprawdopodobniej właśnie wtedy ludność Nowogardu przyjęła chrzest. W 1130 r. z inicjatywy biskupa Wojciecha z Wolina rozpoczęto tu budowę drewnianego kościoła pod wezwaniem Matki Bożej. Przyjęcie wiary chrześcijańskiej miało wielki wpływ na rozwój osady targowej, która szybko zaczęła nabierać cech miejskich.

Przełomowym w historii miasta był 1268 r., kiedy to książę pomorski Barnim I oddał gród wraz z okolicznymi ziemiami na własność biskupowi kamieńskiemu Hermanowi von Gleich (dokument „*Nogart Castrum et villo sive oppidum episcopi Camiensis*” - Nowogard zamek i miasto oraz wszystkie posiadłości wiejskie biskupów kamieńskich).

W 1274 r. biskup Herman osadził w Nowogardzie swojego krewnego – grafa z Braunschweigu – Ottona von Eberstein, obdarowując go jednocześnie 700 łanami ziemi. Od tego czasu datuje się napływ ludności niemieckiej, zarówno do samego Nowogardu, jak i do okolicznych wsi.

Nowogard i okoliczne ziemie był we władaniu rodu Ebersteinów do 1663 r. Od nich otrzymał w 1309 r. prawa lubeckie, w wyniku czego rozpoczęto przebudowę starego i kształtowanie nowego układu przestrzennego miasta. W pierwszej połowie XIV w. rozpoczęto budowę obronnych murów wokół miasta, a przy rynku wzniesiono ceglany ratusz oraz kościół.

Po śmierci ostatniego z Ebersteinów ziemia nowogardzka przeszła w posiadanie księcia Bogusława Croy d'Archot, a następnie (1684 r.) stała się własnością elektorów brandenburskich. W 1724 r. do okręgu nowogardzkiego przyłączono majątek Dewitzów, właścicieli Dobrej. Powstały w ten sposób powiat Dobra-Nowogard przetrwał do początku XIX w.

¹ <http://liceziemi.blogspot.com/2017/02/nowogard-czesc-i-dzieje-miasta.html>

² <http://www.pomeranica.pl/wiki/Nowogard>

³ <https://zabytek.pl/pl/obiekty/dobra-zamek-von-dewitzow>

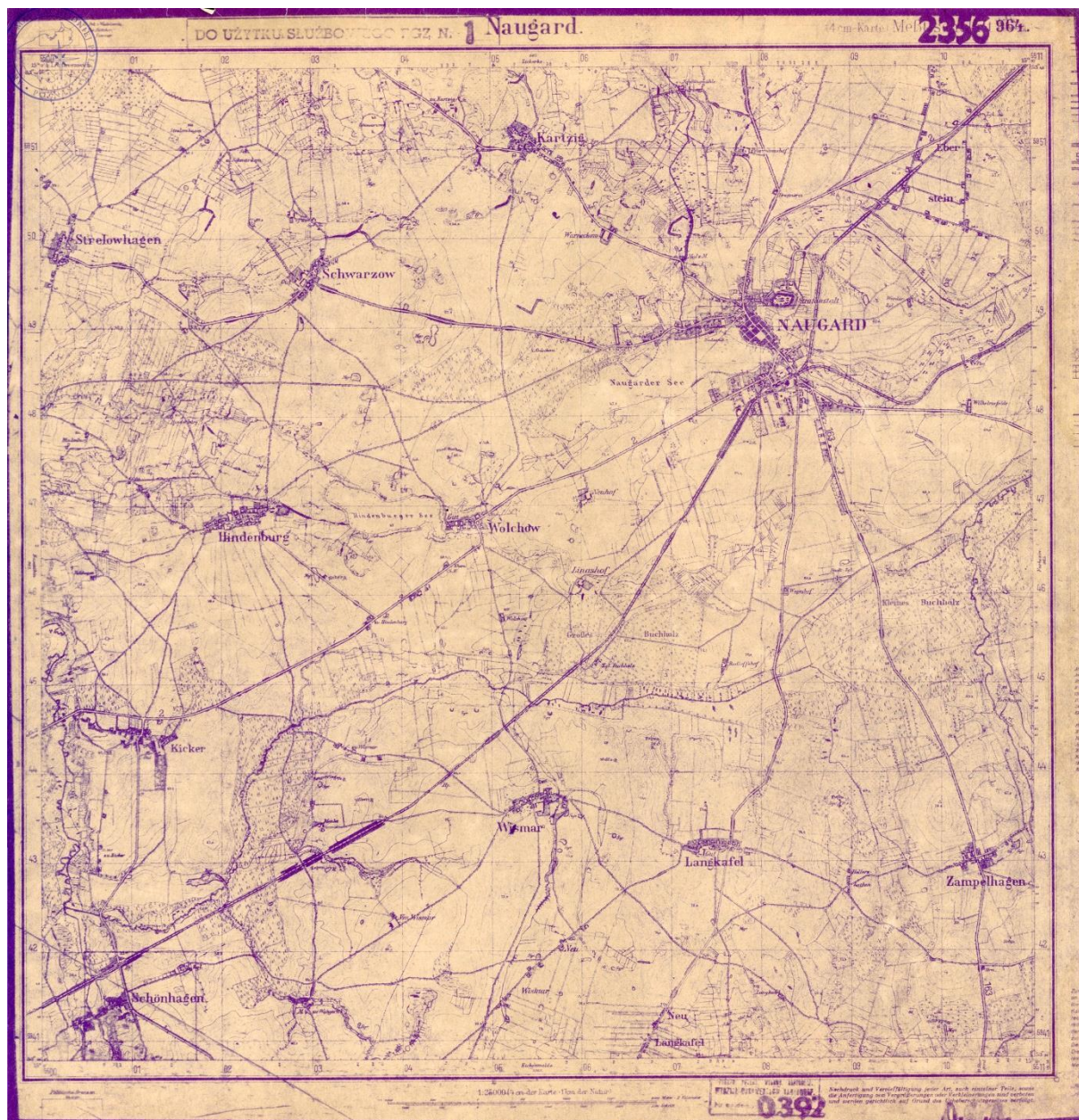
Liczne znaleziska archeologiczne (m.in. kamienne narzędzia, ozdoby z brązu, pozostałości obronnego grodu pierwszych Słowian z końca VI w.) dowodzą, że ziemia doberska zasiedlona została bardzo wcześnie. Pierwszą siedzibę rycerską założył tu w XIII w. Przybysław IV z Parchimia, właściciel tych ziem. Wzmianki o zamku w Dobrej pojawiły się w dokumentach z 1287 oraz 1294 r. Kolejnymi, którzy władali okolicznymi dobrami byli Beyrow z Meckleburgi oraz Henryk de Dobere. W XIV w. Dobra i okoliczne ziemie stały się własnością rodu von Dewitz.

Wojny, wielkie epidemie, pożary, sprawiły, że Nowogard i okolice przez stulecia nie rozwinęły się na tyle, by stać się bardzo istotnym ośrodkiem na Pomorzu Zachodnim. Na początku XVIII wieku podstawą gospodarki było tu rolnictwo, poza tym istniało chałupnicze tkactwo lniane, a rzemieślnicy skupiali się w różnych cechach. Z tego okresu zachowała się ciekawa wzmianka kronikarska informująca, że skarb państwa nagroził premią finansową nowogardzkie bractwo strzeleckie (utworzone jeszcze przez Ludwika III von Everstein w końcu XVI w.) za oczyszczanie okolic Nowogardu z „wilków i innych szkodników”.

XIX w. był czasem, gdy po zakończonych wojnach napoleońskich miasto Nowogard zaczęło dość szybko się rozwijać. W 1808 roku Nowogard stał się siedzibą powiatu (od 1724 był miastem powiatowym wraz z pobliską Dobrą). W 1810 r. rozpoczęto przebudowę zniszczonego i opuszczonego od dawna zamku, w celu jego adaptacji na więzienie. W ramach tych prac osuszono otaczające warownię jezioro. W 1819 do powiatu nowogardzkiego przyłączono Goleniów i Maszewo. Rozwijające się miasto potrzebowało dla siebie przestrzeni, dlatego stare, w wielu miejscach zniszczone mury obronne rozebrano w 1825 r. W 1836 zrealizowano największą w owym czasie inwestycję, jaką była budowa szpitala. W kolejnych latach rozpoczęto użytkowanie dużej żwirowni miejskiej, działalność rozpoczęła miejska cegielnia, wzniesiono nowy budynek szkoły. W 1848 w mieście funkcjonował tartak, dwa młyny wodne, cztery wiatraki, dwa browary, pięć destylarni i drukarnia. Ponadto w mieście rozwinęło się rzemiosło. W 1850 wybudowano gmach sądu okręgowego, zachowany do dziś. Również w 1850 utworzono muzeum regionalne, które działało do II wojny światowej. W tym czasie zaczęto też aranżować oblicze miasta zgodnie z modnymi trendami – w 1859 r. rozpoczęto zakładanie parku pomiędzy zachowanym fragmentem murów miejskich i jeziorem. Od drugiej połowy XIX w. wokół miasta powstawały zagrody rolnicze, a nawet cała osada rolnicza nazwana Eberstein (dziś Wojcieszyn), na cześć dawnych właścicieli Nowogardu. Jednocześnie, jeszcze pod koniec XIX w. w dolinkach okolicznych cieków rozpoczęto wydobywanie torfu, który był wówczas głównym źródłem energii w mieście. Z początkiem XX w. miasto zaczęło wprowadzać infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną. Wzdłuż brzegu jeziora wytyczono promenadę, kąpieliska i dom wypoczynkowy. W okresie tym wybudowano również gazownię i rozdzielnię elektryczną, powstaje nowy budynek poczty, rozwijało się budownictwo mieszkaniowe. W 1902 otwarto połączenie kolejowe między Nowogardem a Dobrą.

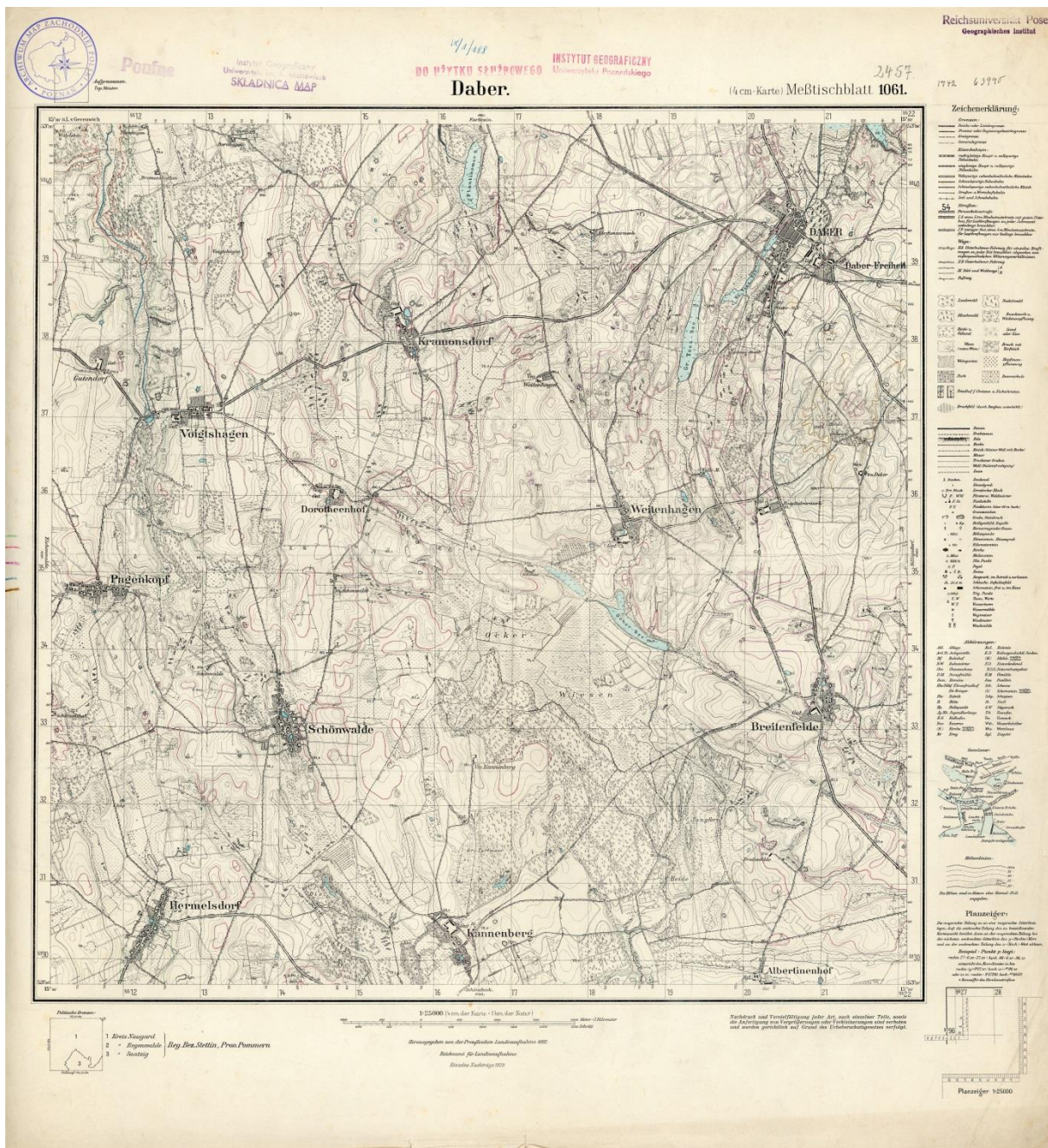
Wybuch II wojny światowej przerwał okres rozwoju miasta. Na przełomie lutego i marca 1944 r. w bezpośrednim sąsiedztwie Nowogardu toczyły się walki między niemiecko-

radzieckie, wskutek których zniszczeniu uległo 70% miasta. Od 1945 r. miasto i ziemia nowogardzka włączone zostały w granice państwa polskiego.

Rysunek 1. Nowogard i okolice. Mapa: 2356_Naugard_Kopia_1936⁴.

⁴ Źródło mapy: mapy.amzp.pl

Rysunek 2. Dobra i okolice. Mapa: 2457_Daber_1929⁵

2. Historia Nadleśnictwa.

Wieloobróbowe Nadleśnictwo Nowogard powstało dnia 19 czerwca 1972 r. na podstawie Zarządzenia Nr 27 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych w sprawie likwidacji oraz zmian w zasięgu terytorialnym nadleśnictw podległych Okręgowemu Zarządowi Lasów Państwowych w Szczecinie. W jego skład weszły dwa obręby, które funkcjonowały przedtem jako samodzielne jednostki: Nadleśnictwo Czermnica i Nadleśnictwo Nowogard.

Dawne Nadleśnictwo Czermnica powstało w 1945 r., głównie z lasów stanowiących wcześniej własność prywatną (majątki ziemskie). Twórcą i pierwszym kierownikiem jednostki był inż. Roman

⁵ Źródło mapy: mapy.amzp.pl

Naturski. Podczas niespełna dwóch lat funkcjonowania Nadleśnictwa dokonano podziału na leśnictwa oraz sporządzono plan gospodarczy (oparty na przybliżonej tabeli klas wieku) określający sposób zagospodarowania lasów na przyszłe 5 lat. Administrowanie tak rozległym obszarem było jednak zadaniem wyjątkowo trudnym z braku środków transportu i komunikacji, dlatego wystąpiono z inicjatywą wyodrębnienia części gruntów Nadleśnictwa. i utworzenia z nich nowej jednostki.

Dawne Nadleśnictwo Nowogard powstało w 1948 r., a w jego skład weszły lasy Nadleśnictwa Czermnica, Nadleśnictwa Wrzosowo, dawne lasy prywatne dużych majątków ziemskich i drobnych posiadaczy oraz lasy miejskie Maszewa i Nowogardu.

Przed wybuchem II wojny światowej lasy prywatne charakteryzowały się brakiem regularnego podziału powierzchniowego, dużą ilością drobnych wyłączeń często o przypadkowym składzie gatunkowym. Okres wojny dla lasów był szczególnie niekorzystny z uwagi na rabunkową gospodarkę tego okresu.

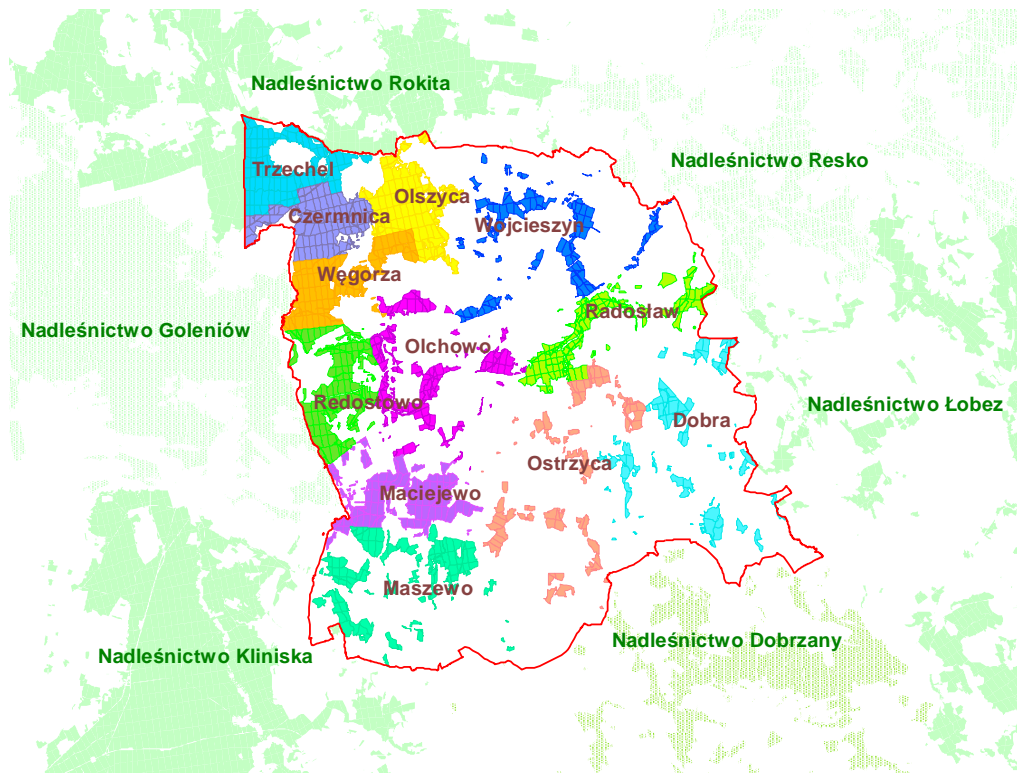
W pierwszych latach powojennych gospodarkę leśną prowadzono w oparciu o przybliżoną tabelę klas wieku. Pierwsze prowizoryczne plany urządzenia lasu dla omawianych nadleśnictw opracowano na lata 1954-1963. Plany definitywnego urządzenia lasu do stosowania w gospodarce leśnej opracowano w latach 1965-1966. Pierwsza rewizja planu urządzenia gospodarstwa leśnego opracowana została na lata 1976-1986.

Niniejsze opracowanie w postaci Programu Ochrony Przyrody jest częścią składową prac związanych z V rewizją planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Nowogard.

3. Położenie.

Nadleśnictwo Nowogard jest nadleśnictwem dwuobróbowym, podzielonym na 12 leśnictw:

- Nowogard
 - Wojcieszyn
 - Radosław
 - Dobra
 - Ostrzyca
 - Olchowo
 - Maciejewo
 - Maszewo
- Czermnica
 - Trzechel
 - Olszyca
 - Czermnica
 - Węgorza
 - Redostowo

Rysunek 3. Podział N-ctwa Nowogard na leśnictwa.

Nadleśnictwo Nowogard położone jest w północnej części RDLP w Szczecinie. Od północy sąsiaduje z N-ctwem Rokita i N-ctwem Resko, od wschodu z N-ctwem Łobez, od południa z N-ctwem Dobrzany i N-ctwem Kliniska, a od zachodu z N-ctwem Goleniów.

Terytorialny zasięg działania Nadleśnictwa Nowogard obejmuje:

Województwo zachodniopomorskie

Powiat: goleniowski

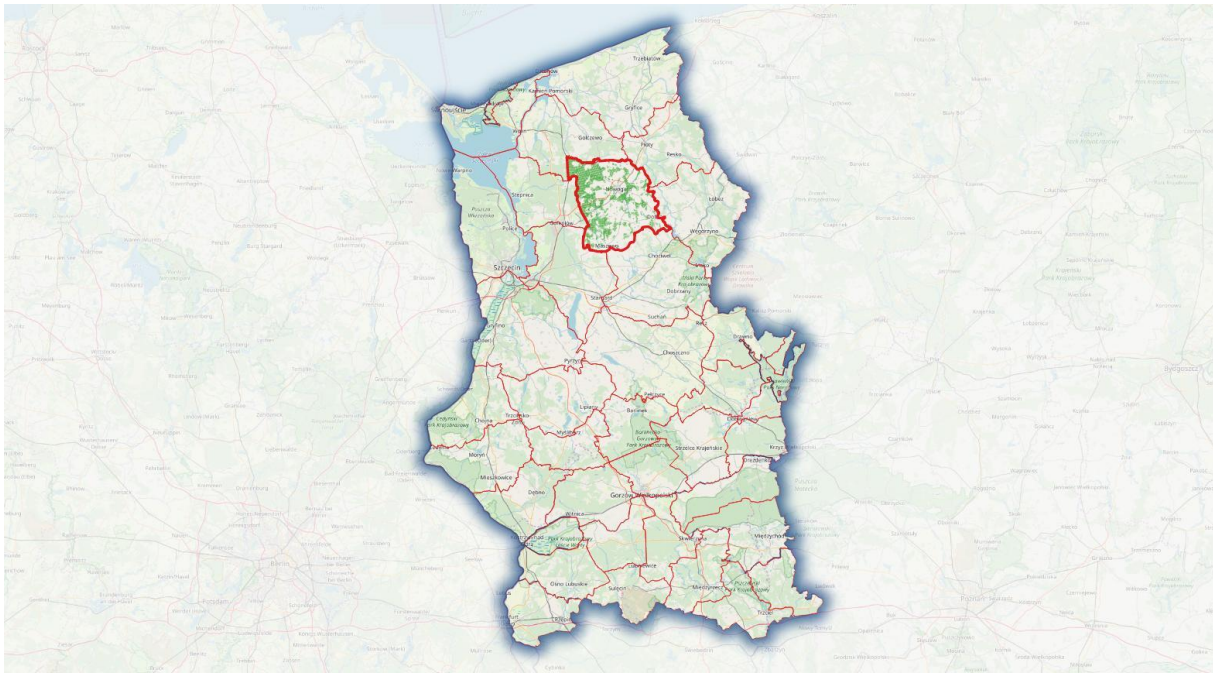
Miasta: Nowogard, Maszewo

Gminy: Nowogard, Maszewo, Goleniów, Przybiernów, Osina

Powiat: łobeski

Gminy: Dobra, Resko, Radowo Małe

Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w imieniu Starosty Goleniowskiego i Starosty Łobeskiego sprawuje Nadleśniczy na podstawie porozumień zawartych między zainteresowanymi stronami.

Rysunek 4. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle zasięgu terytorialnego RDLP w Szczecinie.

4. Regionalizacja przyrodniczo – leśna.

Zgodnie z podziałem Polski na regiony przyrodniczo – leśne⁶ Nadleśnictwo położone jest w:

Krainie I: Bałtyckiej

Mezoregionie: Puszczy Wkrzańskiej i Goleniowskiej (I-5)

Równiny Nowogardzkiej (I-7)

Równiny Słupskiej (I-11)

Mezoregion Puszczy Wkrzańskiej i Goleniowskiej

Powierzchnia mezoregionu wynosi 1708 km² (w tym lasy i ekosystemy seminaturalne stanowią 42%). W jego granicach znajdują się:

- Zalew Szczeciński (część północna mezoregionu);
- szeroka równina akumulacyjna Odry wraz z Jeziorem Dąbie (część środkowa mezoregionu);
- Puszcza Wkrzańska (część zachodnia mezoregionu);
- Puszcza Goleniowska (część wschodnia mezoregionu).

Przeważa tu krajobraz roślinny śródładowych borów sosnowych i borów mieszanych w odmianie pomorskiej. Znacznie mniejsze powierzchnie są zajęte przez olsy oraz łągi jesionowo-olszowe.

Lesistość mezoregionu jest duża (39%). Lasy, które tworzą rozległe kompleksy zajmują około 675 km², z czego 94% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

Mezoregion Równiny Nowogardzkiej

Powierzchnia mezoregionu wynosi 3014 km² (w tym lasy i ekosystemy seminaturalne stanowią 26%). Obejmuje on wysoczyznę morenową (do 100 m n.p.m.) na wschód od Goleniowa

⁶ Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

(między Choszczem a Kamieniem Pomorskim), porożcinaną dolinami rzek. Dominują krajobrazy roślinne buczyn i ubogich dąbrów w odmianie pomorskiej oraz buczyn pomorskich.

Lesistość mezoregionu jest niewielka (24%). Lasy skupione w kompleksach małych lub średniej wielkości zajmują około 728 km², z czego 90% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

Mezoregion Równiny Słupskiej

Powierzchnia mezoregionu wynosi 4958 km² (w tym lasy i ekosystemy seminaturalne stanowią 28%). Rozciąga się on od okolic Świdwina do rzeki Łeby, obejmując tzw. niziny nadmorskie czyli niewysokie płaskie moreny denne, poprzecinane dolinami rzek uchodzących do Bałtyku (Parsęta, Grabowa, Wieprza, Słupia). Przeważa tu krajobraz roślinny buczyn pomorskich, buczyn pomorskich w podwariancie z dużym udziałem łągów jesionowo-olszowych i olsów oraz ubogich dąbrów pomorskich. Charakterystyczne dla mezoregionu są liczne jeziora lobeliowe.

Lesistość mezoregionu jest średnia (27%). Lasy skupione w kompleksach małych lub średniej wielkości zajmują około 1330 km², z czego 93% jest w zarządzie RDLP w Szczecinie.

5. Regionalizacja geobotaniczna.

Położenie Nadleśnictwa Nowogard zgodnie z regionalizacją geobotaniczną⁷, wykorzystywaną przy określeniu zróżnicowania zespołów roślinnych:

Obszar: Europejskie Lasy Liściaste i Mieszane,

Prowincja: Środkowoeuropejska,

Podprowincja: Południowobałtycka,

Dział: Pomorski (A)

Kraina: Pobrzeża Pomorskiego (A.2)

Okręg: Niziny Szczecińskiej (A.2.1)

Kraina: Pojezierzy Środkowopomorskich (A.4)

Okręg: Nowogardzko-Choszczeński (A.4.1)

Okręg: Świdwiński (A.4.2)

6. Regionalizacja fizyczno – geograficzna.

Według „Geografii fizycznej Polski”⁸ Nadleśnictwo Nowogard położone jest w:

Podobszarze: Pozaalpejskiej Europy Zachodniej (3),

Prowincji: Nizy Środkowoeuropejskiego (31),

Podprowincji: Pobrzeża Południowobałtyckiego (313),

Makroregionie: Pobrzeża Szczecińskiego (313.2-3),

Mezoregionie: Równiny Goleniowskiej (313.25)

⁷ J.M. Matuszkiewicz. 1994. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000*, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5) (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa.

⁸ J. Kondracki. 1988. *Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa.

Równiny Nowogardzkiej (313.32)

Podprowincji: Pojezierzy Południowobałtyckich (314)

Makroregionie: Pojezierza Zachodniopomorskiego (314.4)

Mezoregionie: Wysoczyzny Łobeskiej (314.44)

Pojezierza Ińskiego (314.43)

Mezoregion Równiny Goleniowskiej⁹, zajmujący obszar ok. 770 km², to typ krajobrazu równinnego, utworzonego w wyniku akumulacji rzecznej i lodowcowej. Powierzchnię terenu tworzą trzy piaszczyste poziomy terasowe znajdujące się na wysokościach 20-22m, 10-12 m, 6-7 m n.p.m. oraz poziom podmokłych torfowisk leżący na wysokości 0-2 m n.p.m. Na poziomie najniżej położonym znajdują się tereny depresyjne, których powstanie wiąże się z działalnością człowieka (obniżenie terenów bagiennych wskutek melioracji i odwodnienia torfowisk). Na położonych wyżej piaszczystych terasach w wielu miejscach występują zespoły form wydmowych (pagórki, wały wydymowe). Znaczną część mezoregionu zajmują lasy Puszczy Goleniowskiej, w drzewostanach której dominuje sosna zwyczajna. Terenami bezleśnymi są jedynie nisko położone nad Jeziorem Dąbie i Zalewem Szczecińskim łąki oraz niezbyt szerokie dno doliny rzeki Iny.

Mezoregion Równiny Nowogardzkiej¹⁰ reprezentuje krajobraz wysoczyzn morenowych, wznoszących się z reguły do wysokości 50-80 m n.p.m., zbudowanych z osadów lodowcowych. Obszar jest w dużej mierze zajęty przez pole drumlinowe nazywane nowogardzkim polem drumlinowym, na powierzchni którego naliczono ponad 3000 regularnie rozmieszczonych drumlinów (wydłużonych form wypukłych o wysokości 4 – 8 m, zbudowanych z gliny zwałowej). Oprócz drumlinów liczne są tutaj także rynny glacialne (w wielu miejscach pojawiają się w ich obrębie jeziora rynnowe np. Jezioro Lechickie) oraz ozy, spośród których najbardziej znany jest Oz Kiczarowski – objęty ochroną prawną jako rezerwat przyrody nieożywionej. Teren równiny przecina kilka rzek: Gowienica, Sapółna, Krąpiel oraz Rega. Znajdują się tutaj niewielkie kompleksy leśne (głównie lasy mieszane), porozrzucane wśród stanowiących większość w tej części regionu pól uprawnych.

Mezoregion Wysoczyzny Łobeskiej¹¹ zajmuje ok.1120 km². Na dość długim odcinku przecina go dolina Regi. Powierzchnia wysoczyzny morenowej ma charakter głównie falisty, z wzniesieniami do 100-120 m n.p.m., podczas gdy dna rozcinających ją rynien glacialnych oraz doliny środkowej Regi położone są kilkadziesiąt metrów niżej, przeważnie na wysokości 40-60 m n.p.m., w rezultacie czego spotyka się tutaj wysokie stoki oddzielające rynny i doliny rzeczne od wysoczyzn morenowych. Takie stoki, często o charakterze bardzo stromych krawędzi porozcinanych licznymi dolinkami, najczęściej są zalesione, a tym samym chronione przed niszczącymi procesami erozyjnymi.

⁹ M. Kaczanowska (red.).2002. *Przyroda Pomorza Zachodniego*. OFICYNA IN PLUS. Szczecin.

¹⁰ J. w.

¹¹ J. w.

Mezoregion Pojezierza Ińskiego¹² obejmuje obszar 750 km². Od południa ograniczony jest doliną rzeki Iny, od północnego-wschodu rynną Brzeźnickiej Węgorzy. Wschodnią i południowo-wschodnią granicę obszaru stanowi zespół form czołowo-morenowych i morenowo-kemowych, które w okolicach miejscowości Ińsko sięgają do 160-180 m n.p.m. najwyższym wzniesieniem jest Głowacz (179,7 m n.p.m.), na wierzchołku którego można spotkać wiele głazów narzutowych. Mezoregion odwadniają dopływy Regi – Ukleja i Reska Węgorza oraz Ina z dopływem Krapielą. Osobliwością Pojezierza Ińskiego jest Jezioro Ińsko o bardzo urozmaiconej linii brzegowej długości 31,45 km. Lasy przeważają na południu i południowym zachodzie od miejscowości Ińsko, obszary wysoczyzn morenowych są w większości terenami rolniczymi.

7. Regionalizacja klimatyczna.

Według regionalizacji klimatycznej „Regiony Klimatyczne Polski”¹³ tereny Nadleśnictwa Nowogard leżą w:

- regionie VI – Zachodniopomorskim

Region ten w głównej mierze obejmuje Nizinę Szczecińską. Jego specyficzną cechą, w porównaniu z innymi rejonami Polski, jest względnie częste występowanie dni z pogodą przymrozkową, umiarkowanie zimną, z niewielkim zachmurzeniem i bez opadu oraz rzadkie pojawianie się dni z pogodą przymrozkową, umiarkowanie zimną, z dużym zachmurzeniem nieba i opadem. Ponadto region ten charakteryzuje się największą ilością dni w ciągu roku (46,9) z pogodą umiarkowanie ciepłą, pochmurną, bez opadu, z temperaturą 5,1 – 15,0 °C, średnim dobowym zachmurzeniem 21-79 % i dobową sumą opadów poniżej 0,1 mm. Przez 36,7 dni w roku panuje tu typ pogody bardzo ciepłej, pochmurnej, bez opadów. W tym regionie występuje stosunkowo dużo, bo aż 36,0, dni z pogodą umiarkowanie ciepłą, z dużym zachmurzeniem ($\geq 80\%$), z opadem ($\geq 0,1$ mm) o temperaturze 5,1 – 15,0 °C.

Na omawianym obszarze występuje duża częstotliwość dni z silnymi wiatrami, przeważają wiatry z kierunku zachodniego i północno-zachodniego.

Warunki wilgotnościowe kształtują głównie napływy morskich mas powietrza. Istotny wpływ mają także zbiorniki wodne (Zalew Szczeciński, jezioro Dąbie) i znajdujące się na tym terenie kompleksy leśne.

Klimat obszaru nadleśnictwa jest korzystny dla rozwoju roślinności drzewiastej, dzięki łagodnym temperaturom i dużej wilgotności powietrza. Gatunki liściaste w takich warunkach klimatycznych mogą zajmować gleby uboższe niż w głębi lądu, znajdując tu średnie, a nawet dobre warunki wegetacyjne.

¹² M. Kaczanowska (red.). 2002. *Przyroda Pomorza Zachodniego*. OFICYNA IN PLUS. Szczecin.

¹³ A. Woś. 1999. *Klimat Polski*. PWN. Warszawa.

8. Miejsce i rola Nadleśnictwa Nowogard w gospodarce przestrzennej regionu.

Uchwałą Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r. przyjęto „Strategię rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030”¹⁴. Dokument ten „jest opracowaniem wyznaczającym kierunki, ale też kreślącym przestrzeń do działania. Jest dokumentem samorządu województwa, jednakże podmiotem programowania strategicznego jest regionalna wspólnota samorządowa, którą tworzą wszyscy mieszkańcy województwa”.

W rozdziale dotyczącym społecznych, ekonomicznych i przestrzennych uwarunkowań rozwoju województwa zachodniopomorskiego przedstawiono diagnozę m. in. leśnictwa oraz stanu i ochrony środowiska w regionie.

W odniesieniu do leśnictwa zapisano:

- województwo zachodniopomorskie jest czwartym najbardziej zalesionym województwem w Polsce;
- zachodniopomorskie grunty leśne zajmują 9% powierzchni gruntów leśnych Polski, z których otrzymuje się niemal 11% krajowego pozyskania drewna (najwięcej w Polsce);
- region charakteryzuje się największymi zasobami drzewnymi w kraju;
- bardzo wysokie jest przemysłowe wykorzystanie lasu – ponad ¼ krajowego zużycia tarcicy;
- województwo jest w czołówce krajowej pod względem skupu półproduktów pochodzenia leśnego.

W odniesieniu do środowiska zapisano, że na jego stan i ochronę wpływa m. in. bardzo duża powierzchnia obszarów chronionych, zajmująca 46% powierzchni województwa. Wyznaczono tu 60 obszarów wchodzących w skład sieci ekologicznej Natura 2000.

Analiza potencjału i sytuacji regionu oraz jego możliwości rozwoju pozwoliła sformułować następującą misję dla województwa zachodniopomorskiego: *Pomorze Zachodnie – lider niebieskiego i zielonego wzrostu zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców*. Przyjęta deklaracja misji pozwala osiągnąć niezbędny konsensus i równowagę między sferą gospodarczą i społeczną – zgodny z konstytucyjnymi założeniami modelu społecznej gospodarki rynkowej oraz zasadami ochrony i zachowania istniejących zasobów i dziedzictwa dla następnych pokoleń.

9. Porównanie wybranych cech drzewostanów różnych jednostek leśnych.

Wybrane cechy taksacyjne drzewostanów Nadleśnictwa Nowogard na tle innych jednostek:

Tab. 1. Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Nowogard.

Jednostka	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
Nadleśnictwo Nowogard stan na 01.01.2020	57	265	33,8	62,1

¹⁴ Geblewicz O. (red.). 2018. „Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030”. Szczecin.

Jednostka	Średni wiek	Przeciętna zasobność [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
RDLP Szczecin* stan na 01.01.2019 r.	61	281	50,7	77,6
Woj. Zachodniopomorskie* stan na 01.01.2019 r.	60	280	48,7	72,2

*źródło: www.bdl.lasy.gov.pl

10. Grupy funkcji lasów Nadleśnictwa Nowogard.

Zestawienie grup funkcji lasów Nadleśnictwa Nowogard przedstawiają poniższe tabele (powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona):

Tab. 2. Zestawienie powierzchni – funkcje lasu.

Funkcja lasu	1. Nowogard	2. Czermnica	Nadleśnictwo Nowogard
	Powierzchnia (ha)		
lasy gospodarcze	8 699,16	4 970,87	13 670,03
lasy ochronne	911,01	3 232,97	4 143,98
rezerwat	-	19,94	19,94
Razem	9 610,17	8 223,78	17 833,95

Tab. 3. Kategorie ochronności – zestawienie powierzchni.

Kategorie ochronności	1. Nowogard	2. Czermnica	Nadleśnictwo Nowogard
	Powierzchnia [ha]		
wodochronne	130,46	1 181,68	1 312,14
w miastach i wokół miast	92,22	-	92,22
cenne fragm. rodzimej przyrody	212,87	1 464,77	1 677,64
ostoje zwierząt	181,64	46,97	228,61
glebochronne	205,49	-	205,49
nasienne	-	11,49	11,49
wodochronne, cenne fragm. rodzimej przyrody	66,44	439,17	505,61
glebochronne, cenne fragm. rodzimej przyrody	21,89	-	21,89
cenne fragm. rodzimej przyrody, nasienne	-	14,49	14,49
cenne fragm. rodzimej przyrody, ostoje zwierząt	-	48,94	48,94
wodochronne, cenne fragm. rodzimej przyrody, ostoje zwierząt	-	25,46	25,46
Razem	911,01	3 232,97	4 143,98

Tab. 4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)

Obiekt, nazwa: rezerwatu, obrębu, nadleśnictwa	Grupa funkcji	Średni wiek [lat]	Średnia zasobność [m ³ /ha]	Przeciętny przyrost [m ³ /ha]	Udział siedlisk borowych [%]	Udział gatunków iglastych [%]
„Przełom Rzeki Wołczyńcy”	-	88	264,1	3,0	13,0	39,2
Obręb Nowogard	lasochronne	63	297,5	4,6	21,9	47,7
	ogółem obręb	58	263,3	4,5	23,9	54,9
Obręb Czermnica	lasochronne	57	263,2	4,5	47,5	67,6
	ogółem obręb	57	267,8	4,7	45,3	70,5
Nadleśnictwo NOWOGARD	lasochronne	59	270,7	4,5	41,9	63,2
	ogółem nadl.	57	265,4	4,6	33,8	62,1

11. Charakterystyka kompleksów leśnych.

W lasach Nadleśnictwa Nowogard uwidacznia się różnica pomiędzy częścią zachodnią, która charakteryzuje się zwartymi lasami, a częścią środkową i wschodnią, gdzie lasy są mocno podzielone i rozproszone.

Lasy Nadleśnictwa skupione są w 235 kompleksach. Główny trzon stanowi fragment Puszczy Goleniowskiej w północnej części Nadleśnictwa. Wśród terenów leśnych znajdują się enklawy gruntów obcych, stanowiące w większości grunty rolne okolicznych wsi.

Tab. 5. Liczba i wielkość kompleksów leśnych (wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)

Obręb Nadleśnictwo	Wielkość kompleksu [ha]	Liczba kompleksów
1	2	3
Nadleśnictwo Nowogard	do 1,00	59
	1,01 - 5,00	76
	5,01 - 20,00	45
	20,01 - 100,00	37
	100,01 - 500,00	13
	500,01 - 2000,00	4
	powyżej 2000,00	1

B. FORMY OCHRONY PRZYRODY – ISTNIEJĄCE, PROJEKTOWANE I PROPONOWANE.

Rysunek 5. Tabliczka urzędowa na pomniku przyrody – sośnie zwyczajnej *Pinus sylvestris* w oddz. 144k, leśnictwo Olchowo (Fot. P. Teszbir)

I. Ustawa o ochronie przyrody.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony przyrody jest Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 ze zm.), która w rozdziale 2 określa formy ochrony przyrody:

1. Parki narodowe.
2. Rezerваты przyrody.
3. Parki krajobrazowe.
4. Obszary chronionego krajobrazu.
5. Obszary Natura 2000.
6. Pomniki przyrody.
7. Stanowiska dokumentacyjne.
8. Użytki ekologiczne.
9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
10. Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

1. Istniejące, projektowane i proponowane formy prawnej ochrony przyrody w Nadleśnictwie Nowogard.

Do istniejących form ochrony przyrody należą:

- Rezerваты przyrody (3)

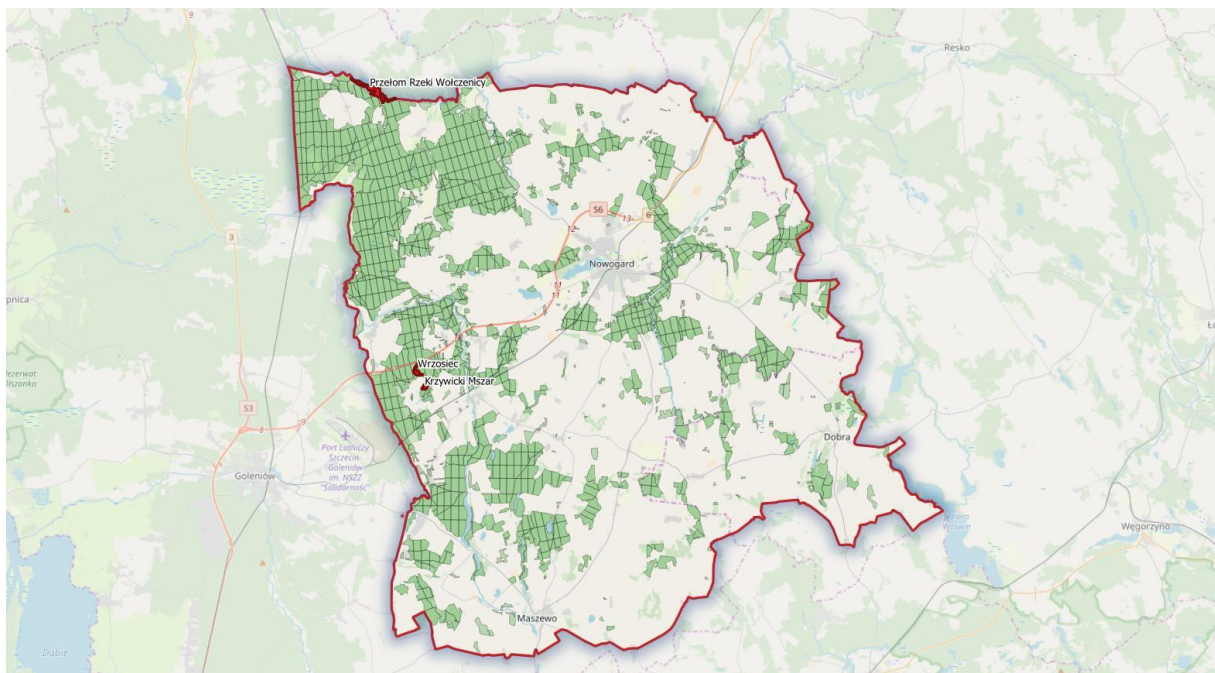
- Parki krajobrazowe (0) – otulina IPK w zasięgu
- Obszary Natura 2000 (3)
- Obszary chronionego krajobrazu (1)
- Pomniki przyrody (57)
- Użytki ekologiczne (33)
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (4)
- Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochronę bogactwa przyrodniczego proponuje się rozszerzyć o kolejne pomniki przyrody.

2. Rezerваты przyrody.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard znajdują się trzy rezerваты przyrody.

Rysunek 6. Rezerваты przyrody na gruntach Nadleśnictwa Nowogard.

Rezerwat przyrody „Krzywicki Mszar”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Nr 15/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 2 kwietnia 2010 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Krzywicki Mszar” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 70 z dnia 20 lipca 2010 r., poz. 1293). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia

7 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Krzywicki Mszar” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 9 listopada 2017 r., poz. 4562).

Rezerwat położony jest na terenie gminy Osina (powiat goleniowski).

Rysunek 7. Położenie rezerwatu przyrody „Krzywicki Mszar”.

Rysunek 8. Rezerwat przyrody „Krzywicki Mszar”.

Cel ochrony:

Zachowanie torfowiska wysokiego oraz unikalnych zbiorowisk roślinnych reprezentujących różne siedliska podlegające ochronie prawnej, a także gatunki roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Obszar rezerwatu stanowi naturalny, dobrze zachowany ekosystem torfowiska wysokiego z serią sukcesyjną różnych zbiorowisk roślinnych, zasiedlających silnie zróżnicowane nisze ekologiczne, reprezentujących w różnej fazie rozwoju fitocenozy dywanowego pła mszarnego, fitocenozy leśne, a także siedliska eutroficzne z roślinnością zaroślową. Głównym przedmiotem ochrony rezerwatu są gatunki roślin podlegające ochronie prawnej, jak również gatunki rzadkie i zagrożone we florze Pomorza, w tym kilkanaście gatunków torfowców *Sphagnum sp.*, turzyca bagienna *Carex limosa*, rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, bagno zwyczajne *Ledum palustre*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, bażyna czarna *Empetrum nigrum*, przegielka biała *Rhynchospora alba*. Ich występowanie związane jest ze zróżnicowaniem siedliskowym ekosystemu. Na obszarze rezerwatu charakterystyczna jest duża różnorodność fitosocjologiczna zbiorowisk roślinnych, spośród których wiele fitocenoz reprezentuje określony typ siedlisk przyrodniczych, w tym:

- torfowiska wysokie z roślinnością eutroficzną (żywe) oraz zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji (7110, 7120) – reprezentowane przez fitocenozy *Sphagnetum magellanicum*, zb. *Eriophorum vaginatum-Sphagnum fallax*;

- torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) – reprezentowane przez fitocenozy *Caricetum lasiocarpae*, *Caricetum rostratae*;

- obniżenia dolinkowe i pła mszarne (7150) – reprezentowane przez fitocenozy *Rhynchosporium albae*, *Eriophoro angustifolii-Sphagnetum recurvi*;

- bory i lasy bagiennie (91D0) – reprezentowane przez fitocenozy *Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*.

Istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne dla rezerwatu przyrody

„Krzywicki Mszar”:

- wahania wód powierzchniowych i gruntowych w rezerwacie;
- zmiany w składzie szaty roślinnej rezerwatu, wywołane procesami naturalnymi, w szczególności sukcesją zadrzewień i krzewów wkraczających na obszar torfowiska;
- zmniejszenie udziału rzadkich i chronionych gatunków flory naczyniowej i zarodnikowej;
- neofityzacja – wkraczanie gatunku obcego geograficznie: niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*;
- eutrofizacja siedlisk spowodowana nadmiernym dopływem biogenów z pobliskich terenów rolniczych;

- penetracja obszaru rezerwatu przez lokalną społeczność oraz związane z tym uszkodzenie bądź wydeptywanie roślinności, niszczenie wierzchniej warstwy gleby i runa oraz zaśmiecanie obiektu;
- zmiany klimatyczne związane z ociepleniem klimatu i spadkiem wartości opadów atmosferycznych prowadzące do przesuszenia obszaru rezerwatu, eutrofizacji siedlisk i ekspansji roślinności leśnej.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Krzywicki Mszar” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2019 r., poz. 6737).

Rezerwat przyrody „Wrzosiec”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Nr 16/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 2 kwietnia 2010 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Wrzosiec” (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 70 z dnia 20 lipca 2010 r., poz. 1294). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 7 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Wrzosiec” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 9 listopada 2017 r., poz. 4564). Rezerwat położony jest na terenie gminy Osina (powiat goleniowski).

Rysunek 9. Położenie rezerwatu „Wrzosiec”.

Rysunek 10. Rezerwat przyrody „Wrzosiec”.

Cel ochrony:

Zachowanie mszaru wrzoścowego ze śródtorfowiskowym jeziorem oraz unikalnych zbiorowisk roślinnych reprezentujących różne siedliska podlegające prawnej ochronie, a także gatunki roślin chronionych, rzadkich i zagrożonych.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Obiekt ten jest unikalnym ekosystemem mszaru wrzoścowego z serią sukcesyjną różnych zbiorowisk roślinnych zasiedlających silnie zróżnicowane nisze ekologiczne, reprezentujące zarówno siedliska roślinności wodnej, w różnej fazie rozwoju pła mszarne, fitocenozy leśne, a także siedliska mezotroficzne i eutroficzne z różnorodną roślinnością szuwarową, leśną i zaroślową.

Głównym przedmiotem ochrony rezerwatu są gatunki roślin podlegające ochronie prawnej, ale również gatunki rzadkie i zagrożone we florze Pomorza, m.in.: kilkanaście gatunków torfowców *Sphagnum sp.*, turzyca bagienna *Carex limosa*, rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, bagno zwyczajne *Ledum palustre*, modrzewnica zwyczajna *Andromeda polifolia*, bażyna czarna *Empetrum nigrum*, przygielka biała *Rhynchospora alba*. Ich występowanie związane jest ze zróżnicowaniem siedliskowym ekosystemu. Stąd też na obszarze torfowiska występuje duża różnorodność fitosocjologiczna zbiorowisk roślinnych, spośród których wiele fitocenoz reprezentuje siedliska, w tym:

- starorzecza i inne naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne (3150) – reprezentowane przez fitocenozy *Potametum natantis*, *Nupharo-Nymphaetum albae*, *Polygonetum natantis*;
- naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne (3160) – reprezentowane przez fitocenozy *Sparganietum minimi*;

- torfowiska wysokie, z roślinnością torfotwórczą (żywe) oraz zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji (7110, 7120) – reprezentowane przez fitocenozy *Erico-Sphagnetum medii*, *Sphagnetum magellanicum*, zb. *Eriophorum vaginatum-Sphagnetum fallax*;

- torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140) – reprezentowane przez fitocenozy *Caricetum lasiocarpae*;

- obniżenia dolinkowe i pła mszarne (7150) – reprezentowane przez fitocenozy *Caricetum limosae*, *Rhynchosporium albae*, *Eriophoro angustifolii-Sphagnetum recurvi*;

- bory i lasy bagienne (91D0) – reprezentowane przez fitocenozy *Vaccinio uliginosi-Pinetum*.

Istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne dla rezerwatu przyrody „Wrzosiec”:

- duże wahania poziomu wody;
- ekspansja trzciny *Phragmites australis* i łożowisk w południowo-wschodniej części rezerwatu;
- zdarzenia komunikacyjne, w tym kolizje, na przyległym do rezerwatu odcinku drogi krajowej S6, połączone z zanieczyszczeniem gleb i wód substancjami chemicznymi (np. ropopochodnymi);
- spadek wartości opadów atmosferycznych, nadmierne przesuszenie obszaru całego rezerwatu, w konsekwencji eutrofizacja i ekspansja roślinności leśnej;
- penetracja rezerwatu przez lokalną ludność podczas zbioru owoców runa leśnego oraz zaśmiecanie rezerwatu.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Wrzosiec” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2019 r., poz. 6733).

Rezerwat przyrody „Przełom Rzeki Wołczyńcy”

Rezerwat utworzony Zarządzeniem Nr 5/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 19 marca 2013 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Przełom Rzeki Wołczyńcy” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 3 czerwca 2013 r., poz. 2205). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 7 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Przełom Rzeki Wołczyńcy” (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 9 listopada 2017 r., poz. 4563).

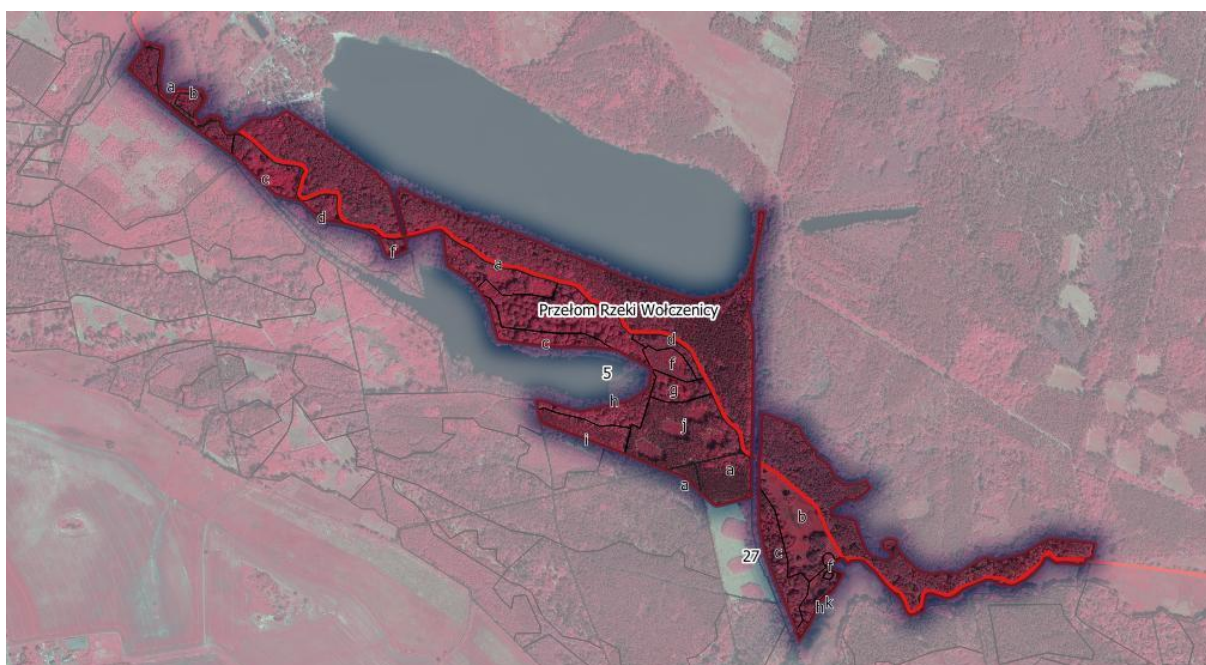
Rezerwat położony jest na terenie gmin Przybiernów i Nowogard (powiat goleniowski).

Rysunek 11. Położenie rezerwatu „Przełom rzeki Wołczyńcy”

Cel ochrony:

Zachowanie młodogłacjalnego krajobrazu z przełomem rzeki Wołczyńcy wraz ze zróżnicowaną florą i szatą roślinną porastającymi jego strome i skaliste brzegi.

Rysunek 12. Rezerwat przyrody „Przełom Rzeki Wołczyńcy”.

Opis przedmiotu poddanego ochronie:

Rezerwat obejmuje fragment kompleksów leśnych w dolinie rzeki Wołczyńcy, wzdłuż krętego koryta tego cieku. Od strony północnej w kierunku rzeki opadają stromo skaliste wzgórza

marglowe o nachyleniu zboczy do 45°. Do najcenniejszych walorów przyrody nieożywionej należy bardzo dobrze zachowany relief fragmentu rozległej doliny moreny dennej (Równina Gryficka) z bogatą mozaiką mikroreliefu z przełomowym odcinkiem Wołczenicy. Skrzydła doliny rzeki zamknięte są wyniesionymi kilka metrów wyżej spłaszczonymi wałami morenowymi, w obniżeniach których wykształciły się bezodpływowe (wypełnione torfowiskami wysokimi) lub drenowane przez rzekę(z pokładami torfów niskich i przejściowych) zagłębienia. Pod płytkimi pokładami utworów polodowcowych zalegają utwory ze starszych epok geologicznych (kreda). Wraz ze zróżnicowaniem reliefu występuje zróżnicowanie gleb z ważnym powierzchniowo i funkcjonalnie udziałem gleb hydrogeniczych. Wszystkie te aspekty sprawiają, że obszar rezerwatu charakteryzuje się ponadprzeciętnymi walorami krajobrazowymi. Dominującymi na tym terenie zespołami roślinnymi są zespoły leśne. Istotnym faktem jest występowanie w granicach rezerwatu dobrze wykształconych zbiorowisk wodnych związanych z nurtem stosunkowo szybko płynącej rzeki o charakterze podgórskim, w tym zbiorowiska jaskrów wodnych oraz cały szereg zbiorowisk doliny rzeki w sekwencji łągi-olsy (olsy źródłiskowe)-grądy-buczyny. Siedliska przyrodnicze występujące w rezerwacie charakteryzują się wysokim stopniem naturalności, tj.: 91E0b (w stanie zachowania B i C), 6510 (w stanie zachowania B), 9130 (w stanie zachowania A), 91F0 (w stanie zachowania C). lokalnie układ jest zaburzony na najdalszych względem rzeki fragmentach, gdzie występują leśne zbiorowiska zastępcze o dużej dynamice procesów sukcesyjnych.

Istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne dla rezerwatu przyrody „Przełom Rzeki Wołczenicy”:

- niekontrolowane wjazdy pojazdami na obszar rezerwatu przez kłusowników i wędkarzy uprawiających amatorski połów ryb na brzegach rzeki Wołczenicy oraz na akwenu jeziora Czarnogłowy – sąsiadującego z rezerwatem;
- zaśmiecanie obiektu podczas penetracji przez miejscową ludność.

Rezerwat posiada zadania ochronne ustanowione Zarządzeniem Nr 1 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 3 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Przełom Rzeki Wołczenicy”.

Tab. 6. Ogólna charakterystyka rezerwatów.

Lp	Nazwa rezerwatu	Dz.Urz (Nr poz.)	Polozenie		Typ i podtyp rezerwatu wg dominującego		Powierzchnia [ha] według		Ważniejsze	
			Oddz.	Gmina Leśnictwo	Przedmiotu ochrony	Typu ekosystemu	Dz. U.	Planu u. l.	Zbiorowiska zespoły roślinne	Grupy zwierząt
1.	„Krzywicki Mszar”	Dz. Urz. Woj. Zach. z 9.11. 2017r., poz. 4562	334c	Osina Redostowo	Florystyczny (FI) roślin zielnych i krzewinek (rzk)	Różnych ekosystemów (EE) ekosystemów wodnych i nieleśnych (nw)	5,95	5,95	<i>Sphagnetum magellanici</i> , zb. <i>Eriophorum vaginatum</i> - <i>Sphagnum fallax</i> <i>Caricetum lasiocarpae</i> <i>Caricetum rostratae</i> <i>Rhynchosporium albae</i> , <i>Eriophoro angustifolii</i> - <i>Sphagnetum recurve</i> <i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Pinetum</i>	-
2.	„Wrzosiec”	Dz. Urz. Woj. Zach. z 9.11. 2017r., poz. 4564	310j 311c, k, ~b 312f, j	Osina Redostowo	Florystyczny (FI) roślin zarodnikowych (rz)	Różnych ekosystemów (EE) mozaiki różnych ekosystemów (me)	14,28*	14,20*	<i>Potametum natantis</i> <i>Nupharo-Nymphaetum albae</i> , <i>Polygonetum natantis</i> <i>Sparganietum minimi</i> <i>Erico-Sphagnetum medii</i> , <i>Sphagnetum magellanici</i> zb. <i>Eriophorum vaginatum</i> - <i>Sphagnum fallax</i> <i>Caricetum lasiocarpae</i> <i>Caricetum limosae</i> , <i>Rhynchosporium albae</i> <i>Eriophoro angustifolii</i> - <i>Sphagnetum recurvi</i> <i>Vaccinio uliginosi</i> - <i>Pinetum</i>	-
3.	„Przełom Rzeki Wólcznicy”	Dz. Urz. Woj. Zach. z 9.11. 2017r., poz. 4563	5a-j, ~a 7a-f 27a, b, c, f, g, h, k, ~a, ~d 28a, ~a	Przybiernów Nowogard Trzechel	Biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBF) biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp)	Różnych ekosystemów (EE) mozaiki różnych ekosystemów (me)	49,21	24,18	<i>FicarioUlmetum</i> <i>Stellario</i> <i>Carpinetum</i>	-

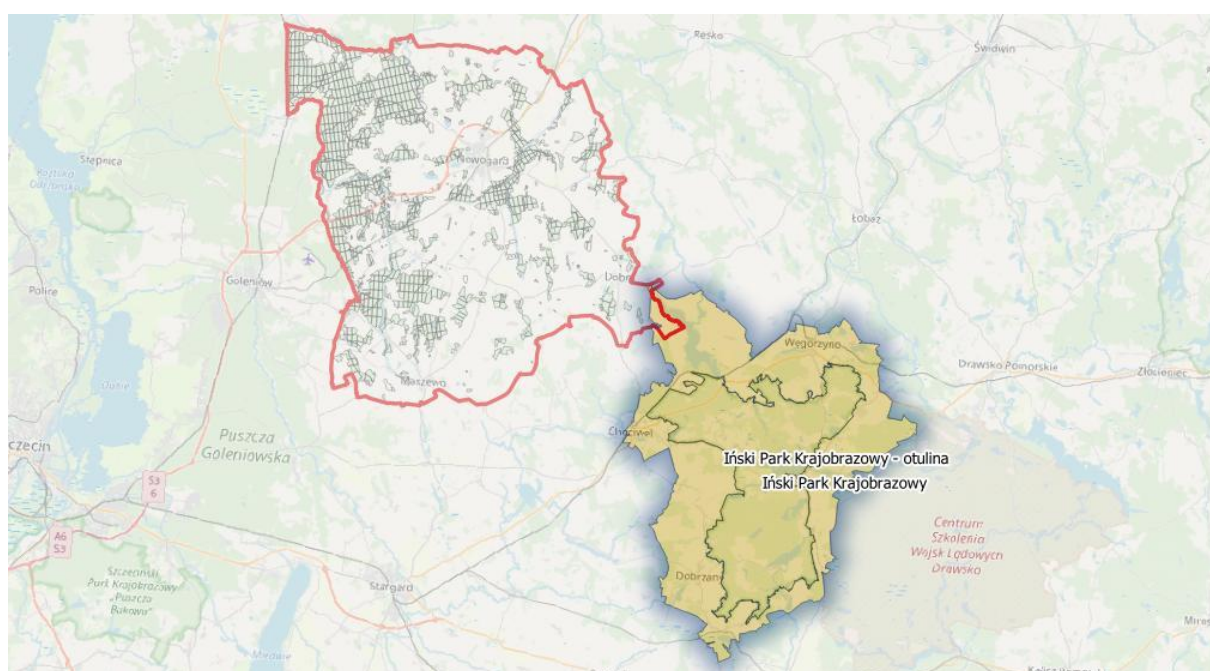
* różnice w powierzchni wynikają z „błędnego” zaliczenia wcześniej powierzchni linii na nieużytku (oddz. 312) do pow. rezerwatu

3. Park krajobrazowy

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Na obszarach graniczących z parkiem krajobrazowym może być wyznaczona otulina.

- **Iński Park Krajobrazowy**

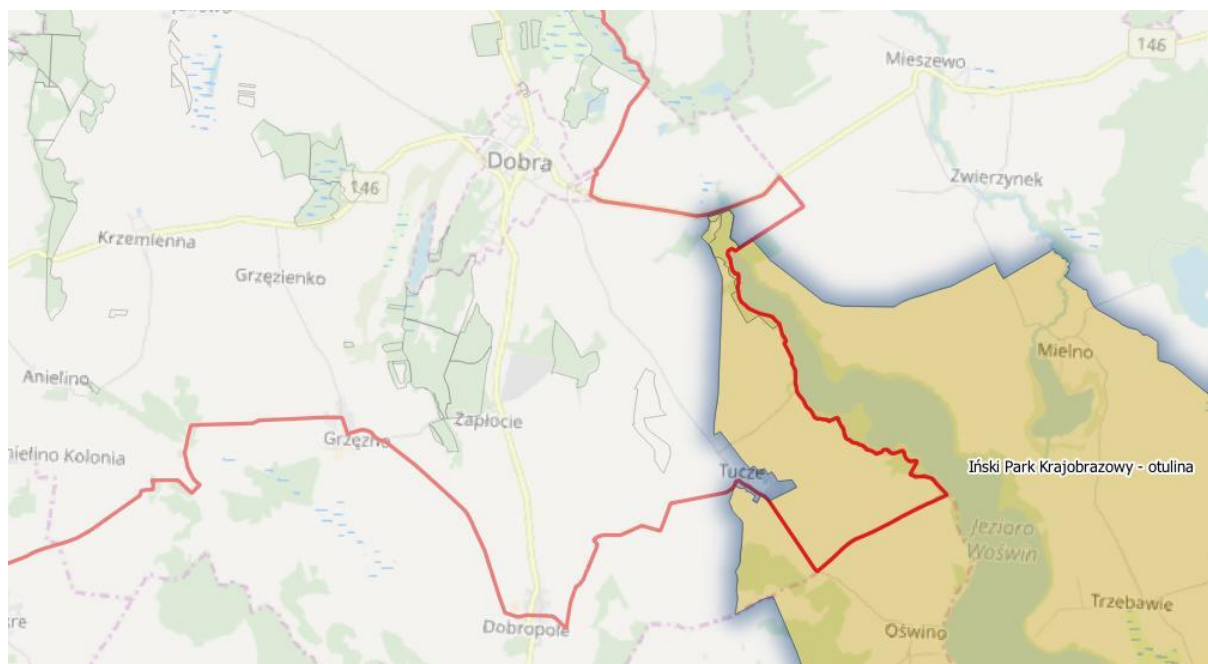
Iński Park Krajobrazowy wraz z otuliną ustanowiony został w listopadzie 1986 r. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 14/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie Ińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 64 z 2005 r., poz. 1377). Na mocy tego rozporządzenia park obejmuje obszar o powierzchni 17763 ha. Na obszarach graniczących z parkiem została wyznaczona otulina obejmująca obszar o powierzchni 26240 ha.

Rysunek 13. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle Ińskiego Parku Krajobrazowego.

Tab. 7. Zestawienie powierzchni Ińskiego Parku Krajobrazowego w Nadleśnictwie Nowogard.

Iński Park Krajobrazowy	Pow. obszaru [ha]	Pow. w zasięgu terytorialnym [ha] Nadleśnictwa	Pow. Nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Powierzchnia parku	17763	-	-	-
Powierzchnia otuliny	26240,00	454,00	23,32	0,1
Oddział, pododdział (N-ctwo Nowogard)	leśnictwo Dobra oddz.: 258a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, ~a, 259a, b, c, ~a			

Rysunek 14. Grunty N-ctwa Nowogard w zasięgu otuliny Ińskiego Parku Krajobrazowego.

Celem ochrony Parku jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie jego wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

- utrzymanie i odtwarzanie krajobrazu zbliżonego do naturalnego oraz harmonijnych krajobrazów kulturowych;
- zachowanie różnorodności biologicznej ekosystemów;
- zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, zwłaszcza dzikich ptaków i ich siedlisk na obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008;
- zachowanie naturalnej rzeźby terenu;
- zachowanie i wprowadzanie do powszechnej dostępności walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej w sposób minimalizujący negatywne oddziaływania na środowisko i krajobraz;
- utrzymanie wszelkich powiązań ekologicznych w otulinie Parku.

Na dzień 1.01.2020 r. Iński Park Krajobrazowy posiada plan ochrony ustanowiony Rozporządzeniem Nr 36/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie planu ochrony Ińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 92 z 2005 r., poz. 1874).

4. Obszary Natura 2000

Natura 2000 jest przyjętym przez Unię Europejską systemem ochrony wybranych elementów przyrody, najważniejszych z punktu widzenia całej Europy. System ten nie ma zastępować systemów krajowych, ale je uzupełniać – dawać merytoryczne podstawy do zachowania dziedzictwa przyrodniczego w skali kontynentu. Polega na wybraniu (wg określonych kryteriów), a następnie objęciu skuteczną ochroną określonych obszarów. Podstawę do wybrania i ochrony obszarów zaliczanych do systemu Natura 2000 stanowią dwie dyrektywy europejskie: Dyrektywa Ptasia i Dyrektywa Siedliskowa:

- **Dyrektywa Rady 2009/147/WE** (Wild Birds Directive) z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia). W myśl tej dyrektywy powołuje się **Obszary Specjalnej Ochrony (OSO)**.
- **Dyrektywa Rady 92/43/EWG** (Habitat Directive) z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Habitatowa bądź Siedliskowa). Dyrektywa ta zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do typowania terenów ważnych dla ochrony gatunków oraz siedlisk jako **Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO)**.

W dniu 14 grudnia 2018 r. Komisja Europejska zatwierdziła Obszary Mające Znaczenie dla Wspólnoty. Z chwilą zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską obszar podlega wszystkim przepisom ustaw. Wyznaczenie obszarów siedliskowych (SOO) nastąpi w drodze rozporządzenia Ministra Środowiska.

Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011r. wyznaczono 144 obszary specjalnej ochrony ptaków.

Art. 33. 1. Ustawy o Ochronie Przyrody zabrania podejmowania działań mogących w znaczący sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w znaczący sposób wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000.

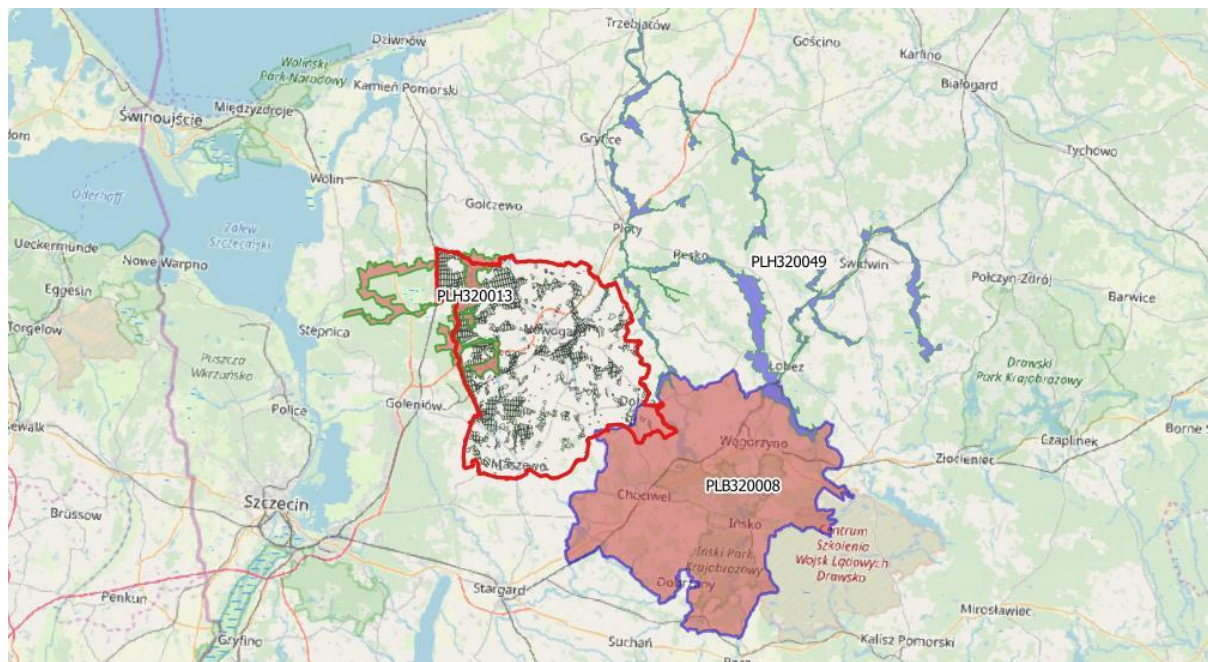
Przepis ten stosuje się odpowiednio dla projektowanych obszarów Natura 2000.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Nowogard znajdują się:

- specjalne obszary ochrony siedlisk mające znaczenie dla Wspólnoty Europejskiej OZW (SOO):
 - **Ostoja Goleniowska PLH320013;**
 - **Dorzecze Regi PLH320049;**
- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO):
 - **Ostoja Ińska PLB320008.**

Tab. 8. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Nowogard.

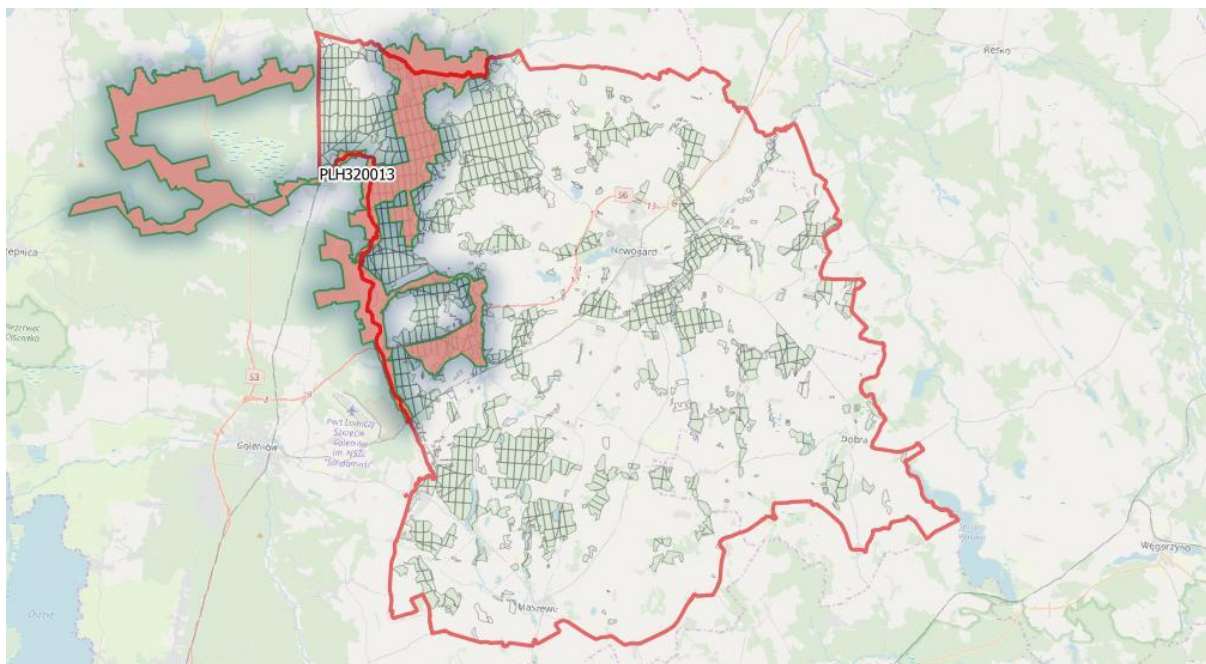
	Powierzchnia [ha]	
Sumaryczna powierzchnia obszarów Natura 2000	5458,57	% pow. nadleśnictwa
Rzeczywista powierzchnia obszarów Natura 2000	5458,57	28,4

Rysunek 15. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle obszarów sieci Natura 2000.

- **Ostoja Goleniowska PLH320013**

Obszar o powierzchni 8418,97 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2020/97 z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie przyjęcia trzynastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2019) 8586). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

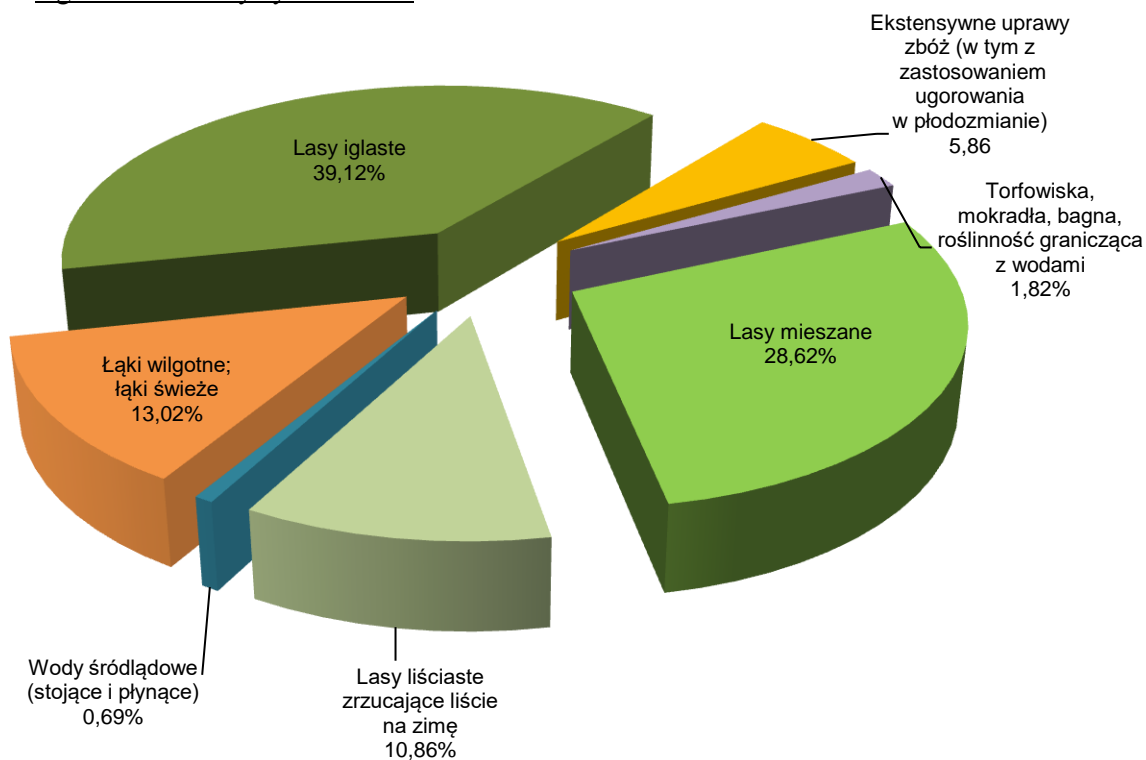

Rysunek 16. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle obszaru Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013.

Tab. 9. Zestawienie powierzchni SOO Ostoja Goleniowska PLH320013.

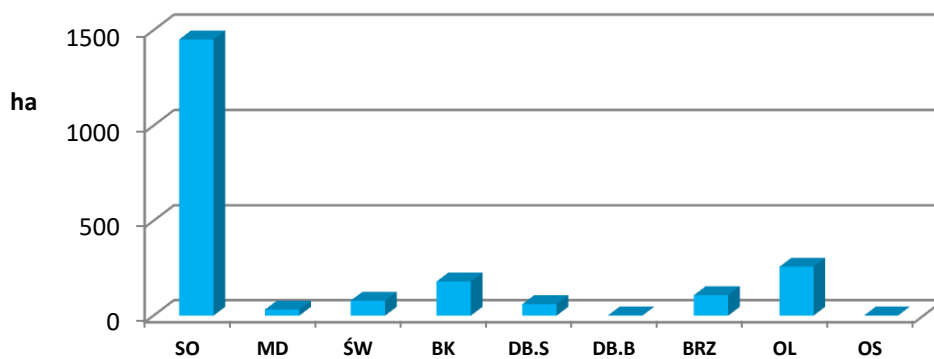
Ostoja Goleniowska PLH320013	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Nowogard	8418,97	3370,30	2378,20	12,3
Oddział, pododdział	<p>leśnictwo Olchowo oddz.: 152a, b, c, g, k, l, 153a, b, 154b, c, d, f, ~b, 155a, g, h, 157a, b, d, 158a, b, c, d, f, g, h, ~a, ~b, 159a, b, f, 162g, 163a, g, j, k, l, m, n, ~b, 169b, 170, 171, 177, 178, 181b, d, g, m, 182, 183, 189a, b, c, d, f;</p> <p>leśnictwo Trzechel oddz.: 5, 6, 7c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, w, ~a, ~b, ~c, 27, 28, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 40a, ~a, 51, 52, 53, 54, 55, 72, 73;</p> <p>leśnictwo Czermnica oddz.: 74, 75, 76, 98, 99, 100, 101, 102, 102, 127, 128, 129, 130, 131, 135h, 136k, l, m, n, 140g, h, i, 154, 155, 156, 157, 158, 173, 174a, b, c, d, f, ~a, ~b, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 193a, c, d, f, g, h, i, j, k, l, ~a, ~b, 194a, b, c, d, f, g, h, i, j, ~a, ~b, ~c, ~f, ~g, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201;</p> <p>leśnictwo Węgorza oddz.: 215, 216b, ~b, 217a, b, c, g, 218a, b, c, d, f, g, h, i, ~b, ~c, ~d, 219a, b, c, d, f, g, ~a, ~b, ~c, 220a, b, c, d, f, i, j, ~a, ~b, ~c, 233i, 234, 235, 236, 237, 240a, b, c, d, f, ~a, ~b, 245c, i, j, 246, 247, 248g, h, i, j, m, 251c, d, g, h, i, k, l, ~d, ~f, ~g, 253a, b, c, h, i, 254a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, 258b, f, ~d, ~f, ~g, 259a, b, c, ~b, 260g, h, 269b, d, i, l, m, ~c, ~d;</p> <p>leśnictwo Redostowo oddz.: 276h, 277b, c, d, f, g, ~b, ~c, ~d, 278h, l, ~g, ~h, 279a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, ~a, ~b, ~c, 280f, g, h, i, j, k, 281a, b, c, d, ~a, ~b, ~c, 282d, f, 283a, b, c, ~a, 284a, b, c, d, ~b, 285b, c, d, ~b, ~d, 286a, b, ~b, 287a, ~b, 288a, ~b, 289a, b ~b, ~f, 306j, k, ~c, ~d, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315a, b, c, d, g, i, j, k, l, ~a, 316b, ~a, 317Aa, b, c, d, f, g, h, ~b, 318a, b, c, d, f, g, i, bx, ~a, ~b, 321a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, ~a, ~c, 325a, b, c, d, f, g, ~a, ~b, 329c, g, 333g, i, k, l, m, n, o, p, r, s, t, hx, ~a, 334a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n</p>			

Ogólna charakterystyka obszaru

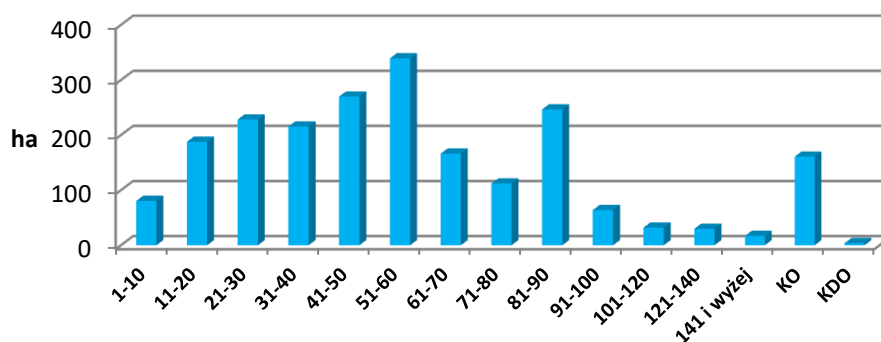
Rysunek 17. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 18. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH320013.

Struktura wiekowa:

Rysunek 19. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320013.

Opis obszaru¹⁵:

Puszcza Goleniowska to obszar lasów użytkowanych gospodarczo o wysokiej wartości przyrodniczej, charakteryzujących się dużą zgodnością składu gatunkowego drzewostanów z typami siedlisk leśnych (na siedliskach bagiennych i torfowiskowych są zbliżone składem gatunkowym do roślinności potencjalnej). Obszar Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013 obejmuje najcenniejsze fragmenty puszczy, związane z korytami rzek Gowienicy, Stepnicy, Wołczenicy, Trzechelskiej Strugi i rynnami subglacialnymi z licznymi oczkami torfowisk wysokich i przejściowych oraz śródleśnymi zbiornikami dystroficznymi i eutroficznymi. Krajobraz urozmaicony jest przez śródleśne, wilgotne łąki.

Jakość i znaczenie¹⁶

Obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem siedlisk. Potwierdzono występowanie 15 rodzajów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym 4 priorytetowych. Szczególnie wysokim walorem ostoi są doskonale wykształcone starorzecza i eutroficzne zbiorniki wodne oraz torfowiska i związane z nimi siedliska. Stwierdzono występowanie 9 gatunków z Załącznika II Dyrektywy siedliskowej. Na uwagę zasługuje fakt występowania dużej, dynamicznie rozwijającej się populacji cisa pospolitego- *Taxus baccata*, który samorzutnie rozprzestrzenia się na coraz to nowe powierzchnie leśne, co uznać należy za zjawisko podkreślające walory ekologiczne Puszczy Goleniowskiej. Spośród gatunków zwierząt potwierdzono dość liczne występowanie traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*, zalotki większej *Leucorrhinia pectoralis*, czerwończyka nieparka *Lycaena dispar*.

¹⁵ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013

¹⁶ J.w.

Przedmioty ochrony:

- Siedliska przyrodnicze

Tab. 10. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ostoja Goleniowska PLH320013 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydziełów, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	-	-
2.	3160	Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	B	7	7,90
3.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	B	-	-
4.	6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	C	-	-
5.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	B	4	4,79
6.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	C	-	-
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	A	11	10,95
8.	7150	Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	A	-	-
9.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	C	-	-
10.	9110	Kwaśne buczyny	B	48	90,51
11.	9130	Żyzne buczyny	B	13	28,97
12.	9160	Grądy subatlantyckie	B	25	21,25
13.	9190	Kwaśne dąbrowy	B	9	4,91
14.	91D0*	Bory i lasy bagienne	A	43	49,43
15.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	B	62	83,04

* siedliska o znaczeniu priorytetowym

- **Gatunki roślin i gatunki zwierząt**

Tab. 11. Zestawienie gatunków roślin i gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ostoja Goleniowska PLH320013.

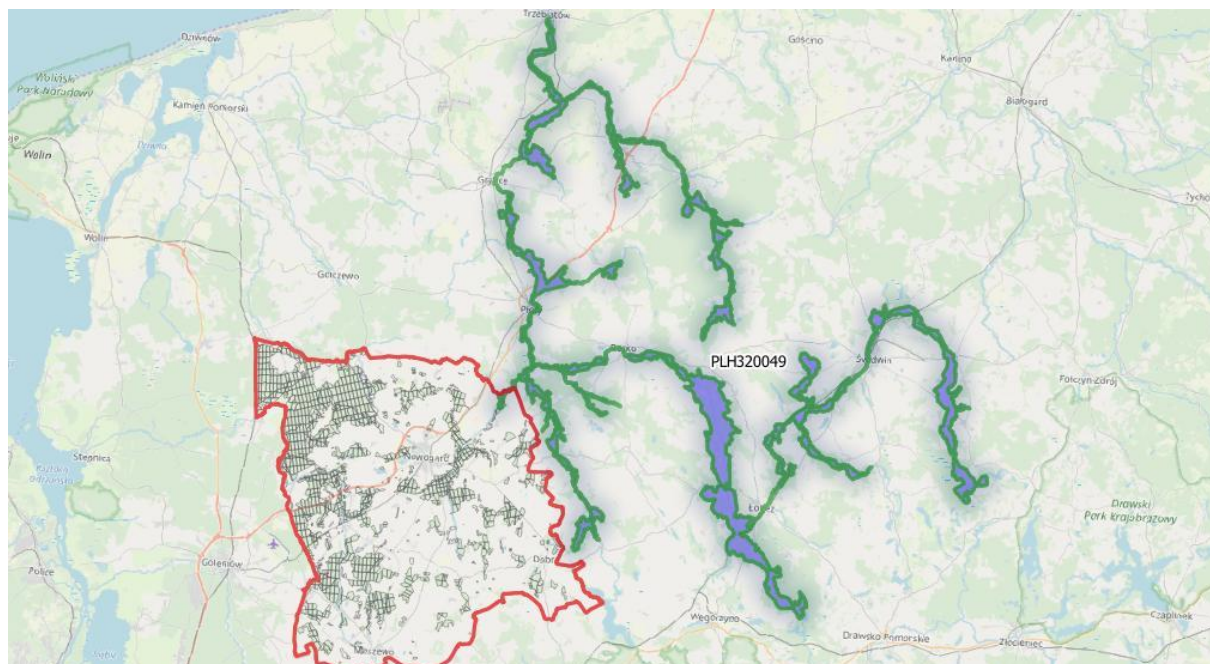
Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
1081 Pływak szerokobrzeżek C	Zamieszkuje duże i czyste zbiorniki wodne takie jak jeziora, stawy rybne, rozlewiska rzek.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1082 Kreślinek nizinny C	Zamieszkuje duże i czyste zbiorniki wodne takie jak jeziora, stawy rybne.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1042 Zalotka większa B	Zasiedla obszary torfowiskowe, chętnie przebywa również w środowiskach o podobnym charakterze: leśnych jeziorkach i bagnach.	Na gruntach Nadleśnictwa w granicach SOO stwierdzono 7 stanowisk gatunku.
1060 Czerwończyk nieparek B	Gatunek związany ze środowiskiem wilgotnych łąk i torfowisk niskich	Na gruntach Nadleśnictwa w granicach SOO stwierdzono 2 stanowiska gatunku.
4038 Czerwończyk fioletek C	Zasiedla wilgotniejsze polany i łąki np. na obrzeżach torfowisk niskich i w dolinach rzecznych.	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1166 Traszka grzebieniasta C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Na gruntach Nadleśnictwa w granicach SOO stwierdzono 12 stanowisk gatunku.
1355 Wydra C	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym	Brak informacji o stanowisku gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.

Plan zadań ochronnych:

Wg stanu na dzień 01.01.2020 r. trwają prace nad sporządzeniem dokumentacji pzo tworzonej w ramach realizowanego przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Szczecinie projektu POIS.02.04.00-00-0193/16-00 pn.: „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (PZObis)” – poza gruntami Nadleśnictwa. W ramach prac nad projektem planu u. 1., na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2018, poz. 1614 ze zm.) opracowano zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 pokrywającego się w części z gruntami N-ctwa.

- **Dorzecze Regi PLH320049**

Obszar o powierzchni 14827,82 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2020/97 z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie przyjęcia trzynastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2019) 8586). Dla tego typu obszaru można stosować pełną procedurę z art. 6 Dyrektywy Siedliskowej. Wydaniem rozporządzenia Ministra Środowiska obszar ten formalnie stanie się Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk.

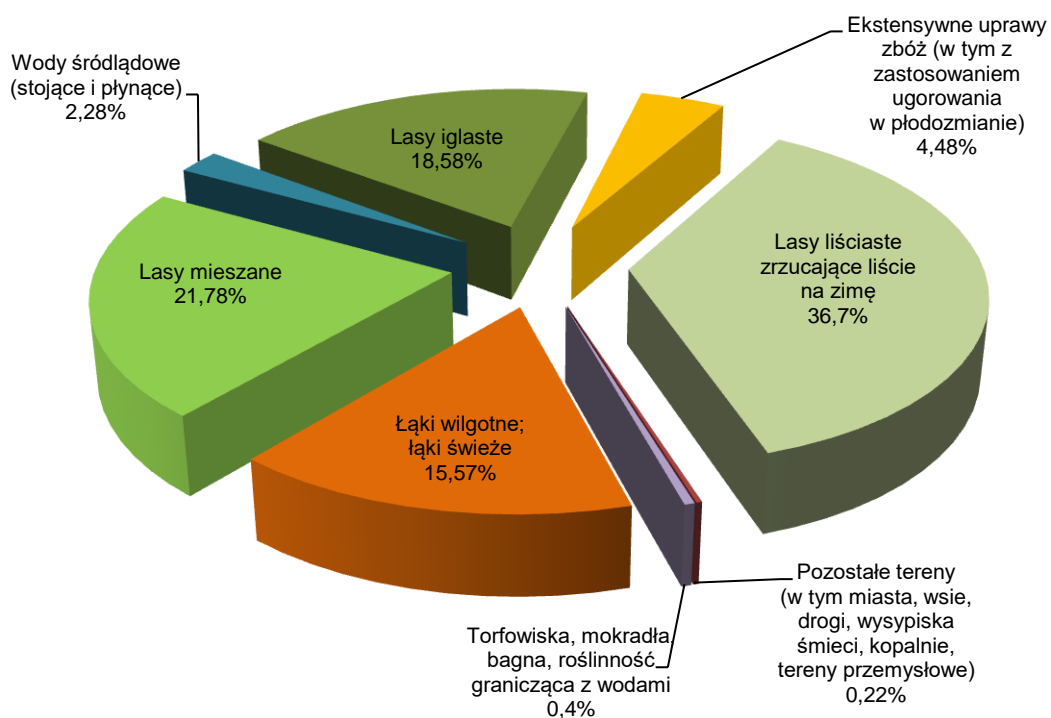

Rysunek 20. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle obszaru Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049.

Tab. 12. Zestawienie powierzchni SOO Dorzecze Regi PLH320049.

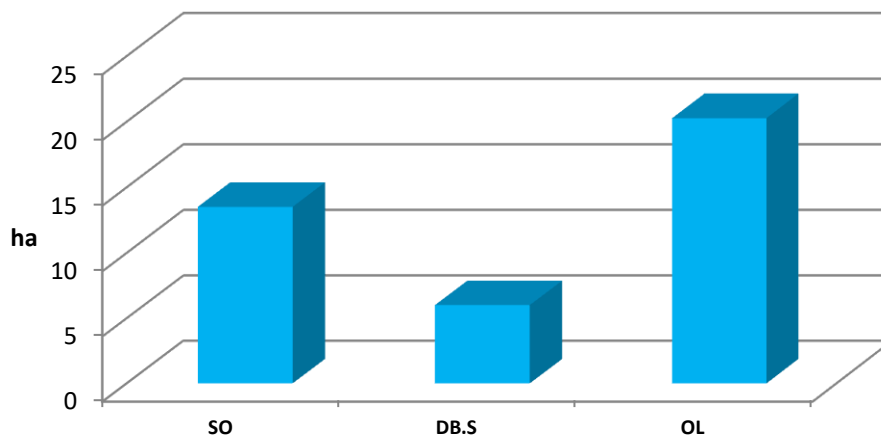
Dorzecze Regi PLH320049	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Nowogard	14827,82	66,65	40,80	0,2
Oddział, pododdział	leśnictwo Wojcieszyn oddz.: 25a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, ~a, ~d, 26b, c, f, j, 27			

Ogólna charakterystyka obszaru

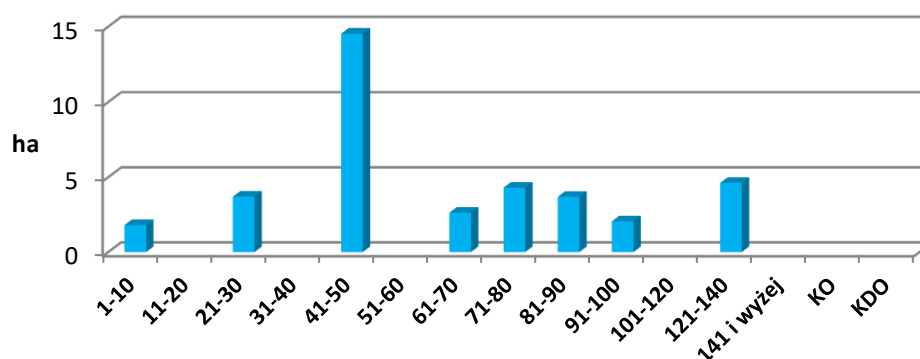
Rysunek 21. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 22. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH320049.

Struktura wiekowa:

Rysunek 23. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320049.

Opis obszaru¹⁷:

Ostoją obejmuje dolinę rzeki Regi od Trzebiatowa do jej obszarów źródłowych i doliny jej dopływów (Starej Regi, Brzeźnickiej Węgorzy, Piaskowej, Sępólnej, Uklei, Rekowy i Mołstowej). Granice obejmują doliny rzeczne (dno wraz ze zboczami) poza terenami z zabudową, w obrębie których obszar ogranicza się jedynie do koryta rzecznego. W niektórych miejscach granice obszaru wychodzą poza dolinę rzeczna w celu włączenia przylegających do doliny wyjątkowo cennych kompleksów siedlisk przyrodniczych zwykle bagiennych (np. okolice jeziora Ołużna gm. Świdwin, torfowiska k. Międzyrzecza gm. Sławoborze) lub leśnych (np. kompleks leśny m. Rycerzewkiem i Jeleninem gm. Ostrowice). Pozostałe odstępstwa wiążą się z dostosowaniem przebiegu granic do ewidencji geodezyjnej oraz z rozmieszczeniem siedlisk przyrodniczych.

W górnej części doliny Regi znajdują się dobrze zachowane kompleksy źródłiskowe, wilgotne i świeże łąki oraz rozrzucone wśród lasów jeziora. W wielu miejscach na zboczach doliny wykształca się kwaśna buczyna i grądy subatlantyckie. W środkowym odcinku dolina przecina tereny morenowe o zróżnicowanej rzeźbie. Na dnie doliny wykształcają się rozległe lasy łąkowe i torfowiska. W dolnym biegu Regi dolina przecina tereny głównie rolnicze obejmując duże powierzchnie łąk i zbiorowisk zaroślowych.

Rega jest jedną z najdłuższych rzek wpadających bezpośrednio do Bałtyku zachowując jednocześnie prawie w całej swej długości charakter cieku łososiowego (ryby łososiowate i karpowate reofilne mają dobre warunki bytowania). Dorzecze Regi jest przy tym niejednorodne pod względem stopnia przekształceń antropogenicznych. Dolny bieg rzeki został silnie zmieniony przez melioracje,

¹⁷ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049

a przede wszystkim zabudowę hydrotechniczną (cechy rzeki o naturalnym przebiegu zauważalne są dopiero powyżej Reska).

Jakość i znaczenie¹⁸

Rega jest jedną z nielicznych polskich rzek, do której na tarło wchodzi łoś, niestety zabudowa hydrotechniczna głównego koryta i części dopływów sprawia, że podczas wędrówki łoś dociera tylko do okolic Rejowic na Redze i Rzesznikowa na Mołstowej. W całości dostępna jest dla niego Struga Lubieszowska, gdzie co roku notuje się sporą liczbę gniazd tarłowych.

Typowo górski charakter dopływów i górnego odcinka Regi sprawia, że świetne warunki do bytowania i rozmnażania znajdują tam głowacz białopłetwy i minogi. Miejsca o twardym, piaskowym dnie, ale z dużo wolniejszym przepływem są natomiast chętnie zasiedlane przez kozy i larwy minogów.

W ostoi stwierdzono występowanie w sumie 15 rodzajów siedlisk przyrodniczych, spośród których ponad 8% stanowią grądy subatlantyckie (ponad 6% zasobów tego siedliska w kraju). Obszar ważny także dla osiągnięcia odpowiedniej reprezentatywności i regionalnej zmienności lasów łągowych. Relatywnie duże powierzchnie zajmują także torfowiska przejściowe, lasy bagienne i dąbrowy śródlądowe.

Przedmioty ochrony:

- Siedliska przyrodnicze

Tab. 13. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dorzecze Regi PLH320049 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieł, w których zinventaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	B	-	-
2.	3160	Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	C	-	-
3.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	B	-	-
4.	6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	C	-	-
5.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	B	-	-

¹⁸ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049

Lp.	Kod przedmiotu ochrony	Nazwa przedmiotu ochrony	Ogólna ocena wg SDF	Liczba płatów siedliska w obszarze na gruntach Nadleśnictwa	Powierzchnia wydzieleń, w których zinwentaryzowano siedlisko w obszarze na gruntach Nadleśnictwa
6.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	C	-	-
7.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	-	-
8.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	B	-	-
9.	9110	Kwaśne buczyny	B	-	-
10.	9130	Żyzne buczyny	B	-	-
11.	9160	Grądy subatlantyckie	A	6	3,95
12.	9190	Kwaśne dąbrowy	B	-	-
13.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	-	-
14.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	B	12	10,23

* siedliska o znaczeniu priorytetowym

• Gatunki roślin i gatunki zwierząt

Tab. 14. Zestawienie gatunków roślin i gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dorzecze Regi PLH320049.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
1084 Pachnica dębowa C	Bezwzględny warunkiem występowania pachnicy dębowej jest obecność odpowiedniej liczby starych, dziuplastych drzew z obszernymi próchnowiskami, będącymi jej jedynym środowiskiem życia. Mocno preferowane są drzewa rosnące w nasłonecznieniu.	Brak informacji o stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.

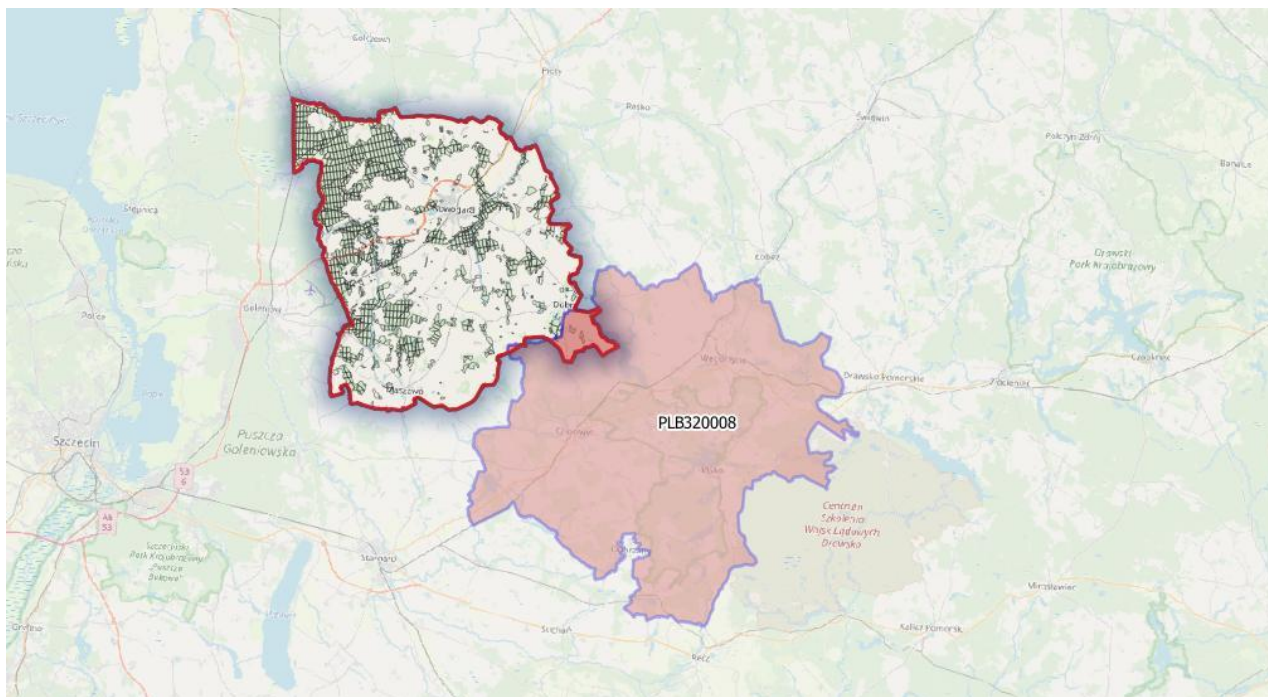
Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Informacje dotyczące stanowisk gatunków na gruntach Nadleśnictwa, w granicach SOO.
1088 Kozioróg dębosz C	Preferuje dobrze nasłonecznione, ponad 100-letnie drzewa, rosnące pojedynczo lub w niewielkich skupiskach. Lubi też stare, dobrze prześwietlone dąbrowy. Spotkać go można tylko na żywych drzewach.	Brak informacji o stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1042 Zalotka większa B	Zasiedla obszary torfowiskowe, chętnie przebywa również w środowiskach o podobnym charakterze: leśnych jeziorach i bagnach.	Brak informacji o stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1060 Czerwończyk nieparek B	Gatunek związany ze środowiskiem wilgotnych łąk i torfowisk niskich	Brak informacji o stanowiskach gatunku na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1099 Minóg rzeczny B	Gatunki związane ze środowiskiem wodnym.	Brak informacji o stanowiskach gatunków na gruntach N-ctwa w granicach SOO.
1096 Minóg strumieniowy B		
1149 Koza A		
1163 Głowacz białopłetwy A		
1106 Łosoś szlachetny C		
5339 Różanka C		

Plan zadań ochronnych:

Wg stanu na dzień 01.01.2020 r. trwają prace nad sporządzeniem dokumentacji pzo tworzonej w ramach realizowanego przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Szczecinie projektu POIS.02.04.00-00-0193/16-00 pn.: „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (PZObis)” – poza gruntami Nadleśnictwa. W ramach prac nad projektem planu u. l., na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2018, poz. 1614 ze zm.) opracowano zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 pokrywającego się w części z gruntami N-ctwa.

- **Ostoja Ińska PLB320008**

Obszar o powierzchni 87710,94 ha. Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25 z 4 lutego 2011 r., poz. 133).

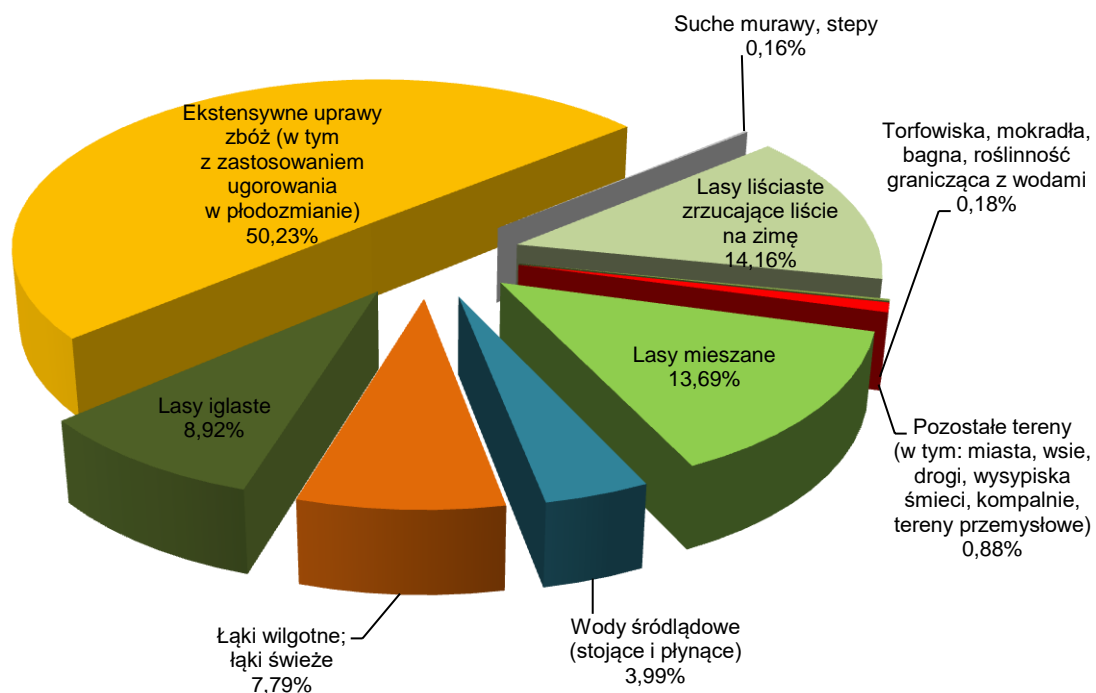

Rysunek 24. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008.

Tab. 15. Zestawienie powierzchni OSO Ostoja Ińska PLB320008.

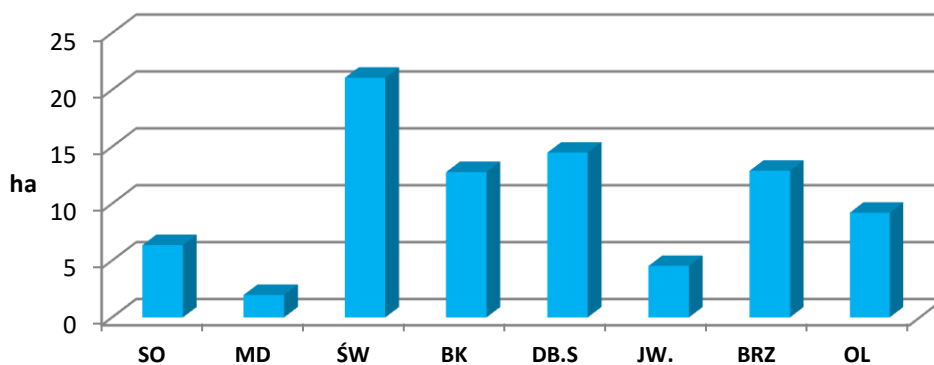
Ostoja Ińska PLB320008	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Nowogard	87710,94	2021,62	85,00	0,4
Oddział, pododdział	leśnictwo Dobra oddz.: 258, 259, 260, 261, 263Afx, gx, hx, ix			

Ogólna charakterystyka obszaru

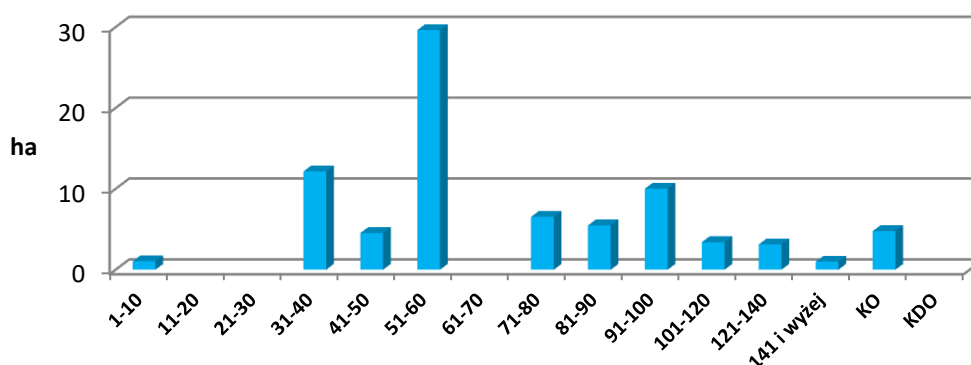
Rysunek 25. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008 (wg SDF).

Udział gatunków panujących:

Rysunek 26. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLB320008.

Struktura wiekowa:

Rysunek 27. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320008.

Opis obszaru¹⁹:

Ostoja obejmuje znaczny fragment Pojezierza Ińskiego. Rzeźba terenu, ukształtowana podczas stadiału pomorskiego zlodowacenia bałtyckiego, charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem form i wysokości względnych. Wyróżniono tu trzy zasadnicze jednostki geomorfologiczne i związane z nimi typy krajobrazu:

- wyniesienia moreny czołowej;
- sandry;
- wysoczyznę moreny dennej.

Cechy charakterystyczne dla obszaru to pofalowany teren, silnie rozczłonkowane lasy, liczne bagna i małe zbiorniki wodne. Stosunkowo niewielką powierzchnię pokrywają zbiorowiska łąkowe oraz siedliska wilgotne (trzciniowiska, turzycowiska, roślinność szuwarowa, roślinność torfowisk niskich i przejściowych). Występujące lasy to przeważnie świeże lasy liściaste z bukiem i dębem oraz bory mieszane. Znaczący udział mają też lasy siedlisk wilgotnych i bagiennych z olchą i jesionem oraz sosną i brzozą.

Jakość i znaczenie²⁰

Ostoja ptasia o randze europejskiej E08. Stwierdzono tu występowanie co najmniej 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Obszar bardzo ważny jako ostoja bielika i kilku innych gatunków ptaków drapieżnych, kilku gatunków kaczek i żurawia.

¹⁹ Standardowy Formularz Danych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008

²⁰ J.w.

Dobrze zachowane są zbiorowiska roślinne, zwłaszcza leśne. Oprócz nich duże znaczenie przyrodnicze ma roślinność wodna i terenów podmokłych oraz zespoły roślinności łąkowej.

Przedmioty ochrony:

Tab. 16. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Ostoja Ińska PLB320008 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
1	2	3
Gatunki objęte art. 4 Dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do Dyrektywy 92/43/EWG		
A229 Zimorodek C	Gniazdowanie i zerowiska nie są związane z lasami. Gatunek ściśle związany ze zbiornikami wodnymi. Zasiedla rzeki, jeziora, starorzecza, zwirownie, a także niewielkie strumienie.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A051 Krakwa B	Gatunek zasiedlający bagna, tereny podmokłe, doliny rzek i brzegi zbiorników wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A052 Cyraneczka B	Różnorodne śródładowe porośnięte roślinnością zbiorniki wodne, preferuje jednak niewielkie, gęsto zarośnięte oczka, stawy, rzeki o powolnym nurcie, bagna.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A055 Cyranka C	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne. Często są to niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A043 GęgawaC	Gatunek zasiedlający bagna, tereny podmokłe i brzegi zbiorników wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A089 Orlik krzykliwy C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; zasiedla zwarte, stare i rozległe lasy, przeważnie mieszane i liściaste, w pobliżu pól uprawnych, dolin rzecznych, łąk i pastwisk, na obszarach obfitujących w tereny podmokłe i jeziora.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A028 Czapla siwa C	Płytkie wody przy jeziorach, rzekach i estuariach, trzcinowiska.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A021 Bąk C	Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, stawy hodowlane, glinianki, starorzecza, podmokłe trzcinowiska.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
A215 Puchacz C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; zasiedla zwarte kompleksy leśne, głównie liściaste, w pobliżu otwartych przestrzeni ze zbiornikami wodnymi, łąkami, tereny mało penetrowane przez człowieka.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A067 Gągoł B	Zamieszkuje wody słodkie, rzeki, starorzecza, jeziora w strefie lasów liściastych czasem nawet stawy rybne pod warunkiem, że w pobliżu znajdują się stare, dziuplaste drzewa.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A197 Rybitwa czarna C	Zasiedla starorzecza i rozlewiska oraz spokojne zatoki, z roślinnością pływającą niezbędną do założenia gniazd.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A030 Bocian czarny C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; najczęściej gniazduje na starych drzewach, w lasach liściastych i mieszanych, w pobliżu bagien, łąk, cieków oraz zbiorników wodnych, gdzie żeruje.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A081 Błotniak stawowy C	Zasiedla trzciniowiska wokół jezior i stawów rybnych, torfowiska z zaroślami wierzbowymi, oczka wodne wśród pól uprawnych, gęsto obrosnięte szuwarami tereny podmokłe, zbiorniki zaporowe, starorzecza, wiklinowe zarośla.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A122 Derkacz C	Gatunek zamieszkujący wilgotne łąki z wysoką roślinnością zielną i kępami krzewów, pola uprawne oraz suchsze miejsca na bagnach.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A038 Łabędź krzykliwy C	Gniazduje na niewielkich i płytkich zbiornikach wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A036 Łabędź niemy C	Gniazduje na niewielkich i płytkich zbiornikach wodnych.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A236 Dzięcioł czarny C	Wysokopienne bory iglaste, lasy mieszane, rzadziej lasy liściaste, ale też zadrzewienia i duże parki miejskie.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A127 Żuraw B	Miejsca lęgowe stanowią siedliska podmokłe. Kluczowym	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc

Kod i nazwa przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia ogólnego wg SDF	Analiza wymagań ekologicznych pod kątem istniejących i potencjalnych miejsc występowania	Stanowiska na gruntach N-ctwa
	miejszem są śródleśne mokradła oraz zabagnione doliny rzeczne i brzegi zbiorników wodnych, w tym jezior i stawów rybnych.	występowania gatunku.
A070 Nurogęś C	Czyste, bieżące lub stojące wody w lasach lub górach – okolice wielkich i rybnych jezior oraz rzek o zadrzewionych brzegach. Preferuje lasy liściaste i mieszane, ale korzysta też z kęp i samotnych drzew. Poza okresem lęgowym przebywa nad wszelkimi płytkimi zbiornikami.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A073 Kania czarna C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; osiedla się w pobliżu terenów otwartych z dużą ilością zbiorników wodnych; gniazda buduje w niewielkiej odległości od skraju lasu (50-100 m); żeruje głównie nad wodą.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A074 Kania ruda C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; preferuje starsze drzewostany liściaste z terenami otwartymi, szczególnie w pobliżu zbiorników wodnych; żeruje głównie poza lasem.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A075 Bielik C	Gatunek terytorialny, objęty ochroną strefową; gniazduje w starych lasach, w pobliżu zbiorników wodnych, nad którymi żeruje.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A008 Zausznik C	Małe zbiorniki wodne na bagnach oraz płytkie stawy i jeziora o bujnej roślinności zanurzonej i z obszarami roślinności wystającej ponad lustro wody.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A006 Perkoz rdzawoszyi C	Płytkie, częściowo zarośnięte zbiorniki słodkowodne, starorzecza, torfianki, wyrobiska. Zimą widywany na wybrzeżach morskich i na wodach śródlądowych obfitujących w drobne ryby.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.
A165 Samotnik C	Zadrzewione bagna. Na lęgowiska wybiera głównie olsy i łęgi, zarośnięte torfowiska na brzegach śródleśnych jezior, otwarte muliste podłoża i rowy.	W zasięgu OSO na gruntach N-ctwa nie potwierdzono miejsc występowania gatunku.

Plan zadań ochronnych:

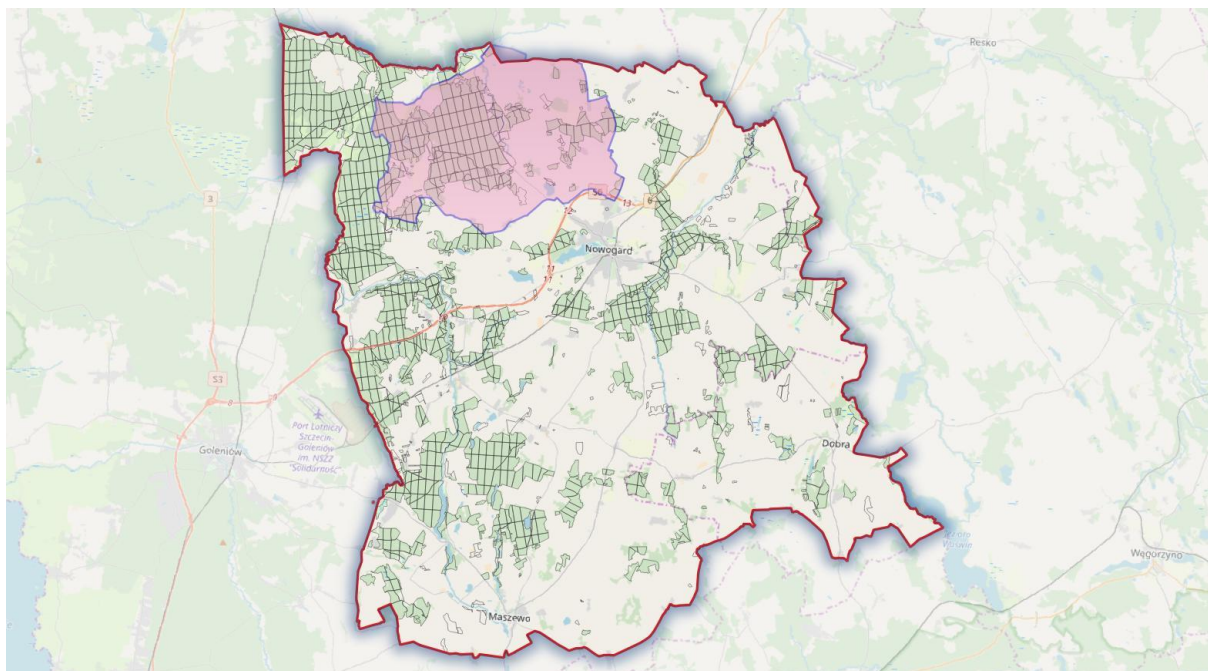
Obszar posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008 (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2014 r., poz. 1931). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 30 października 2017 r., poz. 4303).

5. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniącą funkcją korytarzy ekologicznych.

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard znajduje się jeden obszar chronionego krajobrazu.

• OChK „Las Czermnicki”

Rysunek 28. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle OChK „Las Czermnicki”.

Obszar ustanowiony Uchwałą Nr XL/360/2006 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dnia 25 października 2006 r. w sprawie ustanowienia obszaru chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 50 z 27 kwietnia 2007 r., poz. 751).

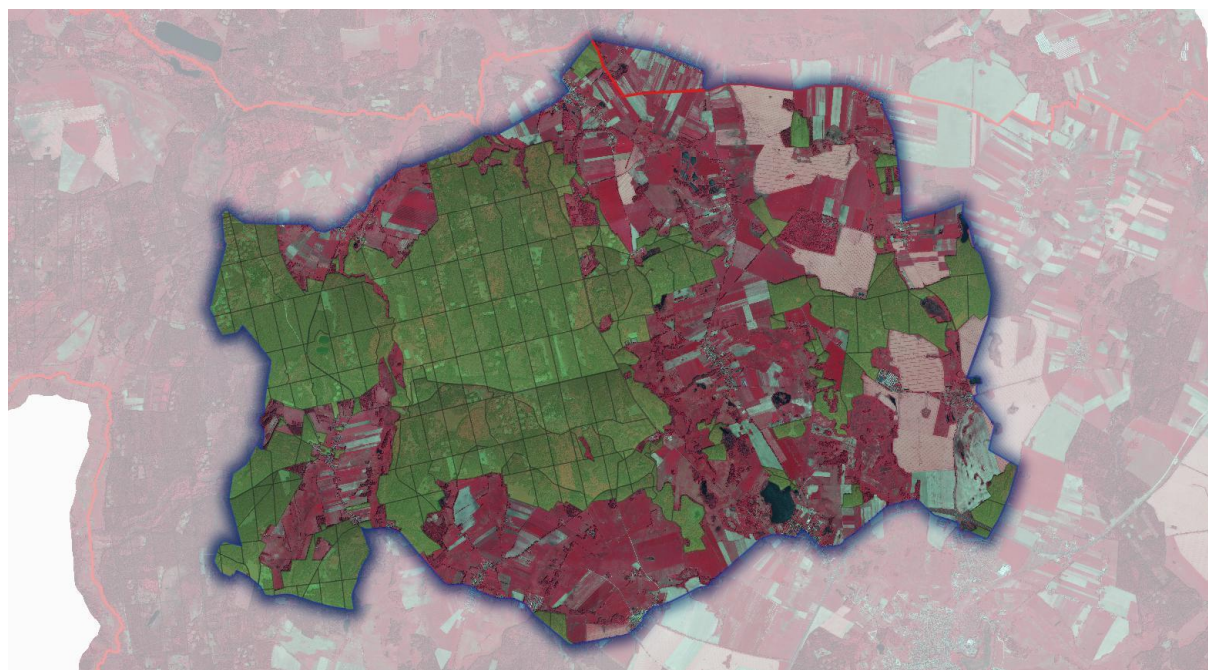
Celem powołania OChK „Las Czermnicki” jest ochrona cennego krajobrazowo obszaru moreny dennej i równiny sandrowej, z kompleksami podmokłych lasów, pastwiskami i łąkami oraz torfowiskami mszarnymi i niskimi, charakteryzujący się dużą różnorodnością siedliskową oraz gatunkową.

W celu ochrony istniejących ekosystemów należy przestrzegać zasad prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej i łąkarskiej.

Tab. 17. Zestawienie powierzchni OChK „Las Czermnicki”.

OChK „Las Czermnicki”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Nowogard	8488,00	8387,90	3573,58	18,6
Oddział, pododdział	leśnictwo Wojcieszyn oddz.: 1A, 1B, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 14A, 15, 15A, 15B, 45, 46, 46A; leśnictwo Olchowo oddz.: 56a, b, c, d, f, ~a, 57a, ~b; leśnictwo Trzechel oddz.: 54f, ~a, ~c, 72i, j, k, ~c, 73b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, ~a, ~b, ~c; leśnictwo Olszyca oddz.: 1k, l, m, n, o, p, r, s, t, w, x, ~a, 2w, 49k, l, m, n, o, p, ~b, 50h, i, ~c, 67, 68, 69, 70, 71, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 113, 113A, 113B, 113C, 113D, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 161, 161A, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 182, 183, 184, 185, 202, 203, 204, 221, 221A, 221B, 222, 223, 224; leśnictwo Czermnica oddz.: 74a, c, g, h, j, k, ~a, ~d, ~f, ~g, 97, 98, 99, 100, 101b, d, f, h, ~c, ~d, 124, 125, 126, 127, 128, 129a, b, c, d, f, ~a, ~b, 130a, b, c, d, f, g, i, l, ~a, ~b, ~c, 131a, c, d, ~b, ~c, 151, 152, 153, 154, 155, 156a, c, d, g, i, k, l, m, n, o, ~a, ~b, ~c, 157i, ~f, 170, 171, 172, 173, 174, 175a, f, ~a, ~b, 192, 193, 194, 195f, g, h, i, j, k, ~d, ~f, ~g; leśnictwo Węgorza oddz.: 186, 187, 188, 189, 190, 191, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215h, 225, 226, 227, 228a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, w, x, ~a, ~b, ~c, 229a, 230, 231, 232, 233a, b, c, d, f, g, h, ~a, ~b, 234b, c, d, f, g, h, i, j, k, o, ~c, 235a, h, i, ~c, ~d, 241b, c, d, f, h, i, j, k, ~a, ~b, 242a, b, c, d, f, g, h, i, ~a, ~b, 243a, b, c, d, f, g, ~b, 244a,b*,m*, ~c, 245a*			

* Część wydzielenia

Rysunek 29. OChK „Las Czermnicki”.

6. Pomniki przyrody istniejące

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych

rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Rysunek 30. Pomnik przyrody – buk zwyczajny *Fagus sylvatica* w oddz. 161ax, leśnictwo Olszyca. (Fot. P. Teszbir)

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard znajduje się 57 uznanych pomników przyrody (głazy narzutowe, pojedyncze drzewa).

Tab. 18. Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Nowogard (Wzór 5a.)

Lp.	Akt prawny	Dz. Urz.	Położenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Wiek	Uwagi
			oddz.	gmina leśnictwo					
Nowogard									
1.	Uchwała Nr XXI/213/04 RM w Nowogardzie z dnia 3.11.2004 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 97, poz. 1970	78d	Nowogard <i>Radosław</i>	głaz narzutowy	1400	3,6	-	-
2.			90f	Nowogard <i>Radosław</i>	Dąb szypułkowy	370	28	180	-
3.			91b	Nowogard <i>Radosław</i>	Dąb szypułkowy	430	22	210	-
4.			91m	Nowogard <i>Radosław</i>	Klon jawor	370	28	210	-
5.			92a	Nowogard <i>Radosław</i>	Sosna zwyczajna	280	26	160	-
6.			92m	Nowogard <i>Radosław</i>	Dąb szypułkowy	480	27	230	-
7.			92p	Nowogard <i>Radosław</i>	Dąb szypułkowy	440	29	210	-
8.			93j	Nowogard <i>Radosław</i>	Wiąz szypułkowy	220	27	160	-
9.			105k	Nowogard <i>Radosław</i>	Dąb szypułkowy	460	25	220	-
10.			127k	Nowogard <i>Radosław</i>	Buk zwyczajny	350	30	160	-
11.			127p	Nowogard <i>Radosław</i>	Wierzba krucha	420	25	70	-
12.			196b	Nowogard <i>Dobra</i>	Buk zwyczajny	352	35	170	-
13.			207i	Nowogard <i>Dobra</i>	Jabłoń dzika	215	13	60	-
14.			221b	Nowogard <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	393	29	180	-
15.			221m	Nowogard <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	430	30	210	-
16.			222f	Nowogard <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	471	30	300	-
17.	Uchwała Nr XIX/129/2004 RM w Dobrej z dnia 24.04.2004 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 42, poz. 791	227h	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	515	28	260	-
18.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	401	21	170	-
19.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	439	24	170	-
20.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	386	21	170	-
21.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	406	25	170	-
22.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	383	28	170	-
23.			226d	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	452	25	210	-
24.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	495	29	260	-
25.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	463	21	230	-
26.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	406	24	210	-
27.			226d	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	453	23	210	-
28.			226d	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	443	30	210	-
29.			226d	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	432	22	210	-
30.			226f	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	460	25	210	-
31.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	658	23	260	-

Lp.	Akt prawny	Dz. Urz.	Położenie		Gatunek	Obwód [cm]	Wys. [m]	Wiek	Uwagi
			oddz.	gmina leśnictwo					
32.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	565	27	260	-
33.			226c	Dobra <i>Dobra</i>	Lipa drobnolistna	428	23	150	-
34.			226c	Dobra <i>Dobra</i>	Lipa drobnolistna	496	24	150	-
35.			226c	Dobra <i>Dobra</i>	Lipa drobnolistna	451	24	150	-
36.			226c	Dobra <i>Dobra</i>	Lipa drobnolistna	322	25	150	-
37.			226c	Dobra <i>Dobra</i>	Lipa drobnolistna	561	27	150	-
38.			226f	Dobra <i>Dobra</i>	Buk zwyczajny	340	33	150	-
39.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Olsza czarna	285	17	90	-
40.			226b	Dobra <i>Dobra</i>	Olsza czarna	237	14	90	-
41.			Uchwała Nr XXI/213/04 RM w Nowogardzie z dnia 3.11.2004 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 97, poz. 1970	133h	Nowogard <i>Ostrzyca</i>	Buk zwyczajny	411	26
42.	133h	Nowogard <i>Ostrzyca</i>			Głóg	127	14	70	-
43.	137g	Nowogard <i>Ostrzyca</i>			Dąb szypułkowy	380	25	190	-
44.	144k	Nowogard <i>Olchowo</i>			Sosna zwyczajna	323	27	170	-
Czermnica									
45.	Uchwała Nr XXI/213/04 RM w Nowogardzie z dnia 3.11.2004 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 97, poz. 1970	72j	Nowogard <i>Trzechel</i>	Głaz narzutowy	540	0,8	-	-
46.			123h	Nowogard <i>Olszyca</i>	Dąb szypułkowy	453	33	210	-
47.			150k	Nowogard <i>Olszyca</i>	Dąb szypułkowy	460	33	260	-
48.			161m	Nowogard <i>Olszyca</i>	Dąb szypułkowy	405	32	170	-
49.			161n	Nowogard <i>Olszyca</i>	Buk zwyczajny	320	27	170	-
50.			161Aw	Nowogard <i>Olszyca</i>	Dąb szypułkowy	470	30	210	-
51.			161Ax	Nowogard <i>Olszyca</i>	Buk zwyczajny	750	33	150	-
52.			161Az	Nowogard <i>Olszyca</i>	Dąb szypułkowy	408	27	210	-
53.			166n	Nowogard <i>Olszyca</i>	Dąb szypułkowy	475	32	230	-
54.			184g	Nowogard <i>Olszyca</i>	Buk zwyczajny	383	32	150	-
55.			223n	Nowogard <i>Olszyca</i>	Buk zwyczajny	395	28	150	-
56.			155a	Nowogard <i>Czermnica</i>	Dąb szypułkowy	450	25	210	-
57.			1911	Nowogard <i>Węgorza</i>	Świerk pospolity	360	35	170	-

Rysunek 31. Pomnik przyrody – glaz narzutowy w oddz. 78d, leśnictwo Radosław. (Fot. P. Teszbir)

7. Pomniki przyrody proponowane.

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard proponuje się ustanowić 23 kolejne pomniki przyrody.

Tab. 19. Wykaz proponowanych pomników przyrody.

Lp.	Polożenie		Gatunek	Uwagi
	oddz.	gmina leśnictwo		
Obręb Nowogard				
1.	54b	Nowogard <i>Wojcieszyn</i>	Dąb szypułkowy	Proponowany w poprzednim POP
2.	78ax	Nowogard <i>Radosław</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja BULiGL UE "Żabi Kociółek"
3.	121i	Nowogard <i>Radosław</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja BULiGL
4.	208a	Dobra <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	Proponowany w poprzednim POP
5.	141Ak	Nowogard <i>Olchowo</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja BULiGL
6.	142c	Nowogard <i>Olchowo</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja BULiGL
7.	146f	Nowogard <i>Olchowo</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja BULiGL
8.	147h	Nowogard <i>Olchowo</i>	Dąb szypułkowy	Dwa drzewa; Propozycja BULiGL
9.	222d	Nowogard <i>Dobra</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja Nadleśnictwa (proponowany w poprzednim POP, niegdyś istniejący pomnik przyrody)
10.	299Aa	Osina <i>Maciejewo</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja BULiGL oraz Nadleśnictwa
11.	299Af	Osina <i>Maciejewo</i>	Buk zwyczajny	Propozycja BULiGL oraz Nadleśnictwa
12.	299Aj	Osina <i>Maciejewo</i>	Dąb szypułkowy	Dwa drzewa; Propozycja BULiGL oraz Nadleśnictwa
13.	299Aj	Osina <i>Maciejewo</i>	Buk zwyczajny	Propozycja BULiGL oraz Nadleśnictwa
14.	299b	Osina <i>Maciejewo</i>	Buk zwyczajny	Propozycja Nadleśnictwa
15.	269k	Maszewo <i>Maszewo</i>	Dąb szypułkowy	Proponowany w poprzednim POP

Lp.	Położenie		Gatunek	Uwagi
	oddz.	gmina <i>leśnictwo</i>		
Obręb Czermnica				
16.	17b	Przybiernów <i>Trzechel</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja Nadleśnictwa
17.	40a	Przybiernów <i>Trzechel</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja Nadleśnictwa
18.	53d	Nowogard <i>Trzechel</i>	Dąb szypułkowy	Proponowany w poprzednim POP
19.	96h	Nowogard <i>Olszyca</i>	Dąb szypułkowy	Proponowany w poprzednim POP
20.	201b	Przybiernów <i>Czermnica</i>	Dąb szypułkowy	Grupa drzew – 7 sztuk
21.	261f	Osina <i>Węgorza</i>	Dąb szypułkowy	Propozycja Nadleśnictwa
22.	258j	Osina <i>Węgorza</i>	Wiąz szypułkowy	Propozycja Nadleśnictwa
23.	327j	Osina <i>Redostowo</i>	Buk zwyczajny	Propozycja BULiGL

8. Użytki ekologiczne istniejące.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania²¹.

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard znajdują się 33 użytki ekologiczne zajmujące powierzchnię 97,55 ha.

Rysunek 32. Tablica urzędowa i informacyjna przy UE „Karski Ostep”. (Fot. P. Teszbir)

²¹ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 z późn. zm.)

Tab. 20. Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia, cel ochrony	Uwagi
			ogólna	w wydz.	oddz.	gmina, leśnictwo		
Nowogard								
1.	Uchwała Nr XL/361/2006 RM w Nowogardzie z dnia 25.10.2006 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 50, poz. 752	6,74	6,74	1Bb	Nowogard Wojcieszyn	„Srokoszowy Mszar” Fragment ekosystemu bagiennego z licznymi oczkami wody. Miejsce bytowania i rozrodu zwierząt. Stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin. SP_3160_A SP_7110_A SP_7140_A	-
2.			0,36	0,36	16h	Nowogard Wojcieszyn	„Rzekotkowisko” Teren zadrzewiony i zakrzewiony.	-
3.			1,24	1,24	16k	Nowogard Wojcieszyn	„Zaskrońcowe Łozowisko” Stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin. Miejsce bytowania i rozrodu zwierząt.	-
4.			0,30	0,30	16m	Nowogard Wojcieszyn	„Rzekotkowe Oczko” Teren zadrzewiony i zakrzewiony. SP_3150_B	-
5.			0,55	0,55	21b	Nowogard Wojcieszyn	„Pijawkowe Uroczysko” Stanowiska chronionych i cennych gatunków roślin. Miejsce bytowania i rozrodu zwierząt. SP_3150_A	-
6.			0,80	0,80	45c	Nowogard Wojcieszyn	„Kaluźnicowe Bloto” Bagno. Stanowiska cennych i chronionych gatunków roślin. Miejsce bytowania zwierząt.	-
7.			0,10	0,10	78p	Nowogard Radosław	„Lyse oczko” Teren zakrzewiony. Osobliwości przyrodnicze – głazy.	-
8.			1,75	1,75	78w	Nowogard Radosław	„Jarchliński Mszar” Bagno. Stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin. Miejsce bytowania i rozrodu zwierząt. SP_7110_A SP_91D0_C SP_7140_A	-
9.			0,31	0,31	78ax	Nowogard Radosław	„Żabi Kociołek” Teren zadrzewiony, zakrzewiony. Cenne drzewo – dąb szypułkowy ok. 160 lat.	-
10.			2,05	2,05	79k	Nowogard Radosław	„Jarchlińskie Zalewisko” Teren zadrzewiony, zakrzewiony. Miejsce bytowania zwierząt. SP_3150_B SP_7140_B	-
11.			1,30	1,30	200g	Nowogard Dobra	„Ślajsiński Ostęp I” Bagno-łozowisko na rozlewisku rzeki Łosośnicy. SP_3150_B	-
12.			0,67	0,67	200k	Nowogard Dobra	„Ślajsiński Ostęp II” Teren zadrzewiony, zakrzewiony.	-
13.			2,49	2,49	201j	Nowogard Dobra	„Ślajsiński Ostęp III” Miejsce bytowania zwierząt. SP_3150_B	-
14.			0,08	0,08	212o	Nowogard Dobra	„Plazie Bloto” Miejsce bytowania zwierząt. SP_3150_B	-
15.	Uchwała Nr XXXII/198/2017 RM w Dobrej z dnia 29.12.2017 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. z 2018 r., poz. 595	28,64	0,51	262Aa	Nowogard Dobra	„Rzekotkowe Uroczysko” Podmokłe łąki, zadrzewione i zakrzewione. SP_6510_B	Pierwszym aktem ustanawiającym użytek była Uchwała Nr XXXIX/262/2
		0,70		262Ab				

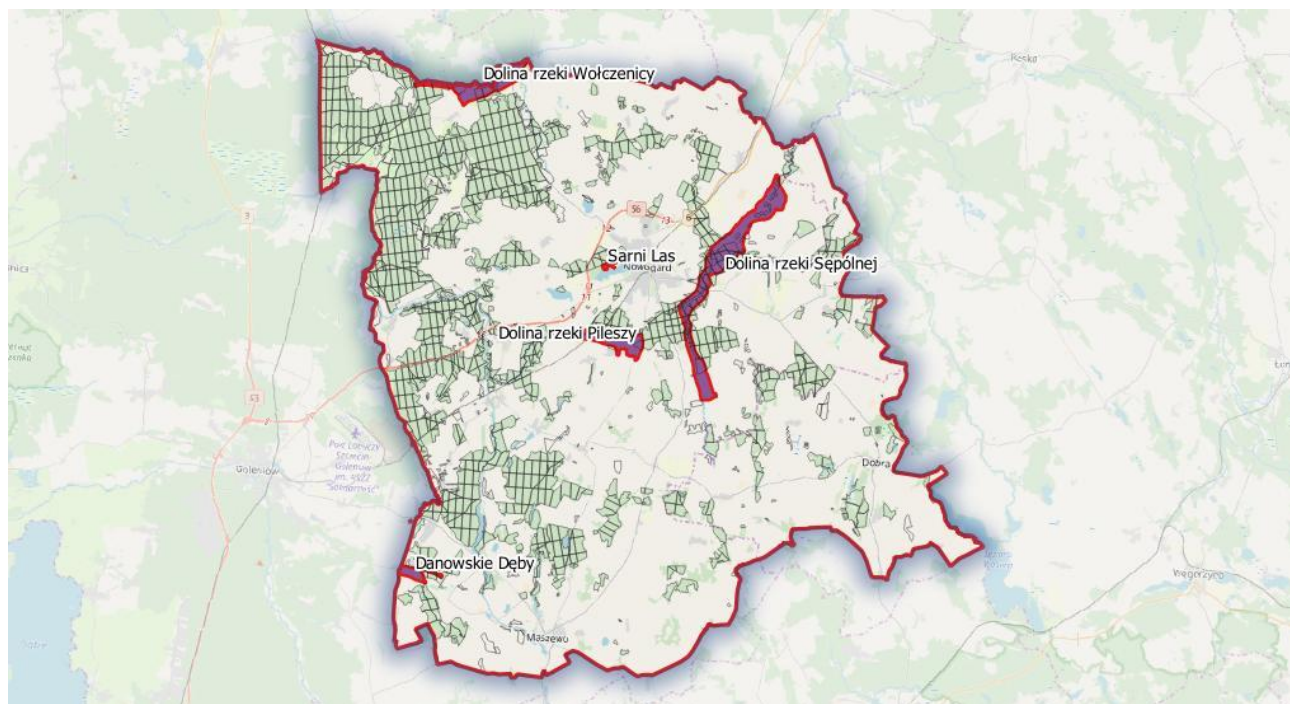
Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia, cel ochrony	Uwagi
			ogólna	w wydz.	oddz.	gmina, leśnictwo		
				0,51	262Ac			009 RM w Dobrej z dn. 18.12.2009 r.
				17,76	262Ad			
				2,54	262Ak			
				4,74	263Ab			
				1,88	263Ah			
16.			3,52	3,52	263Al	Nowogard <i>Dobra</i>	„Grzęzińskie Błota” Teren zadrzewiony i zakrzewiony.	
17.			9,05	5,96	262Aj	Nowogard <i>Dobra</i>	„Jeziorkowe Bagna” Teren zadrzewiony i zakrzewiony.	
				3,09	263Ad			
18.			2,25	2,25	262Ah	Nowogard <i>Dobra</i>	„Żurawia Dolinka” Teren zadrzewiony i zakrzewiony. SP_6510_B	
19.	Uchwała Nr XL/361/2006 RM w Nowogardzie z dnia 25.10.2006 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 50, poz. 752	0,68	0,68	65b	Nowogard <i>Olchowo</i>	„Olchowskie Uroczysko” Śródleśne bagno. SP_7140_B	-
20.			1,15	1,15	144c	Nowogard <i>Olchowo</i>	„Gardzińskie Błotka I” Śródleśne bagno-łozowisko z oczkami wodnymi. SP_3150_B	-
21.			2,26	2,26	143c	Nowogard <i>Olchowo</i>	„Gardzińskie Błotka II” Teren zadrzewiony, zakrzewiony. SP_7140_B	-
22.			1,56	1,56	142b	Nowogard <i>Olchowo</i>	„Gardzińskie Błotka III” Teren zadrzewiony, zakrzewiony. SP_3150_B	-
23.			2,77	2,77	141a	Nowogard <i>Olchowo</i>	„Gardzińskie Błotka IV” Teren zadrzewiony, zakrzewiony. SP_3150_B	-
Czermnica								
24.	Uchwała Nr XL/361/2006 RM w Nowogardzie z dnia 25.10.2006 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 50, poz. 752	1,18	1,18	35h	Nowogard <i>Trzechel</i>	„Trzechelska Brzezina” Teren zadrzewiony, zakrzewiony. Miejsce bytowania i rozrodu zwierząt. Stanowiska chronionych i cennych gatunków roślin. SP_91D0_B	-
25.			0,64	0,42	89k	Nowogard <i>Olszyca</i>	„Uroczysko Zakłodzie” Stanowiska chronionych i cennych gatunków roślin. Miejsce bytowania zwierząt. SP_3160_A SP_7110_A SP_7140_A	-
				0,22	90f			
26.			1,30	1,30	113Aj	Nowogard <i>Olszyca</i>	„Mszar Piaski” Teren zadrzewiony, zakrzewiony. Miejsce bytowania i rozrodu zwierząt.	-
27.			0,77	0,77	113An	Nowogard <i>Olszyca</i>	„Łozowisko Piaski” Zbiorowiska wodne, szuwarowe i zaroślowe. Ostoja zwierząt.	-
28.	1,91	1,91	154h	Nowogard <i>Czermnica</i>	„Czermnicka Ostoja” Miejsce bytowania zwierząt. Stanowiska chronionych i cennych gatunków roślin. SP_3160_A	-		

Lp.	Nr uchwały, data	Dz. Urz. Woj. poz.	Powierzchnia [ha]		Położenie		Nazwa i opis obiektu kategoria gruntu, walory przyrodnicze, zagrożenia, cel ochrony	Uwagi
			ogólna	w wydz.	oddz.	gmina, leśnictwo		
29.			2,67	0,77	154b	Nowogard Czermnica	„Czermnicki Mszar” Miejsce bytowania zwierząt. Stanowiska chronionych i cennych gatunków roślin. SP_7140_B SP_3160_B SP_91D0_A	-
				1,9	154c			
30.			0,51	0,51	229d	Nowogard Węgorza	„Siedmiopalecznikowy Staw” Fragment nadrzecznego łożowiska w dolinie Trzechelskiej Strugi. SP_7140_B SP_3150_B	-
31.			2,69	2,69	227a	Nowogard Węgorza	„Perkozowy Ostęp” Stanowiska chronionych i cennych gatunków roślin. Miejsce bytowania zwierząt. SP_7140_B	-
32.			9,56	9,56	221Bc	Nowogard Olszyca	„Karski Ostęp” Stanowiska chronionych i cennych gatunków roślin. Miejsce bytowania zwierząt.	-
33.	Uchwała Nr III/26/2019 RG Osina z dnia 19.03.2019 r.	Dz. Urz. Woj. Zach. z 2019 r., poz. 1981	5,70	5,58	333s	Osina Redostowo	„Bobrowe Gowienisko” Łąki i szuwały nadrzeczne w dolinie Gowienicy. Miejsce przebywania zwierząt. SP_91E0_B	-
				0,01	333ix			
				0,10	333jx			
				0,01	333kx			

9. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie Nadleśnictwa powołano cztery zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

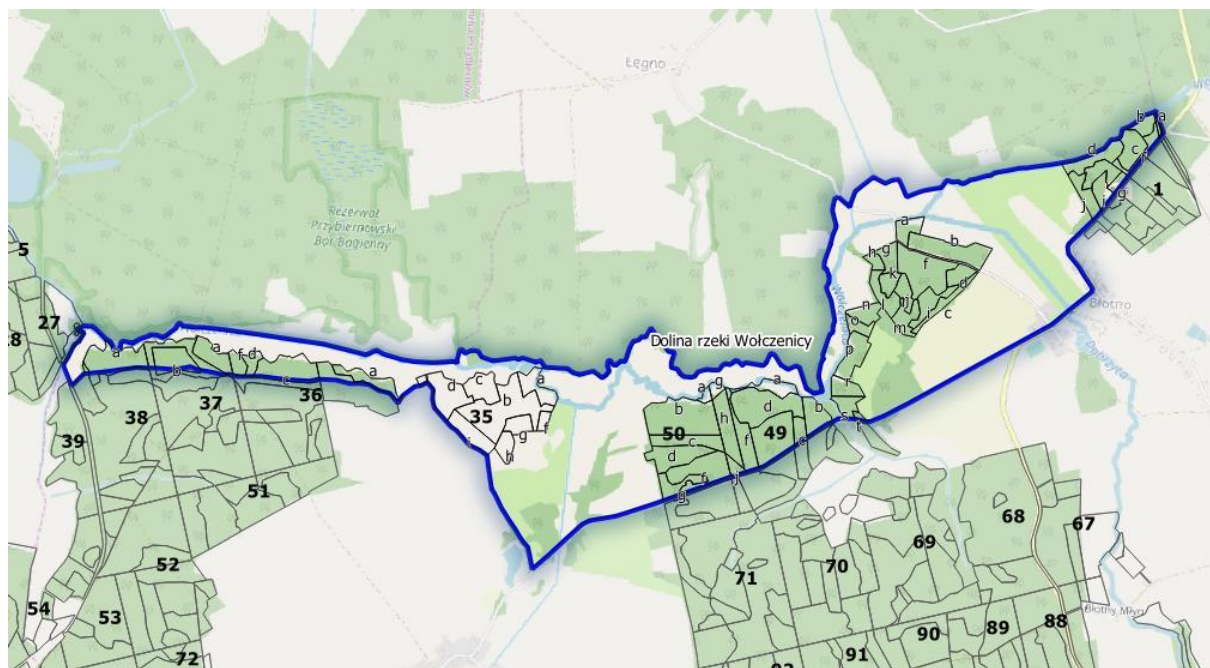

Rysunek 33. Położenie ZPK na tle Nadleśnictwa Nowogard.

- **ZPK „Dolina rzeki Wołczyńcy”**

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy ustanowiony Uchwałą Nr XL/359/2006 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dnia 25 października 2006 r. w sprawie ustanowienia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 50 z 27 kwietnia 2007 r., poz. 750).

Celem powołania ZPK „Dolina rzeki Wołczyńcy” jest ochrona cennego krajobrazowo obszaru półnaturalnych łąk z zachowaną ekstensywną gospodarką łąkarską i pastwiskową, charakteryzujących się dużą bioróżnorodnością, szczególnie awifauny.

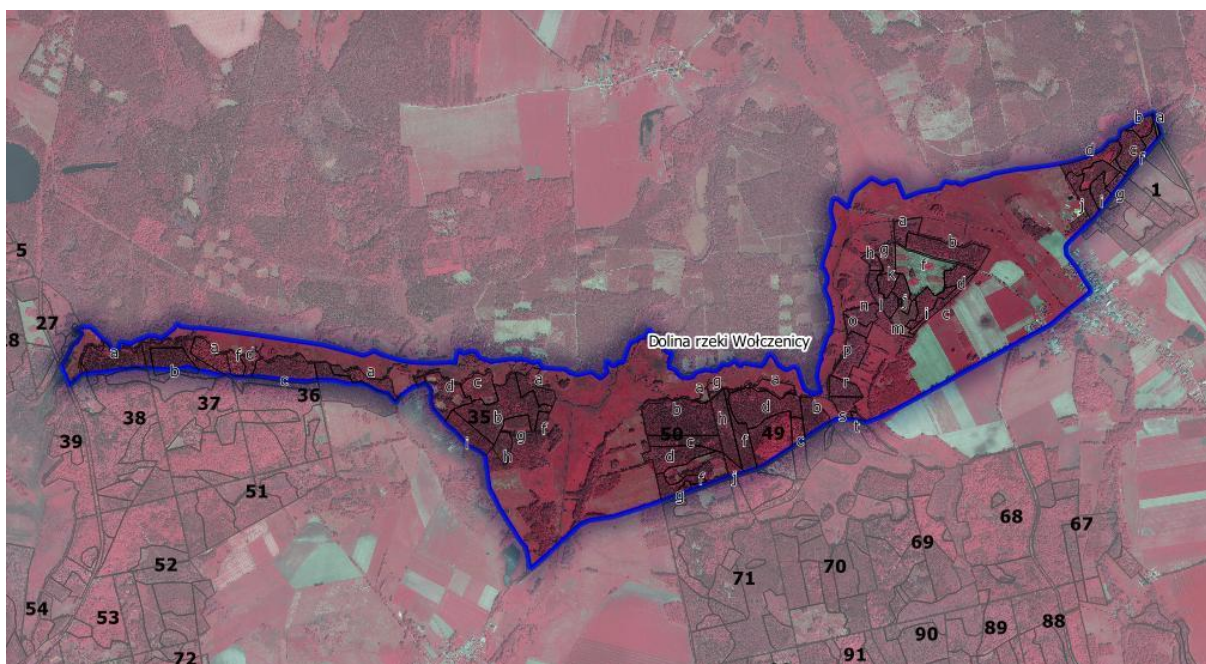
Rysunek 34. Położenie ZPK „Dolina rzeki Wołczyńcy” na tle gruntów N-ctwa Nowogard.

Tab. 21. Zestawienie powierzchni ZPK „Dolina rzeki Wołczyńcy”.

ZPK „Dolina rzeki Wołczyńcy”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Nowogard	2137,00	326,25	119,49	0,6
Oddział, pododdział	leśnictwo Trzechel oddz.: 35a, b, c, d, f, g, h, i, ~a, ~b, 36a, b*, c, d, f, ~a*, ~b, 37a*, b*, c*, ~a, ~b, 38a*, d*, ~a*, ~b* leśnictwo Olszyca oddz.: 1a, b, c, d, f, g, h, i, j, 2a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, 49a, b, c, d, f, g, h, i, j, ~a, 50a, b, c, d, f, g, ~a, ~b			

* część wydzielenia

W granicach zespołu ujęto górny odcinek Wołczyńcy. Jest to rzeka o łącznej długości 52,1 km. Jej nurt przebiega głównie w kierunku północno-zachodnim, można go podzielić na dwie części: na początku Wołczyńca ma charakter rzeki górskiej, jednak później przekształca się w rzekę niziną. Przepływa głównie po terenach równin Goleniowskiej oraz Gryfickiej. W dorzeczu rzeki Wołczyńcy dominują dopływy lewobrzeżne, do których należą Grzybica, Sławna oraz Dobrzyca.

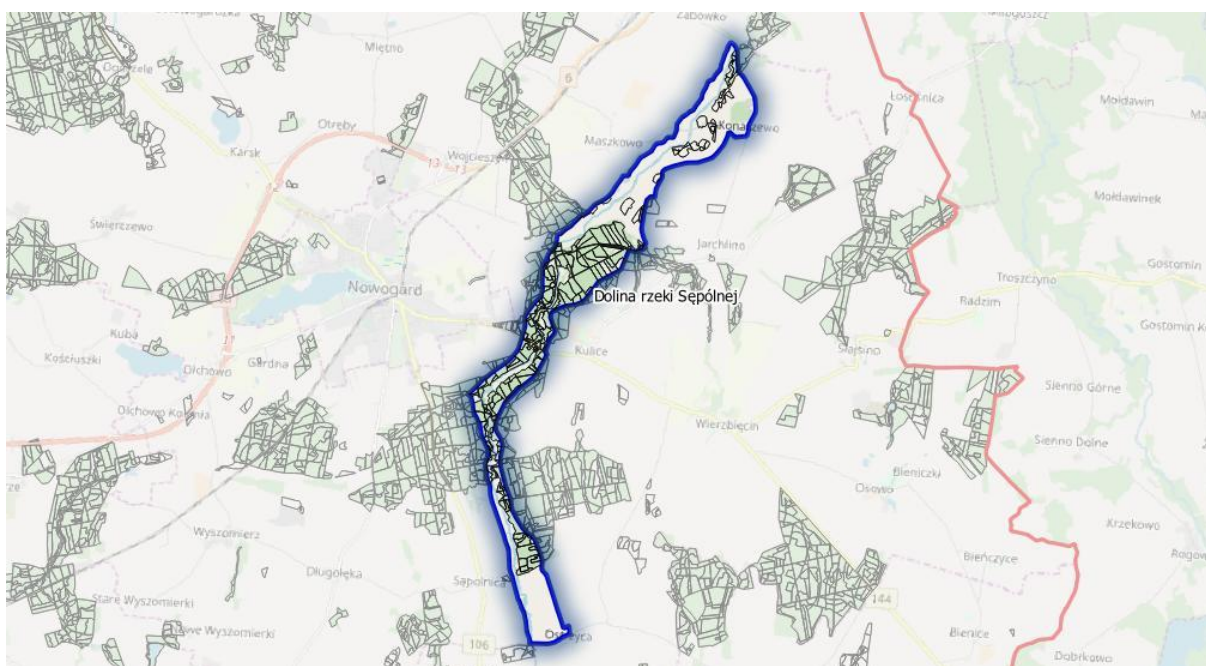

Rysunek 35. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina rzeki Wolczenicy”.

- **ZPK „Dolina rzeki Sapółnej”**

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy ustanowiony Uchwałą Nr XL/359/2006 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dnia 25 października 2006 r. w sprawie ustanowienia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 50 z 27 kwietnia 2007 r., poz. 750).

Celem powołania ZPK „Dolina rzeki Sapółnej” jest ochrona cennego krajobrazowo obszaru łągów i olsów oraz półnaturalnych łąk z zachowaną ekstensywną gospodarką łąkarską i pastwiskową, charakteryzujących się dużą bioróżnorodnością.

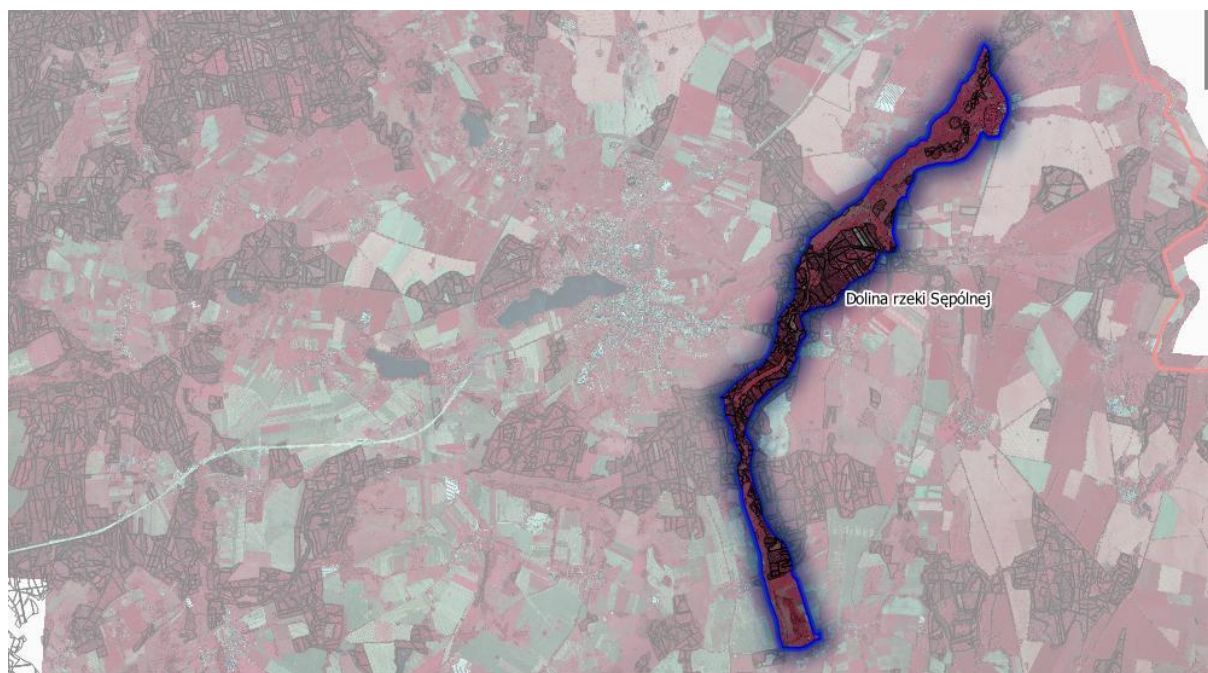

Rysunek 36. Położenie ZPK „Dolina rzeki Sapółnej” na tle gruntów N-ctwa Nowogard.

Tab. 22. Zestawienie powierzchni ZPK „Dolina rzeki Sępólnej”.

ZPK „Dolina rzeki Sępólnej”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Nowogard	880,00	880,00	402,56	2,1
Oddział, pododdział	leśnictwo Wojcieszyn oddz.: 28f, g, h, i, j, 29a, b, c, ~a, ~b, 30a, b, c, d, f, ~a, ~b, 31a, b, c, d, f, g, ~a, ~b, ~c, 42i*, j*, l, 43i* leśnictwo Radosław oddz.: 102a, b, c, ~a, ~b, 103a, b, h, ~a, ~b*, ~c, 104a, b, c, d, f, ~a*, ~b*, ~c, 105a, b, c, d, f, g, h, l, ~a, ~b*, 106a, d, f*, ~a*, 111f, i, j, l, m, p, ~a*, ~b*, ~c, 112a, b*, f, i, j, k, l*, ~a*, ~b*, 123c, i, l, m, o, p, r, ~b*, 124a, c, ~a*, ~b*, 32a, d, f, g, ~a, 80a, b, c, d, f, g, h, i, ~a, ~b, 81a, b, c, d, f, g, ~a, ~b, 82a, b, c, d, f, ~a, ~b, ~c, 83a, d*, f, g, h, i, j, k, l, m, n, ~b*, ~c, ~d, 84c, h, i, p, r, ~b, 86a, b, ~a, ~c, 87a*, b, c, ~a, ~b, ~c, 88a, b, c, d, f, ~a, ~b, 89a, b, ~a, 90a, b, c, d*, f*, ~a, ~b, ~c, 91a, b*, c, d, f, g, h, ~a, ~b*, ~c, 92a*, d, f, g, h, i, j, k, l, n, o, ~a, ~b*, 93b, d, f, g, i, j, k, l, m, n, o, ~a, ~b*, ~c, 94a, b, c, d, f, g, h, ~a, 95a, c, d, f, j, ~a, 96a*, b*, d, f, ~a, 97c, d*, ~a* leśnictwo Ostrzyca oddz.: 136b, c, d, j, ~b, 138a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, ~a			

* część wydzielenia

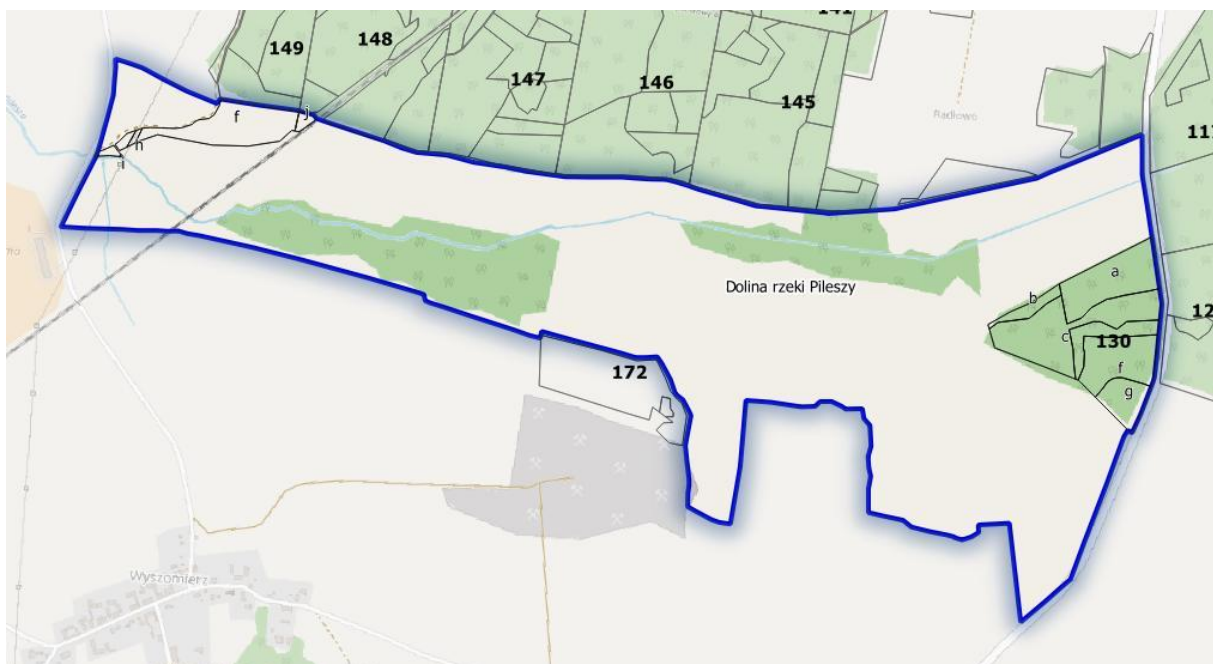

Rysunek 37. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina rzeki Sępólnej”.

- **ZPK „Dolina rzeki Pileszy”**

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy ustanowiony Uchwałą Nr XL/359/2006 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dnia 25 października 2006 r. w sprawie ustanowienia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 50 z 27 kwietnia 2007 r., poz. 750).

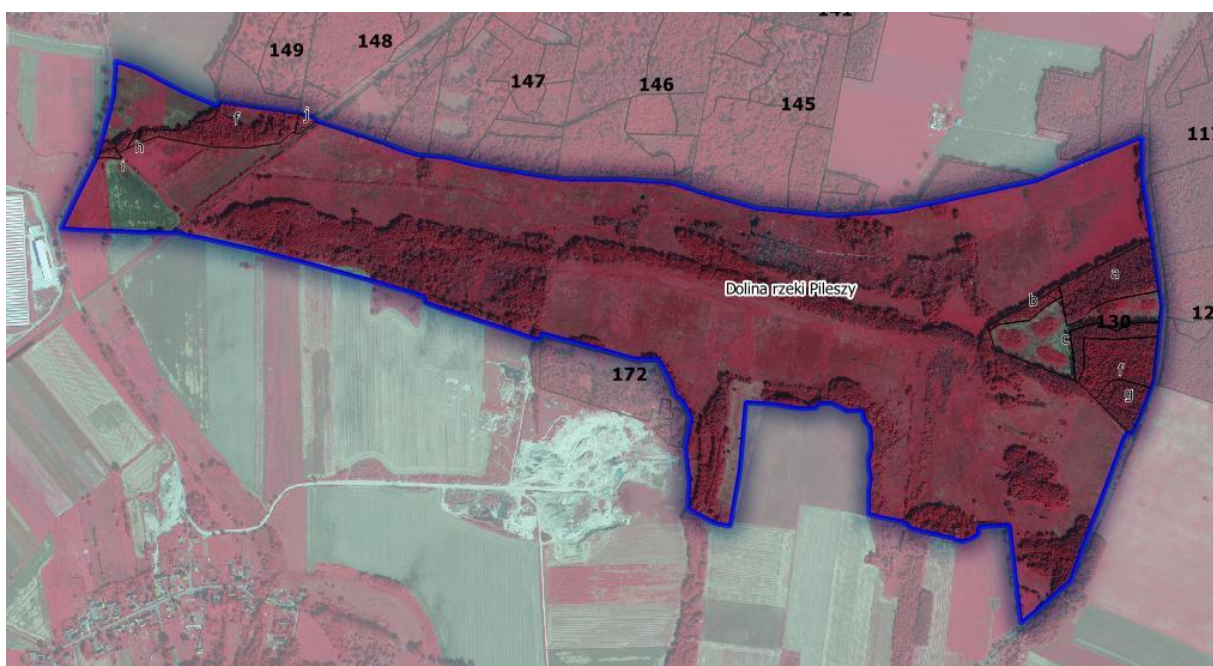
Celem powołania ZPK „Dolina rzeki Pileszy” jest ochrona cennego krajobrazowo obszaru półnaturalnych łąk z zachowaną ekstensywną gospodarką łąkarską i pastwiskową, charakteryzujących się dużą bioróżnorodnością, szczególnie awifauny.

Rysunek 38. Położenie ZPK „Dolina rzeki Pileszy” na tle gruntów N-ctwa Nowogard.

Tab. 23. Zestawienie powierzchni ZPK „Dolina rzeki Pileszy”.

ZPK „Dolina rzeki Pileszy”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Nowogard	191,00	191,00	18,31	0,1
Oddział, pododdział	leśnictwo Radosław oddz.: 130a, b, c, d, f, g, ~a leśnictwo Olchowo oddz.: 148j, 149f, h, i, ~a, ~c			

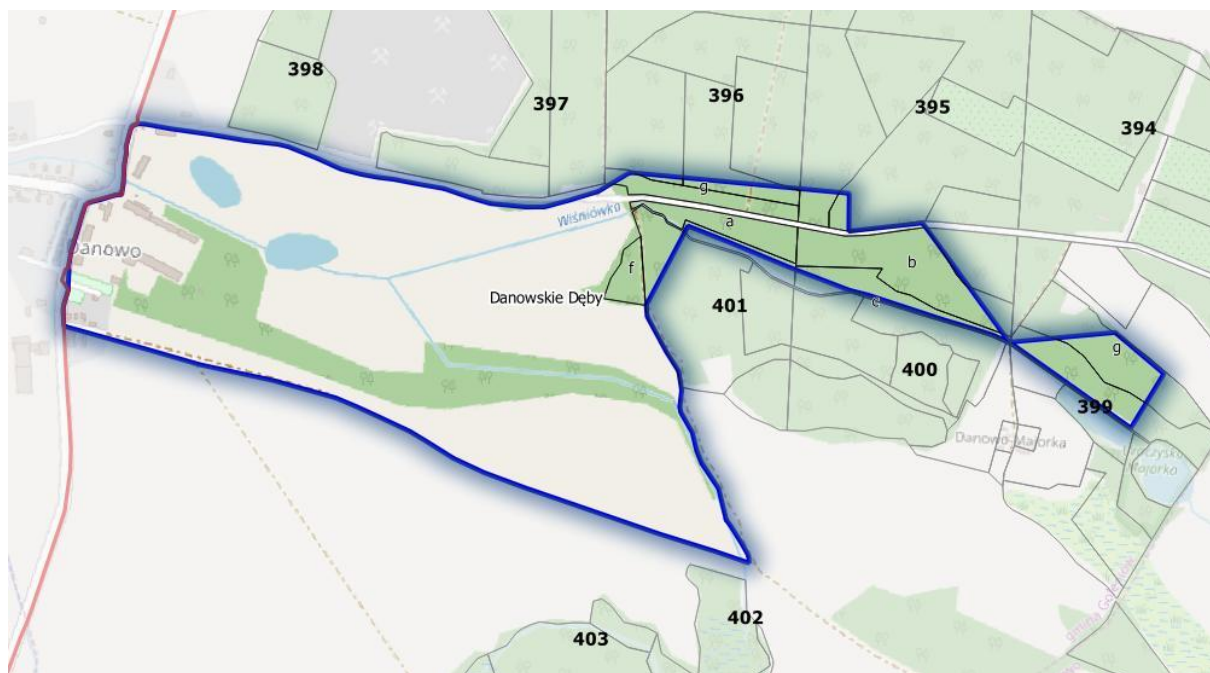

Rysunek 39. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina rzeki Pileszy”.

- **ZPK „Danowskie Dęby”**

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy ustanowiony Uchwałą Nr XVII/200/08 Rady Miejskiej w Goleniowie z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Zach. Nr 62 z 2008 r., poz. 1377).

Celem ustanowienia ZPK „Danowskie Dęby” jest ochrona fragmentów krajobrazowych o szczególnych walorach przyrodniczych.

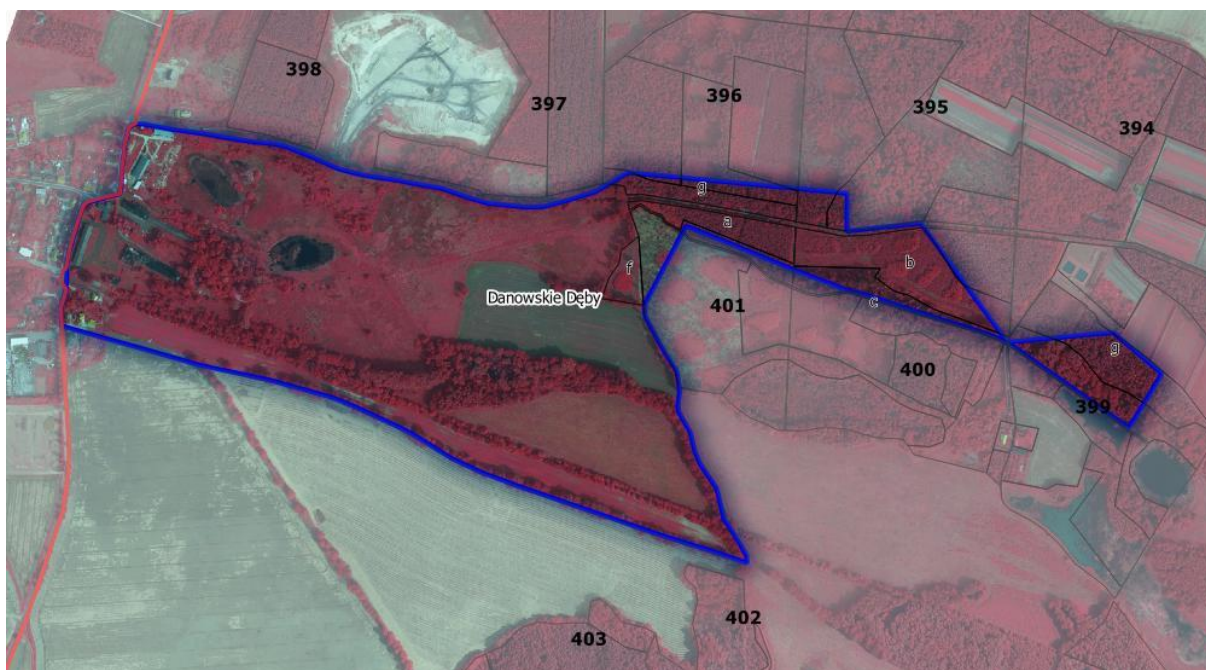

Rysunek 40. Położenie ZPK „Danowskie Dęby” na tle gruntów N-ctwa Nowogard.

Tab. 24. Zestawienie powierzchni ZPK „Danowskie Dęby”.

ZPK „Danowskie Dęby”	pow. obszaru [ha]	pow. w zasięgu terytorialnym [ha]	pow. nadleśnictwa [ha]	% powierzchni ogólnej Nadleśnictwa
Nadleśnictwo Nowogard	78,00	78,00	13,85	0,1
Oddział, pododdział	leśnictwo Maszewo oddz.: 395f*, g*, 396d*, g*, ~a*, ~b*, 399g*, h*, ~b*, 400b*, c*, 401a, d*, f*, ~a*, ~b*			

* Część wydzielenia

Rysunek 41. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Danowskie Dęby”.

10. Ochrona gatunkowa

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów. Ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, w których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowania różnorodności gatunkowej i genetycznej²².

Listę gatunków podlegających ochronie zawierają: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. Nr 0, poz.1409 z 2014 r.), Rozporządzenie MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. Nr 0, poz. 1408 z 2014 r.) oraz Rozporządzenie MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183), na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 ze zm.).

²² Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 ze zm.)

Rysunek 42. Rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*. (Fot. P. Teszbir)

- **Ochrona gatunkowa grzybów i porostów.**

Określając listę gatunków grzybów chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2018/2019), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Nowogard, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Nowogard (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2010), waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa.

Rysunek 43. Gwiazdosz *Geastrum* sp. (Fot. G. Majchrzak)

Tab. 25. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Nowogard.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	SP	KZ
<u>Grzyby</u>				
1.	<i>Morchella esculenta</i>	Smardz jadalny	OC	R
2.	<i>Cetraria islandica</i>	Płucnica islandzka	OC	
3.	<i>Cladonia arbuscula</i>	Chrobotek leśny	OC	
4.	<i>Cladonia rangiferina</i>	Chrobotek reniferowy	OC	
5.	<i>Geastrum sp.</i>	Gwiazdosz	*	

Objaśnienia:

* wszystkie gatunki znajdują się pod ochroną ścisłą, za wyjątkiem wyłączonych z ochrony prawnej tj.: gwiazdosz frędzelkowy, gwiazdosz najmniejszy, gwiazdosz potrójny, gwiazdosz prążkowany, gwiazdosz rudawy; gwiazdosz brodawkowy i gwiazdosz czteropromienny znajdują się pod ochroną częściową.

SP – status prawny

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

KZ – Kategoria zagrożenia – „Czerwona lista roślin i grzybów Polski” (Zarzycki K., Mirek Z. 2006):

Ex – wymarłe i zaginione – gatunki, które nie występują już w Polsce na znanych dawniej stanowiskach i nie znaleziono ich nowych stanowisk.

EW – wymarłe i zaginione – gatunki wymarłe na stanowiskach naturalnych, istniejące w uprawie lub na stanowiskach zastępczych.

E – wymierające – krytycznie zagrożone – gatunki mocno zagrożone wymarciem, których przetrwanie jest mało prawdopodobne, jeśli będą się utrzymywać istniejące czynniki zagrożenia. Zaliczono tu gatunki określone jako CR, czyli krytycznie zagrożone.

[E] – wymierające krytycznie zagrożone – gatunki silnie zagrożone wymarciem na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.

V – narażone- zagrożone wyginięciem – jeżeli nie znikną czynniki ich zagrożenia, to w najbliższej przyszłości gatunki te przesunięte zostaną do kategorii wymierających.

[V] – narażone – zagrożone na izolowanych stanowiskach poza głównym obszarem swojego występowania.

R – rzadki

I – o nieokreślonym znaczeniu

- **Ochrona gatunkowa roślin.**

Określając listę gatunków roślin chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2018/2019), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Nowogard, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Nowogard (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2010), waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa.

Rysunek 44. Widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*. (Fot. P. Teszbir).

Tab. 26. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Nowogard.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wlkp.	Torf.	RCdPZ
Bryopsida - Mchy									
1.	<i>Aulacomium palustre</i>	Próchniczek błotny	OC						
2.	<i>Leucobryum glaucum</i>	Bielistka siwa	OC						
3.	<i>Pleurozium schreberi</i>	Rokietnik pospolity	OC						
4.	<i>Politrychum commune</i>	Płonnik pospolity	OC						
5.	<i>Sphagnum fallax</i>	Torfowiec kończysty	OC						
6.	<i>Sphagnum fimbriatum</i>	Torfowiec frędzlowany	OC						
7.	<i>Sphagnum magellanicum</i>	Torfowiec magellański	OC						
8.	<i>Sphagnum palustre</i>	Torfowiec błotny	OC						
9.	<i>Sphagnum squarrosum</i>	Torfowiec nastroszony	OC						
10.	<i>Sphagnum sp.</i>	Torfowiec	OC						
Pteridophyta - Paprotniki									
1.	<i>Blechnum spicant</i>	Podrzeń żebrowiec	OC			E	E		T
2.	<i>Diplazium complanatum</i>	Widłak spłaszczony	OC		VU	V	V		T
3.	<i>Dryopteris cristata</i>	Nerecznica grzebieniasta				V	E	R	T
4.	<i>Huperzia selago</i>	Widłak wroniec	OC		NT	V	E		T
5.	<i>Lycopodium annotinum</i>	Widłak jałowcowaty	OC		NT		R		T
6.	<i>Lycopodium clavatum</i>	Widłak goździsty	OC		NT		R		T
7.	<i>Osmunda regalis</i>	Długosz królewski	OS		VU	V	V		T
Spermatophyta – Nasienne									
1.	<i>Andromeda polifolia</i>	Modrzewnica zwyczajna	OC			V	V	R	T
2.	<i>Atropa belladonna</i>	Pokrzyk wilcza-jagoda	OC		NT				
3.	<i>Batrachium sp.</i>	Włosienicznik	OC						
4.	<i>Calla palustris</i>	Czermień błotna						R	T?
5.	<i>Carex diandra</i>	Turzyca obła			NT	V	V	R	T
6.	<i>Carex limosa</i>	Turzyca bagienna			NT	V	E	R	T
7.	<i>Ceratophyllum submersum</i>	Rogatek krótkoszyjkowy				V	V		T
8.	<i>Chara sp.</i>	Ramienica	OC						
9.	<i>Corydalis solida</i>	Kokorycz pełna				R	R		T
10.	<i>Dactylorhiza incarnata</i>	Storczyk krwisty (kukułka krwista)	OC		NT		V	R	T
11.	<i>Dactylorhiza majalis</i>	Storczyk szerokolistny (Kukułka szerokolistna)	OC		NT		V	R	T
12.	<i>Daphne mezereum</i>	Wawrzynek wilczelyko	OC			R	R		T
13.	<i>Drosera intermedia</i>	Rosiczka pośrednia	OS		EN	V	V		T
14.	<i>Drosera rotundifolia</i>	Rosiczka okrągłolistna	OS		NT	I	V		T
15.	<i>Empetrum nigrum</i>	Bażyna czarna	OC			R	E	R	T
16.	<i>Epipactis helleborine</i>	Kruszczyk szerokolistny	OC						T
17.	<i>Erica tetralix</i>	Wrzosiec bagienny	OS		VU	V	E	R	T
18.	<i>Eriophorum angustifolium</i>	Wełnianka wąskolistna							T?

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ochr. gat.	PCKR	PL	PZ	Wikip.	Torf.	RCdPZ
19.	<i>Eriophorum vaginatum</i>	Wełnianka pochwowata					V		T?
20.	<i>Galanthus nivalis</i>	Śnieżyczka przebiśnieg	OC			I	I		T
21.	<i>Helichrysum arenarium</i>	Kocanki piaskowe	OC						T?
22.	<i>Hippophae rhamnoides</i>	Rokitnik zwyczajny	OC						T
23.	<i>Hottonia palustris</i>	Okreźnica bagienna						R	T?
24.	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	Żabiściek pływający							T?
25.	<i>Hydrocotyle vulgaris</i>	Wąkrota zwyczajna						R	T?
26.	<i>Ledum palustre</i>	Bagno zwyczajne	OC				V		T
27.	<i>Lonicera periclymenum</i>	Wiciokrzew pomorski	OC				V		T
28.	<i>Lysimachia thyrsoflora</i>	Tojeść bukietowa						R	T
29.	<i>Menyanthes trifoliata</i>	Bobrek trójlistkowy	OC						T?
30.	<i>Nasturtium officinale</i>	Rukiew wodna	OC		NT	V	V		T
31.	<i>Neottia nidus-avis</i>	Gnieźnik leśny	OC			V	E		T
32.	<i>Nymphaea alba</i>	Grzybienie białe	OC						T
33.	<i>Nymphaea candida</i>	Grzybienie północne	OC	NT	NT	K	K		T
34.	<i>Oxycoccus microcarpus</i>	Żurawina drobnolistkowa				E	E	T	E
35.	<i>Oxycoccus palustris</i>	Żurawina błotna					V		T?
36.	<i>Platanthera bifolia</i>	Podkolan biały	OC			V	V		T
37.	<i>Rhynchospora alba</i>	Przygielka biała			NT	V	E	R	T
38.	<i>Scheuchzeria palustris</i>	Bagnica torfowa	OS		VU	V	E	V	T
39.	<i>Senecio congestus</i>	Starzec błotny			NT			R	T
40.	<i>Sorbus intermedia</i>	Jarząb szwedzki	OS	EN	EN	E			T
41.	<i>Sorbus torminalis</i>	Jarząb brekinia	OS		NT	R	R		T
42.	<i>Sparganium minimum</i>	Jeżogłówka najmniejsza			NT	V	V	R	T
43.	<i>Taxus baccata</i>	Cis pospolity	OC	VU		R	R		T
44.	<i>Utricularia intermedia</i>	Pływacz średni	OS		VU	V	E	V	T
45.	<i>Utricularia minor</i>	Pływacz drobny	OS		NT	V	V	R	T
46.	<i>Utricularia ochroleuca</i>	Pływacz żółtobiały	OS		EN	E	E	E	T
47.	<i>Utricularia vulgaris</i>	Pływacz zwyczajny			NT				T
48.	<i>Vaccinium uliginosum</i>	Borówka bagienna					V		T
49.	<i>Veronica longifolia</i>	Przetacznik długolistny						R	T

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.)

OC – ochrona częściowa (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r.)

PCKR – Polska Czerwona Księga Roślin (Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., Mirek Z., *Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Wyd. III. uaktualnione i rozszerzone*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2014)

Ex – gatunki całkowicie wymarłe w Polsce; Ew – gatunki wymarłe w naturze; CR – krytycznie zagrożone; En – zagrożone; VU – narażone; LR – gatunki niskiego ryzyka; DD – stopień zagrożenia trudny do określenia z braku danych;

PL – Polska Czerwona Lista Paprotników i Roślin Kwiatowych (Kaźmierczakowa R. (red.). *Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, 2016)

Ex – takson całkowicie wymarły; EW – takson wymarły w stanie dzikim na swoich naturalnych stanowiskach; RE – takson wymarły na obszarze Polski; REW – takson wymarły w stanie dzikim na swoich naturalnych stanowiskach na obszarze Polski; CR – krytycznie zagrożony; EN – zagrożony; VU – narażony; NT – bliski zagrożenia; DD – takson, którego stopień zagrożenia nie może być określony z powodu braku wystarczających informacji

PZ – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone; R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznanych

Wlkp. – Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Wielkopolski (Żukowski, Jackowiak 1995)

Ex – gatunki wymarłe, zaginione (prawdopodobnie wymarłe); E – gatunki wymierające (bezpośrednio zagrożone wymarciem); V – gatunki narażone, R – gatunki rzadkie i przez to potencjalnie zagrożone; I – gatunki o nieokreślonym zagrożeniu; K – gatunki o zagrożeniu niedostatecznie poznanych

Torf – Zagrożone Gatunki Flory Torfowisk (Jasnowska J., Jasnowski M. 1977)

Ex – wymarłe; E – gatunki ginące; V – gatunki silnie zagrożone; R – gatunki zagrożone

RCdPZ – „Rośliny cenne dla Pomorza Zachodniego (w granicach województwa zachodniopomorskiego)” (Kujawa – Pawlaczyk J. 2001)

T – gatunki wymarłe, wymierające, narażone, potencjalnie zagrożone i rzadkie, których stanowiska powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych (inventaryzacji i waloryzacji przyrodniczych); T? – gatunki lokalnie rzadkie i zagrożone, które powinny zostać objęte kartowaniem podczas prac terenowych o ile na danym terenie (gmina) znajduje się mniej niż 20 stanowisk danego gatunku

Gatunki, dla których w tabeli nie określono kategorii zagrożenia występują na innych listach gatunków zagrożonych: Rzadkie i zagrożone gatunki flory polskiej (Jasiewicz 1981); Rote Liste der gefährdeten Höheren Pflanzen Mecklenburg-Vorpommerns (Fukarek F., eds. 1991); Rote Liste Farn- und Blütenpflanzen im Land Brandenburg (Benkert D.; Klemm G., eds. 1993).

Szczegółową lokalizację oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków grzybów, porostów i roślin zamieszczono w wykazie stanowiącym osobny tom.

• **Ochrona gatunkowa zwierząt**

Określając listę gatunków zwierząt (bezkręgowców i kręgowców) chronionych, zagrożonych i rzadkich opierano się na: terenowych pracach urzędniowych (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2018/2019), waloryzacjach przyrodniczych gmin obejmujących zasięgiem teren Nadleśnictwa Nowogard, waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa Nowogard, Programie Ochrony Przyrody Nadleśnictwa Nowogard (BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2010).

Tab. 27. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkęgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Nowogard.

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
Mięczaki							
1.	<i>Vertigo moulinsiana</i>	Poczwarówka jajowata		OS	CR	CR	TAK
Owady							
1.	<i>Bombus hortorum</i>	Trzmiel ogrodowy		OC			
2.	<i>Bombus lapidarius</i>	Trzmiel kamiennik		OC			
3.	<i>Bombus pascuorum</i>	Trzmiel rudy		OC			
4.	<i>Bombus terrestris</i>	Trzmiel ziemny		OC			
5.	<i>Carabus coriaceus</i>	Biegacz skórzasty		OC			
6.	<i>Carabus intricatus</i>	Biegacz pomarszczony		OC			
7.	<i>Formica rufa</i>	Mrówka rudnica		OC			
8.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zalotka większa		OS			TAK
9.	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek		OS	LC		TAK
10.	<i>Lycaea helle</i>	Czerwończyk fioletek		OS	VU	VU	TAK
Plazy							
1.	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny		OS			TAK
2.	<i>Bufo bufo</i>	Ropucha szara		OC			
3.	<i>Bufo calamita</i>	Ropucha paskówka		OS			
4.	<i>Hyla arborea</i>	Rzekotka drzewna		OS			
5.	<i>Lissotriton vulgaris</i>	Traszka zwyczajna		OC			
6.	<i>Pelobates fuscus</i>	Grzebiuszka ziemna		OS			
7.	<i>Pelophylax esculenta</i>	Żaba wodna		OC			
8.	<i>Pelophylax lessonae</i>	Żaba jeziorkowa		OC			
9.	<i>Pelophylax ridibunda</i>	Żaba śmieszka		OC			
10.	<i>Pseudepidalea viridis</i>	Ropucha zielona		OS			
11.	<i>Rana arvalis</i>	Żaba moczarowa		OS			
12.	<i>Rana temporaria</i>	Żaba trawna		OC			
13.	<i>Triturus cristatus</i>	Traszka grzebieniasta		OS	NT		TAK
Gady							
1.	<i>Anguis fragilis</i>	Padalec zwyczajny		OC			
2.	<i>Lacerta agilis</i>	Jaszczurka zwinka		OC			
3.	<i>Lacerta vivipara</i>	Jaszczurka żyworodna		OC			
4.	<i>Natrix natrix</i>	Zaskroniec zwyczajny		OC			
5.	<i>Vipera berus</i>	Żmija zygzakowata		OC			
Ptaki							
1.	<i>Accipiter gentilis</i>	Jastrząb gołębiarz		OS			
2.	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Trzcinniczek		OS			TAK
3.	<i>Alauda arvensis</i>	Skowronek polny		OS			
4.	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek		OS			TAK
5.	<i>Anas clypeata</i>	Płaskonos		OS			TAK
6.	<i>Anas crecca</i>	Cyraneczka					TAK
7.	<i>Anas strepera</i>	Krakwa		OS			TAK
8.	<i>Anser albifrons</i>	Gęś białoczelna					TAK
9.	<i>Anser anser</i>	Gęgawa					TAK
10.	<i>Anser fabalis</i>	Gęś zbożowa					TAK
11.	<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy		OS	LC	LC	TAK
12.	<i>Ardea cinerea</i>	Czapla siwa		OS			TAK
13.	<i>Aythya fuligula</i>	Czernica					TAK
14.	<i>Botaurus stellaris</i>	Bąk		OS	LC		TAK
15.	<i>Bucephala clangula</i>	Gągoł		OS			TAK
16.	<i>Buteo buteo</i>	Myszołów		OS			
17.	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lelek		OS			TAK
18.	<i>Carduelis cannabina</i>	Makolągwa		OS			
19.	<i>Carduelis carduelis</i>	Szczygieł		OS			
20.	<i>Carduelis chloris</i>	Dzwoniec		OS			

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
21.	<i>Certhia brachydactyla</i>	Pełzacz ogrodowy		OS			
22.	<i>Charadrius dubius</i>	Sieweczka rzeczna		OS			TAK
23.	<i>Ciconia ciconia</i>	Bocian biały		OS			TAK
24.	<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny		OS			TAK
25.	<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy		OS			TAK
26.	<i>Columba oenas</i>	Siniak		OS			TAK
27.	<i>Corvus corax</i>	Kruk		OC			
28.	<i>Crex crex</i>	Derkacz		OS			TAK
29.	<i>Cuculus canorus</i>	Kukułka		OS			
30.	<i>Cygnus olor</i>	Łabędź niemy		OS			TAK
31.	<i>Dendrocopos major</i>	Dzięcioł duży		OS			TAK
32.	<i>Dendrocopos minor</i>	Dzięciołek		OS			TAK
33.	<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny		OS			TAK
34.	<i>Emberiza citrinella</i>	Trznadel		OS			
35.	<i>Emberiza schoeniclus</i>	Potrzos		OS			
36.	<i>Gallinago gallinago</i>	Kszyk		OS			TAK
37.	<i>Gallinula chloropus</i>	Kokoszka wodna		OS			TAK
38.	<i>Grus grus</i>	Żuraw		OS			TAK
39.	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik		OS	LC		TAK
40.	<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek		OS			TAK
41.	<i>Lanius excubitor</i>	Srokosz		OS			TAK
42.	<i>Locustella fluviatilis</i>	Strumieniówka		OS			TAK
43.	<i>Locustella luscinioides</i>	Brzęczka		OS			TAK
44.	<i>Locustella naevia</i>	Świerszczak		OS			TAK
45.	<i>Luscinia luscinia</i>	Słowik szary		OS			TAK
46.	<i>Luscinia megarhynchos</i>	Słowik rdzawy		OS			
47.	<i>Luscinia svecica</i>	Podróźniczek		OS			TAK
48.	<i>Motacilla cinerea</i>	Pliszka górska		OS			
49.	<i>Parus caeruleus</i>	Sikora modra		OS			
50.	<i>Parus major</i>	Sikora bogatka		OS			
51.	<i>Parus montanus</i>	Sikora czarnogłówna		OS			
52.	<i>Parus palustris</i>	Sikora uboga		OS			
53.	<i>Passer montanus</i>	Mazurek		OS			
54.	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Pleszka		OS			
55.	<i>Phylloscopus collybita</i>	Pierwiosnek		OS			
56.	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Piecuszek		OS			
57.	<i>Pica pica</i>	Sroka		OC			
58.	<i>Picus canus</i>	Dzięcioł zielonosiwy		OS			TAK
59.	<i>Picus viridis</i>	Dzięcioł zielony		OS			
60.	<i>Podiceps cristatus</i>	Perkoz dwuczuby		OS			TAK
61.	<i>Sterna hirundo</i>	Rybitwa rzeczna		OS			TAK
62.	<i>Strix aluco</i>	Puszczyk		OS			
63.	<i>Sturnus vulgaris</i>	Szpak		OS			
64.	<i>Sylvia nisoria</i>	Jarzębatka		OS			TAK
65.	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Perkozek		OS			TAK
66.	<i>Tringa ochropus</i>	Samotnik		OS			TAK
67.	<i>Upupa epops</i>	Dudek		OS			TAK
68.	<i>Vanellus vanellus</i>	Czajka		OS			TAK
Ssaki							
1.	<i>Barbastella barbastellus</i>	Mopek		OS			TAK
2.	<i>Castor fiber</i>	Bóbr		OC			TAK
3.	<i>Erinaceus europaeus</i>	Jeż zachodni		OC			
4.	<i>Lutra lutra</i>	Wydra		OC			TAK
5.	<i>Myotis daubentonii</i>	Nocek rudy		OS			
6.	<i>Myotis myotis</i>	Nocek duży		OS			TAK
7.	<i>Myotis nattereri</i>	Nocek Natterera		OS			

Lp.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Uwagi	Status ochronny	Cz	PI	Gat. NAT
8.	<i>Plecotus auritus</i>	Gacek brunatny		OS			
9.	<i>Sciurus vulgaris</i>	Wiewiórka		OC			
10.	<i>Sorex araneus</i>	Ryjówka aksamitna		OC			
11.	<i>Sorex minutus</i>	Ryjówka malutka		OC			

Objaśnienia:

OS – ochrona ścisła

OC – ochrona częściowa

Kategorie zagrożeń w:

„Polska Czerwona Lista Zwierząt” (Cz):

- EX – wymarłe
- CR – krytycznie zagrożone
- EN – silnie zagrożone
- VU – umiarkowanie zagrożone
- NT – bliskie zagrożenia
- LC – najmniejszej troski
- DD – o statusie słabo rozpoznanym

„Polska Czerwona Księga Zwierząt” (PL):

- ExP – gatunki zanikłe lub prawdopodobnie zanikłe
- CR – gatunki skrajnie zagrożone
- EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone
- VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie
- NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia
- LC – gatunki najmniejszej troski

Gat. Nat. – gatunki zwierząt wymagające ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (TAK)

Szczegółowa lokalizacja oraz źródło informacji zinwentaryzowanych gatunków zwierząt zamieszczona jest w wykazie stanowiącym osobny tom.

• **Ochrona strefowa**

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunków lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalane strefy ochrony.²³

Ostoje, miejsca rozrodu i regularnego przebywania niektórych gatunków zwierząt podlegają ochronie zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183).

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard wyznaczono łącznie 8 stref ochrony, w tym:

- 2 strefy ochrony bociana czarnego,
- 6 stref ochrony bielika.

Strefy ochrony ustanowiono na podstawie:

- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 listopada 2013 r. Znak sprawy: WOPN.6442.3.2013.MS.ASD;

²³ Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.(Dz. U. z 2018 r., poz. 1614 z późn. zm.)

- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 1 lipca 2016 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.6.2016.MKP;
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 grudnia 2017 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.53.2017.MKP;
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 grudnia 2017 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.52.2017.MKP;
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 12 lutego 2019 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.9.2019.ASI.
- Decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 14 listopada 2019 r. Znak sprawy: WOPN-OG.6442.67.2019.ASI.

Powierzchnię stref przedstawia poniższa tabela:

Tab. 28. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Nowogard.

Zestawienie powierzchni stref ochrony w Nadleśnictwie Nowogard							
Nowogard				Czermnica			
Strefa całoroczna	29,38	Strefa okresowa	159,91	Strefa całoroczna	33,09	Strefa okresowa	130,52
Nadleśnictwo Nowogard							
Strefa całoroczna		62,47		Strefa okresowa		290,43	
Łącznie: 352,90 ha							

II. Ustawa o lasach.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym prowadzenia gospodarki leśnej jest Ustawa z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz. U. z 2018 r., poz. 2129 ze zm.). Zawarte są w niej zamierzenia w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej oraz zobowiązania międzynarodowe Polski, zwłaszcza dotyczące zasad ochrony lasu (konferencje ministerialne poświęcone ochronie lasów w Europie: Strasburg 1990 i Helsinki 1993). Zgodnie z ustawą, w Polsce prowadzi się trwale zrównoważoną gospodarkę leśną z uwzględnieniem następujących celów:

- zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowie człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- ochrony gleb,
- ochrony wód,
- produkcji drewna na zasadzie racjonalnej gospodarki oraz ubocznego użytkowania lasu.

W Nadleśnictwie Nowogard poza ogólnie stosowaną ochroną środowiska przyrodniczego ustanowiono:

1. Gospodarstwo specjalne.
2. Lasy ochronne.

1. Gospodarstwo specjalne.

Zgodnie z § 82 Instrukcji Urządzania Lasu i ustaleniami Komisji Założeń Planu, do gospodarstwa specjalnego zaliczono lasy, które pełnią wyjątkowe funkcje pozaprodukcyjne. Są to często drzewostany wyłączone z użytkowania rębego, a wykonywane zabiegi uzależnione są wyłącznie potrzebami przyrodniczymi.

Do gospodarstwa specjalnego zaliczono (zgodnie z IUL i z protokołem z KZP):

- lasy w rezerwatach,
- pojedyncze pododdziały o wyjątkowym znaczeniu ze względów kulturowych, religijnych lub ekologicznych, w tym lasy na siedliskach Bb, BMb, LMb, OI3, OIJ, ekosystemy referencyjne, cmentarze i miejsca pamięci,
- drzewostany objęte prawnym zakazem pozyskiwania drewna ze względu na szczególne znaczenie dla ochrony przyrody,
- lasy stanowiące wyłączone drzewostany nasienne,
- drzewostany o charakterze lasów obronnych,
- lasy stanowiące glebowe powierzchnie wzorcowe.

Tab. 29. Gospodarstwo specjalne.

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona	
Nadleśnictwo Nowogard	
ha	%
822,80	4,5

2. Lasy ochronne

Ze względu na pełnienie wielu funkcji pozaprodukcyjnych, część lasów Nadleśnictwa Nowogard zaliczono do lasów ochronnych. Gospodarka w nich podlega pewnym ograniczeniom. Większość lasów ochronnych tworzy gospodarstwo lasów ochronnych, część zaliczono do gospodarstwa specjalnego zgodnie z § 82 Instrukcji urządzania lasu (2012).

Tab.30. Lasy ochronne.

Powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona lasów ochronnych	
Nadleśnictwo Nowogard	
ha	%
4143,98	23,2

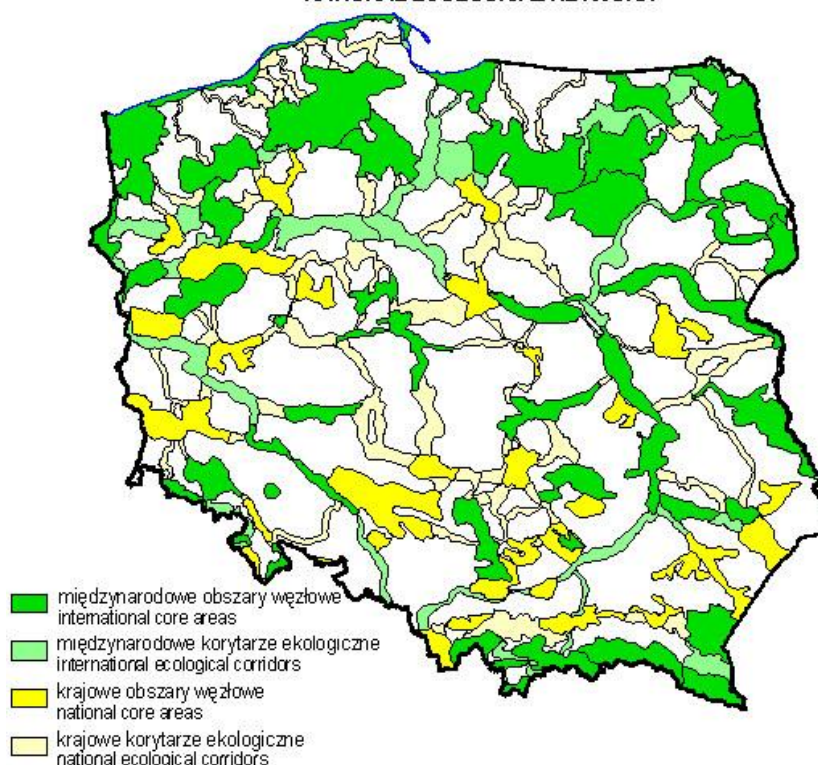
III. Inne formy ochrony przyrody.

1. Obszar węzłowy i korytarze ekologiczne

Składnikiem europejskiej sieci ekologicznej ECONET, opracowanej w ramach europejskiego programu Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody IUCN, jest krajowa sieć ekologiczna ECONET-PL. Sieć tworzona jest w celu zintegrowania obszarów chronionych istniejących w poszczególnych krajach europejskich i obszarów przewidzianych do ochrony, zgodnie z ustanowionymi kryteriami i standardami.

Obszary węzłowe stanowią tereny o złożonej, mozaikowej strukturze krajobrazowej z występującymi obok siebie różnymi ekosystemami. Cechuje je dominacja zbiorowisk naturalnych lub prawie naturalnych, a także obecność ugrupowań związanych z nimi szeregami ekologicznymi bądź sukcesyjnymi. W ich skład wchodzi roślinność z licznymi stanowiskami gatunków prawnie chronionych oraz rzadkich regionalnie. Obiekty te posiadają wysokie walory wizualne, na przykład związane z obecnością wód, panoram i osi widokowych. Wyodrębnione obiekty węzłowe przeważnie są otoczone przestrzenią mocno przeobrażoną – obszarami rolniczymi.

KRAJOWA SIEĆ EKOLOGICZNA ECONET - POLSKA
NATIONAL ECOLOGICAL NETWORK

Rysunek 45. Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA²⁴.

Obszar Nadleśnictwa Nowogard wg ogólnopolskiej koncepcji sieci obszarów chronionych ECONET położony jest poza obszarami węzłowymi o randze międzynarodowej i krajowej. Najbliższymi obiektami tej sieci są następujące obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym: 01 M Ujście Odry i 06 M Pojezierze Drawskie.

W skali lokalnej można wyróżnić szereg mniejszych obszarów węzłowych, głównie kompleksów leśnych, które są miejscem występowania różnych ekosystemów oraz stanowią bezpieczną ostoję dla zwierzyny.

Korytarze ekologiczne są łącznikami pomiędzy terenami zasiedlanymi przez różne populacje zwierząt - umożliwiają im migracje i ekspansję na nowe obszary. Naturalne drogi wędrówek wiążą się przede wszystkim z lasami, obszarami bagiennymi i dolinami rzecznyymi.

Funkcję korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym (ponadlokalnym) na terenie nadleśnictwa pełnią:

- dolina rzeki Wołczyńcy
- dolina rzeki Sępólnej
- dolina rzeki Gowienicy
- dolina rzeki Stepnicy

²⁴ Liro A. (red.) 1998. *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA*. Fundacja IUCN. Warszawa

Korytarzami o znaczeniu lokalnym są rzeki: Trzechelska Struga, Dobrzyca, Gardomianka, Dobra, Rudka, Pilesza.

Według prof. Jędrzejowskiego, przez teren Nadleśnictwa Nowogard przechodzą korytarze ekologiczne:

- „Puszcza Goleniowska – Puszcza Koszalińska” GKPN-16,
- „Nowogard Południowy” KPn-16D,
- „Pojezierze Ińskie” KPn-19.

C. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

Rysunek 46. Leśnictwo Olszyca, oddz. 182. (Fot. P. Teszbir)

1. Rzeźba terenu

Obszar Nadleśnictwa Nowogard należy do terenów nizinnych. Wysokości nie przekraczają tu 300 m n.p.m. (wartość krytyczna dla nizin). Opisywany teren charakteryzują głównie 2 typy reliefu:

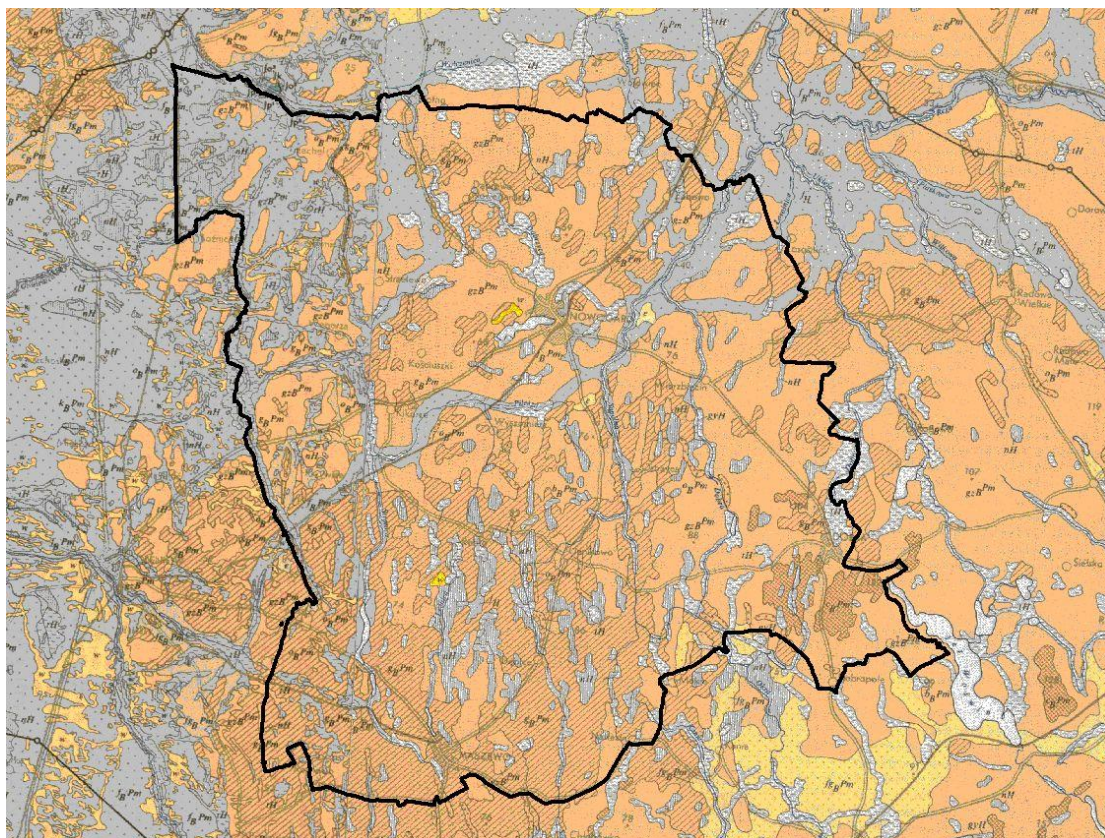
- teren nizinny równy o deniwelacjach nie przekraczających 5 m (obręb Czermnica);
- teren nizinny falisty, którego deniwelacje nie przekraczają 12 – 15 m (obręb Nowogard).

Tereny pagórkowate zajmują stosunkowo niewielki obszar w południowo-wschodniej części nadleśnictwa (w okolicy miejscowości Dobra). Wzniesienia osiągają tu wysokość 122 m n.p.m., nachylenie stoków do 30°.

2. Budowa geologiczna

Większość utworów geologicznych powstało w okresie zlodowacenia północnopolskiego, fazy pomorskiej. Należą tu formy pochodzenia lodowcowego (wysoczyzny morenowe płaskie i faliste) i wodnolodowcowego. W obrębie wysoczyzny, jak i równiny erozyjno-akumulacyjnej wód roztopowych, występują zagłębienia po martwym lodzie.

Dominującymi utworami geologicznymi są czwartorzędowe, plejstocenyjskie piaski zwałowe i gliny zwałowe oraz pochodzące z Holocenu piaski rzeczne, torfy i mursze.

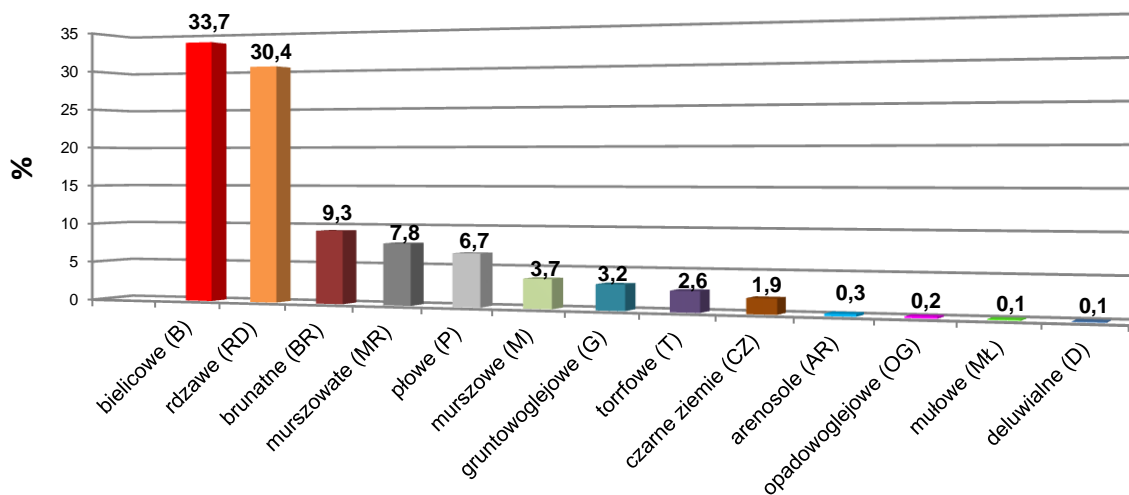
Rysunek 47. Fragment mapy geologicznej²⁵.

3. Typy gleb.

Gleby w Nadleśnictwie są dobrze rozpoznane. Nadleśnictwo posiada opracowanie glebowo-siedliskowe sporządzone przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Gorzowie Wlkp. w 1998 r.

W Nadleśnictwie dominują gleby bielcowe (B) – 33,7%, rdzawe (RD) – 30,4% oraz gleby brunatne (BR) – 9,3%.

²⁵ Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50000 (arkusze Szczecin, Świdwin). PIG. Warszawa.

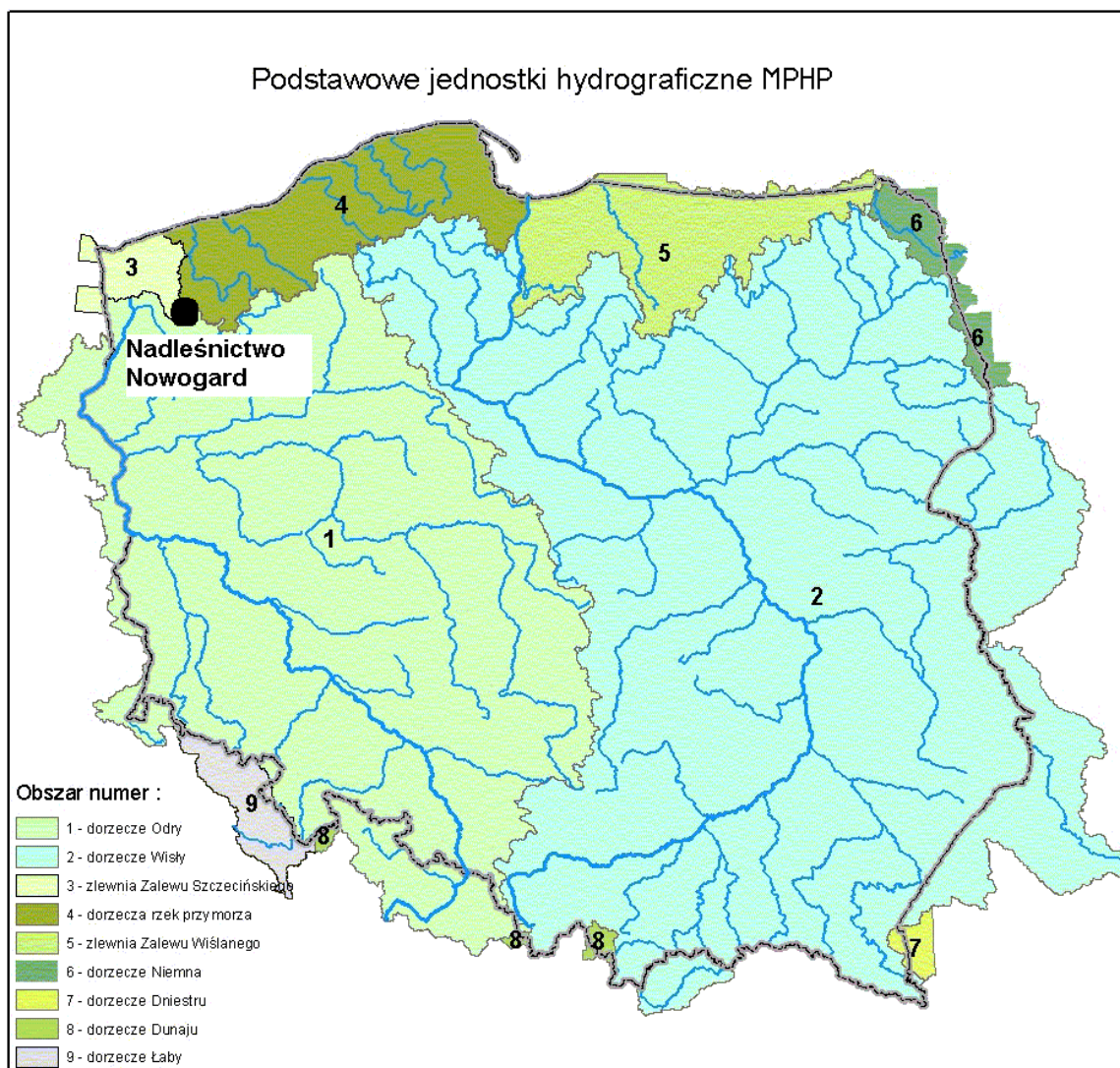
Rysunek 48. Typy gleb w Nadleśnictwie Nowogard.

4. Wody.

Wody powierzchniowe

Nadleśnictwo Nowogard położone jest na terenie następujących jednostek hydrograficznych:

- Dorzecze rzek przymorza (4)
- Zlewnia Zalewu Szczecińskiego (3)
- Dorzecze Odry (1)

Rysunek 49. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/²⁶.

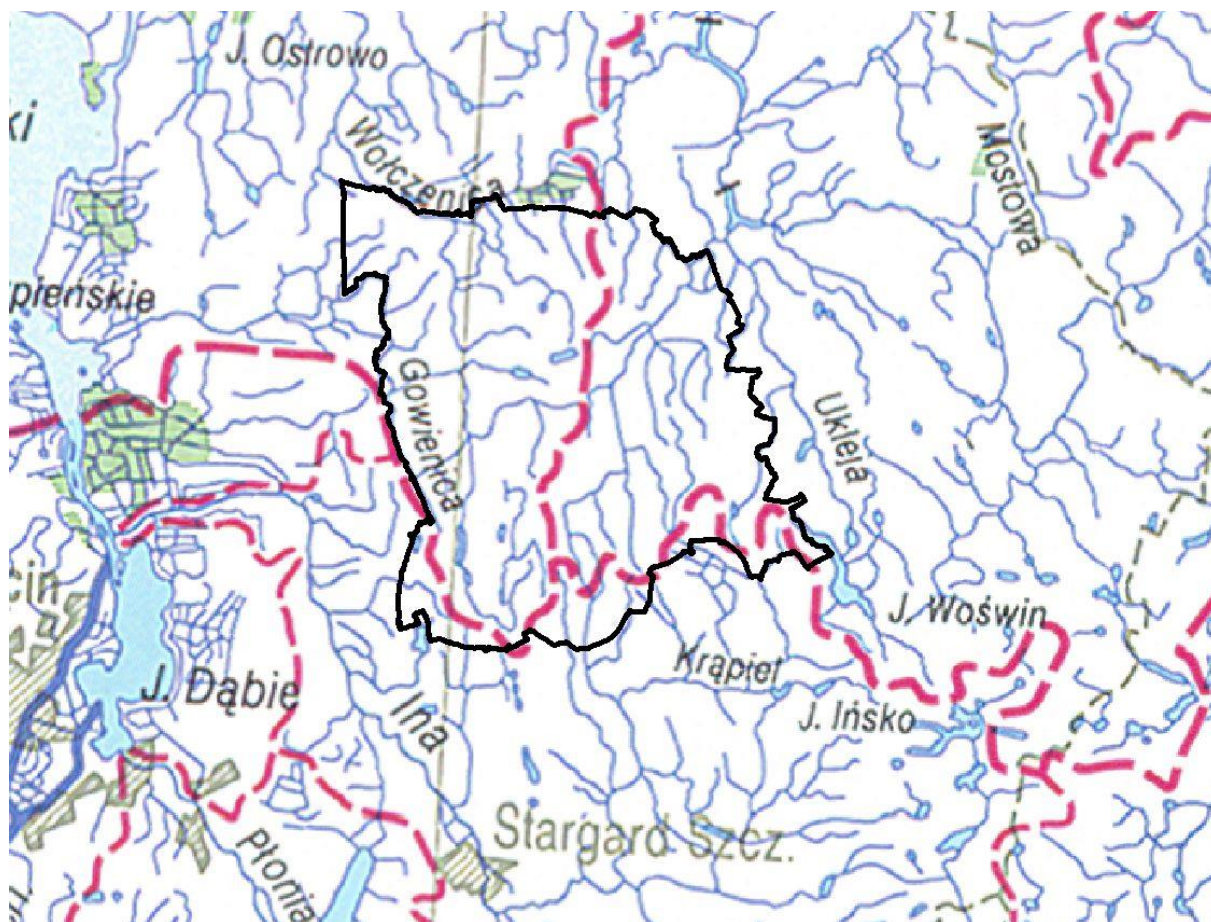
Sieć wodna w zasięgu Nadleśnictwa Nowogard jest gęsta i skomplikowana, kierunki spływów wód prowadzą w różne strony. Główne rzeki płyną na północ, odchylając się na wschód lub na zachód. W kierunku wschodnim płyną: Sępólna z dopływami Dobra i Łosońnica oraz Gardomianka, należące do zlewni Regi. Ku zachodowi kierują się rzeki: Dobrzyca oraz Trzechelska Struga. Są one lewobrzeżnymi dopływami Wołczenicy, która stanowi północną granicę obrębu Czermnica²⁷. Zachodnią granicę nadleśnictwa, na długim odcinku, wyznacza rzeka Gowienica, odprowadzająca swe wody do Zalewu Szczecińskiego. Do Gowienicy wpada, przepływająca przez zachodnią część obszaru nadleśnictwa, rzeka Stepnica. Prawobrzeżnymi dopływami Stepnicy są rzeki Pilesza i Leśnica²⁸.

²⁶ *Komputerowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP)*. 2001. <http://gridw.pl>

²⁷ *Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowogard*.

²⁸ *Elaborat glebowo-siedliskowy Nadleśnictwa Nowogard*. 1998. Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej oddział w Gorzowie Wlkp.

Oprócz nich dużą rolę spełniają liczne mniejsze ciek i kanały, występujące jeziora (m. in. Nowogardzkie, Lechickie, Kościuszki, Budzieszowce) oraz małe oczka wodne, torfowiska, bagna i mokradła.

Rysunek 50. Fragment mapy hydrologicznej.

Wody podziemne

Teren Nadleśnictwa Nowogard położony jest wg Regionalizacji Hydrologicznej Polski²⁹ (Kleczkowski 1990) w:

- prowincji hydrologicznej nizinnej;
- paśmie zbiorników wód czwartorzędowych.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa nie ma żadnego większego zbiornika wód podziemnych. Najbliższym zbiornikiem jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 123 Stargard-Goleniów, położony w utworach czwartorzędowych morenowych, w poziomie międzyglinym środkowym. Średnia głębokość ujęć wynosi 45 m, większość zbiornika przykryta jest glinami o miąższości 15 – 20 m. Zasięg jego występowania ma rangę obszaru wysokiej ochrony (OWO) i wymaga wysokiej ochrony zasobów ilościowych i jakościowych wód.

²⁹ Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce, wymagających szczególnej ochrony. A.S. Kleczkowski. 1990.

5. Roślinność.

W umiarkowanej strefie klimatycznej lasy obok innych typów zbiorowisk stanowią najbardziej zróżnicowany ekosystem o stosunkowo wysokim poziomie organizacyjnym. Cechuje go wiele współzależności między poszczególnymi jego komponentami jakimi są świat roślinny, świat zwierzęcy oraz biotop. Jest to zarazem końcowy efekt sukcesji, gdzie roślinność drzewiasta stanowi główne tło wszelkich procesów w nim zachodzących, warunkuje je, a jednocześnie podlega wywołanym przez nie zmianom.

Zespoły roślinne w Nadleśnictwie Nowogard i odpowiadające (dla zespołów leśnych) im siedliskowe typy lasu (poniżej nazw zespołów występujących w legendzie mapy potencjalnej roślinności podane zostały nazwy naukowe obecnie obowiązujące):

(1) Ols środkowoeuropejski - *Carici elongate – Alnetum* sensu lato

- *Ribeso nigri-Alnetum* – ols porzeczkowy. Zespół w typie olsu typowego (Ol) i niekiedy olsu jesionowego (OlJ).

- *Sphagno squarrosi-Alnetum* – ols torfowcowy. Zespół w typie lasu mieszanego bagiennego (LMb) i niekiedy olsu typowego (Ol).

(5) Niżowe łągi olszowe i jesionowo – olszowe siedlisk wodogruntowych, okresowo lekko zabagnionych – *Circaeo-Alnetum*.

- *Fraxino-Alnetum* – łąg jesionowo – olszowy. Zespół w typie siedliskowym olsu jesionowego (OlJ).

(8) Grądy subatlantyckie bukowo – dębowo – grabowe (*Stellario-Carpinetum*); postać pomorska uboga.

- *Stellario holostae-Carpinetum betuli* – grąd subatlantycki. Zespół w typie lasu świeżego (Lśw).

(9) Grądy subatlantyckie bukowo – dębowo – grabowe (*Stellario-Carpinetum*), postać pomorska żyzna.

- *Stellario holostae-Carpinetum betuli* – grąd subatlantycki. Zespół w typie lasu świeżego (Lśw) i lasu wilgotnego (Lw).

(29) Żyzna buczyna niżowa - *Melico – Fagetum*.

- *Galio odorati-Fagetum* – żyzna buczyna niżowa. Zespół w typie siedliskowym lasu świeżego (Lśw).

(44) Subatlantycki acydofilny las bukowo – dębowy typu pomorskiego – *Fago-Quercetum petraeae*.

- *Fago-Quercetum petraeae* – pomorski las dębowo – bukowy. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw) oraz lasu mieszanego świeżego (LMśw).

(47) Kontynentalne bory mieszane – *Pino-Quercetum* auct. polon.

- *Quercu roboris-Pinetum* – kontynentalny bór mieszany. Zespół w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw), boru mieszanego wilgotnego (BMw), lasu mieszanego świeżego (LMśw) oraz lasu mieszanego wilgotnego (LMw).

(53) Kontynentalny bór bagienny - *Vaccinio uliginosi-Pinetum*.

- *Vaccinio uliginosi-Pinetum* – bór sosnowy bagienny. Zespół w typie siedliskowym boru bagiennego (Bb) i boru mieszanego bagiennego (BMb).

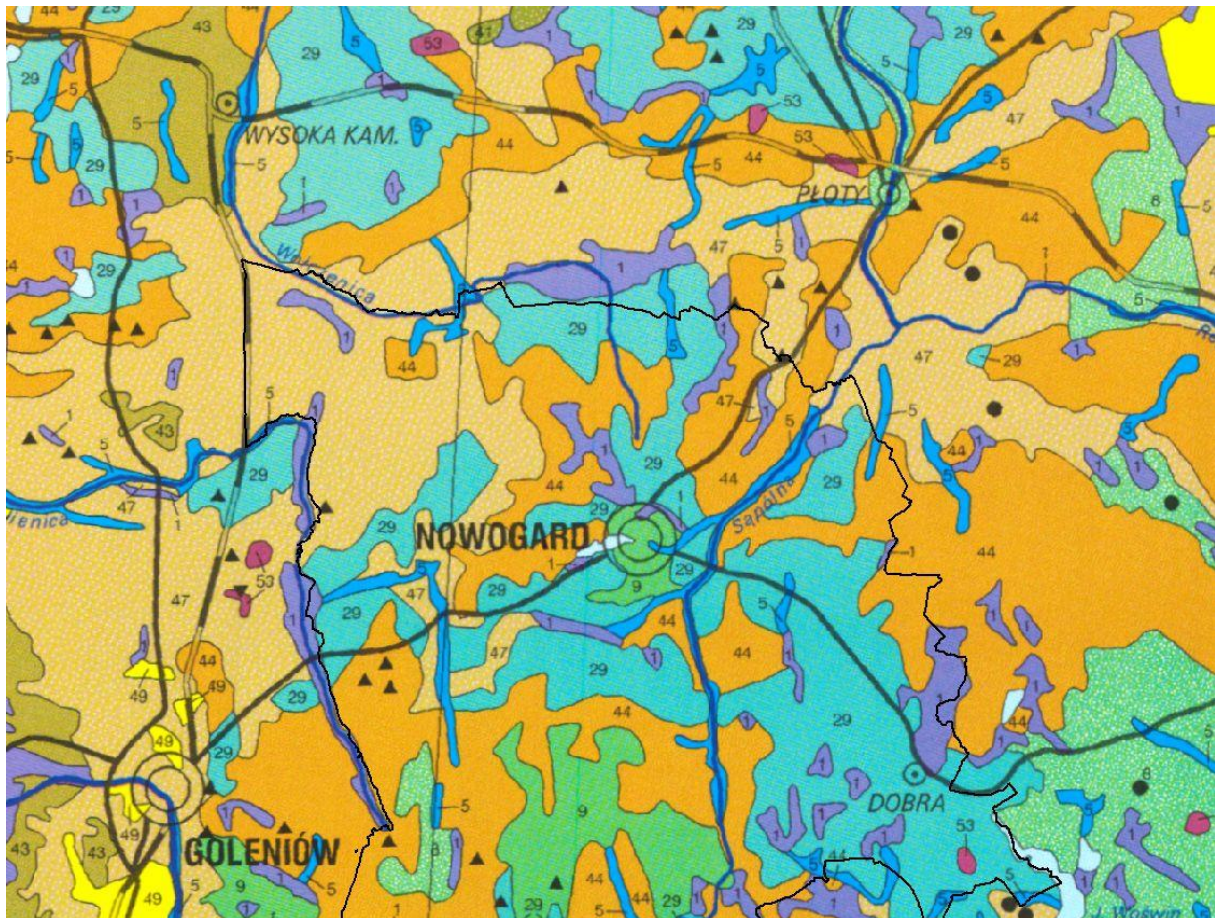
(▲) Mszary wysokotorfowiskowe - *Sphagnetalia magellanici*

- *Sphagnetum magellanici*.

- *Eriophorum vaginatum-Sphagnum fallax*.

(●) Kontynentalny bór bagienny - *Vaccinio uliginosi-Pinetum*

- *Vaccinio uliginosi-Pinetum* – bór sosnowy bagienny. Zespół w typie siedliskowym boru bagiennego (Bb) i boru mieszanego bagiennego (BMb).

Rysunek 51. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski³⁰.

Według mapy potencjalnej roślinności w nadleśnictwie dominują: subatlantycki acydofilny las bukowo-dębowy typu pomorskiego (44) i żyzna buczyna niżowa (29).

Siedliska lasu bukowo-dębowego to lasy typowe w pasie Pobrzeży i Pojezierzy Południowobałtyckich. Występują zwykle na pagórkach moreny czołowej, najczęściej o wystawie zachodniej i południowo-zachodniej, rzadziej moreny dennej, a wyjątkowo na sandrach. Gleby, z którymi związane jest występowanie zespołu wykształcone są na ogół z piasków gliniastych lub glin lekkich. Najczęściej są to gleby bielcowe, brunatne lub płowe. W składzie gatunkowym drzewostanu

³⁰ W. Matuszkiewicz. 1995. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa.

dominują buk i dąb bezszypułkowy. Podszyt, zwykle słabo wykształcony, tworzy jarzębina i kruszyna, a runo jest krzewinkowo-trawiaste.

Zespół żywej buczyny niżowej silnie związany jest z formami morenowymi, szczególnie z morenami dennymi. Drzewostan zdominowany jest przez buka, niekiedy z domieszką dębu bezszypułkowego, graba i jaworu. Podszyt jest słabo wykształcony, najczęściej składa się z podrostu bukowego, runo zielno-trawiaste³¹.

6. Świat zwierzęcy.

W wyniku inwentaryzacji przyrodniczych przeprowadzonych na terenie gmin, w obszarze których położone jest Nadleśnictwo, stwierdzono występowanie wielu chronionych i rzadkich gatunków zwierząt.

Obszar Nadleśnictwa jest znaczącym w rejonie siedliskiem rzadkich gatunków ptaków, w tym objętych ochroną strefową, takich jak bielik *Haliaeetus albicilla*, bocian czarny *Ciconia nigra*. Ciekawym elementem awifauny są także ptaki związane z terenami podmokłymi i zbiornikami wodnymi. Gnieźdzą się tutaj takie cenne gatunki jak żuraw *Grus grus*, czajka *Vanellus vanellus*.

Płazy i gady występują w dość znacznej liczbie gatunków. Stwierdzono stanowiska m. in. kumaka nizinnego *Bombina bombina*, traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* oraz żmiji zygzakowatej *Vipera berus*.

7. Typy siedliskowe lasu.

W trakcie prac terenowych i kameralnych wykorzystano operat glebowo-siedliskowy dla Nadleśnictwa Nowogard opracowany w 1998 roku przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Gorzowie Wlkp.

Tab. 31. Stan aktualny i zmiany pow. typów siedliskowych lasu (pow. zal. i niezal.).

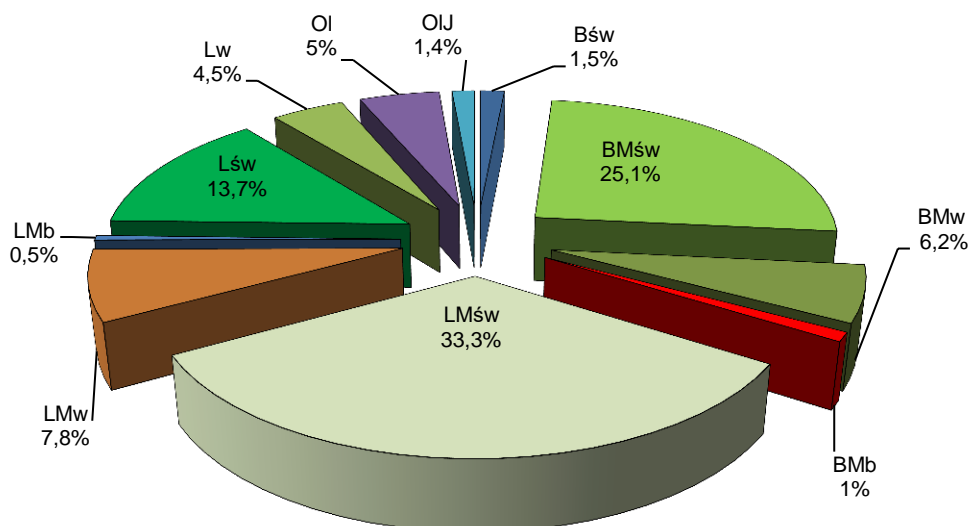
Typ siedliskowy lasu	Nadleśnictwo Nowogard				
	stan na 01.01.2010		stan na 01.01.2020		+ /- ha
	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %	
Bśw	281,17	1,6	258,43	1,5	- 22,74
Bw	6,60	0,0	6,75	0	+ 0,15
Bb	4,17	0,0	3,78	0	- 0,39
BMśw	4 454,22	25,1	4478,96	25,1	+ 24,74
BMw	1 102,63	6,2	1109,61	6,2	+ 6,98
BMb	186,99	1,1	177,94	1,0	- 9,05
LMśw	5 833,58	32,9	5932,01	33,3	+ 98,43
LMw	1 429,91	8,1	1398,99	7,8	- 30,92
LMb	89,85	0,5	87,00	0,5	- 2,85

³¹ J.M. Matuszkiewicz. 2007. „Zespoły leśne Polski”. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.

Typ siedliskowy lasu	Nadleśnictwo Nowogard				
	stan na 01.01.2010		stan na 01.01.2020		+/- ha
	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %	
Lśw	2 425,45	13,7	2449,81	13,7	+ 24,36
Lw	791,11	4,5	797,17	4,5	+ 6,06
OI	846,29	4,8	893,48	5,0	+ 47,19
OIJ	267,53	1,5	239,56	1,4	- 27,97
Lł	0,46	0,0	0,46	0	0,0
Ogółem	17719,96	100	17833,95	100	+ 113,99

Dominującymi typami siedliskowymi (według panujących w wydzieleniach leśnych) w Nadleśnictwie są: LMśw - 33,3 %, BMśw – 25,1 %, Lśw – 13,7 %.

Siedliska lasowe i OI zajmują łącznie – 66,2 %, borowe – 33,8 % powierzchni leśnej Nadleśnictwa.

Rysunek 52. Udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Nowogard.

8. Drzewostany.

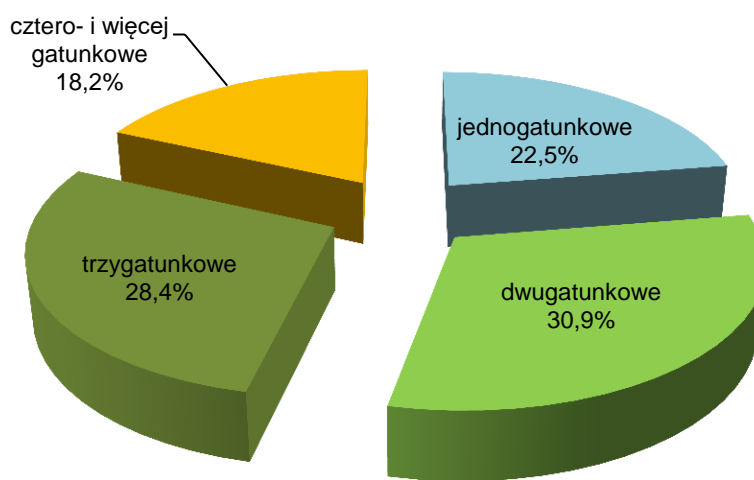
Drzewostany stanowią jedno z kluczowych ogniw ekosystemu leśnego, dlatego też w „Programie” przedstawiono je pod kątem:

- bogactwa gatunkowego,
 - budowy pionowej,
 - pochodzenia.
- **Bogactwo gatunkowe.**

Bogactwo gatunkowe analizowano pod względem ilości gatunków w składzie gatunkowym I i II piętra. Gatunków występujących w formie domieszek w tych warstwach nie brano pod uwagę (ich udział powierzchniowy lub ilościowy nie przekracza 5 %).

Tab. 32. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Nowogard.

Nadleśnictwo	Bogactwo gatunkowe, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Nowogard	jednogatunkowe	ha	1213,63	1953,50	802,71	3969,84	22,5
	dwugatunkowe		1643,31	2486,71	1331,78	5461,80	30,9
	trzygatunkowe		1764,47	2101,09	1152,95	5018,51	28,4
	cztero- i więcej gatunkowe		1127,59	1388,00	690,64	3206,23	18,2

Rysunek 53. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Nowogard.

Z powyższego zestawienia wynika, że w skali Nadleśnictwa Nowogard dominują drzewostany dwugatunkowe zajmując ok. 31 % powierzchni. Najmniejszy udział mają drzewostany cztero- i więcej gatunkowe – 18 % powierzchni.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednogatunkowe: wzrost o 4,7 % powierzchni;
- drzewostany dwugatunkowe: wzrost o 1,7 % powierzchni;
- drzewostany trzygatunkowe: spadek o 0,9 % powierzchni;
- drzewostany cztero- i więcej gatunkowe: spadek o 8 % powierzchni.

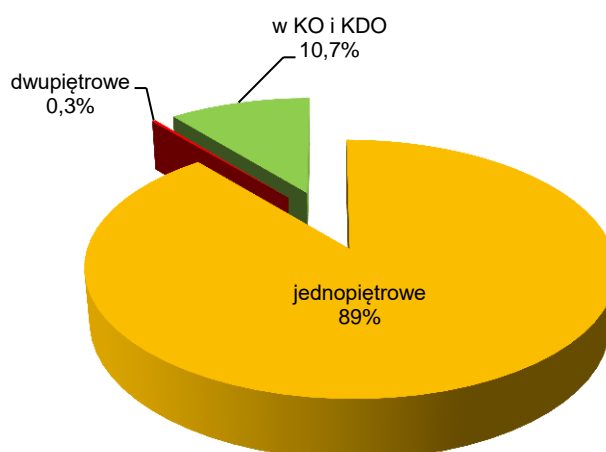
• Budowa pionowa

W drzewostanach jednopiętrowych drzewa tworzą jeden pałap wysokości. W drzewostanach dwupiętrowych warstwa drzew składa się z dwóch wyraźnych pięter różnej wysokości. Do piętra dolnego zalicza się drzewa, których korony nie przenikają do piętra górnego, nie są też zaliczone do warstwy podrostu lub podszytu, a jednocześnie wskaźnik ich zwarcia wynosi, co

najmniej 3b (zwarcie przerywane, zagęszczenie przerywane miejscami luźne). W razie wątpliwości dotyczących kwalifikacji drzewa do danego piętra, należy przyjąć, że drzewo piętra górnego nie powinno wykazywać wysokości niższej niż 2/3 średniej wysokości gatunku panującego w piętrze górnym. Drzewostany w klasie odnowienia (KO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi i gniazdowymi, gdzie użytkowanie i odnowienie lasu przebiega równocześnie. Drzewostany w klasie odnowienia (KDO) to drzewostany użytkowane rębniami częściowymi i gniazdowymi, gdzie ilość młodego pokolenia jest niedostateczna, lub go nie ma.

Tab. 33. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Nowogard	jednopiętrowe	ha	5749,00	7658,81	2311,02	15718,83	89,0
	dwupiętrowe		0,00	12,32	47,20	59,52	0,3
	w KO i KDO		0,00	258,17	1619,86	1878,03	10,7

Rysunek 54. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.

W Nadleśnictwie zdecydowanie przeważają drzewostany jednopiętrowe, które zajmują aż 89 % powierzchni. Drzewostany dwupiętrowe stanowią bardzo znikomą część. Drzewostany w KO i KDO stanowią ok. 11 % powierzchni.

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard występuje 338 wydzieleń, na których zinwentaryzowano podrost o charakterze II piętra, na ogólnej powierzchni 1298,65 ha.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- drzewostany jednopiętrowe: spadek o 1,6 % powierzchni;
- drzewostany dwupiętrowe: na zbliżonym poziomie;
- drzewostany w KO i KDO: wzrost o 1,8 % powierzchni.

- **Pochodzenie**

Określając pochodzenie drzewostanów opierano się na informacjach zawartych w operatach urzędzenia lasu z poprzednich okresów gospodarczych i ustalając na gruncie. Pochodzenie najmłodszego pokolenia lasu, ustalono na gruncie w czasie prac terenowych oraz wykorzystując informacje otrzymane z Nadleśnictwa Nowogard (m.in. baza SILP). Określone w czasie taksacji pochodzenie jest w miarę miarodajne dla drzewostanów pochodzących z lat 1946-2019. Natomiast dla drzewostanów z lat wcześniejszych może być obarczone znacznym błędem z uwagi na brak odpowiednich materiałów.

Aż 96 % powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa pochodzi z odnowienia sztucznego przez sadzenie lub siew. Uwagę zwraca dość duży odsetek drzewostanów powstałych z samosiewu.

Tab. 34. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.

Nadleśnictwo	Struktura drzewostanów, drzewostany	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
			Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
			≤40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
Nadleśnictwo Nowogard	z panującym gat. obcym	ha	11,82	31,12	2,00	44,94	0,3
	odroślowe		3,10	21,72	1,55	26,37	0,1
	z samosiewu		238,60	493,25	65,10	796,95	4,5
	z sadzenia		5483,05	7427,54	3912,43	16823,02	94,9
	brak informacji		30,16	2,35	0,00	32,51	0,2

9. Ekologiczna ocena stanu lasu.

Na ekologiczną ocenę stanu lasu składa się:

- ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typem siedliskowym lasu,
- określenie formy aktualnego stanu siedliska,
- określenie formy degeneracji lasu.

- **Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanu z siedliskiem**

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskowym typem lasu jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnej siedlisk. Jest to także wskaźnik naturalności ekosystemów leśnych. Ocenę zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem dokonano zgodnie z Instrukcją urzędzenia lasu (2012).

W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo za instrukcją sporządzania programu ochrony przyrody (§ 25 ust. 2):

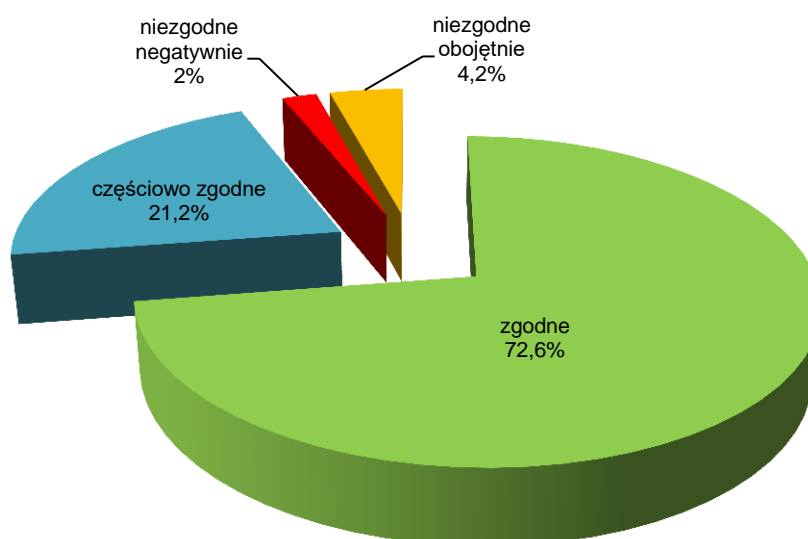
- **niezgodność obojętną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez inny gatunek liściasty,

- **niezgodność negatywną**, w przypadku gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerk.

Tab. 35. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

Obręb	Siedlisko	Stopień zgodności							
		Zgodne		Częściowo zgodne		Niezgodne			
		ha	%	ha	%	negatywne		obojętne	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Nadleśnictwo NOWOGARD	Bśw	255,64	100,0	-	-	-	-	-	-
	Bw	0,58	8,6	1,64	24,3	1,93	28,6	2,60	38,5
	Bb	-	-	1,54	40,7	-	-	2,24	59,3
	BMśw	4206,38	94,4	185,18	4,2	11,35	0,3	52,75	1,2
	BMw	854,84	78,7	162,67	15,0	-	-	68,59	6,3
	BMb	117,36	76,6	26,13	17,1	1,29	0,8	8,47	5,5
	LMśw	3892,01	65,8	1741,56	29,4	40,24	0,7	241,55	4,1
	LMw	565,03	40,8	709,15	51,2	15,51	1,1	96,47	7,0
	LMb	33,74	45,8	20,18	27,4	13,98	19,0	5,83	7,9
	Lśw	1524,28	62,3	504,26	20,6	235,04	9,6	183,47	7,5
	Lw	366,34	46,0	334,35	42,0	30,99	3,9	63,88	8,0
	Ol	800,12	95,3	28,02	3,3	5,52	0,7	5,55	0,7
	OlJ	207,82	87,4	26,68	11,2	1,04	0,4	2,13	0,9
	LŁ	-	-	0,46	100,0	-	-	-	-
Razem nadleśnictwo		12824,17	72,6	3741,81	21,2	356,89	2,0	733,53	4,2

Największą powierzchnię zajmują w Nadleśnictwie drzewostany zgodne z siedliskiem i stanowią aż 73 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Zdecydowanie mniejszą powierzchnię zajmują drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem (21% powierzchni) i drzewostany niezgodne (6%).

Rysunek 55. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

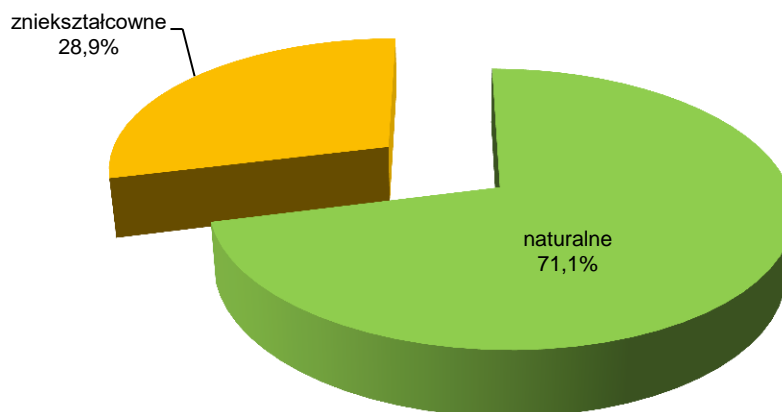
- drzewostany zgodne z siedliskiem: wzrost o 14,6 % powierzchni;
- drzewostany częściowo zgodne z siedliskiem: spadek o 13,8 % powierzchni;
- drzewostany niezgodne: spadek o 0,8 % powierzchni.

• **Formy aktualnego stanu siedliska**

Formy stanu siedliska zostały określone na podstawie prac glebowo – siedliskowych i bieżącej taksacji w terenie.

Tab. 36. Formy stanu siedliska.

Nadleśnictwo	Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	Jednostka	Powierzchnia [ha]				
				Wiek			Ogółem	Ogółem [%]
				≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Nadleśnictwo Nowogard	bory	naturalne	ha	87,35	129,76	33,35	250,46	1,4
		zniekształcone		0,00	13,19	2,52	15,71	0,1
	bory mieszane	naturalne		1624,14	1915,95	1205,66	4745,75	26,9
		zniekształcone		207,13	630,79	111,34	949,26	5,4
	lasy mieszane	naturalne		1657,28	1602,62	1243,33	4503,23	25,5
		zniekształcone		794,24	1831,25	243,71	2869,20	16,3
		silnie zdegradowane		0,00	2,82	0,00	2,82	0,00
	lasy	naturalne		609,38	793,87	846,25	2249,50	12,7
		zniekształcone		341,33	470,22	180,19	991,74	5,6
		zdegradowane		0,00	1,83	0,00	1,83	0,0
	ogółem	naturalne		4281,27	4828,05	3435,24	12544,56	71,1
		zniekształcone		1467,73	3096,60	542,84	5107,17	28,9
		zdegradowane		0,00	1,83	0,00	1,83	0,0
		silnie zdegradowane		0,00	2,82	0,00	2,82	0,0

Rysunek 56. Formy stanu siedliska.

W Nadleśnictwie Nowogard dominują siedliska naturalne – stanowią 71% powierzchni. Powierzchnia siedlisk zniekształconych jest zdecydowanie niższa, stanowi 29% powierzchni. Na terenie Nadleśnictwa występują marginalne ilości siedlisk zdegradowanych (1,83 ha) i silnie zdegradowanych (2,82 ha).

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- siedliska naturalne: wzrost o 1,4 % powierzchni;
- siedliska zniekształcone: spadek o 1,4 % powierzchni.

• **Formy degeneracji lasu**

Dokonując oceny form degeneracji ekosystemów leśnych brano pod uwagę trzy elementy:

- borowacenie,
- monotypizację,
- neofityzację.

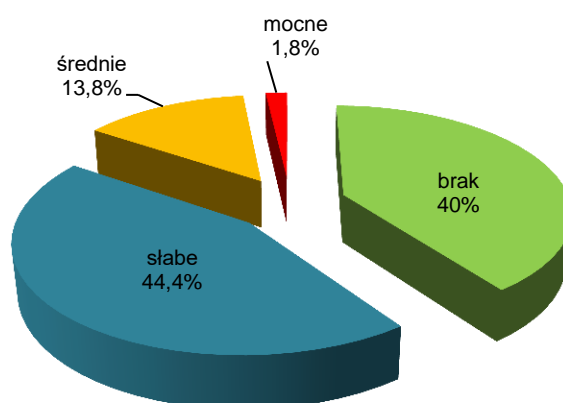
Borowacenie (pinetyzacja) wyróżnia się na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów. W zależności od udziału sosny i świerka w górnej warstwie drzew wyróżnia się:

- **słabe**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym drzewostanu wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach borów mieszanych
 - 50 - 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 10 - 30 % na siedliskach lasowych
- **średnie**, jeżeli udział sosny lub świerka wynosi:
 - ponad 80 % na siedliskach lasów mieszanych
 - 30 - 60 % na siedliskach lasowych.
- **mocne**, jeżeli udział sosny i świerka w składzie gatunkowym wynosi na siedliskach lasowych ponad 60 %.

Tab. 37. Borowacenie w Nadleśnictwie Nowogard.

Obręb, nadleśnictwo	Stopień borowacenia	Wiek drzewostanu			Ogółem [ha]	Ogółem [%]
		<=40 lat	41-80	>80 lat		
Nadleśnictwo Nowogard	brak	2656,55	3178,77	1223,86	7059,18	40,0
	słabe	2438,05	3406,74	1989,14	7833,93	44,4
	średnie	581,42	1226,16	629,58	2437,16	13,8
	mocne	72,98	117,63	135,50	326,11	1,8

Z zestawień wynika, że 44% powierzchni Nadleśnictwa zajmują drzewostany charakteryzujące się słabym borowaceniem. Powierzchnia drzewostanów, w których to zjawisko nie występuje stanowi 40%. Borowaceniowi średniemu uległo ok. 14%, a borowaceniowi mocnemu zaledwie 1,8% powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa.

Rysunek 57. Borowacenie w Nadleśnictwie Nowogard.

W porównaniu z poprzednim planem u.l. zauważyć można następujące tendencje:

- brak borowacenia: spadek o 0,8 % powierzchni;
- słabe borowacenie: spadek o 1,8 % powierzchni;
- średnie borowacenie: wzrost o 1,0 % powierzchni;
- mocne borowacenie: na tym samym poziomie.

Monotypizacja polega na ujednoczeniu składu gatunkowego lub struktury wiekowej. Jest jedną z głównych form degeneracji ekosystemów leśnych. Monotypizację określa się dla kompleksów powyżej 200 ha z uwzględnieniem grup wiekowych drzewostanów: 1- 40 lat, 41 - 80 lat, powyżej 80 lat oraz podziału drzewostanów na sosnowe + świerkowe i pozostałe. Monotypizację wyróżnia się, gdy drzewostany jednogatunkowe lub jednowiekowe występują w zasadzie na zwartych powierzchniach (ok. 100 ha). Formę tą należy wyróżniać głównie dla sosny i świerka oraz rozdzielać na:

- a) monotypizację częściową, gdy:
 - udział drzewostanów jednego gatunku i jednej (20-letniej) klasy wieku wynosi 50 – 80 %,

- udział jednej klasy wieku drzewostanów różnych gatunków w jednej klasie wieku przekracza 80 %,
 - b) monotypizację pełną, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi ponad 80 %.

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard monotypizacja nie występuje.

Neofityzacja - sztuczna uprawa lub samoistne wnikanie gatunków drzew i krzewów obcych. W Nadleśnictwie stwierdzono w udziale drzewostanów gatunki drzew i krzewów obcych (zapisane w bazie danych Taksator).

Tab. 38. Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie.

Gatunek	Forma występowania									Razem
	gatunek panujący		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)		do 5% w składzie d-stanu (poj,mjsc)	w II piętrze	w warstwie podrostu, nalotu, podsadzeń	w warstwie podszytu, samosiewu, zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień	
	Liczba wydz.	Pow. wydz. [ha]	Liczba wydz.	Pow. zred. [ha]	Liczba wydziałów					
czeremcha późna (amerykańska)	-	-	-	-	63	-	-	1566	2	1631
dagleźja zielona	10	17,25	41	14,76	177	1	2	4	17	252
dąb czerwony	4	4,88	27	12,53	297	1	7	2	12	350
kasztanowiec biały	-	-	-	-	20	-	-	1	3	24
klon jesionolistny	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
robinia akacjowa	1	0,34	5	0,89	33	-	1	29	1	70
sosna czarna	-	-	-	-	7	-	-	-	3	10
sosna wejmutka	1	0,49	2	0,30	20	-	-	1	1	25
śnieguliczka biała	-	-	-	-	-	-	-	6	-	6
żywołnik zachodni	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1

Znaczącym problemem jest występowanie czeremchy amerykańskiej i lokalnie robinii akacjowej. Na odnawianych powierzchniach zarówno czeremcha, jak i akacja mogą stanowić konkurencję dla pożądanых gatunków. Pozostałe gatunki nie są ekspansywne, przez co nie stanowią zagrożenia w gospodarce leśnej.

10. Inne cenne obiekty przyrodnicze na terenie Nadleśnictwa Nowogard.

- **Drzewostany cenne przyrodniczo.**

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard wytypowano drzewostany, które wyróżniają się swoimi walorami przyrodniczymi – starodrzewy, drzewostany nawiązujące do naturalnych zbiorowisk leśnych, niekiedy ze stanowiskami gatunków rzadkich i chronionych.

Tab. 39. Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
Obręb Nowogard				
1.	Radosław 100g	1,70	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu świeżego o składzie: 5Dbs 124, 3Bk 124, 2Brz 97 lat, miejscami Gb 50, Ol 50, Dbs 50, Bk 50, So 124 lata; podszyt: leszczyna, czeremcha, grab, dąb, buk – 70%.	SP_9160_A POW.REF. Brak wskazań
2.	Radosław 100k	1,91	Wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego wilgotnego o składzie: 4Dbs 124, 4So 104, 1Bk 104, 1Dbs 70 lat, miejscami Św 70, Bk 70, kl 70, Jw. 70, Brz 70, Gb 70, Gb 102, Św 102 lata; podszyt: leszczyna, grab, czeremcha, kruszyna, buk – 80%.	SP_9160_B Brak wskazań
3.	Radosław 100n	0,76	Dębowo-bukowy starodrzew na siedlisku lasu świeżego o składzie: 4Dbs 129, 3Bk 129, 2Bk 89, 1Dbs 89 lat, miejscami Gb 89, Brz 89, Ol 89 lat; podszyt: grab, buk, leszczyna.	SP_9160_A POW.REF. Brak wskazań
4.	Radosław 101c	3,11	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 6Dbs 129, 2Ol 99, 1Św 99, 1Dbs 99 lat, miejscami Gb 40, Gb 69, Dbs 69, Lp 69, Ols 69, Gb 99, Wz 99, Czmp 20; podszyt: leszczyna, czeremcha, grab – 80%.	SP_9160_B SP_91E0_B POW. REF. Brak wskazań
5.	Olchowo 185j	1,46	89-letni drzewostan olszowy położony w zagłębieniu, miejscami So 89, Brz 65, Dbs 65, Dbs 49, Ol 49 lat; podszyt: czeremcha, jarząb, leszczyna – 40%.	SP_91E0_B Brak wskazań
6.	Dobra 201i	2,01	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 9Dbs 140, 1So 110 lat, miejscami Bk 110, Gb 110, Brz 110, Brz 85, Gb 65, Bk 65, Czc 65, Bk 50, Jw. 50, Wz 40, Dbs 40, Bk 40, Os 25, Bk 25 lat; podszyt: czeremcha, bez czarny, głóg, jesion – 60%.	POW. REF. Brak wskazań
7.	Dobra 232h	0,64	Rosnący w zagłębieniu, wielogatunkowy drzewostan na siedlisku olsu o składzie 7Ol 74, 1Bk 139, 1Db 139, 1Ol 44 lata, miejscami Gb 74 lata; podszyt: czeremcha, leszczyna, grab, buk, bez czarny – 70%.	SP_9160_B POW. REF. Brak wskazań
8.	Dobra 232i	2,54	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu świeżego o składzie: 2Dbs 139, 2Bk 139, 2Gb 84, 2Gb 59, 1Ol 59, 1Gb 44 lata, miejscami Brz 84, Ol 84, Bk 84, Os 59, Os 45 lat; podszyt: leszczyna, grab, osika, buk – 60%.	SP_9160_B POW. REF. Brak wskazań
9.	Dobra 232j	1,12	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu świeżego o składzie: 4Dbs 139, 4Gb 84, 1Bk 139, 1Ol 64 lata, miejscami Dbs 84, Ol 44, Brz 64 lata; podszyt: leszczyna, grab, osika, buk – 60%.	SP_9160_B POW. REF. Brak wskazań
10.	Ostrzyca 246h	2,09	Porastający stok starodrzew na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 8Dbs 160, 2Bk 160 lat, miejscami So 160, Dbs 55, Dbc 55, Gb 55, Jw. 55, Brz 55, Gb 21, Bk 21 lat; podszyt: leszczyna, buk, czeremcha – 20%.	SP_9190_A POW. REF. Brak wskazań
11.	Olchowo 249f	3,09	Wielogatunkowy starodrzew na siedlisku olsu jesionowego o składzie: 5Ol 115, 3Bk 165, 2Db 165 lat, miejscami Bk 70, Brz 70, Dbs 70, Ol 70, Dbs 105, So 105, Św 105, Jw. 105, Dg 115, Dbs 115, Kl 20 lat; podszyt: buk, leszczyna, czeremcha, bez czarny, kruszyna – 60%.	POW. REF. Brak wskazań
12.	Maciejewo 253Ac	1,79	Wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu świeżego o składzie: 7Dbs 160, 2Dbs 84, 1Ol 84 lata, miejscami Bk 160, Brz 84, Bk 84, Gb 84, Ol 54, Gb 54 lata; podszyt: modrzew, bez czarny, buk, osika – 30%.	SP_9160_B Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
13.	Maciejewo 253Ak	1,18	Wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu świeżego o składzie: 4Bk 149, 2Dbs 149, 2Bk 99, 2Bk 79, miejscami Gb 149, Gb 99, Brz 99, Ol 99, Gb 44, Bk 44 lata; podszyt: buk – 20%. Podrost o charakterze drugiego piętra: 6Bk 24, 4Bk 16 lat (20%).	SP_9160_B Brak wskazań
14.	Dobra 259a	1,77	Starodrzew położony na stoku na siedlisku lasu świeżego o składzie: 8Bk 134, 1Dbs 134, 1Ol 84 lata, miejscami So 134, Md 134, Brz 84 lata; podszyt: buk, czeremcha, leszczyna – 70%.	SP_9110_B POW. REF. Brak wskazań
15.	Dobra 261b	0,98	Starodrzew bukowy na siedlisku lasu świeżego o składzie: 8Bk 179, 2Bk 109 lat; podszyt: buk, jawor – 20%. 10-cio letni podrost jaworowo bukowy naturalnego pochodzenia.	SP_9130_B Brak wskazań
16.	Dobra 263Ahx	1,35	Dębowy starodrzew na siedlisku lasu świeżego o składzie: 8Dbs 129, 2Dbs 89 lat, miejscami Św 89, Ol 89, Brz 89, Os 89, Bk 89, Bk 129 lat; podszyt: leszczyna, kruszyna, czeremcha – 90%. W drzewostanie bagno o pow. 0,45 ha.	SP_9160_B POW. REF. Brak wskazań
17.	Ostrzyca 270c	1,47	Wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 9Dbs 140, 1Św 110 lat, miejscami Bk 60, Dbs 60, Lp 60, Gb 60, So 110 lat; podszyt: leszczyna, kruszyna, jarząb, buk, grab – 70%.	SP_9190_C Brak wskazań
18.	Ostrzyca 271a	0,88	130-letnia dąbrowa na siedlisku lasu mieszanego świeżego, miejscami w drzewostanie Gb 70, Lp 70, Bk 70, So 110 lat; podszyt: leszczyna, bez czarny, grab – 80%.	SP_9190_A POW. REF. Brak wskazań
19.	Ostrzyca 273b	1,22	Starodrzew na siedlisku lasu świeżego o składzie: 6Dbs 129, 3Bk 129, 1Gb 54 lata, miejscami Js 54, Ol 99 lat; podszyt: grab, buk, jawor, leszczyna – 40%.	SP_9160_A POW. REF. Brak wskazań
20.	Ostrzyca 275g	1,38	Drzewostan na siedlisku lasu wilgotnego o składzie: 8Db.s 129, 2So 129 lat, miejscami Gb 39, Os 69, Bk 99, Gb 99 lat; podszyt: leszczyna, buk, grab, osika – 60%.	SP_91E0_A POW. REF. Brak wskazań
21.	Ostrzyca 275k	0,53	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 3Db.s 130, 3So 130, 3Db.s 70, 1Os 70 lat, miejscami Gb 70, Bk 70 lat; podszyt: leszczyna, grab, buk, jarząb – 70%.	POW. REF. Brak wskazań
22.	Maciejewo 290i	2,34	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 3Dbs 120, 1So 120, 2Dbs 70, 1Brz 70, 1Dbs 160, 1Brz 90, 1So 90 lat, miejscami Bk 120 lat; podszyt: buk, jawor, kruszyna, jarząb – 60%.	Brak wskazań
23.	Maciejewo 299Aa	3,51	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu świeżego o składzie: 4Bk 105, 1Dbs 105, 1Dbs 160, 2Brz 65, 1Jw 65, 1Os 45 lat, miejscami Bk 160, So 105, Jw. 105, Ol 65, Ols 65, Os 65, Ol 45, Gb 45, Jw. 45, Dbs 45, Brz 45, Bk 45 lat; podszyt: jawor, buk, czeremcha, bez czarny, leszczyna – 60%. W drzewostanie cenne drzewa.	Brak wskazań
24.	Maszewo 339i	3,02	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 8 Dbs 90, 2Ol 90 lat, miejscami Bk 130, Dbs 130, Brz 90, Św 90, Os 90, Bk 90, Gb 90, Ol 55, Bk 40, So 40, Os 40, Brz 40, Ol 40, Dbs 30, Gb 30 lat; podszyt: leszczyna, buk, bez czarny, głóg – 70%. W drzewostanie bagno o pow. 0,49 ha.	POW. REF. Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
25.	Maciejewo 340b	1,86	Położony na stoku drzewostan o składzie: 3Bk 90, 3Brz 90, 2OI 90, 1Md 90, 1Dbs 90 lat, miejscami Bk 130, Dbs 130 lat; podszyt: leszczyna, olsza, kruszyna, czeremcha – 80%.	SP_9130_B POW. REF. Brak wskazań
26.	Maszewo 361a	0,71	Starodrzew na siedlisku lasu świeżego o składzie: 5Bk 160, 2Dbs 160, 1Jw 95, 1Bk 95, 1OI 95 lat, miejscami Brz 95, Dbs 95, pojedynczo Św 160 lat; podszyt: jawor, bez koralowy, buk, czeremcha, dąb – 70%. W drzewostanie cenne drzewa.	SP_9130_A Brak wskazań
27.	Maszewo 377f	0,43	Wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu wilgotnego o składzie: 3Dbs 130, 3Bk 130, 1So 130, 1Brz 85, 1Dbs 85, 1OI 65 lat, miejscami Os 50, OI 50 lat; podszyt: buk, osika, kruszyna, jarząb – 60%.	POW. REF. Brak wskazań
28.	Maszewo 377i	0,70	Starodrzew na siedlisku boru mieszanego świeżego o składzie: 4Dbs 155, 3Bk 155, 1OI 100, 1Bk 100, 1Dbs 100 lat, miejscami Bk 70, Dbs 70, Js 60, Bk 35, Js 35 lat; podszyt: buk, leszczyna, jawor – 60%. W drzewostanie cenne drzewa.	SP_9160_B POW. REF. Brak wskazań
29.	Maszewo 377Aa	1,50	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu świeżego o składzie: 4Bk 145, 2Dbs 145, 3OI 95, 1Lp 70, Brz 95, Bk 95, Kl 95, Dbb 60, OI 60, Kl 60, Jw. 25, Kl 25 lat; podszyt: jawor, bez czarny, leszczyna – 70%.	SP_9130_A POW. REF. Brak wskazań
30.	Maszewo 393b	6,01	Starodrzew na siedlisku lasu wilgotnego o składzie: 3Dbs 114, 3Bk 114, 2OI 114, 1Gb 114, 1Brz 114 lat, miejscami Js 114 lat; podszyt: leszczyna, kruszyna, grab, bez czarny, buk – 70%. 19-letni bukowy podrost o charakterze II piętra (20%).	SP_91E0_B POW. REF. Brak wskazań
31.	Maszewo 403f	1,38	Wielogatunkowy starodrzew na siedlisku lasu świeżego o składzie: 5Dbs 115, 1Gb 115, 2Dbs 145, 2Bk 145 lat, miejscami Js 115, OI 100, Brz 100, Dbs 100, Bk 55, Js 35, Bk 15; podszyt: leszczyna, buk, jawor – 30%.	Brak wskazań
32.	Maszewo 403i	0,64	Położony na stoku na siedlisku lasu świeżego drzewostan o składzie: 8Bk 145, 2Dbs 145 lat, miejscami Bk 95, Bk 35 lat; podszyt: bez czarny, leszczyna, buk – 20%. W drzewostanie cenne drzewo.	SP_9110_A POW. REF. Brak wskazań
33.	Maszewo 405h	1,69	Starodrzew na siedlisku lasu wilgotnego o składzie: 5Bk 164, 3Bk 109, 1OI 79, 1OI 69 lat, miejscami Dbs 164, So 129, Dbs 109, Js 79, Brz 79, Św 49 lat; podszyt: buk, leszczyna – 30%.	SP_9160_A POW. REF. Brak wskazań
34.	Maszewo 405i	0,74	Starodrzew na siedlisku lasu świeżego o składzie: 6Dbs 144, 1Bk 144, 3Bk 124 lata, miejscami OI 59, Dbs 80, Brz 59, Js 59 lat; podszyt: buk, leszczyna, grab, jesion – 50%.	SP_9160_A POW. REF. Brak wskazań
Obręb Czermnica				
35.	Trzechel 10f	0,61	Wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu wilgotnego o składzie: 5Dbs 139, 4OI 94, 1So. we 64 lata, miejscami Dg 94, Lp 94, Św 94, Js 94, Jw. 64, Js 64, Św 64, Lp 64, Gb 64 lata; podszyt: leszczyna, buk, grab, jawor, jarząb – 80%. W runie występuję konwalia majowa. W drzewostanie bagno o pow. 0,05 ha.	SP_91E0_C Brak wskazań
36.	Czermnica 104i	1,96	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 8Bk 130, 1Dbs 130, 1Św 130 lat, miejscami Wz130, Jw. 130, Js 130, Gb 80, Św 80, Bk 80, OI 50, Os 80, Gb 40, Jw. 18 lat; podszyt: jawor, buk – 20%.	SP_9130_B POW. REF. Brak wskazań
37.	Czermnica	1,02	Drzewostan na siedlisku boru mieszanego wilgotnego	POW. REF.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
	126i		o składzie: 5So 130, 1Św 130, 2Św 60, 2Św 45 lat, miejscami Bk 60, Bk 90, Brz 90, Bk 120 lat; podszyt: świerk, kruszyna, brzoza, dąb, buk – 40%. W runie stanowiska roślin chronionych i cennych (widłak jałowcowaty, bagno zwyczajne, wełnianka pochwowata).	Brak wskazań
38.	Czermnica 126j	3,84	134-letni drzewostan sosnowy na siedlisku boru mieszanego bagiennego, miejscami Brz 59, Dbs 59, Św 59, Dbs 89, Św 89, Brz 89, Brz 30 lat; podszyt: Świerk, brzoza – 50%. 44-letni świerkowy podrost o charakterze II piętra (50%). W runie stanowiska gatunków cennych (wełnianka wąskolistna, żurawina błotna, borówka bagienna).	SP_91D0_A POW. REF. Brak wskazań
39.	Czermnica 154a	1,22	Dwupiętrowy drzewostan na siedlisku boru mieszanego bagiennego. I piętro o składzie: 8So 86, 2Św 86 lat, miejscami Św 60, Bk 86, Dbs 86, Brz 86, Dbs 119, Bk 119 lat; II piętro: 10Św 44 lata; podszyt: świerk, jarząb, kruszyna, brzoza – 50%.	SP_91D0_A Brak wskazań
40.	Czermnica 155f	1,76	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego wilgotnego o składzie: 2Bk 130, 2Dbs 130, 2So 130, 2Bk 85, 2Bk 60 lat, miejscami Gb 85, Ol 85, Dbs 85 lat; podszyt: buk, kruszyna, dąb – 30%.	SP_9110_B Brak wskazań
41.	Węgorza 218f	1,20	Starodrzew na siedlisku lasu świeżego o składzie: 4So, 3Bk 135, 2Bk 110, 1Bk 80 lat, miejscami Db.s 135, Brz 80, Ol 80 lat; podszyt: Bk – 20%.	Brak wskazań
42.	Węgorza 219b	5,10	Wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego bagiennego o składzie: 3Ol, 3So, 1Bk, 1Brz 110, 2Bk 140 lat, miejscami Dbs 140, Bk 70, Ol 50, Bk 50 lat; podszyt: olsza, buk, leszczyna, porzeczka – 40%. W runie występują torfowce.	POW. REF. Brak wskazań
43.	Węgorza 219c	1,73	Położony na stoku wielogatunkowy drzewostan na siedlisku lasu świeżego o składzie: 4So 98, 2Bk 98, 2Bk 123, 1So 123, 1Ol 123 lata, miejscami Dbs 123, Bk 50, Dbs 50, Brz 98 lat; podszyt: buk – 20%.	Brak wskazań
44.	Węgorza 220h	1,76	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku boru mieszanego wilgotnego o składzie: 5Db.s, 2Bk 118, 1Św 88, 1Bk 148, 1Db.s 148 lat, miejscami So 88, Bk 88, Brz 88, Md 88, Brz 70, Św 70, Św 50 lat; podszyt: świerk, buk, kruszyna – 50%.	SP_9190_C Brak wskazań
45.	Węgorza 220j	1,20	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 7Dbs 139, 1Gb 139, 1Dbs 104, 1Gb 104 lata, miejscami Bk 139, So 139, Ol 104 lata; podszyt: leszczyna, grab, buk – 70%.	SP_9160_B POW. REF. Brak wskazań
46.	Olszyca 221b	3,38	Wielogatunkowy, wielowiekowy drzewostan na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 5Bk 149, 2Dbs 149, 1Bk 119, 2Ol 90 lat, miejscami Św 149, Ol 119, Gb 119, Lp 119, Dbs 119, Kl 90, Gb 69, Kl 49, Jw. 49, Os 22, So 22, Św 22 lata; podszyt: leszczyna, czeremcha, buk, jawor, akacja – 50%. Podrost o charakterze II piętra: Bk 13 lat, miejscami Ak 13 lat. W runie konwalia majowa. W drzewostanie cenne drzewo.	SP_9110_A POW. REF. Brak wskazań
47.	Węgorza 235m	1,46	Starodrzew na siedlisku boru mieszanego bagiennego o składzie: 9So 135, 1Brz 80, miejscami So 80, Dbs 80 lat; podszyt: brzoza, dąb – 50%. W runie stanowiska chronionych i cennych gatunków (bagno	SP_91D0_A POW. REF. Brak wskazań

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze.	Uwagi.
			zwyczajne, borówka bagienna).	
48.	Węgorza 242k	5,63	Drzewostan na siedlisku boru mieszanego bagiennego o składzie: 8 So, 2Brz 87 lat, miejscami Ol 87, Bk 60, So 44, Brz 44, Ol 44, Db.s 30, Brz 25 lat; podszyt: buk, brzoza, dąb, kruszyna, sosna – 60%. W runie stanowiska wielu chronionych i rzadkich gatunków roślin, m.in. borówki bagiennnej, bagna zwyczajnego, widłaka jałowcowatego, żurawiny błotnej, wełnianki pochwowatej, torfowców. W części zachodniej wydzielenia bagno o pow. 0,46 ha.	SP_91D0_C POW. REF. Brak wskazań
49.	Węgorza 243j	4,06	Drzewostan na siedlisku boru mieszanego bagiennego o składzie: 7 So, 3Brz 82 lata, miejscami Db.s 45 lat; podszyt: kruszyna, wierzba, brzoza, jarząb – 30%. W runie stanowiska wielu chronionych i rzadkich gatunków roślin, m.in. borówki bagiennnej, bagna zwyczajnego, rosiczki okrągłolistnej, żurawiny błotnej, wełnianki pochwowatej, torfowców.	SP_91D0_C Brak wskazań
50.	Węgorza 268g	3,26	Drzewostan na siedlisku boru mieszanego bagiennego o składzie: 9So 145, 1Brz 60 lat, miejscami Św 60, Bk 60, Św 20 lat; podszyt: brzoza, świerk – 60%. W runie stanowiska wielu chronionych i rzadkich gatunków roślin, m.in. borówki bagiennnej, bagna zwyczajnego, bażyny czarnej, wełnianki pochwowatej, torfowców.	SP_91D0_C Brak wskazań
51.	Węgorza 269g	2,24	135-letni drzewostan sosnowy na siedlisku boru mieszanego bagiennego, miejscami Św 40, Brz 80 lat; podszyt: brzoza, świerk, jarząb, kruszyna – 70%. W runie stanowiska chronionych i rzadkich gatunków roślin, m.in. borówki bagiennnej, bagna zwyczajnego, wełnianki pochwowatej, torfowców.	SP_91D0_C Brak wskazań
52.	Redostowo 297i	1,24	165-letni drzewostan sosnowy na siedlisku boru mieszanego wilgotnego, miejscami Brz 40, Ol 90, Brz 90, Bk 110, Dbs 110 lat; podszyt: buk, brzoza, dąb, kruszyna – 60%.	POW. REF. Brak wskazań
53.	Redostowo 301l	0,61	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 9So 171, 1Bk 90 lat, miejscami Bk 60, Brz 60, Dbs 60, Dbs 90, Brz 90, Bk 171 lat; podszyt: buk, dąb, jawor, brzoza – 80%. W drzewostanie cenne drzewo.	POW. REF. Brak wskazań
54.	Redostowo 301m	0,38	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie: 7So 171, 3Bk 90 lat, miejscami Gb 70, Lp 70, Dbs 70, Brz 70, Bk 70, Dbs 90, Bk 171 lat; podszyt: buk – 50%. W drzewostanie cenne drzewo.	POW.REF. Brak wskazań
55.	Redostowo 302j	3,06	Starodrzew na siedlisku lasu mieszanego świeżego o składzie 7Bk 159, 3So 159 lat, miejscami Bk 89, Brz 89, Dbs 89, Bk 49 lat; podszyt: buk – 10%. W drzewostanie cenne drzewo.	SP_9110_C Brak wskazań
Ogółem N-ctwo Nowogard		104,23		

Poza wyżej wymienionymi drzewostanami na terenie Nadleśnictwa Nowogard znajdują się inne, których nie sposób wymienić, a które mają duże znaczenie przyrodnicze (są to w szczególności pozostałe siedliska bagienna). Są też drzewostany pozostawione jako pasy ochronne nad brzegami wód, drogami publicznymi, które mają ważne znaczenie przyrodnicze i krajobrazowe.

- **Parki, drzewostany o charakterze parkowym.**

Tab. 40. Wykaz parków i drzewostanów o charakterze parkowym.

Lp.	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Rodzaj pow., TSL	Opis	Zabieg
Nowogard					
1.	368Aa	14,69	ZADRZEW	Park pałacowy w Mostach Obiekt wpisany do rejestru zabytków decyzją WKZ KL.Z.5340/17/78 z dnia 2.10.1978 r. Założenie parkowe z XIX w. o cechach parku krajobrazowego. Występują tu ponad 100-letnie buki, dęby szypułkowe, sosny, modrzewie. W runie duży udział bluszczu.	-
	368Ab	7,52	BAGNO		
2.	2b	1,38	D-STAN	Pozostałości po prawdopodobnie dawnym parku. Dominuje olsza, brzoza i dąb szypułkowy, miejscami 100-letnie dęby szypułkowe, lipy, buki, klony, graby. W runie występuje bluszcz.	BRAK WSK
3.	141Ak	0,54	D-STAN	Drzewostan o charakterze parkowym tworzą ponad 100-letnie świerki, dęby szypułkowe, buki i 80-letnie lipy, miejscami z ponad 100-letnimi wiązami, kasztanowcami, lipami.	BRAK WSK
Ogółem Nadleśnictwo		24,13			

- **Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie.**

Wykaz typów siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony (Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia MŚ w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713) zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Nowogard przedstawia poniższa tabela.

Tab. 41. Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Nowogard podlegających ochronie.

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
3150	Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	41,38
3160	Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	28,18
6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	1,78
6510	Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	130,63
7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	12,84
7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	2,99
7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	58,42

Siedlisko		Powierzchnia [ha]
Kod	Nazwa	
7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	3,24
Razem siedliska nieleśne:		279,46
9110	Kwaśne buczyny	617,47
9130	Żyzne buczyny	478,33
9160	Grąd subatlantycki	353,11
9190	Kwaśne dąbrowy	95,92
91D0*	Bory i lasy bagienne	154,99
91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe olszowe i jesionowe	660,83
91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	9,41
Razem siedliska leśne:		2370,06
Razem siedliska przyrodnicze:		2649,52

* - siedliska priorytetowe

Rysunek 58. Żyzna buczyna niżowa SP_9130. (Fot. Bartłomiej Malecki)

Fakultatywne wskazania ochronne³²:

3150, 3160 – zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej. Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).

6410 – czynna ochrona polegająca na ekstensywnym koszeniu. Łąki mogą być koszone nieregularnie, w kilkuletnich odstępach czasowych. Niepożądane jest zbyt częste koszenie np. coroczne. Każdorazowo po sianokosach należy zebrać siano. Nawożenie nie jest wskazane.

6510 – siedlisko to powinno być obejmowane ochroną czynną. Należy je kosić, najlepiej ręcznie lub lekkim sprzętem, maksymalnie dwa razy w roku. Nie jest wskazane zbyt niskie koszenie i intensywne wypasanie. Siano powinno być usuwane z łąki. Użytki zielone powinny być umiarkowanie nawożone. Wysokość dawek nawozów zależy od żyzności siedliska.

7110, 7120, 7140, 7230 – uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności. Podstawą wszystkich działań jest maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.

9110, 9130 – kierunek ten powinien być przyjęty za podstawę planowania ochrony płatów buczyn w rezerwatach. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów ekosystemu siedliska. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest wprowadzanie do nich gatunków obcych.

9160 – bierne metody ochrony dotyczą głównie grądów chronionych rezerwatowo. W lasach gospodarczych zaleca się ograniczanie wprowadzania buka na siedliskach grądowych i hodować na nich drzewostany dębowo-grabowe.

9190 – w lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania – w tym nawet rębni zupełnych – jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia unaturalniającej przebudowy: przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych i odstąpienia od preferowania świerka i buka.

91D0 – podstawą wszystkich działań ochronnych jest zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska. Zaleca się wyłączenie najlepiej zachowanych fragmentów z gospodarki leśnej (włączenie do gospodarstwa specjalnego). Na siedliskach o zmienionych

³² Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000- podręcznik metodyczny.

warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych.

91E0, 91F0 – podstawą ochrony lasów łągowych jest przede wszystkim ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych. W lasach gospodarczych zalecane jest stosowanie rębni złożonych, oraz pozostawienie do naturalnej śmierci części drzew czy też fragmentów siedliska. Z punktu widzenia ochrony niekorzystne jest wprowadzanie do siedliska gatunków obcych.

Rysunek 59. Bór bagienny SP_91D0. (Fot. Bartłomiej Małecki)

Przytoczone wskazania ochronne są wskazaniem ogólnym o charakterze kierunkowym. Zapisy odnoszą się do siedlisk wykształconych prawidłowo, z optymalnym poziomem uwilgotnienia. W przypadku negatywnego działania różnych czynników na siedlisko przyrodnicze, należy ograniczać i w miarę możliwości eliminować przyczynę destrukcyjnego działania na siedlisko. Podejmowane działania mają służyć zachowaniu siedlisk przyrodniczych w co najmniej nie pogorszonej formie.

Zaplanowane zabiegi powinny mieć na celu zachowanie ciągłości istniejących siedlisk.

Dla siedlisk przyrodniczych zainwentaryzowanych w obszarach Natura 2000 z Dyrektywy Siedliskowej (SOO), oraz dla części siedlisk przyrodniczych poza tymi obszarami przyjęto TD, orientacyjne składy upraw oraz rodzaje rębni przedstawione w tabeli poniżej (zgodnie z aneksem Nr

3/2014 z dnia 27 sierpnia 2014 r. do Porozumienia nr 1/2009 z dnia 23.11.2009 r. zawartego pomiędzy Dyrektorem RDLP w Szczecinie a Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie.).

Tab. 42. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
9110-1	<i>Kwaśna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, So (na uboższych siedliskach LM), Dbs
		LMśw LMw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
			Bk*	Bk 70 Db, So i inne 30		
			So Bk*	Bk 50 So 30 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
9130-1	<i>Żyzna buczyna niżowa</i>	BMśw	So Bk**	Bk 60 So 30 Db i inne 10	II/III/IV/V	Orientacyjne składy gatunkowe z So zaleca się stosować w przypadku odnawiania powierzchni, na których w składzie d-stanu macierzystego występowała So, w udziale min. 30%. Gatunki domieszkowe – Dbb, Dbs, Js, Ol, Wz, Gb, Czeresnia ptasia
		LMśw	Bk	Bk 80 Db i inne 20		
		Lśw	Bk	Bk 90 Db i inne 10		
		Lw	Db Bk*	Bk 60 Db 30 Wz i inne 10		
			Bk	Bk 90 Db i inne 10		
9160	<i>Grąd subatlantycki</i>	BMśw	Db	Db 80 Gb i inne 20	II/III/IV/V	Grab wprowadzić w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszkowe – Js, Os, Brz, Jw., Lpd, Czeresnia ptasia, Jrz brekinia, Ol, Wz
		BMw LMśw	So Db Bk**	Bk 50 Db 30 So i inne 20		
			So Gb Db**	Db 40 Gb 30 So i inne 30		
			LMw	Db		
		Gb Db		Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
		Lśw		Db		
			Gb Db	Db 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Gb Bk	Bk 50 Gb 30 Lp i inne 20		
			Lp Db	Dbs 50 Lp 30 Gb i inne 20		
			Gb Bk Db	Db 40 Bk 30 Gb i inne 30		
			Gb Db Bk	Bk 40 Db 30 Gb i inne 30		
			Db Gb	Gb 50 Db 30 Lp i inne 20		
		Lw	Bk Gb	Gb 50 Bk 30 Lp i inne 20		
			Db	Db 80 Gb i inne 20		
			Gb Db	Db 60 Gb 30 Lp i inne 10		
9170-1	<i>Grąd środkowoeuropejski</i>	LMśw	GbDb	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20	III/IV/V	Grab wprowadzić
		LMw	Gb Db	Db 50 Gb 30 Bk, Lp i inne 20		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi				
1	2	3	4	5	6	7				
		Lśw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10		w zmieszaniu grupowym lub kępowym. Dopuszcza się udział Gb udział Gb w późniejszych fazach rozwojowych d-stanu. Gatunki domieszkowe – Klp, Lpd, Wz, Js, Ol, Brz, Os, Jw., Jrz brekinia				
		Lw	LpGbDb	Db 40 Gb 30 Lp 20 Kl.P i inne 10						
9190-1	<i>Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Db	Db 60 Brz 30 So i inne 10	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz omszona				
			SoDbBrz	Brz 40 Db 30 So 30						
			Db Brz	Brz 60 Db 30 i inne 10						
			So Db	Db 60 So 40						
			SoBrzDb	So 30 Brz 30 Db 30 i inne 10						
			Bk Db	Db 60 Bk 30 Brz i inne 10						
9190-2	<i>Śródlądowa kwaśna dąbrowa</i>	BMśw	Db So **	So 50 Db 30 Bk i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz, Jw				
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20						
		LMśw	Bk Db	Db 50 Bk 30 So i inne 20			II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz, Jw		
			So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20						
		LMw	So Db	Db 50 So 30 Bk i inne 20					II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz, Jw
			Lśw	Bk Db						
		Db		Db 80 Bk i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Bk, Ol, Os, Brz, Jw				
		Db Bk	Bk 50 Db 30 Jw. I inne 20							
91D0-1*	<i>Brzezina bagienna</i>	BMb	So Brz	Brzom 60 So 40			-	-		
		LMb	So Brz	Brzom 60 So 30 Ol i inne 10						
91D0-2*	<i>Sosnowy bór bagienny</i>	Bb	So	So 90 Brzom i inne 10					-	-
		BMb	Brz So	So 60 Brzom i inne 40						
91D0-3	<i>Ols torfowcowy</i>	Bez względu na TSL	Brz Ol	Ol 70 Brz i inne 30	-	-				
			SoBrzOl	Ol 60 Brz 30 So i inne 10						
91E0-1*	<i>Nadrzeczny łęg wierzbowy</i>	Bez względu na TSL	Wb	Wb 70 Ol i inne 30			-	-		
91E0-2*	<i>Nadrzeczny łęg topolowy</i>	Bez względu na TSL	Tp	Tp 70 Ol i inne 30			-	-		
91E0-3*	<i>Niżowy łęg jesionowo-olszowy</i>	LMw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20			I/II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Wz, Dbs, Brz, Js, Ol, Gb, Bk		
			Js Ol	Ol 50 Js 30 Brz i inne 20						
		Lw	Ol Js	Js 50 Ol 30 Brz i inne 20	I/II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Wz, Dbs, Brz, Js, Ol, Gb, Bk				
			Js Db	Db 50 Js 30 Wz i inne 20						
			Db Js	Js 50 Db 40 Ol i inne 10						
			Db Ol	Ol 50 Db 30 Wz i inne 20						
			Ol Db	Db 50 Ol 30 Wz i inne 20						
			OlJ	Js Ol					Ol 60 Js 30 Brz i inne 10	I/II/III/IV/V
		Ol Js		Js 60 Ol 30 Brz i inne 10						
		Ol	Ol	Ol 90 Js i inne 10					-	
91E0-4*	<i>Źródłiskowy las olszowy na niżu</i>	OlJ	Ol	Ol 90 Js i inne 10						
91E0-5*	<i>Podgórski łęg jesionowy</i>	Bez	Js	Js 90 Ol i inne 10			-	-		

Kod Siedliska	Siedlisko Przyrodnicze	TSL	TD	Orientacyjny skład upraw	Zalecany rodzaj rębni	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
		względu na TSL				
91F0-1	<i>Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy typowy</i>	Lw	JsWzDb	Db 40 Wz 30 Js i inne 30	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Ol, Gb
91F0-2	<i>Łęg dębowo-wiązowo-jesionowy śleziennicowy</i>	LMw Lw	Js Wz	Wz 40 Js 30 Db i inne 30		
91I0-1*	<i>Świetlista dąbrowa</i>	Bez względu na TSL	So Db	Dbb 50 So 30 Brz i inne 20	IV/V	Gatunki domieszkowe – So, Jrz brekinia, Wz
			Db	Dbb 90 Lp i inne 10		
91T0	<i>Sosnowy bór chrobotkowy</i>	Bśw	So	So 90 Brz 10	I/IV	-
9180*	<i>Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach</i>	Lśw Lw	Wz Jw	Jw. 60 Wz 20 Lp i inne 20	II/III/IV/V	Gatunki domieszkowe – Lp, Db, Bk

* - siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** - TD dopuszczone do zastosowania dla siedlisk przyrodniczych w stanie zachowania „C”

1. w przypadkach uzasadnionych uwarunkowaniami terenowymi dla wszystkich TD wymienionych w w/w tabeli dopuszcza się zmiany w składach gatunkowych upraw w granicach +/- 10%.

2. Na siedliskach przyrodniczych zlokalizowanych na stokach o stromym nachyleniu odstąpić od użytkowania rębnego, natomiast w obrzeżach wód i cieków wodnych, obrzeżach źródeł, torfowisk przejściowych, wysokich, nakredowych oraz alkalicznych kształtować strefy przejściowe – zwane ekotonami.

3. W przypadku TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych upraw, w których występuje Js, do czasu ustąpienia choroby tego gatunku należy zastępować go innymi gatunkami, takimi jak, np. Db, Wz, Jw., Ol.

4. w przypadku, gdy dane siedlisko przyrodnicze przypisane jest dla całego wydzielenia, a występuje tylko na jego części (w płatach na powierzchni co najmniej 0,25 ha) zaleca się stosowanie TD oraz orientacyjnych składów gatunkowych tylko dla płatów tego siedliska przyrodniczego.

• Drzewa cenne.

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard znajdują się cenne drzewa, których ze względu na swe położenie (oddalone od dróg, rosnące wewnątrz drzewostanów) nie przedstawia się, jako proponowanych pomników przyrody. Należy prowadzić bieżącą inwentaryzację drzew osiagających rozmiary pomnikowe. Nie należy ich wycinać i uszkadzać. Nie powinno wprowadzać się istotnych zmian w otoczeniu drzew (w promieniu do 10 m). Po fizjologicznej śmierci należy je pozostawić na miejscu aż do naturalnego rozkładu.

Tab. 43. Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Nowogard.

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
Obręb Nowogard					
1.	25b	Wojcieszyn	Dąb szypułkowy	S	1
2.			Buk zwyczajny	W	1
3.	26i	Wojcieszyn	Dąb szypułkowy	S	1
4.	29a	Wojcieszyn	Dąb szypułkowy	E	1
5.	42h	Wojcieszyn	Dąb szypułkowy	S	1
6.	78o	Radosław	Dąb szypułkowy	N	3
7.	90f	Radosław	Cis pospolity	-	-

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
8.	103f	Radosław	Dąb szypułkowy	E	1
9.	103g	Radosław	Dąb szypułkowy	S	1
10.	132h	Ostrzyca	Dąb szypułkowy	S	-
11.	158b	Olchowo	Buk zwyczajny	N	1
12.	161g	Olchowo	Cis pospolity	W	-
13.	199f	Dobra	Cis pospolity	C	-
14.	214d	Dobra	Buk zwyczajny	C	1
15.	214j	Dobra	Dąb szypułkowy	NE	1
16.	222f	Dobra	Dąb szypułkowy	NE	1
17.	242g	Ostrzyca	Buk zwyczajny	NW	1
18.	242k	Ostrzyca	Dąb szypułkowy	W	1
19.	253An	Maciejewo	Dąb szypułkowy	SW	1
20.	279a	Ostrzyca	Dąb szypułkowy	NE	1
21.	285b	Ostrzyca	Dąb szypułkowy	SW	1
22.	303a	Maciejewo	Dąb szypułkowy	E	1
23.			Buk zwyczajny	E	2
24.	327f	Maciejewo	Buk zwyczajny	SW	1
25.	327h	Maciejewo	Dąb szypułkowy	SE	1
26.	340k	Maciejewo	Dąb szypułkowy	NE	1
27.	342d	Maciejewo	Sosna zwyczajna	E	1
28.			Daglezja zielona	E	1
29.	344a	Maciejewo	Dąb szypułkowy	SE	2
30.	344c	Maciejewo	Dąb szypułkowy	C	2
31.			N	1	
32.	345b	Maciejewo	Buk zwyczajny	N	1
33.	347g	Maciejewo	Buk zwyczajny	E	1
34.	360a	Maszewo	Buk zwyczajny	SE	1
35.	360f	Maszewo	Dąb szypułkowy	N	1
36.	361a	Maszewo	Świerk pospolity	NW	1
37.				SE	1
38.	361b	Maszewo	Buk zwyczajny	C	-
39.	361c	Maszewo	Buk zwyczajny	NW	6
40.			Dąb szypułkowy	NW	3
41.	366j	Maszewo	Buk zwyczajny	N	-
42.	368Aa	Maciejewo	Buk zwyczajny	-	2
43.			Dąb szypułkowy	-	21
44.	377l	Maszewo	Dąb szypułkowy	NE	3
45.	389a	Maszewo	Buk zwyczajny	S	1
46.	403l	Maszewo	Buk zwyczajny	C	1
47.	404a	Maszewo	Buk zwyczajny	E	1
48.	405b	Maszewo	Buk zwyczajny	SE	1
49.			Dąb szypułkowy	SE	1
50.	406c	Maszewo	Buk zwyczajny	W	1
Obręb Czermnica					
51.	7k	Trzechel	Dąb szypułkowy	N	-
52.	59o	Trzechel	Dąb szypułkowy	SW	-
53.	105d	Czermnica	Lipa drobnolistna	SW	12
54.	123n	Olszyca	Sosna zwyczajna	N	2
55.	136h	Czermnica	Dąb szypułkowy	SE	1
56.	140g	Czermnica	Czereśnia ptasia	W	1
57.	142b	Olszyca	Daglezja zielona	NW	4
58.	150k	Olszyca	Dąb szypułkowy	C	1
59.	161b	Olszyca	Dąb szypułkowy	SE	1
60.	161Ak	Olszyca	Dąb szypułkowy	SE	1
61.	161Ao	Olszyca	Dąb szypułkowy	-	1

Lp.	Oddz., pododdz.	Leśnictwo	Gatunek	Lokalizacja	Liczba
62.			Buk zwyczajny	-	1
63.	167k	Olszyca	Wiąz szypułkowy	SW	2
64.	169l	Olszyca	Żywotnik zachodni	N	1
65.	182p	Olszyca	Grab pospolity	NE	1
66.	189f	Węgorza	Dąb szypułkowy	NW	1
67.	205a	Węgorza	Dąb szypułkowy	SE	1
68.	220c	Węgorza	Dąb szypułkowy	S	1
69.	221b	Olszyca	Świerk pospolity	NE	1
70.	225c	Węgorza	Dąb szypułkowy	N	1
71.	225f	Węgorza	Dąb bezszypułkowy	NE	1
72.	301l	Redostowo	Sosna zwyczajna	-	-
73.	302j	Redostowo	Sosna zwyczajna	-	-
74.	310g	Redostowo	Cis pospolity	C	-

- **Zadrzewienia i remizy.**

Zadrzewienia i remizy pełnią ważną funkcję biocenotyczną. Jako nie użytkowane enklawy stanowią spokojne miejsca bytowania zwierząt oraz miejsca spontanicznego rozwoju roślinności.

W Nadleśnictwie Nowogard zgodnie z ewidencją stwierdzono 12 zadrzewień o łącznej powierzchni 21,22 ha.

Tab. 44. Zestawienie zadrzewień.

Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Nowogard	
264f	1,46
274Ag	0,37
274An	0,28
274As	0,23
274At	1,18
274Bc	0,55
274Bi	1,08
274Bj	0,84
299Ag	0,14
338l	0,31
368Aa	14,69
Czermnica	
27f	0,09

W Nadleśnictwie Nowogard stwierdzono 10 remiz, jako powierzchni nie tworzących osobnych wydzieleń o łącznej powierzchni 1,33 ha.

Tab. 45. Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydzieleń.

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
Nowogard			
1.	45a	NE	0,21
2.	68c	C	0,16

Lp.	Oddz., pododdz.	Lokalizacja	Pow. [ha]
3.	68c	C	0,31
4.	69a	E	0,08
5.	109d	C	0,12
6.	172a	SE	0,07
Czermnica			
7.	92a	E	0,05
8.	105c	S	0,08
9.	150w	NE	0,15
10.	213i	W	0,10

- **Grunty pozostawione do naturalnej sukcesji.**

Rysunek 60. Naturalna sukcesja. Leśnictwo Maciejewo, oddz. 299A. (Fot. P. Teszbir).

W Nadleśnictwie Nowogard pozostawiono grunty do naturalnej sukcesji w 56 wydzieleniach o łącznej powierzchni 78,25 ha. Obejmują one grunty, gdzie nie planuje się zabiegów gospodarczych z uwagi na ich rolę w ekosystemie oraz uwarunkowania lokalne. Wykaz takich powierzchni przedstawia poniższa tabela.

Tab. 46. Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
Obręb Nowogard			
1.	Wojcieszyn 11I	1,15	Ol, pokrywa zadarniona; na 10% pow. wierzba
2.	Wojcieszyn 15Ad	1,05	BMb, pokrywa zadarniona; na 20% pow. wierzba
3.	Wojcieszyn 16c	0,54	LMB, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. wierzba, bez czarny, dąb, leszczyna, głóg; przes. Dbs 50 m ³ , Ol 40 m ³ , Brz 30 m ³ ,

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
			Os 30 m ³
4.	Wojcieszyn 27d	2,47	Ol, pokrywa zadarniona; na 10% pow. wierzba; przes. Ol 10 m ³
5.	Wojcieszyn 41d	0,01	LMśw, pokrywa naga
6.	Wojcieszyn 44d	0,01	LMśw, pokrywa naga
7.	Wojcieszyn 44f	0,303	LMśw, pokrywa naga
8.	Radosław 104b	0,74	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow. kruszyna, świerk, brzoza, olsza, osika, jarząb, modrzew; przes. Św 40 m ³ , Ol 10 m ³ , Brz 15 m ³ , So 5 m ³
9.	Dobra 200j	0,81	Ol, pokrywa zadarniona; na 70% pow. wierzba, olsza, brzoza; przes. Ol 58 m ³
10.	Dobra 232g	0,26	Lśw, pokrywa zadarniona; na 20% pow. leszczyna, bez czarny, kruszyna, buk; przes. Dbs 15 m ³ , Bk 2 m ³
11.	Dobra 232r	1,41	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 80% pow. wierzba, leszczyna, bez czarny, kruszyna, osika; przes. Brz 140 m ³ , Ol 40 m ³ , Os 25 m ³ , Dbs 25 m ³
12.	Ostrzyca 243c	2,11	LMw, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. wierzba, głóg, jawor, osika; przes. Os 35 m ³ , Dbs 30 m ³ , Brz 40 m ³ ; SP_7140_B
13.	Olchowo 248j	9,47	LMb, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. wierzba, brzoza; przes. Ol 20 m ³ , Os 5 m ³
14.	Olchowo 253d	2,12	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 10% pow. olsza, wierzba; przes. Ol 30 m ³ , Ol 5 m ³ , Gb 5 m ³ , Brz 2 m ³
15.	Maciejewo 253Ai	0,87	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 10% pow. wierzba; przes. Ol 5 m ³
16.	Maciejewo 253Aj	1,64	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 10% pow. wierzba; przes. Ol 8 m ³
17.	Maciejewo 253Am	1,09	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 10% pow. wierzba
18.	Maciejewo 253Ao	1,05	Ol, pokrywa silnie zadarniona; przes. Ol 9 m ³
19.	Maciejewo 253Ap	1,46	Ol, pokrywa silnie zachwaszczona; na 20% pow. bez czarny, wierzba, jarząb; przes. Ol 20 m ³
20.	Maciejewo 257k	0,06	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow. wierzba; przes. Ol 5 m ³
21.	Dobra 262f	0,68	LMb, pokrywa zadarniona; na 30% pow. wierzba; przes. Ol 60 m ³
22.	Dobra 263Aix	1,58	BMb, pokrywa zadarniona; na 40% pow. wierzba, kruszyna; przes. Ol 150 m ³ , Os 80 m ³ , Brz 40 m ³
23.	Dobra 264m	1,32	LMb, pokrywa zadarniona; na 60% pow. wierzba, czeremcha, brzoza, kruszyna, osika; przes. Brz 190 m ³ , Os 40 m ³
24.	Dobra 267l	2,07	LMw, pokrywa zadarniona; na 90% pow. brzoza, czeremcha, kruszyna, leszczyna, wierzba; przes. So 5 m ³ , Brz 20 m ³ , Ol 2 m ³ , Brz 15 m ³ , Brz 2 m ³
25.	Ostrzyca	1,07	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 60% pow.

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
	273p		wierzba, kruszyna; przes. Brz 2 m ³ , Ol 5 m ³ , Brz 5 m ³ , Ol 2 m ³
26.	Ostrzyca 274a	0,85	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. czeremcha, kruszyna, wierzba, świerk, bez czarny; przes. Ol 25 m ³ , Brz 2 m ³ SP_91E0_C
27.	Ostrzyca 274Aa	2,93	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. wierzba, czeremcha; przes. Brz 10 m ³ , Ol 5 m ³ , Ol 5 m ³
28.	Ostrzyca 274Cc	1,01	Lw, pokrywa silnie zadarniona; na 100% pow. wierzba; przes. Os 2 m ³ , Brz 2 m ³
29.	Maciejewo 295j	1,68	BMb, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. brzoza, kruszyna; przes. So 5 m ³ , SP_91D0_B
30.	Maciejewo 296j	1,43	BMb, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. brzoza, kruszyna, wierzba; przes. So 10 m ³ , SP_91D0_B
31.	Maciejewo 299Ai	3,75	Ol, pokrywa naga; na 10% pow. brzoza, olsza, czeremcha, wierzba
32.	Maciejewo 304f	3,35	BMb, pokrywa silnie zadarniona; przes. Brz.o 2 m ³ , So 18 m ³ , Bk 11 m ³ , Brz 15 m ³ , Ol 5 m ³ , Brz 3 m ³ , Św 1 m ³ , SP_91D0_C
33.	Maciejewo 306f	1,15	Ol, pokrywa silnie zachwaszczona; SP_91E0_C
34.	Maciejewo 344d	2,48	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. olsza, wierzba, brzoza; przes. Ol 10 m ³
35.	Maciejewo 344g	1,14	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. olsza, jarzab; przes. Ol 10 m ³
36.	Maszewo 352h	0,71	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 80% pow. wierzba, kruszyna; przes. So 40 m ³ , Brz 10 m ³
37.	Maszewo 380g	0,52	LMB, pokrywa zadarniona; na 70% pow. wierzba, osika, brzoza, kruszyna; przes. Brz 5 m ³
38.	Maszewo 386l	0,89	Ol, przes. Ol 30 m ³ , Bk 20 m ³ , Js 10 m ³
39.	Maszewo 409Af	0,52	OIJ, pokrywa silnie zadarniona; na 10% pow. wierzba
40.	Maszewo 409Ba	0,44	OIJ, pokrywa silnie zadarniona; na 10% pow. wierzba; przes. Ol 5 m ³
Obręb Czermnica			
41.	Trzechel 62d	0,60	BMw, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. świerk, brzoza, modrzew
42.	Czermnica 75j	1,07	BMb, pokrywa silnie zadarniona; na 50% pow. wierzba, olsza; Brz 10 m ³ , Ol 5 m ³ , So 2 m ³
43.	Czermnica 104j	0,40	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. wierzba, olsza; przes. Ol 90 m ³ , Brz 5 m ³
44.	Czermnica 104k	5,91	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. wierzba, olsza; przes. Ol 440 m ³ , Brz 30 m ³ SP_3150_A
45.	Olszyca 113Ai	0,80	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 80% pow. wierzba; przes. Brz 30 m ³ , Ol 20 m ³
46.	Olszyca	0,62	BMb, pokrywa zadarniona; na 10% pow. olsza,

Lp.	Leśnictwo oddz.	pow. [ha]	Ogólny opis, walory przyrodnicze
	143b		brzoza
47.	Olszyca 161Ad	0,65	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 70% pow. wierzba, czeremcha; przes. Ol 6 m ³ , Ol 2 m ³
48.	Węgorza 190i	0,53	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 30% pow. olsza, wierzba; przes. Ol 25 m ³
49.	Czermnica 195h	0,60	Lw, pokrywa zadarniona; na 10% pow. olsza; przes. Ol 5 m ³
50.	Czermnica 196g	1,21	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 20% pow. olsza, czeremcha, jesion; przes. Ol 50 m ³ , Ol 30 m ³
51.	Olszyca 221k	1,29	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. wierzba, olsza; przes. Brz 10 m ³ , Ol 10 m ³
52.	Węgorza 230m	2,44	Ol, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. olsza, wierzba, kruszyna; przes. Ol 40 m ³ , Brz 5 m ³ , Ol 5 m ³
53.	Węgorza 242o	0,71	BMb, pokrywa mszysto-czernicowa; na 40% pow. kruszyna, wierzba, olsza; SP_91D0_C
54.	Węgorza 243n	1,28	BMb, pokrywa silnie zadarniona; na 40% pow. wierzba, brzoza, kruszyna; przes. Brz 20 m ³ , So 5 m ³ , Brz 5 m ³ SP_91D0_C
55.	Węgorza 251i	0,93	OlJ, pokrywa silnie zachwaszczona; na 60% pow. wierzba, brzoza, olsza SP_91E0_C
56.	Węgorza 267g	1,29	BMb, pokrywa zadarniona; na 60% pow. brzoza, sosna, kruszyna, świerk; przes. So 40 m ³ , Brz 1 m ³ , Brz 1 m ³ SP_91D0_B

- **Bagna.**

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard występuje 329 osobno wydzielonych ewidencyjnych bagien. Tereny bagienne zajmują ogólną powierzchnię **305,40 ha**. Prócz bagien ewidencyjnych występują bagna nie tworzące wydzielen taksacyjnych. Ważność tych biotopów i ich znaczenie dla ekosystemu jest oczywista. Bagna najczęściej położone są w nieckach terenowych, w przedłużeniach rynien jeziornych itp. stanowią enklawy wśród leśnych siedlisk świeżych.

Fakultatywne wskazania ochronne:

- wokół wszystkich bagien, będących siedliskami przyrodniczymi oraz pozostałych bagien stanowiących osobne wydzielenia zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.

Tab. 47. Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwie Nowogard.

Nadleśnictwo Nowogard							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
Obręb Nowogard							
3c	1,15	226a	14,44	274h	0,67	352a	1,19
12j	0,55	227i	1,42	274Ah	1,97	358d	0,69
13s	0,61	228b	0,86	274Ap	0,13	358f	0,76

Nadleśnictwo Nowogard							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
13w	0,10	228k	0,12	274Bb	0,56	358h	0,37
15g	0,25	228n	0,02	274Bl	0,13	359a	0,12
15Af	0,81	229f	0,27	274Ca	0,09	359c	1,18
15Ah	0,29	230c	0,82	274Cd	0,80	359h	1,24
15Am	1,54	230l	0,59	274Di	0,77	359l	0,20
22k	1,40	231b	1,30	274Fa	1,12	359Ag	0,26
25i	0,60	232s	0,48	274Fb	0,01	360o	0,40
25j	0,77	232x	0,19	274Fk	0,23	360p	0,18
26a	2,68	232z	0,99	280f	0,20	366c	1,58
26b	0,29	232bx	0,24	282f	0,27	366g	0,30
28b	0,64	233n	0,34	283j	4,20	366k	0,10
28g	0,52	236a	1,02	284f	0,57	368f	1,58
33d	0,56	236d	0,49	287f	1,14	368Ab	7,52
33h	0,29	236h	0,19	287g	0,23	369j	0,82
33i	0,32	236p	0,11	287h	0,44	375g	0,40
33Ag	0,30	237b	0,45	289c	1,84	377h	0,17
37f	0,14	237f	2,35	289g	0,46	380f	0,89
39d	0,25	241d	0,33	290f	0,26	385Bi	0,59
39f	0,61	241g	0,36	290k	0,52	385Bj	3,35
42g	0,10	241l	0,72	292g	0,83	387j	0,53
42h	0,25	243b	0,59	292n	0,63	387l	1,07
45f	1,19	243d	0,78	292s	0,05	387m	0,47
46c	0,52	243f	0,22	292t	0,09	399l	1,20
62s	0,60	243g	0,39	294b	0,37	400m	3,15
66i	0,22	243i	0,34	294d	0,25	401g	1,33
67n	0,39	253g	0,17	294k	0,35	402c	2,03
71b	0,28	256Ah	1,23	295b	0,17	402f	1,10
71f	0,23	257c	16,52	295d	0,47	402j	0,15
72Ac	0,25	257h	1,10	295l	1,18	403c	2,57
72Ad	0,20	257p	0,15	296b	0,81	405g	3,28
74g	0,46	258i	0,26	296i	0,06	405j	1,35
78b	0,16	260b	0,52	297a	0,18	406d	0,74
78r	0,29	262Ao	1,94	297g	0,32	406g	0,40
78z	0,12	263An	1,47	299Ac	1,06	406k	0,39
79f	0,52	263Ar	1,66	299Ah	3,93	407c	0,19
84s	0,23	264d	0,62	308b	0,20	407g	0,54
94d	0,36	264g	0,90	310f	0,08	408i	0,51
111h	0,13	264i	0,64	314d	0,30	408l	0,56
125c	0,42	264j	0,37	314f	0,21	408m	0,13
131j	0,17	264l	8,67	314j	0,27	409b	0,30
131l	0,16	264p	1,40	314o	0,92	409c	0,18
136c	0,86	265f	0,50	318j	0,15	409d	0,55
143f	0,89	265h	0,22	321f	0,45	409g	0,24
143h	0,14	265j	0,19	322d	0,12	409j	0,30
161b	0,06	265l	6,32	326d	0,14	409Ag	0,34
161d	0,92	266b	11,62	329h	0,11	409Aj	0,54
168f	0,20	266h	0,69	338k	1,26	409Al	2,07
172b	0,15	266i	0,21	338r	0,04	409Bg	0,99
173c	0,24	267h	0,78	338kx	0,32	409Bh	0,28
185h	0,74	267i	0,21	339j	0,54	409Bk	0,10
185l	0,45	267m	1,08	340l	2,47	409Bm	0,50
186f	0,24	267Af	0,10	340n	0,08	409Bo	2,25
198l	0,15	268g	0,77	346j	0,31	410a	0,69
205l	0,18	269a	0,49	347i	0,17	410i	2,72
212n	0,18	270b	0,32	349k	0,27		

Nadleśnictwo Nowogard							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
222g	0,22	272c	1,09	350h	1,30		
224j	0,20	274g	0,25	351h	1,74		
Obwód Czermnica							
2h	0,58	141d	3,59	228m	0,89	310d	0,36
4c	0,25	141h	0,38	229f	0,40	310j	1,36
16c	0,34	142l	0,22	230f	0,39	310y	0,44
16g	0,52	155d	1,08	230w	0,24	311c	0,80
19h	0,50	160Bc	12,60	231k	0,55	311k	1,59
49k	0,49	161j	1,35	236f	1,05	312j	7,23
68b	0,36	161Am	0,05	236h	1,51	314d	4,17
69m	0,25	161An	0,09	237c	7,77	316p	0,27
70d	0,44	176i	2,49	240b	0,56	318g	0,90
71b	0,39	182s	0,15	241d	1,06	319j	0,63
83k	0,60	182bx	0,11	241o	0,22	319n	0,76
88b	2,32	182cx	0,24	241s	0,28	322a	0,30
105i	2,28	182dx	0,13	254i	0,25	322d	0,13
113Al	0,27	198c	0,40	255d	0,57	322k	0,19
113Cf	0,48	202f	0,58	268i	0,38	323g	1,64
113Ch	0,56	203h	0,39	282h	0,56	324d	0,46
113Dj	0,22	221Ad	0,97	285a	0,04	327g	0,60
115a	0,32	221Ah	0,95	287d	0,27	329f	0,16
115h	0,50	221Bg	0,36	296k	0,24	332h	0,59
115m	0,02	221Bj	0,92	296n	0,01	333m	0,14
115n	0,23	221Bl	0,07	300m	0,02	333o	0,09
129d	0,45	228c	0,39	308j	0,38	334c	5,95
136m	0,63	228k	0,28	309g	0,79	334k	0,36

Tab. 48. Wykaz bagien nie stanowiących wydziałów w Nadleśnictwie Nowogard.

Nadleśnictwo Nowogard							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
Obwód Nowogard							
1a	0,05	69a	0,06	242k	0,08	299Ag	0,25
1Aa	0,07	72a	0,05	242k	0,03	299Af	0,15
1Aa	0,15	72Aa	0,04	243a	0,10	299Af	0,30
1Aa	0,42	72Ag	0,16	243h	0,20	300i	0,10
1Af	0,08	72Ag	0,03	243h	0,16	301a	0,12
1Ba	0,05	72Ag	0,10	243l	0,09	301a	0,04
1Ba	0,49	72Ag	0,20	243l	0,15	301a	0,06
2c	0,15	74c	0,03	246g	0,22	302c	0,18
4c	0,15	74c	0,05	249c	0,05	303d	0,11
4c	0,03	74l	0,34	249c	0,15	306a	0,09
9b	0,20	78g	0,49	252d	0,28	306a	0,11
9d	0,30	78t	0,49	253f	0,18	306d	0,07
10b	0,15	78t	0,18	253Ab	0,09	306d	0,20
10b	0,04	79c	0,05	253Ab	0,08	306d	0,12
11h	0,03	79h	0,40	253Ah	0,14	308a	0,08
11h	0,08	79m	0,04	253Al	0,45	313h	0,05
11h	0,30	79m	0,17	253Al	0,19	314l	0,21
11i	0,03	83l	0,06	253Ar	0,42	315a	0,04
11m	0,10	99a	0,05	256a	0,19	315f	0,09
11r	0,13	103f	0,05	257b	0,05	316c	0,31
11s	0,08	109d	0,14	257n	1,20	319h	0,12
12d	0,05	109d	0,03	257n	0,05	321a	0,04

Nadleśnictwo Nowogard							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
12f	0,15	113d	0,20	257n	0,12	322f	0,08
13r	0,08	114d	0,10	262l	0,02	323a	0,05
13r	0,25	118c	0,03	262Af	0,40	323a	0,05
15b	0,05	121g	0,10	263Ap	0,06	323g	0,05
15b	0,15	129d	0,05	263Aw	0,10	328c	0,05
15b	0,08	129k	0,12	263Ahx	0,45	334a	0,10
15b	0,25	134i	0,10	264c	0,15	339i	0,49
15j	0,10	138i	0,25	265b	0,05	339l	0,10
15j	0,10	141Ab	0,12	265b	0,05	339l	0,10
15n	0,10	141Ah	0,03	265c	0,15	340j	0,06
15o	0,10	142a	0,10	265c	0,15	340k	0,05
15Aa	0,08	142c	0,41	265c	0,10	348d	0,15
15Ag	0,20	143g	0,17	265g	0,15	348f	0,15
15Aj	0,05	144b	0,15	266a	0,20	348f	0,20
15Aj	0,16	144f	0,05	266a	0,10	351c	0,30
15Aj	0,13	150h	0,07	266c	0,06	358g	0,10
15Ak	0,20	152d	0,05	266d	0,20	359m	0,20
15Ba	0,15	152n	0,10	266g	0,17	359Ad	0,10
15Bk	0,10	167d	0,12	267k	0,08	359Ad	0,20
15Bk	0,05	170b	0,16	274Ai	0,10	359Ad	0,05
15Bl	0,05	174l	0,13	274Ba	0,08	360f	0,05
16a	0,05	179f	0,07	274Dc	0,10	360f	0,02
16d	0,06	179f	0,11	274Dc	0,15	360m	0,15
20d	0,15	182b	0,20	275c	0,14	364c	0,15
20f	0,10	182k	0,05	279a	0,07	365h	0,05
21a	0,25	186b	0,05	280j	0,14	377Ag	0,35
24j	0,10	186g	0,07	281Ab	0,31	379g	0,15
24j	0,12	201c	0,05	282d	0,06	379g	0,21
24k	0,45	201c	0,05	282j	0,11	380d	0,08
25h	0,25	205j	0,28	282k	0,25	380d	0,15
26g	0,30	212g	0,10	282k	0,16	380d	0,10
26k	0,20	212h	0,10	282Ac	0,49	384h	0,09
27h	0,30	212p	0,03	282Ac	0,36	386j	0,18
27h	0,05	227d	0,03	282Ad	0,08	387a	0,10
33f	0,05	227d	0,12	283a	0,25	387Ac	0,20
33Ad	0,16	228d	0,03	283a	0,27	391c	0,16
34a	0,17	229b	0,04	283f	0,29	405a	0,10
37h	0,21	230m	0,02	284a	0,06	407b	0,05
37i	0,13	231a	0,04	284a	0,23	408k	0,05
38a	0,23	231d	0,15	284a	0,06	409a	0,31
39a	0,05	232t	0,08	284b	0,09	409a	0,17
39b	0,08	233j	0,13	284b	0,04	409f	0,17
39c	0,22	234a	0,08	285g	0,27	409f	0,08
39c	0,32	234d	0,04	285k	0,18	409Ab	0,06
45b	0,21	234g	0,06	285l	0,08	409Ac	0,10
45b	0,15	234g	0,09	286a	0,11	409Ak	0,30
45d	0,03	235c	0,05	287a	0,13	409An	0,07
45d	0,13	236b	0,07	287a	0,03	409Bf	0,14
45g	0,44	236c	0,14	287c	0,03	409Bj	0,07
46b	0,15	236c	0,13	287c	0,05	409Bj	0,10
46Aa	0,25	236f	0,07	288a	0,09	409Bl	0,26
46Ab	0,05	237a	0,03	288a	0,03	409Bl	0,07
46Ab	0,08	237a	0,05	288a	0,03	409Bl	0,10
46Ab	0,08	238l	0,06	288b	0,20	409Bl	0,26
46Af	0,11	239d	0,49	288b	0,13	409Bn	0,05

Nadleśnictwo Nowogard							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
46Ag	0,15	240g	0,13	288k	0,03	409Bn	0,11
46Ag	0,12	240g	0,07	291g	0,04	409Bn	0,08
48a	0,20	240j	0,21	292h	0,36	409Bn	0,39
57g	0,37	240k	0,07	293a	0,17	410g	0,27
57h	0,15	241a	0,05	294c	0,06	410g	0,10
60c	0,09	241b	0,04	296h	0,14	412a	0,30
60l	0,36	241b	0,08	296o	0,09	412d	0,15
61b	0,30	241b	0,11	297b	0,39	412d	0,20
61c	0,17	241b	0,06	297f	0,09	413b	0,15
62p	0,08	241b	0,05	298h	0,18	413b	0,15
66n	0,03	241h	0,10	298h	0,27		
67h	0,04	241m	0,15	298j	0,03		
67k	0,06	242d	0,04	299Ab	0,18		
Obwód Czermnica							
2p	0,08	113Bd	0,09	214i	0,04	252g	0,11
2p	0,08	113Bh	0,49	219l	0,10	254l	0,07
2p	0,14	113Cd	0,13	220a	0,20	254p	0,13
4a	0,08	113Cd	0,04	220c	0,05	255a	0,35
4b	0,06	113Cg	0,44	221g	0,09	255a	0,05
10f	0,05	113Dh	0,12	221g	0,06	255f	0,10
16d	0,10	114h	0,08	221g	0,06	255m	0,05
16f	0,03	115i	0,07	221g	0,11	255o	0,25
16i	0,10	116d	0,16	221j	0,13	256c	0,11
17d	0,10	116f	0,08	221l	0,10	256c	0,07
17f	0,05	120a	0,15	221Aa	0,45	257a	0,09
32h	0,40	126c	0,07	221Aa	0,09	257d	0,11
35a	0,15	127i	0,08	221Aa	0,27	259a	0,35
35c	0,30	129a	0,10	221Bk	0,05	262a	0,32
36i	0,10	136g	0,11	222c	0,07	262f	0,10
52i	0,15	136h	0,17	222d	0,14	263b	0,28
54h	0,20	136i	0,15	222f	0,36	263b	0,06
59r	0,03	139f	0,09	222g	0,04	268a	0,25
63k	0,05	140h	0,23	222g	0,07	284g	0,12
68a	0,10	141i	0,16	227b	0,43	286d	0,18
69h	0,15	143f	0,14	228d	0,07	290b	0,07
69i	0,27	145h	0,07	229c	0,12	290o	0,10
70h	0,20	157f	0,10	229h	0,07	305h	0,06
70n	0,08	160a	0,03	229j	0,49	309s	0,05
70o	0,10	160Ba	0,13	230g	0,15	311d	0,13
71g	0,18	160Ba	0,18	232a	0,22	311f	0,13
71g	0,04	161g	0,03	233b	0,03	311h	0,08
76h	0,05	161Aa	0,10	233b	0,44	311n	0,13
76i	0,04	161Ak	0,12	233c	0,08	312h	0,28
77f	0,16	169i	0,20	236b	0,20	314h	0,18
78d	0,25	171g	0,04	236b	0,12	314h	0,22
83i	0,12	174b	0,10	237d	0,45	317Ac	0,04
88h	0,20	178a	0,30	237d	0,25	319h	0,04
88h	0,48	181h	0,12	238d	0,30	319l	0,05
88h	0,05	187h	0,09	239a	0,05	319m	0,04
88j	0,04	189j	0,06	239b	0,03	319p	0,09
88k	0,17	190l	0,12	240a	0,04	319r	0,14
88l	0,09	191f	0,05	240a	0,08	320j	0,06
88m	0,07	191f	0,03	241Aa	0,15	322b	0,07
91g	0,05	192i	0,05	241Aa	0,12	322i	0,06
95d	0,15	194a	0,30	242d	0,05	323a	0,04

Nadleśnictwo Nowogard							
Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]	Oddział, pododdział	Pow. [ha]
104d	0,35	195b	0,25	242k	0,46	323c	0,12
104h	0,18	195j	0,10	245h	0,06	325d	0,06
105c	0,13	198l	0,06	246j	0,30	325d	0,25
105f	0,06	201h	0,18	246k	0,04	332f	0,04
113Aa	0,05	202m	0,14	246m	0,07	332j	0,16
113Ah	0,18	202o	0,25	247g	0,40	333d	0,03
113Ah	0,22	203a	0,08	247i	0,15	335c	0,09
113Ak	0,06	204a	0,05	247j	0,15	335g	0,15
113Ak	0,10	207b	0,04	249b	0,30		
113Ak	0,30	211d	0,14	249h	0,32		
113Bc	0,19	214d	0,14	249h	0,03		

- **Źródlika**

Źródlika, naturalne wycieki wodne występują w formie enklaw na olsach, olsach jesionowych, lasach wilgotnych, na zboczach, skarpach itp.

W Nadleśnictwie Nowogard źródlika zinwentaryzowano w następujących wydzieleniach:

- leśnictwo Olchowo oddz.: 193p, 193w, 250d, 253a;
- leśnictwo Maciejewo oddz. 257d;
- leśnictwo Maszewo oddz. 399h;
- leśnictwo Czermnica oddz. 194i;
- leśnictwo Redostowo oddz. 325g, 333b, 333g.

- **Wyłączone drzewostany nasienne.**

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard znajduje się 6 wyłączonych drzewostanów nasiennych.

Tab. 49. Zestawienie WDN w Nadleśnictwie Nowogard.

Gatunek panujący	Oddział, pododdział, powierzchnia w ha	Powierzchnia ogółem ha
So	154 k – 5,26	14,49
	154 l – 3,98	
	155 g – 2,98	
	155 h – 2,27	
Św	69 f – 4,04	11,49
	69 g – 7,45	
Razem		25,98

Powierzchnia i lokalizacja WDN jest zgodna z aktualnym rejestrem wyłączonych drzewostanów nasiennych w RDLP w Szczecinie.

- **Gospodarcze drzewostany nasienne.**

W Nadleśnictwie Nowogard podczas prac taksacyjnych, zinwentaryzowano 67 gospodarczych drzewostanów nasiennych na powierzchni 208,21 ha.

Tab. 50. Powierzchnia GDN i gatunek nasienny.

Gatunek	Obręb Nowogard	Obręb Czermnica	Nadleśnictwo Nowogard
So	29,66	114,00	143,66
Md	2,37	-	2,37
Św	-	3,42	3,42
Bk	-	33,02	33,02
Brz	5,06	-	5,06
Dbs	6,88	4,59	11,47
Ol	-	9,21	9,21
Razem	43,97	164,24	208,21

Gospodarcze drzewostany nasienne cechuje dobra jakość hodowlana i techniczna.

Tab. 51. Wykaz GDN w N-ctwie Nowogard.

Lokalizacja Oddział, pododdział	Gatunek nasienny – powierzchnia ha						
	So	Md	Św	Bk	Brz	Dbs	Ol
Obręb Nowogard							
10-22-1-02-106 -g -00	-	-	-	-	-	3,03	-
10-22-1-02-107 -c -00	-	-	-	-	-	1,39	-
10-22-1-02-115 -j -00	3,04	-	-	-	-	-	-
10-22-1-02-116 -f -00	-	-	-	-	1,49	-	-
10-22-1-02-117 -b -00	-	-	-	-	3,57	-	-
10-22-1-02-127 -c -00	1,47	-	-	-	-	-	-
10-22-1-05-191 -a -00	2,84	-	-	-	-	-	-
10-22-1-03-212 -h -00	-	-	-	-	-	2,46	-
10-22-1-03-212 -j -00	-	2,37	-	-	-	-	-
10-22-1-06-309 -g -00	2,14	-	-	-	-	-	-
10-22-1-06-329 -c -00	0,62	-	-	-	-	-	-
10-22-1-07-363 -b -00	5,45	-	-	-	-	-	-
10-22-1-07-364 -d -00	2,40	-	-	-	-	-	-
10-22-1-07-364 -j -00	3,57	-	-	-	-	-	-
10-22-1-07-395 -g -00	5,54	-	-	-	-	-	-
10-22-1-07-399 -b -00	2,59	-	-	-	-	-	-
Razem Obręb Nowogard	29,66	2,37	-	-	5,06	6,88	-
Obręb Czermnica							
10-22-2-08-32 -h -00	5,26	-	-	-	-	-	-
10-22-2-08-33 -c -00	5,42	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-49 -n -00	-	-	-	2,81	-	-	-
10-22-2-08-73 -d -00	-	-	-	-	-	1,02	-
10-22-2-08-73 -h -00	7,83	-	-	-	-	-	-
10-22-2-08-73 -k -00	3,64	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-77 -c -00	2,40	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-77 -f -00	3,58	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-77 -g -00	0,93	-	-	-	-	-	-

Lokalizacja Oddział, pododdział	Gatunek nasienny – powierzchnia ha						
	So	Md	Św	Bk	Brz	Dbs	OI
10-22-2-08-80 -d -00	3,78	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-106 -m -00	-	-	-	-	-	-	4,09
10-22-2-09-114 -d -00	3,61	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-114 -h -00	5,05	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-117 -h -00	4,46	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-120 -i -00	6,91	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-121 -c -00	3,73	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-123 -p -00	1,64	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-135 -c -00	-	-	-	-	-	-	2,08
10-22-2-10-136 -h -00	5,01	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-136 -i -00	-	-	-	-	-	-	1,42
10-22-2-10-136 -j -00	6,00	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-137 -c -00	3,75	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-138 -f -00	-	-	-	-	-	-	0,57
10-22-2-10-139 -j -00	-	-	-	-	-	-	1,05
10-22-2-09-142 -b -00	-	-	-	5,14	-	-	-
10-22-2-09-142 -f -00	-	-	-	4,76	-	-	-
10-22-2-09-142 -i -00	-	-	-	3,03	-	-	-
10-22-2-09-144 -j -00	2,24	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-145 -i -00	6,14	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-145 -l -00	2,81	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-162 -f -00	1,96	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-162 -l -00	3,01	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-162 -m -00	0,91	-	-	-	-	-	-
10-22-2-09-167 -b -00	-	-	-	-	-	1,98	-
10-22-2-09-168 -a -00	-	-	-	-	-	1,59	-
10-22-2-10-177 -j -00	2,23	-	-	-	-	-	-
10-22-2-11-186 -g -00	-	-	-	4,66	-	-	-
10-22-2-11-186 -h -00	4,79	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-197 -n -00	0,95	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-197 -o -00	0,95	-	-	-	-	-	-
10-22-2-10-201 -g -00	3,32	-	-	-	-	-	-
10-22-2-11-248 -j -00	1,60	-	-	-	-	-	-
10-22-2-11-248 -k -00	3,43	-	-	-	-	-	-
10-22-2-11-248 -l -00	3,12	-	-	-	-	-	-
10-22-2-11-267 -h -00	1,16	-	-	-	-	-	-
10-22-2-12-294 -f -00	-	-	3,42	-	-	-	-
10-22-2-12-301 -c -00	2,16	-	-	-	-	-	-
10-22-2-12-301 -g -00	2,80	-	-	-	-	-	-
10-22-2-12-307 -g -00	3,93	-	-	-	-	-	-
10-22-2-12-324 -c -00	3,64	-	-	-	-	-	-
10-22-2-12-325 -c -00	2,47	-	-	-	-	-	-
Razem Obręb Czermnica	114,00	-	3,42	33,02	-	4,59	9,21
Ogółem Nadleśnictwo	143,66	2,37	3,42	33,02	5,06	11,47	9,21

Proponuje się przeanalizować pod kątem przydatności jako GDN następujące drzewostany:

Tab. 52. Propozycje uznania drzewostanów za GDN.

Gatunek	O. Nowogard:	
So	81 c	7,11
	82 d	6,81
	319 h	10,23
	333 d	2,57
	346 b	1,01
	348 b	6,06
	O. Czermnica	
	76 f	4,08
	77 k	4,46
	78 i	8,00
	198 b	4,12
	199 d	2,45
	209 b	6,52
	213 c	1,98
	310 n	2,13
	313 b	6,69
	313 c	3,07
	323 j	3,08
	323 k	1,72
	324 g	4,38
328 d	3,63	
O. Nowogard		
Dbs	48 h	4,58
	105 k	2,35
	111 c	2,49
Ol	121 g	6,41
Razem		105,93

- **Bloki upraw pochodnych i uprawy pochodne**

Na terenie Nadleśnictwie Nowogard zlokalizowanych jest 10 bloków upraw pochodnych (7 So, 2 Bk, 1 Św).

Tab. 53. Bloki upraw pochodnych w Nadleśnictwie Nowogard.

Nr bloku	Gatunek	Oddział, pododdział	Pow. leśna zalesiona i niezal.
Obręb Nowogard			174,60
1	So	389 b, c, d, f, g, 390 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, 391 a, b, c, d, f, g, h, i, j, 396 a, b, c, d, f, g, 397 a, b, c, d, 401 a, b, c, d	102,68
8	Bk	120 b, c, d, f, g, h, i, j, 121 a, b, f, h, i, j, 133 a, b, c, d, 134 a, b	52,20
9	Bk	385A a, d, f, g	19,72
Obręb Czermnica			420,97
2	So	25 a, b, c, d, f, g, 26 a, b, c, d, f, g, 32 c, d, f, g, h, 33 a, b,	93,62

Nr bloku	Gatunek	Oddział, pododdział	Pow. leśna zalesiona i niezal.
		c, d, f, g, 34 a, b, c, d	
3	So	161 g, h, k, l, o, s, 162 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, 163 a, b, c, d, f, g, h, i, j, 164 h, i, j, 184 a, b, c, d, f, i, j, k, l, 185 a, b, c, 186 a	94,53
4	So	247 c, 248 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m	28,90
5	So	266 b, f, h, 267 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n	43,15
6	So	307 a, b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, 308 a, c, d, f, g, h, i, k	46,65
7	So	312 b, c, d, k, l, m, n, 313 b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, 314 b, f, g, h, i, 315 b, c, d, f, g, h, i, j, k, l, m, n, 317 f	86,79
10	Św	30 c, d, f, g, 31 b, c, d	27,33
Ogółem			595,57

Tab. 54. Uprawy pochodne w blokach upraw pochodnych w Nadleśnictwie Nowogard.

Nr bloku	Gatunek	Oddział, pododdział	Pow. leśna zalesiona
Obręb Nowogard			122,58
1	So	389 b, c, f, g, 390 a, b, f, g, h, i, k, l, 391 a, b, c, d, g, h, i, j, 396 a, c, 397a, b, c, 401 c, d	75,51
8	Bk	120 b, d, f, g, h, 121 a, f, 133 a	31,11
9	Bk	385A a	15,96
Obręb Czermnica			174,82
2	So	25 g, 26 b, c, d, f, 32 d, f, g, 33 a, b	27,98
3	So	161 g, h, l, o, 162 a, b, c, d, g, h, i, k, 163 a, b, c, i, 164 h, i, 184 a, b, c, d, f, i, j, k, l, 185 a, c, 186 a	63,49
4	So	247 c, 248 a, b, c, g, h, i	14,03
5	So	266 b, f, 267 a, d, f, i, j, l, m	24,64
6	So	307 c, d, f, h, i, j, k, l, 308 f	19,42
7	So	312 c, 313 f, g, h, i, 314 g, 315 g, h, l, m	24,27
10	Św	30 f	0,99
Ogółem			297,40

W blokach zinwentaryzowano 297,40 ha (112) rejestrowanych upraw pochodnych.

Poza blokami występuje 45,66 ha (16) upraw wiadomego pochodzenia w następującej lokalizacji:

- Obręb Czermnica (10,87 ha): 53 b, 63 i, 363 d, g.
- Obręb Nowogard (34,79 ha): 52 d, h, i, l, 73 b, 100 c, 128 a, 136 g, 161 c, 181 c, 212 d, 304 i.

• **Drzewa mateczne; źródła nasion**

Na terenie Nadleśnictwa uznano 27 drzew matecznych (17 So, 7 Św, 3 Dg) w następującej lokalizacji:

- Obręb Nowogard: 329 c – So 4070, 342 d – So 1524, 1527.
- Obręb Czermnica: 69 f – Św 4623, 4625, 4627, 4629, 4630, 4631, 70 m – Św 4633, 80 d – So 4074, 80 f – So 4073, 87 f – So 4075, 121 c – So 10076, 10077, 123 n – So 10078,

10079, 123 p – So 10080, 142 b – Dg 4635, 4636, 249 i – So 4071, 301 l – So 1518, 302 j – So 1519, 1520, 1521.

Rysunek 61. Drzewo mateczne – sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, oddz. 342. (Fot. P. Teszbir).

Źródła nasion - lokalizacja:

- Obręb Nowogard: 112 d (Gb), 113 a (Gb), 119 k (Jw.), 238 c (Gb, Kl), 245 g (Czr.p.), 263 h (Jw.), 263 j (Jw.), 335 o (Dg), 343 a (Lp s.), 343 b (Lp s.).
- Obręb Czermnica: 5 c (Jw.), 105 d (Lp), 142 b (Dg), 301 m (Lp).

• **Plantacje nasienne**

Na terenie Nadleśnictwa Nowogard Obręb Nowogard zlokalizowano plantacje nasienne :

- Bk – 8,81 ha – 78 c, k;
- Św – 6,27 ha – 78 s;

- So – 6,92 ha – 78 d, l;
- Md – 7,40 ha – 78 i, m;
- Dg – 5,91 ha – 78 f, n.

Brak drzewostanów i upraw zachowawczych.

Rysunek 62. Plantacja nasienna. Leśnictwo Radosław, oddz. 78. (Fot. P. Teszbir).

- **Szkółka leśna**

Na terenie Nadleśnictwa znajduje się szkółka leśna o powierzchni całkowitej 11,02 ha zlokalizowana w Obrębie Nowogard – leśnictwie Maszewo w następujących wydzieleniach: 394 f, h, j, 395 c, 399 c.

- **Ekosystemy referencyjne**

Ekosystemy referencyjne to reprezentatywne przykłady istniejących ekosystemów zachowane w stanie naturalnym bądź zbliżonym do naturalnego.

Aneksem do Zarządzenia Nr 6 Nadleśniczego Nadleśnictwa Nowogard z dnia 14.08.2018 r. ustanowiono ekosystemy referencyjne o łącznej powierzchni 250,63 ha, w tym są wybrane:

- formy ochrony przyrody (m. in. drzewostany w rezerwatach przyrody; wybrane drzewostany w strefach ochrony całorocznej);
- ekosystemy rzadkie i zagrożone;
- powierzchnie leśne nieużytkowane gospodarczo (grunty pozostawione do naturalnej sukcesji, grunty objęte szczególną ochroną, drzewostany na terenach trudnodostępnych, drzewostany wzdłuż cieków, okresowo zalewane);
- drzewostany cenne przyrodniczo;
- drzewostany na siedliskach bagiennych;

- o drzewostany o charakterze parkowym oraz wybrane drzewostany związane z ochroną dziedzictwa kulturowego.

- **Powierzchnie objęte szczególną ochroną**

Grunty szczególnie chronione zajmują w Nadleśnictwie łączną powierzchnię 13,85 ha. Ich wykaz zestawiono w poniższej tabeli.

Tab. 55. Grunty N-ctwa Nowogard objęte szczególną ochroną.

Leśnictwo	Oddział, pododdział	Powierzchnia [ha]	Opis
Obręb Czermnica			
Czermnica	104m	0,91	Historycznie uwarunkowane grodzisko.
Czermnica	192o	0,29	Cmentarz z końca XIX i początku XX w.
Węgorza	236i	1,37	Dawne sukcesje, opisane zgodnie z końcowym Protokołem odbioru prac terenowych. Wydzielenia te stanowią lokalny zbiornik wodny – ważny element zwiększający retencjonowanie wody i minimalizujący skutki zjawisk ekstremalnych (zalewania drzewostanów oraz suszy). Wraz z sąsiadującymi bagnami i drzewostanami na siedlisku BMb stanowią kompleks o pow. 40,04 ha.
	237f	3,71	
	250a	5,55	
Redostowo	321h	2,02	Historycznie uwarunkowane grodzisko.

11. Cenne obiekty dziedzictwa kulturowego na terenie Nadleśnictwa Nowogard.

Rysunek 63. Grodzisko koło Dobrej. (Fot. D. Bielska).

Tab. 56. Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	Pow. [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
Nowogard					
1.	Drogowskazy i słupki oddziałowe	-	-	Granitowe, przedwojenne drogowskazy przydrożne oraz kamienne słupki oddziałowe rozmieszczone miejscami na terenie całego obrębu.	-
2.	Grodzisko	Dobra 226c	0,55	Grodzisko koło Dobrej Słowiańskie grodzisko wieloczołnowe z IX-XII w. usytuowane na piaszczysto-gliniastym wzgórzu, między wysychającymi jeziorami. Gród w kształcie ściętego stożka oddzielony od podgrodzia wałami ziemnymi. W wale wschodnim zachowane cegły gotyckie. Południowa część podgrodzia otoczona fosą. Obiekt chroniony Decyzją KLI.6801/14/68 WKZ z dnia 10.01.1969 r.	Pomniki przyrody (Lp, Db.s)
		Dobra 226d	1,08		
		Maciejewo 345b	1,34	Grodzisko koło Maciejewa Grodzisko stożkowate oraz pozostałości zamku, otoczone mokrą fosą. Podstawa grodziska prawie kwadratowa, na szczycie widoczne mury obwodowe i wyraźne zarysy budowli kamiennie-ceglanej. Obiekt chroniony Decyzją KLI.6801/14/70 WKZ z dnia 9.12.1970 r.	Cenne drzewo – Bk.
3.	Kurhany	Olchowo 184i	3,95	Cmentarzysko kurhanowe koło Osiny Cmentarzysko kurhanowe z epoki późnego brązu oraz wczesnego średniowiecza, będące jednym z największych pól kurhanowych na Pomorzu Zachodnim. W terenie rozpoznano 206 kopców ziemnych o średnicach podstawy do 30 m i wysokościach do 3 m. Rozpoznawcze badania archeologiczne prowadzone przy jednym z kopców dowodzą, że kurhanom o nasypach ziemnych mogą towarzyszyć konstrukcje kamienne. Obiekt objęty ochroną konserwatorską na podstawie Decyzji DZ-4200/43/0/96/97 z dnia 25.03.1997 r.	-
		Olchowo 184j	2,52		
		Olchowo 185h	0,74		
		Olchowo 185i	2,14		
		Olchowo 185l	0,45		
		Olchowo 190c	3,55		
		Olchowo 190d	2,38		
		Olchowo 190f	0,86		
		Olchowo 190i	1,33		
		Olchowo 191a	2,84		
		Olchowo 191b	1,31		
		Olchowo 191c	3,88		
		Dobra 226i	2,90	Cmentarzysko kurhanowe koło Dobrej Cmentarzysko wczesnośredniowieczne, usytuowane na wzgórzu nad brzegiem Jeziora Czajcze, złożone z 6 kurhanów o średnicy do 11 m i wysokości około 1,20 m.	-

Lp.	Nazwa obiektu	Leśnictwo Oddz.	Pow. [ha]	Ogólny opis obiektu, rok powstania, walory	Uwagi
4.	Cmentarz	Olchowo 161g	0,25 (5,12)	Pozostałości dawnego cmentarza w południowo-zachodniej części wydzielenia.	-
5.	Mogiła	Dobra 227h	-	Cmentarzyk rodowy rodziny von Dienst.	-
		Dobra 226g	-	Mogiła sierżanta Witkowskiego.	-
		Maciejewo 332i	0,05 (3,71)	Mogiła.	-
Czermnica					
1.	Drogowskazy i słupki oddziałowe	-	-	Granitowe, przedwojenne drogowskazy przydrożne oraz kamienne słupki oddziałowe rozmieszczone miejscami na terenie całego obrębu.	-
2.	Grodzisko	Czermnica 104m	0,91	Grodzisko koło Żychlikowa Średniowieczne grodzisko stożkowate o regularnym, kwadratowym kształcie, otoczone trzema fosami. Na obwodzie oraz na stokach zachowane pozostałości kamiennych murów, jak i pojedyncze kamienie. Obiekt chroniony Decyzją KLI/6801/30/71 WKZ z dnia 10.12.1971 r.	-
		Redostowo 321h	2,02	Grodzisko koło Krzywic Grodzisko wczesnośredniowieczne, dwuczłonowe: człon I kolistego kształtu, otoczony wałami o wysokości do 3,5 m; człon II podkowiasto się rozszerzający w kierunku wschodnim, otoczone fosą. Obiekt chroniony Decyzją KLI/6801/11/70 WKZ z dnia 9.12.19710 r.	-
3.	Kurhany	Trzechel 37b	0,31	Cmentarzysko kurhanowe koło Trzechła Cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu, złożone z 20 kurhanów usytuowanych koliście wokół czterech niecek, po 5 sztuk w grupie. Kształt przeważnie owalny. Obiekt chroniony Decyzją KLI/6801/32/71 WKZ z dnia 10.12.1971 r.	-
		Trzechel 38b	0,42		
		Czermnica 77g	0,93	Cmentarzysko kurhanowe koło Żychlikowa Cmentarzysko kurhanowe z epoki brązu, złożone z 60 kurhanów. Obok małych kurhanów o średnicy 5 m i wysokości do 1 m występują też mogiły o średnicy 15 m i wysokości do 2,5 m, kształty przeważnie owalne lub kolisty.	-
		Czermnica 78g	0,49		
		Czermnica 78h	0,74		
4.	Mogiły	Czermnica 192o	-	Dawny cmentarzyk wiejski, ostatnie zachowane daty na mogiłach z 1951 r.	-

12. Obiekty kultury materialnej i inne przyrodnicze w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Nowogard.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Sarni Las”

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Sarni Las” powołano Uchwałą Nr 443/XLVI/94 z dnia 13 stycznia 1994 r. w sprawie utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Sarni Las” w Nowogardzie. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwałą Nr XXXIII/315/06 Rady Miejskiej w Nowogardzie z dnia 1 lutego 2006 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie utworzenia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Sarni Las” w Nowogardzie.

ZPK „Sarni Las” obejmuje obszar leśny o powierzchni 11,4980 ha na północnym brzegu Jeziora Nowogardzkiego. Położony jest na zachód od miasta Nowogard, prowadzi do niego ul. Wojska Polskiego oraz pieszy szlak turystyczny wiodący ul. Promenady, a następnie trasą wokół jeziora.

Rysunek 64. Położenie ZPK „Sarni Las”.

Anielino – do rejestru zabytków wpisano zabytkowy park dworski z 1860 r. (nr rej.: A-1790 z 12.12.1980).

Bagna – we wsi zabytkowy kościół pw. św. Piotra i Pawła z końca XV w. z drewnianą wieżą dobudowaną w XVII w. (nr rej.: A-1214 z 12.09.1958).

Bienice – we wsi znajduje się pochodzący z 1897 r. zabytkowy kościół pw. Podwyższenia Krzyża Świętego i dawny cmentarz przykościelny (nr rej.: A-402 z 26.06.2009). Główną atrakcją miejscowości jest zespół pałacowy z drugiej połowy XIX w., który tworzą neoklasycystyczny pałac rodziny Kannenberg wzniesiony w 1876 r. (nr rej.: 1048 z 25.09.1984) oraz otaczający go park (nr rej.: 928 z 3.12.1980).

Bieniczki – we wsi znajduje się neogotycki kościół (nr rej.: A-116 z 12.03.2003) pw. Trójcy Świętej z XIX w., z zachowanymi dziewiętnastowiecznymi polichromiami. Przy kościele znajduje się cmentarz oraz pełnofiguralny pomnik poświęcony poległym w I wojnie światowej mieszkańcom wsi (nr rej.: A-116 z 12.03.2003).

Bieńczyce – zabytkowy zespół dworski (nr rej.: A-1054 z 15.12.1980 i z 15.12.2012) obejmujący dwór z 1851 r. wraz z otaczającym go parkiem założonym w stylu angielskim na początku XIX w.

Bładkowo – do rejestru zabytków wpisano ruiny XV-to wiecznego kościoła, wraz z cmentarzem przy kościele i otaczającym je murowanym ogrodzeniem (nr re.: A-1741 z 30.10.1989) oraz park dworski (nr rej.: 960 z 15.12.1980).

Błotno - we wsi rośnie kilkusetletni dąb o obwodzie ponad 700 cm, pod którym odpoczywały wojska Czarneckiego.

Bodzęcin – ślady najstarszego osadnictwa na tym terenie pochodzą z wczesnego średniowiecza, kiedy to istniało tu słowiańskie osiedle obronne w widłach rzek Gowienicy i Stepnicy. W centrum znajduje się zabytkowy gotycki kościół z przełomu XV i XVI wieku, pw. św. Mikołaja Biskupa (nr rej.: A-1224 z 16.12.1963). Jest to świątynia salowa, zbudowana z głazów narzutowych i kostki kamiennej z kamienną wieżą dzwonną, ozdobnymi portalami i ostrołukowymi oknami. Na dawnych terenach przypałacowych zachował się cenny starodrzew parku dworskiego, założonego w XVIII w. (nr rej.: A-625 z 19.12.1956).

Boguszyce – we wsi znajduje się zabytkowy kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki, pw. św. Kazimierza z 1832 i nieczynny cmentarz przy kościele (nr rej.: A-1719 z 28.11.2017).

Budzieszowce – znajduje się tu zabytkowy kościół filialny pw. Macierzyństwa NMP (nr rej.: A-1215 z 11.06.1956).

Czermnica – we wsi zabytkowa drewniana wieża przy kościele pw. św. Łucji (nr. rej.: A-344 z 26.03.2008 r.).

Danowo – najstarsze ślady osadnictwa pochodzą ze średniowiecza. Zabudowa wsi z przełomu XIX i XX w. z dawniej istniejącego założenia dworsko-folwarcznego zostały resztki budynków folwarku oraz cenne drzewa w parku (aleja kasztanowców). Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z 1601 r. (nr rej.: A-1284 z 1.08.1989 r.) zbudowany w stylu późnego gotyku z kamienia polnego. Dzwonnica dobudowana w XVIII w. świątynia przebudowana w XIX w, kiedy to nadano jej wiele elementów neogotyckich. Po zakończeniu II wojny światowej popadł w ruinę. Odbudowany w latach 1995 – 1997. Cmentarz przykościelny (nr rej.: A-1284 z 1.08.1989 r.).

Długoleka – we wsi zabytkowy kościół pw. św. Anny z końca XV w. z drewnianą wieżą dobudowaną na przełomie XVIII/XIX w. (nr rej.: A-1254 z 12.09.1958). Do rejestru wpisano także zespół dworski (nr rej.: A-1256 z 12.12.1980 i z 20.05.1990) z początku XX w., na który składa się dwór wybudowany ok. 1910 r. i otaczający go park.

Dobra – miasto wywodzące się z wczesnośredniowiecznego grodu ulokowanego na półwyspie jeziora, obok którego istniała osada palowa. Prawa miejskie otrzymała około 1331 r. i na ponad 400 lat stała się lennem rodu von Dewitz.

Na listę zabytków wpisano:

- cały obszar Starego Miasta (nr rej.: 81 z 27.02.1956);
- ruiny zamku von Dewitzów – budowla pochodząca z XIII w, zniszczona i odbudowana w 1538 r. (nr rej.: 170 z 27.10.1957);
- kościół pw. św. Klary z XV w., z dzwonnica dobudowaną w XIX w. (nr rej.: A-1733 z 16.10.1956);
- dawny park dworski, obecnie miejski (nr rej.: A-1791 z 27.10.1982);
- stację kolejki wąskotorowej z przełomu XIX/XX w. (Stargardzka Kolej dojazdowa) obejmującą dworzec i dwa magazyny towarowe (nr rej.: A-111 z 21.12.2002).

Jarchlino – znajduje się tu zabytkowy kościół pw. św. Józefa (nr rej.: A-1255 z 22.12.1965) wzniesiony w stylu późnogotyckim w XV w, następnie przebudowany w XVII w.

Jenikowo – we wsi zabytkowy zespół dawnego kościoła ewangelickiego (nr rej.: A-1266 z 4.06.1998), w skład którego wchodzi:

- kościół pw. św. Józefa Oblubieńca NMP z przełomu XVIII i XIX w., murowano-drewniany;
- drewniana dzwonnica z 1722 r.;
- dawny cmentarz przykościelny.

Karsk – do rejestru zabytków wpisano kościół pw. św. Barbary z 1845-46 r., kościelny cmentarz oraz pomnik mieszkańców poległych w czasie I wojny światowej (nr rej.: A-334 z 19.12.2007 r.).

Kikorze – największą atrakcją we wsi jest zabytkowy park dworski (nr rej.: A-624 z 6.12.1980). Jest to park w stylu angielskim, naturalistyczny, został założony w 1. połowie XIX w przez rodzinę von Hell. Powierzchnia parku wynosi ok. 5 ha.

Konarzewo – znajduje się tu zabytkowy zespół pałacowy (nr rej.: A-1258 z 20.05.1996) obejmujący ruiny pałacu z XIX w. i otaczający je park.

Kościuszki – do obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy neogotycki kościół pw. św. Stanisława Kostki z 1844 r. i cmentarz przykościelny (nr rej.: A-345 z 26.03.2008). Warto zobaczyć także ślady po dawnym zamku rycerskim znajdujące się w XVIII-wiecznym parku dworskim.

Kulice – od XVIII wieku stanowiły własność rodziny von Bismarck, z której pochodził m.in. kanclerz Niemiec Otto von Bismarck. W wsi znajduje się zabytkowy zespół dworski, który tworzy dwór wzniesiony około 1840 r. (nr rej.: A-1145 z 26.09.1990) oraz otaczający go park (nr rej.: A-929 z 4.12.1980).

Lestkowo – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. MB Królowej Polski z końca XV w, z wieżą z 1872 r. oraz kościelny cmentarz (nr rej.: A-348 z 28.04.2008).

Maciejewo - we wsi znajduje się zabytkowy zespół pałacowy (nr rej.: A-1794 z 26.11.2018) obejmujący eklektyczny pałac z 1899 r., stanowiący dawniej siedzibę rodu von Flaming oraz przypałacowy park. Od 1992 r. w pałacu mieści się luksusowy hotel.

Maszewo – miejscowość wywodząca się z wczesnośredniowiecznego grodu, po raz pierwszy wzmiankowana już w 1233 r. Prawa miejskie na prawie magdeburskim otrzymała w 1278 r. z rąk biskupa kamieńskiego Hermana von Gleichen. Według rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa na listę zabytków wpisane są:

- pochodzący z XIII w. teren Starego Miasta (nr rej.: 42 z 30.07.1955);
- mury obronne (nr rej.: 408 z 5.12.1963) zachowane na całym obwodzie miasta, zbudowane z kamieni granitowych i cegły; dzisiejszy wygląd murów przetrwał od 1868 r. kiedy to zburzono bramy wewnętrzne oraz część półbaszt z uwagi na budowę nowych dróg
- gotycki kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej z końca XIV w. (nr rej.: 94 z 15.05.1956) z wieżą dobudowaną w latach 1821-1822;
- dawna kaplica cmentarna pw. św. Jerzego – obecnie kościół filialny pw. św. Alberta Chmielowskiego (nr rej.: A-1216 z 5.12.1963);
- dawny cmentarz żydowski z okresu 1812-1938 (nr rej.: A-1721 z 7.02.2018);
- przydrożna aleja dębowa wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 106 na odcinku Maszewo-Jenikowo z XIX w. (nr rej.: A-935 z 27.09.2011).

Maszkowo – zabytkowy kościół pw. św. Stanisława Kostki z XIX w. (nr rej.: A-358 z 18.11.2008).

Miętno – na listę zabytków wpisano znajdujący się tu kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa z 1819 r., z wieżą dobudowaną w 1872 r. wraz z przykościelnym cmentarzem (nr rej.: A-349 z 28.04.2008), a także park dworski założony w XIX w. (nr rej.: A/1116 z 15.12.1980).

Nastazin – we wsi znajdują się ruiny kościoła z XV-XVI w. i przykościelny cmentarz (nr rej.: A-1147 z 27.09.1990).

Nowogard – początek miastu dał gród leżący na półwyspie jeziora, umocniony wałem drewniano-ziemnym. Wewnątrz znajdowały się budynki zamieszkałe przez kasztelana i jego otoczenie. Na podgrodziu zamieszkiwała osiadła tu ludność słowiańska, zajmująca się rybołówstwem, rolnictwem i rzemiosłem. W wiekach średnich Nowogard był niewielkim ośrodkiem rolniczo-rzemieślniczym, który mimo dogodnego położenia nie rozwinął się w znaczący ośrodek handlowy. W 1663 r. dobra nowogardzkie przeszły w posiadanie księcia Bogusława Croy d'Archot, a następnie, w 1684 r. stały się własnością elektorów brandenburskich. W 1724 r. do okręgu nowogardzkiego przyłączono powiat Dewitzów, właścicieli Dobrej. Powstał w ten sposób powiat Dobra-Nowogard, który przetrwał do początku XIX wieku. Przyspieszony rozwój miasta przyniosła druga połowa XIX w. W maju 1883 r. ze stacji w Nowogardzie odjechał pierwszy pociąg pasażerski. W następnych latach wybudowano wiele obiektów użyteczności publicznej, powstały nowe zakłady przemysłowe.

Po zakończeniu II wojny światowej Nowogard włączony został w granice Polski. Dotychczasową niemiecką ludność, która pozostała w mieście, wysiedlono do Niemiec.

Do najważniejszych zabytków w mieście należą:

- teren Starego Miasta (nr rej.: 41 z 22.04.1955);
- późnogotycki kościół Mariacki pw. Wniebowzięcia NMP (nr rej.: A-1249 z 30.08.1955) wybudowany w latach 1330-1334. W prezbiterium świątyni znajduje się bogato zdobiony barokowy ołtarz z XVII w.;
- *Zamek Ebersteinów* – kompleks zabudowań zamkowych z XIII w., rozbudowany w XVI w., następnie przebudowany w XVIII i XIX w. (nr rej.: A-1250 z 12.07.1990);
- mury obronne z XIV w. (nr rej.: 51 z 30.07.1955 oraz 230 z 6.04.1957);
- dawne sanatorium dla kobiet z lat 1905-1912 oraz otaczający budynki park leśny (nr rej. A-89 z 11.12.2001).

Olchowo – we wsi na listę zabytków wpisano XIX-wieczny kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła (nr rej.: A-335 z 19.12.2007).

Osina – pierwsza wzmianka o miejscowości pochodzi z 1331 r. istniała tu wówczas osada słowiańska założona na przełomie IX i X w.

Do rejestru zabytków wpisano:

- gotycki kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP z XIV w. (nr rej.: A-1227 z 13.05.1981), zniszczony po II wojnie światowej, następnie odbudowany w latach 80-tych XX w.;
- teren nieczynnego cmentarza z końca XIX w. (nr rej.: A-1227 z 13.05.1981);
- park dworski, krajobrazowy, założony w stylu angielskim na przełomie XVIII i XIX w. (nr rej.: 945 z 12.12.1980).

Ostrzyca – we wsi znajduje się zabytkowy zespół kościoła ewangelickiego (nr rej.: A-26 z 14.02.2000) obejmujący obecnie rzymskokatolicki kościół pw. Zwiastowania NMP z 1865 r. z wieżą kościelną szachulcową i przykościelny cmentarz.

Redło – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. MB Nieustającej Pomocy z XV w., wraz z przykościelnym cmentarzem (nr rej.: A-1158 z 18.03.2013) oraz nieczynny już cmentarz ewangelicki z przełomu XIX/XX w. (nr rej.: A-12108 z 8.05.2012).

Redostowo – wieś wzmiankowana już w średniowieczu. Do czasów obecnych zachowała się tu dawna zabudowa mieszkalna z przełomu XIX i XX w. Głównym zabytkiem miejscowości jest szachulcowy kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki, pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa (nr rej.: A-1223 z 16.12.1963). Na przełomie XVIII i XIX wieku dobudowano do świątyni drewnianą dzwonnice na kamiennych fundamentach.

Słajfino – do rejestru zabytków wpisano znajdujący się we wsi szachulcowo-drewniany kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki pw. MB Królowej Polski z 1737 r. wraz z dawnym

cmentarzem i murowanym ogrodzeniem (nr rej.: A-1252 z 15.10.1990) oraz park dworski założony w drugiej połowie XIX w. (nr rej.: A-1260 z 2.12.1980).

Strzelewo – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. św. Sylwestra z 1890 r., z przylegającym cmentarzem (nr rej.: A-343 z 26.03.2008).

Świątoszewo - kościół ewangelicki z przełomu XVII i XVIII w (nr rej. 411 z 05.12.1963 r.).

Trzechel – jest tu zabytkowy kościół pw. św. Katarzyny z 1872 r. (nr rej.: A-709 z 30.09.2010).

Tucze – znajduje się tu zabytkowy kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki, pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus wraz z dawnym cmentarzem przy kościele (nr. rej.: A-403 z 26.06.2009) oraz pochodzący z XIX w. dwór (nr rej.: A-1740 z 25.09.1984).

Węgorza – zabytkowy kościół pw. Jana Chrzciciela z przełomu XV i XVI w., z drewnianą wieżą z XVIII w. (nr rej.: A-1225 z 16.12.1963).

Węgorzyce – we wsi zabytkowy kościół późnogotycki z końca XV w. (nr rej.: A-1226 z 27.09.1990), zniszczony w 1945 r., odbudowany staraniem mieszkańców w 2013 r. Przy kościele znajduje się dawny cmentarz (nr rej.: A-1226 z 27.09.1990). na terenie przy dawnym pałacu rośnie park krajobrazowy założony w stylu angielskim na przełomie XVIII i XIX w. (nr rej.: A-1288 z 8.12.1980).

Wierzbienin – miejscowość o średniowiecznym rodowodzie, od XVI w. aż do 1945 r. będąca w posiadaniu rodziny von Dewitz. Znajduje się tu zabytkowy kościół ewangelicki, obecnie rzymskokatolicki, pw. Niepokalanego Poczęcia Marii z 1737 r. z drewnianą wieżą-dzwonnica dobudowaną w 1759 r. oraz dawny cmentarz przykościelny (nr rej.: A-1247 z 21.05.1990). do rejestru zabytków wpisany został również zespół pałacowy (nr rej.: A-1261 z 12.12.1980 i z 21.05.1990), w skład którego wchodzi dwukondygnacyjny pałac wybudowany w latach 1873-1876 i otaczający budynek park.

Wojtaszyce – do rejestru zabytków wpisano kościół filialny pw. MB Częstochowskiej z przełomu XVI i XVII w., z drewnianą wieżą (nr rej.: A-1739 z 22.01.1963) oraz zespół dworski, w skład którego wchodzi dwór z drugiej połowy XIX w. (nr rej.: 1049 z 25.09.1984) i park (nr. rej.: A-1792 z 9.06.1982).

Wrześno – zabytkowy park dworski założony w XIX w. (nr rej.: A-1786 z 12.12.1980).

Wyszomierz – we wsi znajduje się zabytkowy kościół pw. Chrystusa Króla z XV w., z wieżą drewnianą dobudowaną w XVII w. (nr rej.: 1245 z 12.09.1958).

Żabowo - znajduje się tu zabytkowy XV-wieczny kościół pw. MB Różańcowej (nr rej.: A-357 z 16.07.2008). Na wieży świątyni dzwon z 1554 r.

D. ZAGROŻENIA

Rysunek 65. Działalność bobrów. (Fot. P. Rakoczy).

Lasy narażone są na ujemne oddziaływanie kilku czynników, które mają pochodzenie:

- biotyczne,
- abiotyczne,
- antropogeniczne.

1. Czynniki biotyczne

Spośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządzają:

- grzyby,
- owady,
- zwierzyzna płowa.

- **Grzyby.**

W latach 2011-2018 w drzewostanach sosnowych na gruntach Nadleśnictwa rejestrowano hubę korzeni, opieńkową zgniliznę korzeni i osutkę sosnową. Z innych chorób odnotowywano

w minionym dziesięcioleciu przypadki występowania szarej pleśni, osutki modrzewia, mączniaka dębu, skrętaka sosny, holenderskiej choroby wiązu, hubę sosny³³.

Pozostałe choroby powodowane przez grzyby patogeniczne na terenie Nadleśnictwa występowały z reguły pojedynczo i widoczne są w dużym przedziale czasowym.

Podczas prac taksacyjnych szkody wywołane przez grzyby zinwentaryzowano w 27 wydzieleniach na ogólnej powierzchni 54,64 ha. w tym:

- w obrębie Nowogard – 14,00 ha (8 wydzieleni),
- w obrębie Czermnica – 40,64 ha (19 wydzieleni) .

• **Owady.**

W minionym dziesięcioleciu na terenie Nadleśnictwa odnotowywano występowanie następujących szkodników:

- pędraków chrabąszczowatych, mszyc, hurmaka olchowca, rolnicy i skoczogonków – na szkółce leśnej;
- smolika znaczonego, szeliniaka – uprawy i młodniki;
- gąsienic zwójek i miernikowców – drzewostany liściaste (głównie dębowe);
- kornik drukarz – drzewostany świerkowe.

Nadleśnictwo Nowogard swoim zasięgiem administracyjnym nie obejmuje obszaru ognisk gradacyjnych pierwotnych szkodników sosny. Stan sanitarny drzewostanów jest dobry, a poziom szkodników wtórnych utrzymywany jest na niskim, stabilnym poziomie³⁴.

Podczas prowadzenia prac terenowych na terenie Nadleśnictwa zainwentaryzowano szkody spowodowane przez owady na powierzchni 30,25 ha, w tym:

- w obrębie Nowogard – 12,58 ha (4 wydzielenia),
- w obrębie Czermnica – 17,67 ha (9 wydzieleni) .

Szczegółowo są one opisane w elaboracie urządzania lasu.

• **Zwierzyna.**

Pośród czynników przyrody ożywionej największe szkody wyrządza zwierzyna płowa w drzewostanach w wieku do 20 lat. Szkody wyrządzone przez jelenie i sarny polegają głównie na zgryzaniu sadzonek i spalowaniu drzew. Szkody te dotyczą większości gatunków drzew leśnych. Ochrona upraw i młodników przed zwierzyną polega głównie na grodzeniu. Ważnym elementem jest również utrzymywanie populacji jeleni na odpowiednim poziomie, co uczyni powstałe szkody gospodarczo znośnymi.

³³ Referat Kierownika Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku z Zakresu Ochrony Lasu na Naradę Techniczno-Gospodarczą w Nadleśnictwie Nowogard. 2019

³⁴ J. w.

Na terenie Nadleśnictwa zinwentaryzowano uszkodzenia spowodowane przez zwierzynę na ogólnej powierzchni 129 ha w 45 wydzieleniach, w tym.:

- w obrębie Nowogard – 57,02 ha (25 wydzieleni),
- w obrębie Czermnica – 71,98 ha (20 wydzieleni)

Głównymi sprawcami szkód są jeleniowate. Szkody powodowane przez zwierzynę płową są zauważalne na terenie całego nadleśnictwa, z nasileniem na terenach podmokłych trudno dostępnych oraz w pobliżu dużych upraw rolniczych.

W ostatnich latach zaobserwowano znaczny wzrost szkód wyrządzanych przez bobry w młodnikach i drzewostanach starszych, zlokalizowanych wzdłuż cieków. Pojawiają się również szkody powodowane przez bobry w uprawach, polegające na ścinaniu drzewek.

2. Czynniki abiotyczne

Spośród czynników przyrody nieożywionej największe zagrożenia wywołują silnie wiejące wiatry (huragany, trąby powietrzne), opady śniegu, zmiany stosunków wodnych, susze wiosenno-letnie, w mniejszym stopniu zagrożenia związane z ekstremami temperatur (przymrozki wczesne, późne, okiść, listwy mrozowe itd.).

- **Wiatry.**

W ostatnich latach bardzo zauważalne są zmiany klimatyczne będące następstwem zakłócenia bilansu dwutlenku węgla w atmosferze. Zmiany te przyczyniają się do powstania licznych fal huraganowych wiatrów: gwałtownych burz połączonych z bardzo silnymi wiatrami i gradobiciem.

- **Opady śniegu.**

Śnieg najgroźniejsze szkody wyrządza w postaci okiści. Okiść powstaje podczas bezwietrznej pogody i przy temperaturze powyżej 0° C, kiedy mokry śnieg pada dużymi płatami i powoduje nadmierne obciążanie koron drzew. Skutkiem okiści jest łamanie wierzchołków i gałęzi, przyginanie drzew cienkich, nadrywanie korzeni, wreszcie łamanie pni i wywracanie drzew. Okiść może spowodować duże szkody zwłaszcza w nie pielęgnowanych młodnikach. Osłabione drzewa stanowią dogodny warunki rozwoju szkodników wtórnych i grzybów patogenicznych. Aby zapobiec okiści korzystniej jest wykonywać Gryfice częściej i o słabszym nasileniu.

- **Zmiany stosunków wodnych**

Głównym czynnikiem wpływającym na kondycję drzewostanów jest ilość opadów. Susza szczególnie niebezpieczna jest na nowo zakładanych uprawach wiosną i wczesnym latem, powodując znaczne ubytki wysadzanych drzew. W starszych drzewostanach susze letnie są bardzo groźne ze względu na zwiększone zagrożenie pożarowe szczególnie w drzewostanach iglastych. Zmiana stosunków wodnych przyczynia się do osłabienia kondycji drzew szczególnie starszych, o mniejszych zdolnościach przystosowawczych, które stają się podatne na ataki ze strony szkodników wtórnych oraz grzybów patogenicznych. Dążyć należy do hamowania spływu i parowania wody z ekosystemów

leśnych poprzez wprowadzanie podsadzeń, pozostawianie pasów ochronnych przy jeziorach, rzekach, bagnach, źródłiskach oraz utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów wód powierzchniowych.

Poziom wody gruntowej, szczególnie na siedliskach wilgotnych i mokrych, ściśle związany jest z prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wodno-melioracyjnych. Na powierzchniach zagrożonych zbyt dużą ilością wody należy zadbać przede wszystkim o właściwe funkcjonowanie urządzeń wodno-melioracyjnych, dbać tak, aby te urządzenia nie zagrażały siedliskom przyrodniczym, a przy doborze gatunków do przyszłych upraw mieć na uwadze ich odporność na niekorzystne warunki (nadmiar wody, huraganowe wiatry, zbyt silne zachwaszczenie).

- **Przymrozki.**

Dość poważnym zagrożeniem dla upraw, podrostów i szkótek są późne przymrozki (wiosenne). Powodują obumieranie młodych pędów i liści, szczególnie dębów i buków. Zagrożenie występuje corocznie, ale w ostatnich latach nasila się w związku z przesuwaniem się (w kierunku późnej wiosny, a nawet wczesnego lata) terminów występowania pierwszych i ostatnich przymrozków wiosennych.

3. Czynniki antropogeniczne

- **Pożary.**

Najbardziej zagrożone są drzewostany sosnowe, głównie na siedlisku Bśw i BMśw. Zagrożenie znacznie wzrasta na terenach atrakcyjnych wypoczynkowo, przy torach kolejowych, drogach publicznych. Warto wspomnieć, że na obszarach sąsiadujących z lasami dochodzi stosunkowo często, szczególnie w okresie przedwiośnia do wypalania suchej roślinności trawiastej.

Większość pożarów spowodowana była działalnością człowieka (wypalanie nieużytków, nieostrożne posługiwanie się ogniem, podpalenia).

W minionym dziesięcioleciu [2010-2019] w Nadleśnictwie Nowogard miało miejsce 37 pożarów na łącznej powierzchni 5,94 ha.

W poszczególnych latach przedstawia się to następująco:

Tab. 57. Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Nowogard.

Rok	Liczba pożarów	Powierzchnia [ha]
2010	1	0,30
2011	4	0,11
2012	4	0,93
2013	3	0,13
2014	6	0,60
2015	4	0,15
2016	4	0,48
2017	0	0,00
2018	5	0,35
2019	6	2,89
Razem	37	5,94

- **Zanieczyszczenie powietrza³⁵.**

Wynikiem rocznej oceny jakości powietrza za 2017 rok była klasyfikacja 3 stref województwa zachodniopomorskiego, przeprowadzona zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska. Klasyfikację przeprowadzono dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia i ochrony roślin. Odrębnie dla każdej substancji dokonuje się klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji – klasa C,
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji – klasa B,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego – klasa A,
- przekracza poziom docelowy – klasa C,
- nie przekracza poziomu docelowego – klasa A,
- przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy stężeń ozonu) – klasa D2,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy stężeń ozonu) – klasa D1.

W 2017 roku przekroczenie obowiązujących standardów jakości powietrza na obszarze województwa zachodniopomorskiego ze względu na ochronę zdrowia (klasa C) dotyczyło jednego zanieczyszczenia – benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀. Docelowy poziom obowiązujący dla średniorocznego stężenia substancji został przekroczony na 5 spośród 7 stanowisk pomiarowych. Najwyższe wartości stężeń benzo(a)pirenu odnotowano w sezonie grzewczym, dlatego jako główną przyczynę przekroczeń wskazuje się niską emisję pochodzącą z indywidualnego ogrzewania mieszkań.

W przypadku pozostałych zanieczyszczeń, których stężenia nie przekroczyły obowiązujących w 2017 roku kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), pyłu zawieszonego (PM₁₀), tlenku węgla (CO), pyłu zawieszonego (PM_{2,5}), benzenu (C₆H₆), ozonu (O₃) – poziom docelowy, arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb), wszystkie trzy strefy województwa (aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin i strefa zachodniopomorska) otrzymały klasę A.

W świetle prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie pomiarów i badań, stan jakości powietrza na obszarze województwa zachodniopomorskiego w 2017 roku nie odbiegał od stanu w latach poprzednich. W dalszym ciągu występowały niskie stężenia gazowych substancji w powietrzu: dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu i ozonu. Na zabudowanych obszarach dużych miast, szczególnie w szczecinie i w Koszalinie, w pobliżu dróg z intensywnym ruchem samochodowym rejestrowano dość wysokie stężenia dwutlenku azotu, jednak nie przekroczyły one wartości dopuszczalnych.

³⁵ Praca zbiorowa. „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim*”. Raport 2018. www.wios.szczecin.pl

W oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza rok 2016 zaktualizowano i przyjęto uchwałami Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. obowiązujące od 2013 r. programy ochrony powietrza. Aktualizację wykonano dla aglomeracji szczecińskiej i miasta Koszalin ze względu na utrzymujące się przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a dla strefy zachodniopomorskiej ze względu na przekroczenia poziomu docelowego pyłu zawieszonego PM10 i poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

- **Stan czystości wód³⁶.**

Na jakość wód ma wpływ wiele czynników, do których należą między innymi: rodzaj i ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód, podatność danej kategorii wód na degradację oraz zdolność jej do samooczyszczania. Do głównych zagrożeń wód możemy zaliczyć zrzuty punktowe ścieków komunalnych, bytowych i przemysłowych, zanieczyszczenia dopływające do wód ze źródeł rozproszonych (spływy powierzchniowe z terenów rolniczych, miejskich i przemysłowych, depozyt zanieczyszczeń z atmosfery, małe źródła punktowe) oraz nadmierny pobór wód.

Wieloletnie badania WIOŚ w Szczecinie w punktach objętych corocznym monitoringiem (rzeki uchodzące bezpośrednio do morza, Odra w rejonie Szczecina) wykazują utrzymywanie się tendencji spadkowej wskaźników zanieczyszczeń organicznych oraz biogennych (odpowiedzialnych za eutrofizację wód).

Średnie stężenia związków organicznych oraz biogennych w punktach monitoringu rzek zamykających duże zlewnie od wielu lat oscylują w granicach dobrego stanu wód. Na niskim, ustabilizowanym poziomie od szeregu lat występuje także stężenie azotu ogólnego.

Badania wód przejściowych i przybrzeżnych realizowane są w oparciu o wieloletnie programy monitoringu środowiska, opracowywane zgodnie z rozporządzeniami wykonawczymi do ustawy Prawo wodne, określającymi zakres i częstotliwość badań oraz kryteria klasyfikacji stanu jednolitych części wód.

Stan jednolitych części wód przejściowych i przybrzeżnych oceniono poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, wykonanych na podstawie danych z reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego. Na podstawie badań prowadzonych w 2017 roku w ramach monitoringu diagnostycznego oraz w oparciu o zasadę dziedziczenia klasyfikacji wskaźników, stan wszystkich monitorowanych wód przejściowych i przybrzeżnych oceniono jako zły.

- **Negatywne oddziaływanie człowieka na las i środowisko przyrodnicze.**

- znaczna presja ludzka na lasy;
- istnienie barier ekologicznych, utrudniających migracje zwierząt;
- wypalanie ściernisk, poboczy dróg, łąk, trzcinowisk;
- zaśmiecanie lasu oraz istnienie dzikich wysypisk śmieci;

³⁶ Praca zbiorowa. „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim*”. Raport 2018. www.wios.szczecin.pl

- niepełne skanalizowanie miejscowości, gromadzenie ścieków w szambach o wątpliwej szczelności oraz ich wylewanie do rowów i rzek;
- spływ do wód środków ochrony roślin i nawozów sztucznych;
- niewłaściwe składowanie obornika i gnojowicy oraz ich zwiększone dawkowanie na polach;
- niszczenie tablic i urządzeń;
- nielegalne pozyskanie drewna;
- kłusownictwo.

E. WYTYCZNE DO ORGANIZACJI GOSPODARSTWA LEŚNEGO ORAZ WYKONYWANIA PRAC W NADLEŚNICTWIE.

Rysunek 66. Szkółka leśna. (Fot. archiwum Nadleśnictwa Nowogard)

1. Wytyczne do organizacji gospodarstwa leśnego.

Na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy a także przyjętych celów gospodarowania z uwzględnieniem zdolności produkcyjnych siedlisk zastosowano jednostki regulacyjne zwane gospodarstwami (Instrukcja Urządzania Lasu, CILP 2012).

Tab. 58. Podział lasów na gospodarstwa.

Gospodarstwo	1. Nowogard	2. Czermnica	Nadleśnictwo Nowogard
	Powierzchnia [ha]		
S - specjalne	440,54	382,26	822,80
O - wielofunkcyjnych lasów ochronnych	821,69	3 016,00	3837,69
GZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - zrębowych	2 063,47	2 092,20	4155,67
GPZ - wielofunkcyjnych lasów gospodarczych - przerębowo-zrębowych	6 284,47	2 733,32	9017,79
Razem	9 610,17	8 223,78	17 833,95

2. Wytyczne w sprawie wykonywania prac leśnych.

W celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego w trakcie wykonywania prac leśnych szczególną uwagę należy zwrócić na:

- wytyczanie i wykorzystywanie stałych szlaków zrywkowych;
- stosowanie olei biodegradowalnych jako smarów silnikowych oraz do smarowania urządzeń ścinkowych;
- ochronę stanowisk gatunków wymienionych w Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. Nr 0, poz. 1408 z 16. 10. 2014 r.), Rozporządzeniu MŚ z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. Nr 0, poz. 1409 z 16. 10. 2014 r.) oraz Rozporządzeniu MŚ z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183) podczas trzebieży i innych zabiegów, m. in. poprzez zwracanie uwagi na miejsca obalania drzew, przebieg szlaków zrywkowych, pozostawianie kęp starodrzewu;
- stałe podnoszenie wiedzy przyrodniczej pracowników nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz drzewostanów o wysokim stopniu naturalności (buczyny, grądy itd.);
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- zachowanie niektórych elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego (parki, aleje, cmentarze, groby, itp.);
- otoczenie opieką istniejących i proponowanych do objęcia ochroną prawną obiektów przyrodniczych;
- podjęcie starań o uznanie proponowanych form ochrony przyrody.

F. PLAN DZIAŁAŃ – ZESTAWIENIE PRAC OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY PRZYRODY.

Rysunek 67. Śródleśne bagno. (Fot. P. Rakoczy)

I. Obligatoryjne zadania z zakresu ochrony przyrody.

Szczegółowo przedstawiono w Załączniku nr 2. Tabela XXIII- Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

II. Fakultatywne wskazania ochronne

1. Ochrona różnorodności biologicznej.

Ochrona różnorodności biologicznej w lasach realizowana jest na podstawie obowiązujących w Lasach Państwowych zasad, zarządzeń i instrukcji.

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Nowogard zaleca się:

- dla zachowania leśnych zasobów genowych należy ściśle realizować zadania w zakresie ochrony genotypów rodzimych gatunków drzew leśnych;
- nie wprowadzać neofitów oraz promować gatunki rodzime;
- dostosowywać skład gatunkowy upraw do odpowiednich typów siedliskowych lasu, ważne jest by gatunki liściaste osiągały optymalny udział;

- przebudowę drzewostanów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym i typem drzewostanu z zachowaniem zasad selekcji, hodowli oraz ochrony lasu stosowanych w wielofunkcyjnej gospodarce leśnej;
- w odpowiednich warunkach siedliskowych dążenie do powstawania drzewostanów zróżnicowanych pod względem wieku, składu gatunkowego i struktury;
- pozostawianie i utrzymanie w lasach do naturalnej śmierci i rozkładu tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, z wyłączeniem sytuacji kłeskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia;
- zachowanie w lasach starych, okazałych, często o ciekawych formach drzew lub kęp starodrzewi, drzew owocowych, klonów, lipy drobnolistnej, topól rodzimych, jarzębów, drzewiastych form: głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka;
- w maksymalnym stopniu wykorzystywać w odnowieniach dolne warstwy – naloty, podrosty, także na siedliskach uboższych – jeśli przedstawiają dobrą jakość i są zgodne z założonymi celami hodowlanymi;
- w koniecznych przypadkach usuwanie czeremchy amerykańskiej przy planowanych zabiegach gospodarczych;
- w celu zachowania różnorodności ekosystemów należy jak najszerszej wykorzystywać zmienność w ramach mikrosiedlisk wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki;
- na terenie nadleśnictwa unikać zalesiania śródleśnych łąk, skarp oraz niewielkich otwartych powierzchni (zachowanie bogactwa i różnorodności krajobrazowej), granice lasów powinny mieć charakter łagodny;
- wywieszanie, w miarę potrzeb, drewnianych budek dla ptaków i nietoperzy;
- nie zalesiać powierzchni pozostawionych do naturalnej sukcesji.

2. Działania dotyczące prawnych form ochrony przyrody.

Zaleca się:

- otoczenie opieką istniejące i proponowane do objęcia ochroną prawną obiekty przyrodnicze;
- podjęcie starań o uznanie prawne proponowanych form ochrony przyrody;
- stale podnosić wiedzę przyrodniczą pracowników Nadleśnictwa, zwracając szczególną uwagę na rozpoznawanie gatunków roślin, zwierząt oraz siedlisk chronionych;
- prowadzenie ewidencji występowania nowych stanowisk gatunków chronionych, siedlisk chronionych, obiektów cennych przyrodniczo;
- proponowanie do wyznaczenia kolejnych stref ochrony dla ptaków, systematyczne monitorowanie już istniejących, w rezerwatach, gdzie nie wyznacza się stref prowadzić zabiegi ochronne tak jakby one istniały.

3. Zalecenia w zakresie ochrony cennych gatunków roślin naczyniowych.

W stosunku do gatunków roślin, których stanowiska są wymienione w niniejszym Programie, zaleca się:

- upowszechnienie wiedzy o wymienionych gatunkach roślin, ich wymagań ekologicznych, stwierdzonych stanowisk wśród pracowników służby leśnej w Nadleśnictwie;
- aktualizowanie waloryzacji przyrodniczej Nadleśnictwa o nowe stanowiska chronionych gatunków roślin;
- podczas prowadzenia zabiegów gospodarczych eliminować gatunki ekspansywne (czeremcha amerykańska) zagrażające bezpośrednio stanowiskom cennych roślin.

4. Zalecenia w zakresie ochrony cennych roślin zarodnikowych.

- Zapewnienie w ekosystemach leśnych materii organicznej, przede wszystkim z martwego i rozkładającego się drewna. Kontynuowanie, w ramach realizowanej gospodarki leśnej, działań mających na celu zachowanie ilości martwego drewna i starych drzew.
- Pozostawić w miarę możliwości wyróżniające się pod względem wieku i grubości drzewa na terenie Nadleśnictwa.

5. Zalecenia w zakresie ochrony starych i cennych drzew.

- Należy prowadzić bieżącą inwentaryzację drzew o rozmiarach pomnikowych oraz drzew o szczególnych cechach (tworzące określone układy przestrzenne np. aleje, stanowiące pamiątkę kultury leśnej np. pojedyncze drzewa egzotyczne, uznane za lokalnie rzadkie lub ginące, reprezentujące unikatowe formy np. szczudłowe świerki oraz będące przykładami unikatowych zjawisk biologicznych np. zrosty drzew). Informacje na temat rozmieszczenia takich drzew należy gromadzić w bazie danych Nadleśnictwa.
- Zaleca się monitorowanie stanu zachowania drzew będących uznanymi pomnikami przyrody i w zależności od potrzeb, po uzgodnieniu z organem ochrony przyrody podjęcie odpowiednich działań ochronnych.
- Zakazuje się wprowadzania istotnych zmian w otoczeniu drzew pomnikowych. Nie należy niszczyć roślinności epifitycznej, nie składować pozostałości zrębowych i innych odpadów w promieniu 10 m. od drzewa. Drzew pomnikowych nie należy wycinać, uszkadzać, należy je pozostawiać na pniu, aż do naturalnego ich rozkładu, z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu.
- Należy dążyć do zachowania w lasach nadleśnictwa jak największej liczby drzewiastych form głogów, czeremchy zwyczajnej, jałowca, trzmielin, szakłaka.

6. Zalecenia z zakresu ochrony fauny kręgowców.

- Zgłaszanie do służb ochrony przyrody kolejnych stref ochrony dla ujawnionych stanowisk gatunków chronionych.
- Należy przestrzegać obowiązujących regulacji prawnych obowiązujących w strefach ochrony gatunków chronionych (strefy ochronne gniazd). Zabiegi gospodarcze prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Zaleca się pozostawiać drzewa dziuplaste. W zależności od potrzeb w drzewostanach sosnowych dążyć do rozwieszenia skrzynek lęgowych, w tym skrzynek dla nietoperzy. Skrzynki dla nietoperzy należy koncentrować na skraju lasu, oraz w pobliżu skraju bagien, zrębów i upraw.

7. Zalecenia w zakresie ochrony fauny bezkręgowców.

- Na skrajach lasu realizować biologiczną zabudowę granicy lasu.
- Dbać o zachowanie pełni bogactwa gatunkowego dendroflory ekosystemów leśnych. Tolerować wszystkie spontanicznie pojawiające się gatunki domieszkowe. Wprowadzać domieszki zgodne z naturalnymi składami gatunkowymi drzewostanów.
- Zaleca się pozostawiać wszystkie pozostałości alei śródleśnych. W miarę możliwości, np. w uprawach dochodzących do ważniejszych dróg leśnych, wprowadzić przy tych drogach jedno- lub dwustronne śródleśne zadrzewienia alejowe. Stosować do tego materiał o charakterze zadrzewieniowym. Wprowadzać m. in. Db, Lp, Kl, Wz, Jrz, Js, Wb, Cz.p stosownie do stwierdzonych na gruncie warunków mikrosiedliskowych.
- Zaleca się pozostawiać drzewa owocowe.
- Zapewnienie w ekosystemach leśnych materii organicznej, przede wszystkim ilości martwego i rozkładającego się drewna. Drewno to powinno reprezentować pełną różnorodność gatunków występujących w drzewostanie i pełną różnorodność ich rozmiarów. Zaleca się, by były to zarówno leżące gałęzie, martwe drzewa leżące na dnie lasu i pojedyncze martwe drzewa stojące oraz złomy i wywroty.
- W miarę możliwości pozostawić stare i grube drzewa na terenie Nadleśnictwa. Pozostawiać drzewostany stare, wskazane jako drzewostany cenne.

8. Zalecenia w zakresie ochrony pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach.

- Pozostawiać pozostałości dawnych cmentarzy. Obszar cmentarzy wyłączyć z użytkowania i nie wykorzystywać go do żadnych innych celów. Na ich obszarze można tolerować obecność gatunków egzotycznych (lilaka, śnieguliczki). Dopuszcza się zabiegi ograniczające rozwój krzewów zarastających mogiły. Uporządkować w przypadku konieczności. Proponuje się oznakowanie tych miejsc przez ustawienie tablic informacyjnych. Wszelkie czynności dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków należy uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

- Zaleca się zbieranie, gromadzenie i propagowanie informacji dotyczących historycznego i zwyczajowego nazewnictwa terenowego (nazwy dróg, alei, fragmentów lasu, jezior), informacje o dawnych leśnikach, właścicielach lasu itp.)
- W waloryzacji przyrodniczej nadleśnictwa zamieszczać informacje o przydrożnych kapliczkach, obeliskach, tablicach pamiątkowych, starych słupach podziału powierzchniowego i innych podziałów będących pamiątkami kultury powszechnej i leśnej.
- Pojedyncze drzewa gatunków nierodzimych (dąglezja, kasztanowiec, żywotnik i in. znajdujące się na terenie nadleśnictwa), należy traktować jako pamiątki kultury leśnej i pozostawiać je w cięciach pielęgnacyjnych i rębnych.
- Pozostawiać stare drzewa owocowe spotykane na terenach leśnych, szczególnie w miejscach dawnych osad.
- W parkach w razie konieczności uporządkować, ograniczyć nadmierny rozwój podszytu, wprowadzać nowe nasadzenia, udrożnić ścieżki będące elementami kompozycji parkowej.

9. Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogeniczných w lasach.

Zaleca się:

- poprawę stosunków wodnych na terenie Nadleśnictwa poprzez:
 - utrzymanie naturalnego poziomu wód gruntowych;
 - dążenie do przywrócenia właściwych stosunków wodnych na odwodnionych torfowiskach wysokich i przejściowych;
 - utrzymywanie naturalnego charakteru brzegów bagien, jezior, cieków, rzek;
 - zachowanie istniejących torfowisk i mokradeł;
- wokół bagien stanowiących osobne wydzielienia oraz pozostałych bagien, będących siedliskami przyrodniczymi, źródeł, wycieków i wysięków wód podziemnych zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywanie lub kształtowanie stref pasa ochronnego;
- wyłączenie z użytkowania rębnych drzewostanów na zabagnionych, trudno dostępnych siedliskach Bb, BMb, LMb oraz niektórych Ol i OIJ.

10. Kształtowanie strefy ekotonowej.

W lasach Nadleśnictwa Nowogard zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego wokół bagien, zbiorników i wzdłuż cieków. Ponadto zaleca się dążyć do tego, aby strefy ekotonowe były maksymalnie wypełnione przez roślinność zielną, krzewy i drzewa w układzie pionowym i poziomym. Ma to na celu wytworzenie pełnej ściany lasu tzw. ściany okrajkowej ograniczającej wnikanie szkodliwych czynników i penetrację wnętrza lasu, szczególnie z przelotowych tras komunikacyjnych, pól uprawnych oraz terenów zabudowanych.

11. Promocja i edukacja ekologiczna³⁷

1. PROGRAM EDUKACJI LEŚNEJ SPOŁECZEŃSTWA W NADLEŚNICTWIE NOWOGARD na lata 2020 – 2029 zawiera podsumowanie dotychczasowej działalności edukacyjnej oraz określa zadania pozwalające osiągnąć wyznaczone cele w zakresie rozwoju świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z w/w programem promocję i edukację leśną społeczeństwa na terenie administracyjnym Nadleśnictwa Nowogard należy prowadzić na bazie naturalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych Nadleśnictwa, z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury edukacyjnej.

Działalność edukacyjna ukierunkowana jest na następujące grupy odbiorców:

- przedszkolaki, uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich, dorośli;
- społeczeństwo lokalne.

Na spotkaniach edukacyjnych, pogadankach, wycieczkach do lasu przedstawia się jak ważny jest las, jak wygląda praca leśnika, jak korzystać z lasu nie czyniąc w nim szkody, ucząc i bawiąc jednocześnie.

Obiekty edukacji leśnej Nadleśnictwa Nowogard:

- Izba edukacji leśnej „Zielona Kuźnia” w Płotkowie;

³⁷ Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie Nowogard na lata 2020-2029

Rysunek 68. „Zielona Kuźnia”. (Fot. archiwum N-ctwa Nowogard)

- „Zielona Klasa” przy siedzibie Nadleśnictwa

Rysunek 69. „Zielona Klasa”. (Fot. archiwum N-ctwa Nowogard)

- Ścieżka edukacyjna „Szlakiem Olbrzymów” w leśnictwie Dobra

Rysunek 70. Fragment ścieżki edukacyjnej „Szlakiem Olbrzymów”. (Fot. archiwum N-ctwa Nowogard)

Inne obiekty Nadleśnictwa, wykorzystywane do prowadzenia edukacji:

- Kompleks plantacji nasiennych;
- Szkołka leśna;
- „Najgrubszy Buk” w leśnictwie Olszyca.

W realizacji zadań edukacyjnych bardzo ważna jest współpraca z samorządami, instytucjami oraz organizacjami z terenu działania Nadleśnictwa. Partnerami Nadleśnictwa w zakresie prowadzonej edukacji leśnej społeczeństwa są m. in.: przedszkola, szkoły, biblioteki, LOP, PCK, ZHP, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Uniwersytet Trzeciego Wieku, parafie, Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze, OTOP, Koła Łowieckie, PZW, jednostki PSP, SITLiD.

Główne założenia i kierunki na lata 2020-2029 (planowane przedsięwzięcia z zakresu edukacji leśnej):

1. W latach 2020-2029 Nadleśnictwo nie planuje budowy kolejnych obiektów służących edukacji leśnej. Przewiduje się remonty, modernizację oraz doposażanie istniejących obiektów bazy edukacyjnej Nadleśnictwa wg potrzeb.

2. Dalsza stała współpraca z przedszkolami, szkołami, samorządami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Międzyrzecz. Porozumienie o współpracy z Gminą Dobra (m. in. wspólne materiały promocyjne, dbałość o „Szlak Olbrzymów”)
3. Pomoc w organizacji zajęć i przekazaniu wiedzy w zakresie objętym podstawą programową, odpowiednio w klasach 1-3 szkół podstawowych, 4-8 szkół podstawowych, liceów ogólnokształcących.
4. Współpraca z Miejską Biblioteką Publiczną w Nowogardzie m. in. organizowanie wystaw, prezentacje księgozbioru oraz czasopism o tematyce leśnej, organizowanie prelekcji, przeprowadzenie lekcji bibliotecznych dla przedszkolaków i uczniów szkół Gminy Nowogard, organizacja Dnia Ziemi.
5. Współpraca z Nowogardzkim Domem Kultury (konkursy, akcje „Z torbą na uszy”, „Godzina dla Ziemi”).
6. „Ekofilm” – nowogardzka impreza z pokazami filmów poruszających tematykę ekologii – we współpracy z NDK.
7. Współudział nadleśnictwa w konkursach ekologicznych organizowanych przez szkoły.
8. Udział stoiska edukacyjnego Nadleśnictwa na lokalnych imprezach masowych.
9. Kontynuacja cyklicznych akcji edukacyjnych (m.in. „Sprzątanie świata”, „Sadzenie lasu”).

PIŚMIENNICTWO.

- Atlas hydrologiczny Polski*. IMiGW. Wyd. Geolog. Warszawa 1987.
- Elaborat glebowo-siedliskowy Nadleśnictwa Nowogard*. BULiGL O/Gorzów Wlkp.1998.
- Elaborat Nadleśnictwa Nowogard*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2010.
- Elaborat Nadleśnictwa Nowogard*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2019.
- Geblewicz O. (red.). „*Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2030*”. Szczecin. 2018.
- Głowaciński Z. (red.). *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce*. PWN. Warszawa 2002.
- Głowaciński Z., Nowacki J. (red.) *Polska Czerwona Księga Zwierząt. Bezkręgowce*. Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie, Akademia Rolnicza im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu. 2004.
- Jackowiak B., Żukowski W. *Ginące i Zagrożone Rośliny Naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski*. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań 1995.
- Instrukcja sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie*. Warszawa 1996.
- Instrukcja zarządzania lasu*. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2012.
- Jańczak J. (red.). *Atlas jezior Polski*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań 1999.
- Kaczanowska M. (red.). *Przyroda Pomorza Zachodniego*. OFICYNA IN PLUS. Szczecin 2002.
- Kaźmierczakowa R.(red.). *Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych*. Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków.2016.
- Kleczkowski A.S. *Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w Polsce, wymagających szczególnej ochrony*. 1990.
- Kondracki. J. *Polska. Geografia fizyczna Polski*. PWN. Warszawa 1988.
- Liro A. (red.) *Strategia wdrażania krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA*. Fundacja IUCN. Warszawa 1998.
- Matuszkiewicz J. M. *Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2500000, 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony botaniczne (42.5)* (w: *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IgiPZ PAN. Warszawa 1994.
- Matuszkiewicz W. *Potencjalna roślinność naturalna Polski. Mapa przeglądowa*. PAN. Warszawa 1995.
- Matuszkiewicz W. *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*. PWN Warszawa 2001.
- Mojski J. E. *Objaśnienia do Mapy Geologicznej Polski 1:200000*. Wydawnictwo Geologiczne. Warszawa 1977.
- Ochrona Środowiska 2017*. Główny Urząd Statystyczny. Warszawa. 2017.
- Pawlaczyk P. (red.). *Zasady ochrony przyrody w lasach gospodarczych – propozycja społeczna*. 2008. <http://www.kp.org.pl/instrukcja/index.html>.
- Podział hydrograficzny Polski*. IMiGW, Warszawa 1983.
- Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000, Lasy i bory – praca zbiorowa*. Warszawa 2004.
- POP Nadleśnictwa Nowogard na lata 2010-2019*. BULiGL O/Gorzów Wlkp. 2010 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nowogard*.
- Rejestr zabytków województwa zachodniopomorskiego*. www.kobidz.pl
- Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2018*. www.wios.szczecin.pl
- Standardowy Formularz Danych Ostoja Goleniowska*.
- Standardowy Formularz Danych Dorzecze Regi*.
- Standardowy Formularz Danych Ostoja Ińska*.
- Szafer W., Pawłowski B. *Szata roślinna Polski*. PWN. Warszawa.
- Woś. A. *Klimat Polski*. PWN 1999. Warszawa.

Woś A. *Typy pogody, Regiony klimatyczne (31.8)* (w:) *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej*. Główny Geodeta Kraju. IGiPZ PAN. Warszawa 1994.

www.bdl.lasy.gov.pl

www.wikipedia.pl

www.gdos.gov.pl

www.szczecin.lasy.gov.pl/web/Nowogard

Zarzycki K., Kaźmierczakowa R., Mirek Z., *Polska Czerwona Księga Roślin. Paprotniki i rośliny kwiatowe. Wyd. III. uaktualnione i rozszerzone*. Instytut Ochrony Przyrody PAN. 2014.

Zasady Hodowli Lasu. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. Warszawa 2012.

Zielony R., Kliczkowska A. 2012. *Regionalizacja przyrodniczo – leśna Polski 2010*. CILP. Warszawa

Spis rysunków

Rysunek 1. Nowogard i okolice. Mapa: 2356_Naugard_Kopia_1936.	10
Rysunek 2. Dobra i okolice. Mapa: 2457_Daber_1929	11
Rysunek 3. Podział N-ctwa Nowogard na leśnictwa	13
Rysunek 4. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle zasięgu terytorialnego RDLP w Szczecinie.	14
Rysunek 5. Tabliczka urzędowa na pomniku przyrody – sośnie zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> w oddz. 144k, leśnictwo Olchowo (Fot. P. Teszbir)	21
Rysunek 6. Rezerwaty przyrody na gruntach Nadleśnictwa Nowogard.	22
Rysunek 7. Położenie rezerwatu przyrody „Krzywicki Mszar”.	23
Rysunek 8. Rezerwat przyrody „Krzywicki Mszar”.	23
Rysunek 9. Położenie rezerwatu „Wrzosiec”.	25
Rysunek 10. Rezerwat przyrody „Wrzosiec”.	26
Rysunek 11. Położenie rezerwatu „Przełom rzeki Wołczenicy”.	28
Rysunek 12. Rezerwat przyrody „Przełom Rzeki Wołczenicy”.	28
Rysunek 13. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle Ińskiego Parku Krajobrazowego.	31
Rysunek 14. Grunty N-ctwa Nowogard w zasięgu otuliny Ińskiego Parku Krajobrazowego.	32
Rysunek 15. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle obszarów sieci Natura 2000.	34
Rysunek 16. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle obszaru Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013.	35
Rysunek 17. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013 (wg SDF).	36
Rysunek 18. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH320013.	36
Rysunek 19. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320013.	37
Rysunek 20. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle obszaru Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049.	40
Rysunek 21. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049 (wg SDF).	41
Rysunek 22. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLH320049.	41
Rysunek 23. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLH320049.	42
Rysunek 24. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008.	46
Rysunek 25. Klasy siedlisk (% pokrycia) w obszarze Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008 (wg SDF).	47
Rysunek 26. Udział powierzchniowy wg gatunków panujących w obszarze PLB320008.	47
Rysunek 27. Struktura wiekowa drzewostanów w obszarze PLB320008.	48
Rysunek 28. Położenie Nadleśnictwa Nowogard na tle OChK „Las Czermnicki”.	52
Rysunek 29. OChK „Las Czermnicki”.	53
Rysunek 30. Pomnik przyrody – buk zwyczajny <i>Fagus sylvatica</i> w oddz. 161ax, leśnictwo Olszyca. (Fot. P. Teszbir)	54
Rysunek 31. Pomnik przyrody – gład narzutowy w oddz. 78d, leśnictwo Radosław. (Fot. P. Teszbir)	57
Rysunek 32. Tablica urzędowa i informacyjna przy UE „Karski Ostęp”. (Fot. P. Teszbir)	58
Rysunek 33. Położenie ZPK na tle Nadleśnictwa Nowogard.	61
Rysunek 34. Położenie ZPK „Dolina rzeki Wołczenicy” na tle gruntów N-ctwa Nowogard.	62
Rysunek 35. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina rzeki Wołczenicy”.	63

Rysunek 36. Położenie ZPK „Dolina rzeki Sapółnej” na tle gruntów N-ctwa Nowogard.	63
Rysunek 37. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina rzeki Sapółnej”.	64
Rysunek 38. Położenie ZPK „Dolina rzeki Pileszy” na tle gruntów N-ctwa Nowogard.	65
Rysunek 39. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina rzeki Pileszy”.	65
Rysunek 40. Położenie ZPK „Danowskie Dęby” na tle gruntów N-ctwa Nowogard.	66
Rysunek 41. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Danowskie Dęby”.	67
Rysunek 42. Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i> . (Fot. P. Teszbir)	68
Rysunek 43. Gwiazdosz <i>Geastrum sp.</i> (Fot. G. Majchrzak)	68
Rysunek 44. Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i> . (Fot. P. Teszbir).	70
Rysunek 45. Mapa krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA.	80
Rysunek 46. Leśnictwo Olszyca, oddz. 182. (Fot. P. Teszbir)	82
Rysunek 47. Fragment mapy geologicznej.	83
Rysunek 48. Typy gleb w Nadleśnictwie Nowogard.	84
Rysunek 49. Podstawowe jednostki hydrograficzne Polski /za MPHP/	85
Rysunek 50. Fragment mapy hydrologicznej.	86
Rysunek 51. Mapa Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski.	88
Rysunek 52. Udział procentowy typów siedliskowych lasu w Nadleśnictwie Nowogard.	90
Rysunek 53. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Nowogard.	91
Rysunek 54. Zestawienie powierzchni drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	92
Rysunek 55. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	94
Rysunek 56. Formy stanu siedliska.	96
Rysunek 57. Borowacenie w Nadleśnictwie Nowogard.	97
Rysunek 58. Żyzna buczyna niżowa SP_9130. (Fot. Bartłomiej Małecki)	105
Rysunek 59. Bór bagienny SP_91D0. (Fot. Bartłomiej Małecki)	107
Rysunek 60. Naturalna sukcesja. Leśnictwo Maciejewo, oddz. 299A. (Fot. P. Teszbir).	113
Rysunek 61. Drzewo mateczne – sosna zwyczajna <i>Pinus sylvestris</i> , oddz. 342. (Fot. P. Teszbir)	126
Rysunek 62. Plantacja nasienna. Leśnictwo Radosław, oddz. 78. (Fot. P. Teszbir).	127
Rysunek 63. Grodzisko koło Dobrej. (Fot. D. Bielska).	128
Rysunek 64. Położenie ZPK „Sarni Las”.	131
Rysunek 65. Działalność bobrów. (Fot. P. Rakoczy).	137
Rysunek 66. Szkółka leśna. (Fot. archiwum Nadleśnictwa Nowogard)	144
Rysunek 67. Śródleśne bagno. (Fot. P. Rakoczy)	146
Rysunek 68. „Zielona Kuźnia”. (Fot. archiwum N-ctwa Nowogard)	152
Rysunek 69. „Zielona Klasa”. (Fot. archiwum N-ctwa Nowogard)	152
Rysunek 70. Fragment ścieżki edukacyjnej „Szlakiem Olbrzymów”. (Fot. archiwum N-ctwa Nowogard)	153

Spis tabel

Tab.1. Porównanie wybranych cech drzewostanów Nadleśnictwa Nowogard.	18
Tab.2. Zestawienie powierzchni – funkcje lasu.	19
Tab.3. Kategorie ochronności – zestawienie powierzchni.	19
Tab.4. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów w ramach grup funkcji lasu (Wzór 1b.)	20
Tab.5. Liczba i wielkość kompleksów leśnych(wyłącznie powierzchnia własności Skarbu Państwa)	20
Tab.6. Ogólna charakterystyka rezerwatów.	30
Tab.7. Zestawienie powierzchni Ińskiego Parku Krajobrazowego w Nadleśnictwie Nowogard.	31
Tab.8. Zestawienie zbiorcze powierzchni obszarów Natura 2000 w Nadleśnictwie Nowogard.	34
Tab.9. Zestawienie powierzchni SOO Ostoja Goleniowska PLH320013.	35
Tab.10. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ostoja Goleniowska PLH320013 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)	38
Tab.11. Zestawienie gatunków roślin i gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Ostoja Goleniowska PLH320013.	39
Tab.12. Zestawienie powierzchni SOO Dorzecze Regi PLH320049.	40
Tab.13. Zestawienie siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dorzecze	43

Regi PLH320049 (kolorem zielonym wyróżniono leśne siedliska przyrodnicze)	
Tab.14. Zestawienie gatunków roślin i gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony w SOO Dorzecze Regi PLH320049.	44
Tab.15. Zestawienie powierzchni OSO Ostoja Ińska PLB320008.	46
Tab.16. Zestawienie gatunków ptaków stanowiących przedmioty ochrony w OSO Ostoja Ińska PLB320008 (kolorem zielonym oznaczono przedmioty ochrony związane ze środowiskiem leśnym).	49
Tab.17. Zestawienie powierzchni OChK „Las Czeremnicki”.	53
Tab.18. Wykaz istniejących pomników przyrody na gruntach N-ctwa Nowogard (Wzór 5a.)	55
Tab.19. Wykaz proponowanych pomników przyrody.	57
Tab.20. Wzór 7a. Wykaz istniejących użytków ekologicznych.	59
Tab.21. Zestawienie powierzchni ZPK „Dolina rzeki Wołczyńcy”.	62
Tab.22. Zestawienie powierzchni ZPK „Dolina rzeki Sapólnej”.	64
Tab.23. Zestawienie powierzchni ZPK „Dolina rzeki Pileszy”.	65
Tab.24. Zestawienie powierzchni ZPK „Danowskie Dęby”.	66
Tab.25. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów i porostów w Nadleśnictwie Nowogard.	69
Tab.26. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków roślin w Nadleśnictwie Nowogard.	71
Tab.27. Wykaz chronionych, rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt (bezkręgowców i kręgowców) w Nadleśnictwie Nowogard.	74
Tab.28. Powierzchnia stref ochrony zwierząt w Nadleśnictwie Nowogard.	77
Tab.29. Gospodarstwo specjalne.	78
Tab.30. Lasy ochronne.	79
Tab.31. Stan aktualny i zmiany pow. typów siedliskowych lasu (pow. zal. i niezal.).	89
Tab.32. Bogactwo gatunkowe w Nadleśnictwie Nowogard.	91
Tab.33. Zestawienie powierzchni [ha] drzewostanów wg grup wiekowych i struktury.	92
Tab.34. Zestawienie powierzchni [ha] wg rodzajów i pochodzenia drzewostanów oraz grup wiekowych.	93
Tab.35. Zestawienie powierzchni [ha] wg zgodności składu gatunkowego drzewostanów z siedliskiem.	94
Tab.36. Formy stanu siedliska.	95
Tab.37. Borowacenie w Nadleśnictwie Nowogard.	97
Tab.38. Wykaz gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia stwierdzonych w Nadleśnictwie.	98
Tab.39. Wykaz drzewostanów cennych przyrodniczo.	99
Tab.40. Wykaz parków i drzewostanów o charakterze parkowym.	104
Tab.41. Wykaz siedlisk w Nadleśnictwie Nowogard podlegających ochronie.	104
Tab.42. Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw, oraz rodzaje rębni dla poszczególnych typów siedlisk przyrodniczych.	108
Tab.43. Wykaz cennych drzew znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Nowogard.	110
Tab.44. Zestawienie zadrzewień.	112
Tab.45. Zestawienie remiz jako powierzchni nie tworzących wydziełów.	112
Tab.46. Zestawienie gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji.	113
Tab.47. Wykaz bagien ewidencyjnych w Nadleśnictwie Nowogard.	116
Tab.48. Wykaz bagien nie stanowiących wydziełów w Nadleśnictwie Nowogard.	118
Tab.49. Zestawienie WDN w Nadleśnictwie Nowogard.	121
Tab.50. Powierzchnia GDN i gatunek nasienny.	122
Tab.51. Wykaz GDN w N-ctwie Nowogard.	122
Tab.52. Propozycje uznania drzewostanów za GDN.	124
Tab.53. Bloki upraw pochodnych w Nadleśnictwie Nowogard.	124
Tab.54. Uprawy pochodne w blokach upraw pochodnych w Nadleśnictwie Nowogard.	125
Tab.55. Grunty N-ctwa Nowogard objęte szczególną ochroną.	128
Tab.56. Wzór nr 19. Wykaz obiektów kultury materialnej.	129
Tab.57. Pożary w ubiegłym 10-leciu w Nadleśnictwie Nowogard.	140
Tab.58. Podział lasów na gospodarstwa.	144

KRONIKA

Załącznik nr 1

Tabela XXII. Zestawienie przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono obszary Natura 2000 w lasach Nadleśnictwa lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
1	2	3	4	5	6
1. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Goleniowska PLH320013- siedliska przyrodnicze:					
1.	3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne B	Czermnica Oddz.: 154, 311, 312 Pow.: 7,90 ha.	Poprawa stanu ochrony – zbiorniki o zminimalizowanych oddziaływaniach antropogenicznych, wyłączone z użytkowania gospodarczego (w tym wędkarskiego), bez źródeł zagrożeń zanieczyszczeniami (także powierzchniowymi) w zlewni bezpośredniej.	Istniejące: - Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie. - Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych . - Eutrofizacja (naturalna). Potencjalne: - Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem. - Susze i zmniejszenie opadów.	Zgodnie z tabelą XXIII
2.	7110* Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) B	Czermnica Oddz.: 237, 314, 334 Pow.: 4,79ha.	Poprawa stanu ochrony – siedlisko z zachowaną roślinnością typową , z ograniczonym udziałem przestrzennym leśnych i zaroślowych faz sukcesyjnych, utrzymane nie pogorszone warunki wodne, a w obszarach z zachowanymi dotąd odwadniającymi urządzeniami melioracyjnymi – poprawa warunków w wodnych. Cel interpretować należy jako osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska lub utrzymanie stanu właściwego zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.	Potencjalne: - Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem. - Susze i zmniejszenie opadów.	Zgodnie z tabelą XXIII
3.	7140	Czermnica	Poprawa stanu ochrony – siedlisko z	Istniejące:	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska A	Oddz.: 154, 155, 234, 235, 237, 246, 247, 311, 312, 334 Pow.: 10,85 ha.	zachowaną roślinnością typową, z ograniczonym udziałem przestrzennym leśnych i zaroślowych faz sukcesyjnych, utrzymane niepogorszone warunki wodne, a w obszarach z zachowanymi dotąd odwadniającymi urządzeniami melioracyjnymi – poprawa warunków w wodnych. Cel interpretować należy jako osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska lub utrzymanie stanu właściwego zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.	- wnoszenie azotu; - osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych; - zmiana składu gatunkowego (sukcesja); - eutrofizacja (naturalna). Potencjalne: - Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem; - susze i zmniejszenie opadów.	
4.	9110 Kwaśne buczyny B	Nowogard Oddz.: 153 Czermnica Oddz.: 5, 6, 7, 29, 36, 37, 38, 51, 52, 53, 99, 129, 155, 156, 197, 198, 258, 276, 278, 321, 325 Pow.: 90,51 ha.	Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna i starych drzew w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, utrzymanie lub uzyskanie drzewostanów z panującym bukiem, pozbawione lub z minimalnym udziałem gatunków obcych i obcych ekologicznie, ze zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu. Cel interpretować należy jako osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska lub utrzymanie stanu właściwego zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.	Istniejące: - usuwanie martwych i umierających drzew; - inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej; - obce gatunki inwazyjne; - problematyczne gatunki rodzime. Potencjalne: - Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Zgodnie z tabelą XXIII
5.	9130 Żyzne buczyny B	Czermnica Oddz.: 5, 6, 7, 36, 37, 38, 39, 53 Pow.: 28,97 ha.	Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna i starych drzew w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty	Istniejące: - usuwanie martwych i umierających drzew; - inne rodzaje praktyk leśnych, nie	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			ksylobiontycznej, utrzymanie lub uzyskanie drzewostanów z panującym bukiem, pozbawione lub z minimalnym udziałem gatunków obcych i obcych ekologicznie, ze zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu. Cel interpretować należy jako osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska lub utrzymanie stanu właściwego zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.	wymienione powyżej; - obce gatunki inwazyjne; - problematyczne gatunki rodzime. Potencjalne: - Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	
6.	9160 Grąd subatlantycki B	Nowogard Oddz.: 169, 189 Czermnica Oddz.: 7, 51, 73, 220, 240, 279, 317A, 321, 329, 333 Pow.: 21,25 ha	Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna i starych drzew w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanów i leszczyny z głogami w podszyciu, ograniczenie udziału sosen i wyeliminowanie świerków z drzewostanu) oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu. Cel interpretować należy jako osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska lub utrzymanie stanu właściwego zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.	Istniejące: - obce gatunki inwazyjne - problematyczne gatunki rodzime - inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej - usuwanie martwych i umierających drzew - odpadki i odpady stałe Potencjalne: - Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej	Zgodnie z tabelą XXIII
	9190 Kwaśne dąbrowy B	Czermnica Oddz.: 7, 29, 74, 200, 278, 329 Pow.: 4,91 ha	Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna i starych drzew w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków	Istniejące: - usuwanie martwych i umierających drzew - obce gatunki inwazyjne - problematyczne gatunki rodzime	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			<p>typowych (utrzymanie panowania dębów, ew. lokalnie buków, w składzie drzewostanów, ograniczenie udziału sosen i wyeliminowanie świerków i innych gatunków obcych z drzewostanu), zróżnicowana struktura przestrzenna drzewostanu.</p> <p>Cel interpretować należy jako osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska lub utrzymanie stanu właściwego zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.</p>	<p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej 	
	<p>91D0* Bory i lasy bagienne A</p>	<p>Nowogard Oddz.: 155, 170 Czermnica Oddz.: 35, 56, 75, 76, 129, 154, 155, 193, 194, 234, 235, 236, 237, 247, 314 Pow.: 49,43 ha</p>	<p>Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna i starych drzew w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (panowanie brzoź i sosen, przy możliwie minimalnym udziale innych gatunków takich jak olsza, dąb i buk, wolne od gatunków inwazyjnych), zróżnicowana struktura przestrzenna drzewostanu. Utrzymanie niepogorszonych warunków wodnych. W obszarach z zachowanymi odwadniającymi urządzeniami melioracyjnymi – poprawa warunków w wodnych.</p> <p>Cel interpretować należy jako osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska lub utrzymanie stanu właściwego zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu</p>	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obce gatunki inwazyjne – problematyczne gatunki rodzime – rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem – wnoszenie azotu – osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych – odpadki i odpady stałe <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej - susze i zmniejszenie opadów 	<p>Zgodnie z tabelą XXIII</p>

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			siedlisk przyrodniczych GIOŚ.		
	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe B	Nowogard Oddz.: 159, 163, 177, 181, 182 Czermnica Oddz.: 5, 7, 38, 99, 195, 251, 258, 259, 269, 277, 279, 281, 285, 317A, 321,325,329, 333 Pow.: 83,04 ha.	Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna i starych drzew w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (panowanie olszy i ew. jesiona, przy możliwie minimalnym udziale gatunków obcych geograficznie i ekologicznie, w tym świerka), zróżnicowana struktura przestrzenna drzewostanu. Utrzymanie niepogorszonych warunków wodnych. Cel interpretować należy jako osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska lub utrzymanie stanu właściwego zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.	Istniejące: - obce gatunki inwazyjne Potencjalne: - obce gatunki inwazyjne; - susze i zmniejszenie opadów.	Zgodnie z tabelą XXIII
2. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Ostoja Goleniowska PLH320013- gatunki roślin i zwierząt:					
1.	1060 Czerwończyk nieparek B	Czermnica Oddz.: 317A Liczba stan.: 2	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenie; • zbyt intensywne działania melioracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
2.	1042 Zalotka większa B	Czermnica Oddz.: 154, 155, 175, 236, 237, 312 Liczba stan.: 7	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> • Zanieczyszczenie; • zbyt intensywne działania melioracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona stref brzegowych w miejscach lokalizacji gatunku przed zanieczyszczeniem odpadami; • rezygnacja z intensywnych działań melioracyjnych w miejscach lokalizacji

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
					gatunku.
3.	1166 Traszka grzebieniasta C	Oddz.: 6, 136, 154236, 237, 310, 312, 314, 334 Liczba stan.: 12	Właściwy stan siedliska gatunku.	<ul style="list-style-type: none"> Zanik miejsc odpowiednich do rozrodu; opadanie poziomu wód gruntowych i wysychanie małych zbiorników wodnych. 	Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska gatunku.
3. SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK – Dorzecze Regi PLH320049- siedliska przyrodnicze:					
1.	9160 Grąd subatlantycki A	Nowogard Oddz.: 25 Pow.: 3,95 ha.	Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna i starych drzew w ilości umożliwiającej utrzymanie w nie pogorszonym stanie bioty ksylobiontycznej, z obecnością gatunków typowych (utrzymanie grabów w składzie drzewostanów i leszczyny z głogami w podszycie, ograniczenie udziału sosen i wyeliminowanie świerków z drzewostanu) oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu. Celem powinno być w wyżej wymienionym zakresie osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> Obce gatunki inwazyjne Inne rodzaje praktyk leśnych, nie wymienione powyżej Usuwanie martwych i umierających drzew Odpadki i odpady stałe <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Obce gatunki inwazyjne 	Zgodnie z tabelą XXIII
2.	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe A	Nowogard Oddz.: 25, 26, 27 Pow.: 10,23 ha.	Przywrócenie właściwego stanu ochrony – lasy z udziałem martwego drewna, z dominacją gatunków typowych i zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu (w tym z lukami). Lasy wolne od udziału gatunków inwazyjnych (klon jesionolistny i inwazyjne byliny – rdestowiec, niecierpki, astry). Lasy kształtujące się w możliwie naturalnym	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> Obce gatunki inwazyjne. <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> Obce gatunki inwazyjne Zmiana temperatury (np. wzrost temperatury i temperatur skrajnych) Susze i zmniejszenie opadów 	Zgodnie z tabelą XXIII

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF	Orientacyjna lokalizacja oraz powierzchnia przedmiotu ochrony	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotów ochrony.	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony.
			reżimie hydrologicznym. Celem powinno być w wyżej wymienionym zakresie osiągnięcie parametrów pozwalających na poprawę stanu siedliska zgodnie z kryteriami oceny, ustalonymi w metodykach monitoringu siedlisk przyrodniczych GIOŚ.		

Załącznik nr 2

Tabela XXIII. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
1	2	3	5	6
1.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Goleniowska</u> <u>PLH320013¹</u> Ograniczanie udziału świerka</p> <p>10-22-2-08-56 -h 10-22-2-10-76 -b 10-22-2-10-129 -d 10-22-2-10-154 -a 10-22-2-10-154 -g 10-22-2-10-154 -i 10-22-2-10-193 -h 10-22-2-11-234 -m 10-22-2-11-235 -l 10-22-2-11-236 -b 10-22-2-11-236 -j 10-22-2-11-236 -k 10-22-2-11-247 -a 10-22-2-12-314 -b 10-22-1-05-155 -g 10-22-1-05-159 -a 10-22-1-05-163 -g 10-22-1-05-177 -d 10-22-1-05-182 -b 10-22-2-08-7 -m 10-22-2-08-38 -a 10-22-2-10-99 -b 10-22-2-10-99 -c 10-22-2-11-251 -h 10-22-2-11-269 -m 10-22-2-12-279 -c 10-22-2-12-279 -i 10-22-2-12-279 -j 10-22-2-12-279 -k 10-22-2-12-281 -b 10-22-2-12-281 -d 10-22-2-08-7 -p 10-22-2-08-7 -t 10-22-2-08-29 -b 10-22-2-10-200 -a 10-22-2-08-5 -i 10-22-2-08-6 -b 10-22-2-08-6 -f 10-22-2-08-7 -l 10-22-2-08-29 -f 10-22-2-08-36 -k 10-22-2-08-36 -m 10-22-2-08-37 -f</p>	Kontrola i eliminacja gatunków inwazyjnych	<p>Ograniczanie udziału gatunków obcych geograficznie (gł. świerk pospolity) i eliminowanie gatunków inwazyjnych (gł. czeremcha amerykańska, potencjalnie w trakcie obowiązywania planu także: robinia akacjowa, dąb czerwony, klon jesionolistny, świdośliwa, śnieguliczka, rdestowce, niecierpek gruczołowaty).</p> <p>Kontrole pod kątem stwierdzenia obecności gatunków inwazyjnych prowadzić w cyklu dwu-trzyletnim w płatach siedlisk.</p> <p>Ograniczanie udziału polegać powinno na sukcesywnym usuwaniu podczas zabiegów hodowlanych, pielęgnacyjnych i ochronnych obcych ekologicznie gatunków iglastych z rodzajów świerk, modrzew z dojrzałego drzewostanu i podrostu.</p> <p>Eliminacja gatunków inwazyjnych polega na systematycznym i niezwłocznym eliminowaniu okazów po stwierdzeniu ich obecności. Eliminacja gatunków obcych powinna być prowadzona także na powierzchniach wyłączonych z innego użytkowania.</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	<p>10-22-2-08-37 -j 10-22-2-08-38 -c 10-22-2-08-38 -f 10-22-2-08-38 -k 10-22-2-08-51 -a 10-22-2-08-52 -a 10-22-2-08-52 -b 10-22-2-08-53 -g 10-22-2-10-99 -j 10-22-2-10-129 -a 10-22-2-10-156 -n 10-22-2-10-197 -g 10-22-2-10-198 -l 10-22-2-11-258 -b 10-22-2-12-278 -h 10-22-2-12-321 -k 10-22-2-08-36 -g 10-22-2-08-38 -d 10-22-2-08-39 -b 10-22-2-08-39 -c</p> <p>Ograniczanie udziału modrzewia: 10-22-2-08-5 -a 10-22-2-08-7 -a 10-22-2-08-36 -h 10-22-2-08-36 -m 10-22-2-08-37 -f 10-22-2-08-38 -c 10-22-2-08-52 -a 10-22-2-08-36 -j 10-22-2-08-38 -c 10-22-2-08-39 -b 10-22-2-08-39 -c 10-22-2-08-53 -a</p> <p>Eliminacja czeremchy amerykańskiej: 10-22-2-10-193 -h 10-22-1-05-163 -g 10-22-2-12-278 -l 10-22-2-10-156 -n</p> <p>Kontrola i eliminacja czeremchy amerykańskiej oraz innych gatunków inwazyjnych – wszystkie płyty siedlisk.</p>		<p>Zwalczanie barszczu Sosnowskiego w oddz. 10-22-2-12-329 -c (skraj przy granicy z 329d) – płyt, ok. 50 egz. – ścinanie i usuwanie kwiatostanów w czerwcu, wrywanie młodych roślin w maju.</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
2.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Goleniowska</u> <u>PLH320013¹</u></p> <p>Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony: 9160 Grąd subatlantycki</p> <p>91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe</p>	Ochrona różnorodności biologicznej	Ochrona różnorodności biologicznej: podczas zabiegów hodowlanych i pielęgnacyjnych zachowywać w składzie drzewostanów i podszytu przedstawicieli obecnych w nich gatunków rodzimych drzew i krzewów (nie eliminować ze składu takich taksonów jak: leszczyna, głogi, bez czarny, grab, wiąz, berberys, jabłoń dzika i grusza dzika, czeremcha pospolita, czereśnia pospolita, szakłak, kruszyna, wierzba). Działanie nie wymusza ochrony wszystkich okazów ww. gatunków (np. w przypadku masowego pojawu utrudniającego odnowienie gatunków docelowych), chodzi jedynie o takie planowane prace by nie usuwać wszystkich ich okazów w obrębie wydzielenia.	
3.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Goleniowska</u> <u>PLH320013¹</u></p> <p>Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony: 9110 Kwaśne buczyny 9130 Żyzne buczyny 9160 Grąd subatlantycki 9190 Kwaśne dąbrowy</p> <p>91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe</p>	Zwiększanie udziału drzew martwych i zamierających	Zwiększenie udziału drzew martwych i zamierających: 1) Pozostawiać w lesie martwe drzewa wydzielające się naturalnie (obumierające, wiatrowały, wiatrołomy), a także okazałe stare drzewa tzw. biocenotyczne (dziuplaste, z próchnowiskami, zahubione) z dopuszczeniem interwencji polegającej na powalaniu martwych drzew w pobliżu dróg i wyznaczonych szlaków pieszych oraz usuwaniu	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			kłód z dróg i szlaków, 2) Unikać składowania i przetrzymywania ściętego drewna przeznaczonego do wywózki, w okresie rójki owadów (od 15 maja do 31 sierpnia) zwłaszcza w miejscach nasłonecznionych.	
4.	<p><u>Obszar Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013¹</u></p> <p>Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony: 9110 Kwaśne buczyny 9130 Żyzne buczyny 9160 Grąd subatlantycki 9190 Kwaśne dąbrowy</p>	Cięcia rębne	Nie wykonywać rębni zupełnych w płatach siedlisk. Wyłączyć lub ograniczyć użytkowanie (preferencja rębni przerębowej, rezygnacja z rębni zupełnej i gniazdowej) starsze drzewostany (ponad V klasy wieku) w pasie o szerokości odpowiadającej wysokości drzewostanu wzdłuż skraju lasu, koryt rzek, jezior i mokradeł śródleśnych oraz na stromych stokach.	
5.	<p><u>Obszar Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013¹</u></p> <p>Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony: 91D0 Bory i lasy bagienne</p>	Wyłączyć z użytkowania	Wyłączyć z użytkowania gospodarczego (nie dotyczy wykonywania działań ochronnych – eliminacji gatunków obcych).	
6.	<p><u>Obszar Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013¹</u></p> <p>10-22-2-12-325 -d część wschodnia 10-22-2-12-321 –i część wschodnia 10-22-2-12-324 –g (duży kocioł źródłiskowy) 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe</p>	Wyłączyć z użytkowania	Wyłączyć z użytkowania fragmenty lasu na obszarach źródłiskowych	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
7.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Goleniowska</u> <u>PLH320013¹</u> Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony: 9110 Kwaśne buczyny 9130 Żyzne buczyny 9160 Grąd subatlantycki 9190 Kwaśne dąbrowy	Prace ręczne i zrywkowe	Preferować okres zimowy przy realizacji prac ręcznych i zrywkowych.	
8.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Goleniowska</u> <u>PLH320013¹</u> 10-22-2-11-193 -l przy drodze Osina-Krzywice 10-22-1-05-189-f 9160 Grąd subatlantycki 91D0 Bory i lasy bagienne	Usunięcie odpadów	Usunięcie odpadów z lasu (z reguły w sąsiedztwie dróg publicznych).	
9.	<u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Goleniowska</u> <u>PLH320013¹</u> 10-22-2-11-236 -b, f 10-22-2-11-236 -g, i, k 10-22-2-11-237 -c 10-22-2-11-248 -d 10-22-2-11-249 -a, b 10-22-2-11-247 -a, b, d 10-22-2-11-129 -a 91D0 Bory i lasy bagienne	Poprawa warunków wodnych	Poprawa warunków wodnych poprzez ograniczenie odpływu wód i obniżania poziomu wód gruntowych zlewni bezpośredniej przez rowy. Rekomendowana jest budowa prostych zastawek ziemno-drzewnych na rowach, optymalnie także ich zasypanie rowów na odcinkach przylegających do mokradeł. Poziom piętrzenia ustalić w optymalnych warunkach wodnych (wiosną).	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
10.	<p><u>Obszar Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013¹</u></p> <p>Wszystkie wydzielienia w otoczeniu mokradeł na których rozwijają się płaty siedlisk przyrodniczych 3160, 7110, 7140, 91D0.</p>	Poprawa warunków wodnych	Poprawa warunków wodnych i ochrona przed eutrofizacją mokradeł – wykluczenie stosowania rębni zupełnych i gniazdowych w bezpośrednim sąsiedztwie mokradeł stanowiących siedliska przyrodnicze (w odległości wynoszącej dwukrotną wysokość drzewostanu). Pas zarośli i lasów w otoczeniu mokradeł traktować jako trwałą barierę biogeochemiczną.	
11.	<p><u>Obszar Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013¹</u></p> <p>Płaty siedliska 3160 (Wyłączenie z użytkowania rybackiego i wędkarskiego, ew. ograniczenie użytkowania z wyłączeniem działań wpływających na zmianę właściwości fizyko-chemicznych wód (dokarmianie, użyźnianie, zanieczanie) zbiorników dystroficznych (z natury cechujących się ubogim rybostanem).</p>	Ochrona przed eutrofizacją	Ochrona przed eutrofizacją i poprawa warunków ochrony strefy brzegowej zbiorników dystroficznych.	
12.	<p><u>Obszar Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049²</u></p> <p>Ograniczanie udziału świerka: 10-22-1-01-27-a, h, 10-22-1-01-25-b,c,d,f; Md: 10-22-1-01-25-f, eliminacja czeremchy amerykańskiej: 10-22-1-01-25-h Kontrola i eliminacja</p>	Eliminacja gatunków obcych geograficznie	Ograniczanie udziału gatunków obcych geograficznie (gł. świerk pospolity) i eliminowanie gatunków inwazyjnych (gł. czeremcha amerykańska, potencjalnie w trakcie obowiązywania planu także: robinia akacyjowa, dąb czerwony, klon jesionolistny, świdośliwa, śnieguliczka, rdestowce,	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	czeremchy amerykańskiej oraz innych gatunków inwazyjnych – wszystkie płaty siedlisk.		<p>niecierpek gruczołowaty.</p> <p>Kontrole pod kątem stwierdzenia obecności gatunków inwazyjnych prowadzić w cyklu dwu-trzyletnim w płatach siedlisk.</p> <p>Ograniczanie udziału polegać powinno na sukcesywnym usuwaniu podczas zabiegów hodowlanych, pielęgnacyjnych i ochronnych obcych ekologicznie gatunków iglastych z rodzajów świerk, modrzew z dojrzałego drzewostanu i podrostu.</p> <p>Eliminacja gatunków inwazyjnych polega na systematycznym i niezwłocznym eliminowaniu okazów po stwierdzeniu ich obecności. Eliminacja gatunków obcych powinna być prowadzona także na powierzchniach wyłączonych z innego użytkowania.</p>	
13.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Dorzecze Regi</u> <u>PLH320049²</u></p> <p>Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony 9160 Grąd subatlantycki 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe</p>	Ochrona różnorodności biologicznej	Ochrona różnorodności biologicznej: podczas zabiegów hodowlanych i pielęgnacyjnych zachowywać w składzie drzewostanów i podszytu przedstawicieli obecnych w nich gatunków rodzimych drzew i krzewów (nie eliminować ze składu takich taksonów jak: leszczyna, głogi, bez czarny, grab, wiąz, berberys, jabłoń dzika i grusza dzika, czeremcha pospolita, czereśnia pospolita, szakłak, kruszyna, wierzba). Działanie nie	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			wymusza ochrony wszystkich okazów ww. gatunków (np. w przypadku masowego pojawu utrudniającego odnowienie gatunków docelowych), chodzi jedynie o takie planowane prac by nie usuwać wszystkich ich okazów w obrębie wydzielenia.	
14.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Dorzecze Regi</u> <u>PLH320049²</u></p> <p>Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony 9160 Grąd subatlantycki 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe</p>	Zwiększenie udziału drzew martwych i zamierających	<p>Zwiększenie udziału drzew martwych i zamierających:</p> <p>1) Pozostawiać w lesie martwe drzewa wydzielające się naturalnie (obumierające, wiatrowały, wiatrołomy), a także okazałe stare drzewa tzw. biocenotyczne (dziuplaste, z próchnowiskami, zahubione) z dopuszczeniem interwencji polegającej na powalaniu martwych drzew w pobliżu dróg i wyznaczonych szlaków pieszych oraz usuwaniu kłód z dróg i szlaków,</p> <p>2) Unikać składowania i przetrzymywania ściętego drewna przeznaczonego do wywózki, w okresie rójki owadów (od 15 maja do 31 sierpnia) zwłaszcza w miejscach nasłonecznionych.</p>	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
15.	<p><u>Obszar Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049²</u></p> <p>Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony 9160 Grąd subatlantycki</p>	Cięcia rębne	Nie wykonywać rębni zupełnych w płatach siedliska. Wyłączyć lub ograniczyć użytkowanie (preferencja rębni przerębowej, rezygnacja z rębni zupełnej i gniazdowej) starsze drzewostany (ponad V klasy wieku) w pasie o szerokości odpowiadającej wysokości drzewostanu wzdłuż skraju lasu i koryta rzeki oraz na stromych stokach.	
16.	<p><u>Obszar Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049²</u></p> <p>10-22-1-01-25-f część wschodnia 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe</p>	Wyłączenie z użytkowania	Wyłączyć z użytkowania fragment lasu na obszarze źródliskowym.	
17.	<p><u>Obszar Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049²</u></p> <p>Wszystkie płaty siedlisk: dotyczy przedmiotów ochrony 9160 Grąd subatlantycki 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe</p>	Cięcia rębne	Preferować okres zimowy do koncentrowania prac rębnych.	
18.	<p><u>Obszar Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049²</u></p> <p>10-22-1-01-25-a,b 9160 Grąd subatlantycki</p>	Usunięcie odpadów	Usunięcie odpadów komunalnych i wielkogabarytowych (meble) oraz zapobieganie pozbywaniu się odpadów w lasach. Umieszczenie tablicy informującej o zakazie wyrzucania odpadów przy drodze między Siwkowicami i Sąpółkiem. Nawiązanie współpracy z sołtysem Siwkowic w zakresie	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			przekazania informacji o gospodarce odpadami w gminie mieszkańcom.	
19.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Ińska</u> <u>PLB320008³</u></p> <p>Trwałe użytki zielone w obszarze Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A055 cyranka, A122 derkacz, A089 orlik krzykliwy, A043 gęgawa, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A127 żuraw)</p>	Użytkowanie trwałych użytków zielonych	Zachowanie siedlisk przedmiotów ochrony położonych na trwałych użytkach zielonych. Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe utrzymujące siedlisko gatunków.	Użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego wariantu pakietu rolno-środowiskowego lub rolno-środowiskowo-klimatycznego ukierunkowanego odpowiednio: na ochronę siedlisk lęgowych ptaków (derkacza) lub innych siedlisk ptaków położonych na trwałych użytkach zielonych. Terminy koszeń: - derkacz, cyranka – po 1 lipca; - pozostałe gatunki – nie rzadziej niż co 2 lata.
20.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Ińska</u> <u>PLB320008³</u></p> <p>Cały obszar Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A021 bąk, A081 błotniak stawowy, A052 cyraneczka, A055 cyranka, A122 derkacz, A067 gągoł, A043 gęgawa, A051 krakwa, A038 łąbędź krzykliwy, A036 łąbędź niemy, A070 nurogęś, A006 perkoz rdzawoszyi, A008 zausznik, A215 puchacz, A197 rybitwa czarna, A165 samotnik, A229 zimorodek, A127 żuraw)</p>	Eliminacja obcych gatunków drapieżników	Eliminacja obcych gatunków drapieżników – norki amerykańskiej, szopa i jenota poprzez kontrolowany odstrzał i/lub odławianie za pomocą pułapek żywołownych.	
21.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Ińska</u> <u>PLB320008³</u></p> <p>Tereny leśne w obszarze Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A122</p>	Zapobieganie zmniejszaniu się siedlisk	Zapobiegnięcie zmniejszaniu się powierzchni lęgowych i żerowiskowych poprzez zachowanie istniejących źródleśnych podmokłych łąk.	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	derkacz, A043 gęgawa, A089 orlik krzykliwy, A127 żuraw)			
22.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Ińska</u> <u>PLB320008³</u></p> <p>Tereny Nadleśnictwa pokrywające się z obszarem Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A067 gągoł, A070 nurogęś, A229 zimorodek)</p>	Kształtowanie stref ekotonowych	Kształtowanie stref ekotonowych przy jeziorach i rzekach o szerokości ok. 1-2 wysokości drzewostanu, nieużytkowanych cięciami zupełnymi. Pozostawianie w obrębie stref ekotonowych wykrotów, złomów, drzew martwych i zamierających, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi.	
23.	<p><u>Obszar Natura 2000</u> <u>Ostoja Ińska</u> <u>PLB320008³</u></p> <p>Tereny Nadleśnictwa pokrywające się z obszarem Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A075 bielik, A236 dzięcioł czarny, A067 gągoł, A073 kania czarna, A074 kania ruda, A089 orlik krzykliwy, A215 puchacz)</p>	Racjonalna gospodarka leśna	Kontynuowanie racjonalnej gospodarki leśnej pod kątem ochrony siedlisk przedmiotów ochrony: 1. pozostawianie i utrzymywanie w lasach do naturalnej śmierci tzw. drzew biocenotycznych w celu zwiększenia różnorodności biologicznej, z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi; 2. pozostawianie na powierzchniach użytkowanych rębniami zupełnymi najmniej ok. 5% w formie grup i/lub kęp drzew do naturalnego rozpadu wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi. W rębniach złożonych, preferuje się pozostawianie grup i kęp	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			drzew, z wyłączeniem sytuacji kłęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi. Wskazane łączenie w większe powierzchnie pozostawionych biogrup w nawrotach cięć na sąsiadujących wydzieleniach.	
24.	<u>Obszar Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008³</u> Tereny Nadleśnictwa pokrywające się z obszarem Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A073 kania czarna, A074 kania ruda, A089 orlik krzykliwy, A215 puchacz)	Działania prewencyjne	Nadzór nad ruchem turystycznym w pobliżu stref ochronnych.	
25.	<u>Obszar Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008³</u> Cały obszar Natura 2000 (dotyczy przedmiotów ochrony: A051 krakwa, A165 samotnik, A028 czapla siwa)	Działania prewencyjne	Nadzór nad ruchem turystycznym w pobliżu miejsc o dużym zagęszczeniu par lęgowych (działania promocyjne i edukacyjne, np. foldery itp.)	
26.	<u>Rezerwat przyrody „Krzywicki Mszar”⁴</u> SP 7110, 7140 – w zasięgu siedlisk w obrębie rezerwatu	Działania dotyczące ochrony siedlisk przyrodniczych	Usunięcie nalotu drzew oraz innych gatunków niepożądanych dla siedliska. W zależności od potrzeb jednorazowe usunięcie podrostów drzew i kilkukrotne usunięcie ich odrostów. Uzyskaną biomasę usunąć ręcznie poza torfowisko. Zabieg przeprowadzić jesienią lub zimą przy zamrożonej powierzchni	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
			torfowiska. w zależności od wyników oceny stanu siedlisk w piątym roku obowiązywania planu. W przypadku obumarcia większości drzew na skutek wysokiego poziomu wody w rezerwacie – brak konieczności wykonania zabiegu.	
27.	<u>Rezerwat przyrody „Krzywicki Mszar”⁴</u> Centralna część rezerwatu	Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony	Monitoring hydrologiczny prowadzony w oparciu o zainstalowaną sieć piezometrów. Utrzymanie sprawności technicznej ww. urządzeń i ich ewentualna wymiana – w zależności od potrzeb. Regularny odczyt danych, montaż i wymiana urządzeń w zależności od potrzeb.	
28.	<u>Rezerwat przyrody „Krzywicki Mszar”⁴</u> Cały obszar rezerwatu	Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony	Monitoring stanu zachowania siedlisk w oparciu o metodykę GIOŚ. Optymalnie co 5 lat.	
			Monitoring występowania w rezerwacie rzadkich, chronionych i zagrożonych gatunków roślin związanych ze zbiorowiskami charakterystycznymi dla mszarów, torfowisk wysokich i przejściowych, borów i lasów bagiennych. Optymalnie co 4-5 lat.	
29.	<u>Rezerwat przyrody „Krzywicki Mszar”⁴</u>	Działania dotyczące monitoringu stanu	Monitoring ekspansji gatunku obcego geograficznie –	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	91D0 – w zasięgu siedliska w obrębie rezerwatu	przedmiotów ochrony	niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> . W przypadku wzrostu jego ilościowości usuwanie gatunku z terenu rezerwatu. Optymalnie co 5 lat.	
30.	<u>Rezerwat przyrody „Wrzosiec”⁵</u> Cały obszar rezerwatu	Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony	Monitoring stanu siedlisk przyrodniczych (3160, 7110, 7140, 91D0) na podstawie metodyki GDOŚ. Działanie należy powtarzać optymalnie co 6 lat.	
31.	<u>Rezerwat przyrody „Wrzosiec”⁵</u> oddz. 312j	Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony	Monitoring hydrologiczny za pośrednictwem automatycznego rejestratora wahań poziomów zwierciadła wód gruntowych, w tym montaż i konserwacja rejestratora typu diver oraz wykonanie kompleksowej analizy hydrologicznej. Zczytywanie wyników ww. urządzeń z minimalną częstotliwością – raz na 2 lata.	
32.	<u>Rezerwat przyrody „Wrzosiec”⁵</u> Cały obszar rezerwatu	Działania dotyczące uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony – siedlisko przyrodnicze 7150 (aktualnych zasobach, rozmieszczeniu i zagrożeniach siedliska w obszarze). W ciągu 5 lat od ustanowienia planu ochrony.	
33.	<u>Rezerwat przyrody „Przełom Rzeki Wólczeniczy”⁶</u>	Monitoring	Monitoring populacji wybranych gatunków roślin chronionych,	

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
	Cały obszar rezerwatu		<p>rzadkich i zagrożonych oraz stanu zbiorowisk roślinnych charakterystycznych dla łągów olszowo-jesionowych, wierzbowych i topolowych (91E0), łągowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych (<i>Ficario-Ulmetum</i>) (91F0), grądu subatlantyckiego (<i>Stellario-Carpinetum</i>) (9160) i żyznych buczyn niżowych (9130) w trakcie corocznych przeglądów obiektu przez służby ochrony przyrody.</p> <p>Corocznie, 1 raz w sezonie wegetacyjnym.</p>	
34.	<p><u>Rezerwat przyrody „Przełom Rzeki Wołczeniczy”⁶</u></p> <p>Cały obszar rezerwatu</p>	Sprzątanie rezerwatu	<p>Sprzątanie zaśmieceń z obszaru rezerwatu i ich wywóz poza granice chronionego obiektu – w terminach i z częstotliwością zależnymi od potrzeb.</p>	
35.	<p><u>Rezerwat przyrody „Przełom Rzeki Wołczeniczy”⁶</u></p> <p>Granice rezerwatu</p>	Konserwacja	<p>Utrzymanie sprawności technicznej oznakowania rezerwatu tablicami urzędowymi i regulaminowymi.</p> <p>Działanie realizowane na bieżąco – w stosunku do potrzeb.</p>	
36.	<p>Wszystkie płyty siedliska przyrodniczego 3150, 3160 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3</p>	Zarządzanie siedliskiem wymaga działań na poziomie obszaru wodnego – zlewni bezpośredniej i pośredniej.	Brak.	<p>Na całym obszarze wodnym mieszczącym siedlisko zaleca się jego ochronę poprzez: oczyszczanie ścieków zanieczyszczających, ochronę stref brzegowych, wyznaczenie stref działań ochronnych, ograniczenie eutrofizacji i gromadzenia się osadów, ograniczanie zamulania i rozwoju halofitów (roślin bagiennych częściowo zanurzonych w wodzie).</p>

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
37.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 6410, 6510 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie różnorodności biologicznej właściwej dla siedliska.	Brak	Zapobieganie sukcesji, nie zalesianie płatów siedliska.
38.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 7110*, 7120, 7140, 7230 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Uzyskanie efektu regeneracji roślinności torfowiskowej z reguły wymaga stymulacji procesu poprzez zabiegi ochrony czynnej. Rodzaj i sposób ich przeprowadzenia musi być każdorazowo opracowany dla konkretnego obiektu, na podstawie jego aktualnej sytuacji hydrologicznej i stanu roślinności.	Brak	Maksymalne zabezpieczenie torfowiska przed utratą wody poprzez odpływ i nadmierną ewapotranspirację, a następnie spowodowanie stopniowego podniesienia lustra wody i jego stabilizację w pobliżu powierzchni.
39.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9110, 9130 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	Brak	Zalecane jest stosowanie rębni złożonych z długim okresem odnowienia. Dla zachowania pełni zróżnicowania ekosystemu należy pozostawiać do naturalnej śmierci części drzew, fragmentów ekosystemu nietkniętych podczas cięć rębnych, a także zapewnić ciągłą obecność w każdym kompleksie starych, rębnych i przeszlorębnych drzewostanów. Z punktu widzenia ochrony kwaśnych buczyn niekorzystne jest do nich wprowadzanie gatunków obcego pochodzenia.
40.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9160 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu	Brak.	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadaniach z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.		warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Ograniczyć wprowadzanie buka na siedliskach grądowych (zwłaszcza dotyczy 9170) i promować na nich drzewostany dębowo-grabowe.
41.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 9190 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lasów z udziałem martwego drewna oraz zróżnicowaną strukturą przestrzenną drzewostanu o zróżnicowanym reżimie użytkowania oraz odpowiednią dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemu leśnego ilością starych drzew.	Brak	W lasach gospodarczych rozsądny jest kompromis między ochroną, a gospodarką, obejmujący zastosowanie dotychczasowych sposobów użytkowania jednak pod warunkiem równoczesnego prowadzenia przebudowy oraz przyjęcia odpowiednich dla zbiorowiska docelowych składów gatunkowych. Odstąpienie od sztucznego odnowienia świerka na płatach siedliska.
42.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91D0* zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Zachowanie lub przywrócenie stosunków wodnych właściwych dla siedliska.	Brak.	Zaleca się wyłączenie z gospodarki leśnej. Na siedliskach o zmienionych warunkach wodnych, po ich korekcie i w zależności od celu planowanego do osiągnięcia, zabiegi czynnej ochrony mogą polegać na usunięciu z drzewostanu gatunków niepożądanych oraz zmniejszeniu zwarcia podszytu.
43.	Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91E0* , 91F0 zgodnie z mapą walorów przyrodniczo-leśnych Nadleśnictwa oraz Załącznikiem nr 3	Ochrona warunków siedliskowych, w których funkcjonuje ten typ ekosystemu, przede wszystkim ochrona warunków wodnych	Brak	Korzystne jest zastępowanie rębni zupełnej rębniami złożonymi. Unikać należy wprowadzania gatunków obcych siedliskom łęgowym.
44.	Wszystkie bagna ewidencyjne.	Zachowanie enklaw wśród leśnych siedlisk	Brak.	<ul style="list-style-type: none"> nie odwadnianie; wokół bagien zaleca się w trakcie wykonywania

Lp.	Lokalizacja zbioru drzewostanów o jednakowych zadaniach ochronnych <i>Akt prawny</i>	Ogólna charakterystyka wymagań ochronnych w zbiorze drzewostanów o jednakowych zadań z zakresu ochrony przyrody	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji.	
			Zadania obligatoryjne	Zadania fakultatywne (wskazania ochronne)
		świeżych		cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego.
45.	Wszystkie źródłiska	Zachowanie źródeł	Brak	<ul style="list-style-type: none"> wokół źródeł zaleca się w trakcie wykonywania cięć zachowywać lub kształtować strefę pasa ochronnego. ochrona w czasie zrywki drewna
46.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona różnorodności biologicznej	Brak.	Część F, pkt. 1 POP
47.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona prawnych form ochrony przyrody	Brak	Część F, pkt. 2 POP
48.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak.	Część F, pkt. 3 POP
49.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona cennych gatunków roślin naczyniowych	Brak	Część F, pkt. 4 POP
50.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona starych i cennych drzew	Brak.	Część F, pkt. 5 POP
51.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny kręgowców	Brak	Część F, pkt. 6 POP
52.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona fauny bezkręgowców	Brak.	Część F, pkt. 7 POP
53.	Całe Nadleśnictwo	Ochrona pamiątek kultury leśnej i kultury powszechnej w lasach	Brak	Część F, pkt. 8 POP
54.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona siedlisk hydrogenicznych w lasach	Brak.	Część F, pkt. 9 POP
55.	Całe Nadleśnictwo	Kształtowanie strefy ekotonowej.	Brak	Część F, pkt. 10 POP

¹ Zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 Ostoja Goleniowska PLH320013 w części pokrywającej się z gruntami N-ctwa, na podst. Art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2018 r., poz. 1614 z późn. zm.).

² Zadania ochronne dla obszaru Natura 2000 Dorzecze Regi PLH320049 w części pokrywającej się z gruntami N-ctwa, na podst. Art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2018 r., poz. 1614 z późn. zm.).

³ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008 (Dz. Urz. Woj. Zach. z dnia 30 października 2017 r., poz. 4303)

⁴ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Krzywicki Mszar” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2019 r., poz. 6737)

⁵ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Wrzosiec” (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2019 r., poz. 6733)

⁶ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 3 lutego 2015 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Przełom Rzeki Wołcznicy”

Załącznik nr 3.

Wykaz siedlisk przyrodniczych zajmujących powierzchnię całego wydzielenia oraz siedlisk punktowych w Nadleśnictwie Nowogard.

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Nowogard				
Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150	B	16m	0,30
		A	21b	0,55
		B	144c	1,15
		B	212o	0,08
		A	226a	14,44
		B	368Ab	7,52
		B	406d	0,74
		A	406g	0,40
		A	406k	0,39
Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	3160	A	266h	0,69
		A	266i	0,21
		B	287f	1,14
		B	303c	1,39
		A	385Bi	0,59
Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	6510	B	405j	1,35
		B	84p	0,78
		B	86a	0,50
		B	91a	0,70
		B	92f	1,14
		B	132b	2,32
		B	227g	4,53
		B	238b	1,76
		B	245c	2,48
		B	262Aa	0,51
		B	303h	1,82
		B	338y	1,51
		B	338ox	1,03
		B	349h	1,28
		B	365c	1,98
		B	366a	0,59
		B	366h	0,10
		B	373m	3,94
		B	374j	1,60
		C	414a	4,71
C	414b	13,60		
B	414i	6,09		
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110*	B	329h	0,11
Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	C	297g	0,32
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	B	65b	0,68
		B	143c	2,26
		A	264d	0,52
		A	264f	1,46
		A	264j	0,37
		A	264p	1,40
		A	265f	0,50
		A	265h	0,22
		A	265l	6,32
		B	268g	0,77

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	290k	0,52
		B	292g	0,83
		B	292s	0,05
		B	294b	0,37
		B	358h	0,37
		A	385Bj	3,35
Kwaśne buczyny	9110	B	190a	4,73
		A	200f	1,66
		B	205g	0,76
		B	208a	3,23
		B	213f	5,28
		B	213g	1,48
		C	213i	5,35
		C	214g	2,03
		C	221b	1,36
		C	227f	2,18
		B	227k	1,15
		B	235i	1,71
		B	236i	5,95
		C	261f	0,78
		C	261g	3,61
		B	298b	1,21
		B	299g	9,82
		C	299j	0,66
		C	299k	1,12
		C	300d	3,80
		C	303i	0,69
		C	304a	3,21
		C	308f	1,97
		C	309f	4,26
		C	309g	2,14
		B	309i	1,35
		C	309j	0,59
		B	315g	2,09
		C	316b	3,59
		C	316c	6,77
		B	317a	4,06
		C	318b	2,99
		C	319c	0,59
		C	319d	1,47
		C	325f	2,95
		C	326a	1,60
		B	326b	1,03
		B	326f	2,22
		B	328l	2,68
		B	329j	2,01
B	330g	0,55		
B	346n	1,43		
B	350p	0,73		
C	354a	3,07		
C	354b	6,58		
C	354d	3,41		
C	354f	4,00		
C	355h	1,13		
A	363b	5,45		
B	367c	2,26		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		A	369f	2,34
		A	370b	4,05
		B	370f	1,54
		A	370g	1,97
		A	371c	1,45
		B	371g	0,15
		A	373a	1,49
		A	373f	5,83
		A	374a	2,40
		A	374b	1,17
		A	374d	0,62
		C	375r	0,65
		A	378j	7,15
		A	379k	3,66
		A	386b	0,27
		A	386c	6,86
		A	386d	2,80
		C	386j	3,78
		C	386m	1,55
		C	387a	2,65
		C	387g	3,05
		A	387n	0,51
		A	392m	3,66
		A	394a	2,64
		A	394c	5,28
		A	394g	3,53
		A	394i	1,31
		A	395a	7,48
		B	395b	1,33
		A	395g	5,54
		A	399a	1,63
		A	403g	1,99
		C	403i	1,93
		A	403l	0,64
		A	408b	3,89
		A	408c	0,98
		A	132i	0,99
		B	141h	8,92
		C	141l	0,52
		A	142f	4,84
		C	142h	2,43
		C	142i	7,04
		C	143i	5,60
		A	143n	0,59
		C	143o	2,90
		C	143r	1,20
		C	143s	1,33
		C	143t	0,27
		A	144g	0,52
		C	144h	4,59
		A	144i	1,13
		A	144m	2,41
		B	144o	0,91
		A	145d	3,15
		A	145f	2,57
		B	145g	0,77
Żyzne buczyny	9130			

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	145o	7,81
		A	146b	6,82
		C	146d	1,53
		C	146f	4,77
		A	147n	2,20
		B	148c	3,15
		A	148i	0,64
		A	149a	5,19
		A	149c	3,27
		C	213h	1,73
		C	219a	2,60
		C	219b	1,15
		A	225d	2,25
		B	226h	2,58
		C	237i	0,65
		C	244b	4,82
		B	244c	0,93
		C	244d	6,43
		A	244j	0,80
		A	246a	7,03
		A	246b	4,82
		A	253a	3,87
		C	253h	1,53
		A	253j	2,76
		B	253Aa	0,83
		C	253Ab	1,47
		B	261a	10,02
		B	261b	0,98
		B	263f	5,70
		B	263i	4,56
		C	280h	3,87
		A	280j	2,07
		A	280k	2,72
		A	285j	2,00
		A	286a	16,61
		B	286b	2,00
		A	287a	7,84
		A	287b	2,43
		C	287c	7,00
		A	288a	5,73
		A	288f	1,93
		A	288i	2,17
		C	288k	7,37
		C	299b	3,49
		B	300a	0,68
		C	300b	0,49
		C	300f	1,43
		C	300g	1,16
		C	300i	3,55
		C	301c	1,13
		B	301d	5,81
		C	301f	1,24
		C	301g	2,03
		C	301h	16,14
		B	301i	1,55
		C	302b	7,89

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	302c	1,99
		C	302d	8,85
		C	303f	5,17
		C	303g	2,47
		B	303j	1,13
		C	304i	0,72
		C	308a	3,31
		C	331g	2,21
		C	331j	0,67
		B	340b	1,86
		C	352c	1,11
		A	352f	1,94
		B	352l	3,04
		B	353b	2,93
		C	353c	0,67
		A	361a	0,71
		B	370a	6,67
		B	374h	0,84
		A	375f	5,94
		C	375i	0,41
		C	375k	1,34
		C	375o	0,79
		C	375s	1,93
		B	405n	0,49
		A	407a	1,44
		A	407b	6,14
		C	4a	1,96
		B	25h	2,62
		A	100g	1,70
		B	100k	1,91
		A	100n	0,76
		C	105g	1,06
		C	105k	2,35
		B	106d	1,26
		B	106g	3,03
		B	107c	1,39
		C	111c	2,49
		B	112a	1,11
		C	112c	2,08
		C	112d	3,78
		A	113a	11,99
		C	118a	2,65
		B	118b	0,97
		C	119d	6,75
		C	119f	3,36
		C	121a	1,42
		C	121b	3,68
		A	121c	4,18
		B	122a	0,97
		B	122b	2,07
		C	127o	0,81
		A	140c	2,83
		B	145n	2,30
		B	148a	0,98
		B	172f	1,70
		B	181c	3,58
Grądy subatlantyckie	9160			

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	189a	2,49
		C	193c	3,21
		C	193d	0,69
		C	193f	0,72
		B	193i	1,14
		C	194b	4,03
		C	196f	4,30
		C	196i	0,93
		C	196k	2,19
		C	197g	1,10
		C	198a	0,58
		C	198c	1,69
		C	198d	1,53
		C	199h	2,93
		C	201k	1,06
		C	204h	3,07
		B	205b	2,24
		C	205h	1,84
		C	205i	0,74
		C	205j	4,48
		B	206h	0,58
		C	207a	4,53
		B	207f	0,85
		B	209g	3,56
		C	211k	3,49
		C	211w	2,15
		B	211x	0,55
		B	212f	1,19
		C	212h	2,46
		C	212i	1,45
		C	212p	0,93
		C	213b	3,37
		C	213d	1,14
		C	214d	4,73
		C	215b	4,07
		C	216c	1,39
		C	216g	2,18
		C	220d	0,79
		C	220f	4,24
		C	221i	0,71
		C	222c	0,63
		C	222f	0,88
		C	223d	1,76
		C	224c	0,74
		C	226i	2,90
		C	227b	0,53
		C	229c	0,57
		C	229d	1,25
		C	230f	0,57
		C	231c	1,11
		C	231d	1,80
		B	232h	0,64
		B	232j	1,12
		C	232y	1,21
		B	233h	0,61
		C	233Ac	2,89

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	233Ad	3,26
		B	234k	1,10
		C	234p	0,92
		C	235o	1,23
		B	237g	3,02
		C	241s	2,43
		C	242a	1,71
		B	242c	0,58
		C	242d	1,99
		B	242f	2,02
		B	248c	1,64
		B	248k	1,46
		B	249b	4,81
		B	250a	1,85
		B	253Ac	1,79
		B	253Ak	1,18
		C	263d	1,52
		C	263Ak	1,82
		C	263Ao	0,94
		B	263Ahx	1,35
		C	267c	0,73
		C	267d	1,16
		C	267f	1,92
		B	269l	2,54
		C	270d	1,62
		C	271g	0,74
		A	273b	1,22
		B	274Aw	1,46
		B	274Ay	1,93
		C	279c	0,76
		A	280c	2,76
		C	303a	2,43
		C	325i	3,18
		C	325j	2,93
		B	377l	0,70
		C	377Ai	5,31
		C	377Aj	2,87
		B	388g	1,00
		B	388k	1,03
		C	392f	0,69
		A	400l	0,75
		A	403a	0,67
		B	404a	2,92
		A	404j	2,75
		A	404l	6,85
		A	405h	1,69
		A	405i	0,74
		B	407j	0,50
		A	408h	6,58
		B	188i	1,25
		C	190b	0,96
		C	206c	3,84
		A	218b	2,33
		C	224d	3,52
		A	239a	4,70
		A	242i	1,27
Kwaśne dąbrowy	9190			

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		A	245g	4,90
		A	245h	5,05
		B	245k	3,59
		A	246h	2,09
		B	248d	1,46
		C	253b	1,97
		C	270c	1,47
		A	271a	0,88
		B	271b	1,59
		B	277g	1,98
		C	314c	4,23
		B	314n	3,28
		B	330a	3,31
		C	343c	3,26
Bory i lasy bagienne	91D0*	C	13m	1,76
		B	13n	1,73
		C	15Bh	1,25
		C	78w	1,75
		C	155d	4,80
		C	156b	0,96
		C	159d	2,34
		C	260f	6,35
		C	268a	3,04
		C	294k	0,35
		B	295j	1,68
		C	296h	1,46
		B	296j	1,43
		B	296l	1,31
		C	296n	4,72
		C	296o	3,17
		C	304f	3,35
		C	308b	0,20
		C	313g	2,37
		B	326d	0,14
B	358d	0,69		
B	358f	0,76		
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0*	C	9i	2,23
		C	9k	0,99
		C	25p	1,02
		A	26f	0,79
		B	27a	1,40
		C	61m	0,77
		C	64p	2,07
		B	65c	1,15
		B	66g	3,38
		B	67i	2,37
		B	72f	0,86
		B	72g	2,55
		B	72l	0,94
		B	81b	0,84
		C	86f	2,76
		B	87f	2,01
		C	91h	1,27
C	92h	1,00		
C	92i	2,66		
C	93d	0,36		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	93f	1,18
		C	100a	1,23
		C	100b	0,99
		C	119c	0,99
		C	119i	2,84
		C	119j	2,96
		C	131a	5,83
		C	131b	2,24
		C	131d	3,17
		A	132c	8,09
		C	132f	1,61
		C	132g	2,21
		C	132h	2,71
		C	141c	1,62
		C	141d	0,93
		B	142d	5,89
		B	143l	3,10
		C	143p	0,59
		B	144b	1,09
		B	147c	1,02
		C	147l	0,65
		B	148b	2,04
		B	148f	0,40
		B	148h	3,24
		C	152i	3,35
		B	163g	0,55
		C	166f	0,65
		C	166l	0,65
		C	167i	0,73
		C	167l	0,62
		C	173a	1,05
		C	174a	0,83
		C	174c	0,65
		B	175a	2,75
		B	176a	2,62
		B	177d	1,38
		B	180d	3,45
		B	181b	2,46
		B	181d	0,65
		B	181g	1,62
		B	182a	1,29
		B	182g	2,54
		B	182j	1,93
		B	184b	0,82
		B	184c	0,86
		B	185a	0,71
		C	185c	4,16
		C	185g	0,58
		B	185j	1,46
		C	186b	0,77
		C	186d	0,71
		C	186k	2,89
		A	186l	1,20
		C	186m	1,50
		C	191b	1,31
		C	193g	0,62

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	193j	1,51
		B	193l	1,05
		C	193s	3,36
		C	205m	0,96
		C	207i	3,78
		C	207j	3,34
		C	209a	0,76
		A	209b	0,55
		B	209c	1,76
		C	209f	1,49
		C	210b	2,91
		B	210c	1,83
		C	210d	3,23
		B	210f	6,30
		B	211h	1,29
		C	211j	0,57
		C	211l	0,84
		B	211o	0,79
		C	212g	1,71
		C	214i	1,26
		B	218a	0,89
		C	220g	3,15
		C	221a	1,49
		C	221c	1,62
		C	221j	3,85
		C	221m	7,46
		C	221n	1,96
		C	222d	14,27
		C	223f	1,52
		C	223i	1,24
		A	224b	3,30
		B	224k	1,35
		A	227c	0,78
		C	235g	0,76
		C	235n	0,56
		A	240i	2,63
		B	241b	2,90
		B	241k	0,70
		B	241t	0,98
		B	242g	1,82
		B	242j	4,22
		C	248g	3,29
		A	250c	2,28
		A	250g	1,53
		B	252c	1,70
		B	252d	3,05
		B	252k	0,79
		C	252l	3,11
		C	256Ag	1,91
		B	257o	1,10
		C	258b	1,11
		C	258d	0,50
		C	258f	0,95
		C	258g	1,58
		C	258h	2,62
		A	258k	0,52

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	262a	7,47
		C	262j	0,57
		C	262k	1,70
		C	262m	1,02
		C	263g	4,92
		A	263Am	2,77
		C	263Aw	2,42
		C	263Ax	2,07
		C	263Ay	0,73
		C	265g	1,18
		C	265i	0,72
		C	267Al	3,18
		C	269b	1,82
		B	270a	2,17
		B	271h	0,55
		B	272a	0,82
		B	273h	1,07
		C	274a	0,85
		B	274d	0,90
		B	274Ax	2,36
		C	275f	1,47
		A	275g	1,38
		C	275h	1,75
		C	276h	1,01
		C	278d	3,91
		B	278h	3,76
		A	279b	2,91
		B	280g	2,01
		C	285g	6,02
		C	285i	0,45
		B	287d	1,25
		C	298k	1,65
		C	299c	0,45
		C	299d	1,83
		C	299h	1,60
		C	300h	2,41
		C	300j	0,94
		B	301b	1,00
		B	302a	1,60
		C	302f	2,69
		C	303k	0,80
		C	306f	1,15
		C	307c	1,89
		B	309l	0,92
		B	310c	0,81
		B	311l	1,05
		C	316h	0,81
		B	317b	1,02
		C	317c	3,16
		C	317d	0,69
		C	317f	1,60
		B	318c	1,44
		C	319b	1,91
		C	338jx	0,15
		C	339c	1,87
		C	339g	1,52

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	339k	1,17
		B	348h	1,02
		C	360i	0,88
		C	360l	1,01
		C	360m	0,61
		B	365b	0,61
		C	369k	5,14
		B	369l	1,21
		C	377Ag	4,78
		C	377Ah	2,25
		C	388m	1,18
		A	392i	2,67
		C	392l	1,13
		B	392n	2,23
		C	392o	1,22
		C	393a	0,40
		B	393b	6,01
		B	400c	1,40
		B	400d	1,96
		B	402a	8,72
		C	402b	0,87
		B	402h	0,79
		B	403h	6,64
		C	406b	1,63
		C	406c	3,37
		C	406h	1,67
		B	406m	0,64
Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	91F0	C	276b	6,48
		B	280i	1,07
Czermnica				
Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150	B	16g	0,52
		A	104k	5,91
		B	332h	0,59
Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	3160	B	4c	0,25
		B	113Cf	0,48
		B	154c	1,90
		C	154h	1,91
		B	312f	3,21
		B	322k	0,19
Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	6510	B	10a	2,93
		B	10b	4,80
		B	49a	1,35
		B	77m	3,21
		B	84f	7,23
		B	85m	10,28
		B	85o	0,97
		B	109b	13,96
		B	110f	0,78
		B	160Bb	4,36
		B	187f	4,07
		B	187k	0,77
		B	188a	0,36
		B	188c	1,30
		B	188d	0,42
		B	188f	0,92

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	189c	4,32
		B	189d	3,45
		B	190d	2,85
		B	203c	0,75
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	B	203f	0,49
		B	227a	2,69
		C	312~b	0,14
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	A	184r	1,58
		B	5c	1,25
		C	7r	3,09
		C	7s	1,21
		C	8f	3,28
		B	36i	1,35
		A	37i	1,60
		B	38g	1,77
		C	49i	4,60
		A	49n	2,81
		C	52a	10,05
		B	52b	1,27
		B	53c	1,61
		C	53g	6,27
		B	63g	2,57
		C	68a	19,65
		C	68d	5,56
		C	79d	0,98
		B	82m	1,55
		C	82p	2,20
		C	88h	4,20
		C	88l	3,57
		C	89a	3,93
		C	89d	1,10
Kwaśne buczyny	9110	A	91b	4,11
		B	92a	3,94
		B	92b	4,29
		A	93c	2,71
		C	108a	3,99
		C	108b	1,47
		A	141g	3,22
		A	142b	5,14
		A	142f	4,76
		A	142i	3,03
		C	142k	1,50
		C	143a	10,66
		A	150f	0,93
		A	150k	1,30
		A	150r	0,61
		A	151b	3,07
		B	152a	6,74
		B	155f	1,76
		B	156m	0,53
		B	164b	3,32
		A	166i	0,70
		B	186f	3,28
		C	188g	11,06
		B	189f	7,48

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	197j	1,62
		B	198l	4,52
		A	203b	5,73
		C	204a	5,84
		B	204b	9,34
		C	258k	1,61
		C	266h	2,76
		A	270b	2,05
		C	270f	2,91
		A	275b	3,78
		C	275c	4,63
		C	275f	1,90
		C	275g	5,06
		A	275h	3,40
		A	275j	1,58
		A	275l	0,79
		C	276d	2,47
		A	276g	2,44
		B	276h	3,70
		C	284k	7,93
		B	285i	0,66
		B	285k	1,21
		A	286f	3,51
		B	288d	2,51
		B	293a	2,25
		B	293b	1,73
		B	293h	3,48
		B	293i	5,85
		B	297b	3,90
		C	302j	3,06
		C	306d	0,74
		B	306f	9,44
		C	317f	8,71
		C	317Ai	3,93
		C	320b	5,30
		C	320c	0,66
		C	325f	0,74
		B	2w	1,14
		C	5g	0,73
		C	6a	4,68
		C	9h	2,12
		A	11g	1,70
		C	36j	0,58
		B	39c	4,37
		B	53a	3,12
		C	63i	3,41
		C	63j	4,96
		C	85a	4,27
		C	85b	1,83
		C	88i	3,24
		B	104l	1,96
		B	104m	0,91
		C	107b	2,99
		C	124g	1,06
		C	149b	4,49
		C	150a	1,73
Żyzne buczyny	9130			

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	305b	10,99
		C	305c	0,96
		B	305g	6,84
		B	305i	0,58
		C	306a	2,23
		C	306b	4,13
		C	306c	2,57
		B	306h	1,31
		C	306i	1,25
		C	316f	4,98
		B	317c	6,22
Grądy subatlantyckie	9160	B	2t	0,25
		B	7d	0,46
		B	7f	0,29
		B	7g	1,83
		A	11i	2,89
		B	73d	1,02
		B	80l	0,67
		B	88g	1,20
		A	135d	9,17
		A	135g	1,70
		C	139h	2,42
		C	139i	2,20
		C	167b	1,98
		C	168a	1,59
		B	220j	1,20
		C	221f	0,68
		B	272d	3,37
B	333b	1,30		
B	333g	2,41		
Kwaśne dąbrowy	9190	C	7p	0,64
		C	7t	0,40
		B	200a	0,76
		C	220h	1,76
		B	229h	3,74
		C	288b	1,56
		C	289f	6,73
C	333b	1,30		
Bory i lasy bagienne	91D0*	B	35h	1,18
		A	126j	3,84
		C	129d	0,45
		B	142d	0,50
		B	183f	0,88
		B	193l	0,93
		B	194h	0,98
		C	228m	0,89
		A	235m	1,46
		B	236f	1,05
		A	236g	2,05
		A	236h	1,51
		A	236i	1,37
		A	236j	3,29
		A	237f	3,71
A	237g	2,25		
C	242k	5,63		
C	242o	0,71		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	243j	4,06
		C	243n	1,28
		C	247d	0,50
		A	248d	1,47
		A	249a	1,94
		A	249b	6,13
		C	250g	2,07
		C	250h	0,81
		C	255a	2,67
		B	267g	1,29
		C	268f	1,23
		C	268g	3,26
		C	269a	5,01
		C	269f	2,57
		C	269g	2,24
		C	269k	0,90
		C	290k	3,66
		C	290l	1,45
C	319j	0,63		
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0*	B	2a	1,39
		B	2p	2,44
		B	2r	1,39
		B	2s	1,22
		C	5d	0,50
		C	7b	0,25
		C	9l	0,85
		C	10f	0,61
		B	68c	0,74
		A	69d	1,00
		B	69j	0,32
		B	69l	3,78
		C	80i	2,73
		C	80m	1,81
		B	89b	1,85
		C	89g	1,71
		C	90a	1,47
		C	91i	1,08
		C	92g	3,12
		C	103f	1,09
		C	103i	2,84
		C	104b	3,06
		C	106c	0,72
		C	106d	2,30
		C	108i	2,37
		B	109c	3,97
		C	110g	0,87
		B	114k	2,91
		B	115s	0,47
		B	115t	2,00
		C	134d	8,00
		B	135c	2,08
C	135f	2,26		
C	136d	1,00		
C	138d	4,66		
B	138f	0,57		
C	139g	2,34		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	139j	1,05
		C	139k	1,19
		B	139l	1,73
		B	141a	0,07
		B	141b	3,08
		C	141c	0,36
		B	142a	4,80
		B	148p	3,86
		B	161At	1,09
		B	161Aax	1,46
		A	166m	1,98
		B	167i	1,02
		B	167l	1,26
		C	190f	1,60
		B	221c	0,89
		B	221h	1,91
		B	221i	0,45
		B	221o	1,30
		B	221p	1,15
		B	221s	0,50
		B	221Ab	2,26
		B	221Ac	2,42
		C	229i	1,22
		B	251h	2,35
		B	251i	0,93
		B	251l	2,84
		B	259a	3,53
		B	259b	5,08
		C	259g	1,37
		C	260b	0,67
		B	269i	2,32
		B	277f	2,64
		A	279i	0,23
		B	281d	1,14
		B	285b	0,63
		C	295h	1,57
		C	303d	1,00
		C	316g	1,09
		B	321i	7,19
		B	325b	9,21
		B	325d	1,62
		B	329c	6,51
		B	331o	3,05
		B	331r	0,67
		B	331s	0,60
		B	332g	1,95
		B	332i	0,76
		B	333l	0,65
		B	333o	0,09
		B	333p	0,67
		B	333r	1,98
		B	333t	0,82
		B	333jx	0,10
		B	333kx	0,01
SIEDLISKA PUNKTOWE				

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
Nowogard				
Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150	B	79k	0,60
		B	141a	1,37
		B	142b	0,52
		B	200g	1,00
		B	201j	1,90
		B	351h	0,90
		B	368f	0,90
		A	409Bo	1,30
Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	3160	A	1Bb	2,20
		B	231b	0,42
		A	264g	0,40
		A	264i	0,15
		A	264l	1,90
		A	266b	4,85
		B	283j	0,50
		A	405g	2,27
Niżowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	6510	B	262Ah	1,76
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110*	A	1Bb	2,27
		A	78w	0,60
		B	243b	0,39
		B	243d	0,46
		A	264l	0,90
		A	266b	2,00
		B	295d	0,17
		B	296b	0,72
		B	296i	0,03
		B	297a	0,06
		B	314j	0,10
		B	318j	0,04
		Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	B
B	295l			0,40
B	340l			1,27
B	358d			0,23
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	A	1Bb	2,27
		A	78w	0,60
		B	79k	1,45
		B	243b	0,39
		B	243c	0,10
		B	243d	0,32
		B	260b	0,22
		A	264i	0,51
		A	264l	3,50
		A	266b	4,72
		B	283j	3,70
		C	294k	0,20
		B	295d	0,19
		C	295l	0,78
		B	296b	0,09
		B	296i	0,03
		B	297a	0,12
B	314j	0,17		
B	318j	0,11		
B	329g	0,10		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	340l	1,20
		B	358d	0,46
		B	358f	0,38
Kwaśne buczyny	9110	A	142c	4,82
		B	153b	0,14
		B	212d	0,42
		C	214f	1,45
		C	219g	2,35
		B	259a	0,55
		C	262b	1,59
		B	303d	4,94
		B	306a	0,88
		B	308d	3,40
		C	318a	2,79
		A	375a	0,55
		B	392h	0,68
		Żyzne buczyny	9130	C
A	142c			2,33
B	146a			2,57
C	147a			0,91
C	147g			0,91
A	147h			0,77
C	244f			8,56
C	301a			0,86
C	303b			0,76
B	303d			5,00
B	306a			3,91
C	307b			2,13
B	308d			0,40
A	375a			1,34
B	376a			1,00
A	377Aa			1,26
A	393c			6,15
Grądy subatlantyckie	9160	A	25a	0,39
		B	25b	0,15
		B	25c	0,20
		B	25d	0,41
		B	25f	0,18
		B	87j	0,56
		B	100c	0,30
		A	100d	1,00
		C	100f	1,00
		B	101c	2,60
		C	112f	0,46
		C	120c	1,75
		C	147g	0,88
		C	169a	0,11
		C	169b	0,06
		B	172d	0,35
		C	189f	0,36
		C	197c	1,85
		C	214a	1,67
		B	232i	0,79
A	238c	1,80		
B	253Ah	0,69		
B	253Al	0,70		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	253Ar	0,30
		B	257n	1,50
		A	275a	2,50
		B	302b	0,80
		B	306a	0,80
		C	307b	0,50
Kwaśne dąbrowy	9190	B	167g	2,90
		A	238c	3,58
		A	275a	2,53
		B	314b	0,77
		C	314h	3,13
		B	315d	3,32
		C	343f	1,27
		C	388f	0,51
Bory i lasy bagienne	91D0*	A	79i	0,50
		C	113d	0,30
		C	155g	0,46
		A	170b	1,55
		A	170f	0,47
		B	295d	0,08
		B	296b	0,44
		C	297b	0,50
		C	297f	0,70
		C	299k	0,15
		C	300i	0,20
		C	316c	0,15
		B	317a	0,15
		Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0*	B
B	25c			0,38
B	25f			1,63
B	25h			0,12
B	26a			0,14
A	26a			0,20
A	26c			0,29
B	26d			0,20
A	26g			0,38
B	26j			0,49
B	27d			0,20
B	27h			4,72
C	61k			0,32
B	66o			0,30
C	67c			0,72
B	67d			0,90
C	83h			1,50
C	85i			0,20
B	87j			1,10
A	100d			2,40
A	100f			1,02
B	100h			0,50
B	101c			0,51
C	119b			0,60
B	119b			0,78
B	159a			0,74
B	163b			0,13
B	163h			0,23
B	172d			1,57

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		C	174l	1,34
		B	181g	1,38
		B	182b	2,88
		C	209d	3,40
		C	221d	0,37
		C	226b	2,46
		C	233j	0,46
		B	253Ah	0,70
		B	253Ar	0,70
		B	262Ai	0,48
		C	263Acx	3,14
		C	273a	0,76
		C	278c	0,37
		C	301a	0,50
		C	303b	1,96
		C	306a	0,20
		C	307b	0,50
		C	316d	0,80
		B	376a	1,15
Czermnica				
Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	3150	B	229d	0,30
Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne	3160	A	89k	0,22
		C	154g	0,16
		B	311d	0,15
		B	311f	0,19
		B	312h	0,38
		B	322b	0,04
		B	323g	1,04
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	6410	B	17c	1,05
		C	161Ay	0,73
Nizowe i górskie łąki świeże użytkowane ekstensywnie	6510	B	17c	3,10
		B	103b	4,14
		B	166l	2,34
Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110*	A	89k	0,10
		A	90f	0,10
		B	237c	0,39
		B	314c	0,40
		B	314d	2,24
		B	334c	1,76
Torfowiska wysokie zdegradowane lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7120	B	113Ch	0,24
		B	319n	0,24
		B	319r	0,07
Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	7140	B	16c	0,11
		C	77c	0,07
		C	78d	0,20
		A	89k	0,10
		A	90f	0,12
		B	113Ch	0,32
		A	154b	0,11
		B	155d	0,39
		B	166l	0,10
		C	222f	0,45
		B	229d	0,21
		C	234n	0,68
C	235p	0,15		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	237c	1,03
		B	237d	0,10
		C	246a	0,11
		C	247a	0,10
		C	311k	0,71
		C	312j	4,72
		B	319n	0,24
		B	319r	0,03
		B	323g	0,60
		B	334c	2,85
Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	A	185j	1,66
Kwaśne buczyny	9110	B	5a	0,28
		B	5b	2,89
		A	5h	0,44
		A	5i	0,17
		A	6b	0,12
		C	6f	0,40
		C	7l	0,24
		B	29f	0,68
		B	36h	4,70
		B	36k	1,79
		B	36m	3,77
		B	37f	2,87
		B	37j	6,26
		B	38c	6,45
		B	38f	1,98
		B	38k	0,24
		A	49o	1,80
		B	51a	2,40
		B	52c	0,19
		C	99j	1,96
		C	129a	0,49
		B	141i	0,29
		A	150d	1,40
		B	156n	0,15
		A	169c	1,50
		B	197g	1,77
		B	197h	0,17
		B	197m	0,36
		B	198n	1,57
		A	221b	1,70
B	258b	0,20		
B	271h	1,11		
B	278h	0,18		
B	321h	0,24		
B	321k	0,71		
C	324g	1,22		
C	325g	0,36		
C	329b	0,45		
Żyzne buczyny	9130	C	7j	2,94
		C	36g	0,21
		C	36h	3,89
		B	37f	2,09
		C	37f	2,38
		B	38c	1,65

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	38d	1,39
		B	39b	0,94
Grądy subatlantyckie	9160	B	7c	0,67
		B	7h	3,30
		C	51d	2,23
		B	73h	0,27
		A	150d	0,30
		B	240a	0,35
		B	240c	0,78
		B	271h	0,24
		B	279g	0,71
		B	317Ag	0,23
		B	321c	0,34
		A	321f	0,21
		A	321h	1,65
		C	329g	0,12
		C	329j	0,14
		B	333a	0,13
		B	333c	0,70
		B	333i	0,13
Kwaśne dąbrowy	9190	B	7i	0,11
		B	7j	0,11
		B	29b	0,39
		C	74d	1,49
		C	239a	0,87
		C	278l	0,38
		C	329d	0,51
		C	329g	0,23
Bory i lasy bagienne	91D0*	B	16c	0,23
		B	56h	0,12
		C	75j	0,17
		B	76b	0,92
		B	90g	1,00
		C	129a	0,46
		A	154a	0,14
		A	154b	0,34
		A	154g	0,12
		A	154i	0,70
		B	155d	0,69
		B	193h	0,13
		C	230j	0,30
		C	234c	1,13
		C	234m	0,30
		C	234n	0,25
		C	235l	0,36
		A	236o	0,06
		C	235p	0,39
		B	236b	0,59
		A	236k	6,58
		A	237c	6,08
		A	237d	0,24
C	247a	1,63		
C	247b	0,69		
C	247g	0,18		
A	248f	0,20		
C	269h	0,60		

Nazwa siedliska	Kod	Stan	Oddz., pododdz.	Pow. [ha]
		B	314b	0,29
		B	314c	0,85
		B	314d	1,85
		B	314g	0,29
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0*	A	5a	0,65
		C	5f	0,08
		B	7h	0,29
		B	7m	0,22
		B	38a	0,44
		C	99b	0,34
		C	99c	0,14
		B	106m	2,90
		C	124d	0,78
		C	166j	0,53
		C	195i	0,11
		B	251d	0,26
		B	258b	0,91
		B	259c	0,10
		C	259f	1,49
		B	269m	0,35
		B	277f	2,04
		A	279c	0,15
		A	279g	0,20
		A	279h	0,47
		A	279j	0,51
		A	279k	0,97
		B	281b	1,70
		B	317Aa	0,23
		B	317Ag	0,23
		B	317Ah	0,33
		B	321d	0,11
		B	321g	0,53
		B	321h	0,13
		A	324g	0,12
		B	325g	0,09
		B	329g	3,78
B	333k	0,24		
B	333n	0,42		
B	333s	1,74		
Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	91F0	B	5a	0,76
		B	5b	0,12
		B	7a	0,36
		B	7c	0,62

Załącznik nr 4.

Wykaz wydzieleń, które uznano za ekosystemy referencyjne.

Oddział	Pododdział	Rodzaj powierzchni	TSL	Powierzchnia [ha]
Obwód Nowogard				
13	n	D-STAN	BMB	1,73
15B	h	D-STAN	BMB	1,25
26	j	D-STAN	OL	1,24
100	d	D-STAN	OL	3,36
100	f	D-STAN	OL	1,86
100	g	D-STAN	LŚW	1,70
100	n	D-STAN	LŚW	0,76
101	c	D-STAN	LMŚW	3,11
141	c	D-STAN	LW	1,62
142	c	D-STAN	LŚW	7,15
147	n	D-STAN	LŚW	2,20
148	c	D-STAN	LŚW	3,15
200	j	SUKCESJA	OL	0,81
201	i	D-STAN	LMŚW	2,01
207	j	D-STAN	LW	3,34
217	a	D-STAN	LW	1,73
226	i	D-STAN	LŚW	2,90
232	g	SUKCESJA	LŚW	0,26
232	h	D-STAN	OL	0,64
232	i	D-STAN	LŚW	2,54
232	j	D-STAN	LŚW	1,12
246	h	D-STAN	LMŚW	2,09
249	c	D-STAN	OLJ	0,78
249	f	D-STAN	OLJ	3,09
258	b	D-STAN	LW	1,11
258	g	D-STAN	OLJ	1,58
258	h	D-STAN	OLJ	2,62
259	a	D-STAN	LŚW	1,77
262	a	D-STAN	OLJ	7,47
262	f	SUKCESJA	LMB	0,68
263A	hx	D-STAN	LŚW	1,35
263A	ix	SUKCESJA	BMB	1,58
264	m	SUKCESJA	LMB	1,32
267	l	SUKCESJA	LMW	2,07
268	a	D-STAN	LMB	3,04
271	a	D-STAN	LMŚW	0,88
273	b	D-STAN	LŚW	1,22
274D	j	D-STAN	OL	1,53

Oddział	Pododdział	Rodzaj powierzchni	TSL	Powierzchnia [ha]
275	g	D-STAN	LW	1,38
275	k	D-STAN	LMŚW	0,53
280	i	D-STAN	LW	1,07
296	j	SUKCESJA	BMB	1,43
304	f	SUKCESJA	BMB	3,35
313	k	D-STAN	BMB	1,82
339	i	D-STAN	LMW	3,02
340	b	D-STAN	LMŚW	1,86
352	a	BAGNO	-	1,19
352	b	D-STAN	LMŚW	1,01
352	c	D-STAN	LMŚW	1,11
352	d	D-STAN	LŚW	1,28
352	g	D-STAN	BMB	2,25
352	h	SUKCESJA	OL	0,71
352	j	D-STAN	OL	0,97
377	f	D-STAN	LW	0,43
377	l	D-STAN	BMŚW	0,70
377A	a	D-STAN	LŚW	1,50
393	b	D-STAN	LW	6,01
403	l	D-STAN	LŚW	0,64
405	h	D-STAN	LW	1,69
405	i	D-STAN	LŚW	0,74
Obręb Czermnica				
5	d	D-STAN	OLJ	0,50
7	d	D-STAN	LŁ	0,46
7	f	D-STAN	LW	0,29
27	c	D-STAN	LMW	1,61
27	h	Ł	-	0,65
54	g	D-STAN	OL	4,58
56	g	D-STAN	BMB	1,08
77	g	D-STAN	BMŚW	0,93
78	g	D-STAN	BMŚW	0,49
78	h	D-STAN	BMŚW	0,74
96	a	D-STAN	LMB	0,55
96	g	D-STAN	BB	0,61
104	l	D-STAN	LMŚW	1,96
104	m	SZCZ CHR	LMŚW	0,91
111	b	D-STAN	BMB	0,53
112	a	D-STAN	BMB	0,54
126	i	D-STAN	BMW	1,02
126	j	D-STAN	BMB	3,84

Oddział	Pododdział	Rodzaj powierzchni	TSL	Powierzchnia [ha]
142	d	D-STAN	LMB	0,50
142	g	D-STAN	LMB	0,79
143	b	SUKCESJA	BMB	0,62
156	l	D-STAN	LMB	0,74
182	c	D-STAN	LMW	1,15
182	d	D-STAN	LMW	3,58
182	i	D-STAN	BMŚW	2,70
182	j	D-STAN	LMW	0,33
194	f	D-STAN	BMW	1,01
196	k	D-STAN	OL	0,92
197	j	D-STAN	LŚW	1,62
198	k	D-STAN	OL	0,51
198	l	D-STAN	LŚW	4,52
198	m	D-STAN	OL	1,13
198	n	D-STAN	LŚW	2,19
203	g	D-STAN	LMB	1,08
218	g	D-STAN	LMB	2,62
219	b	D-STAN	LMB	5,10
220	j	D-STAN	LMŚW	1,20
221	b	D-STAN	LMŚW	3,38
221	f	D-STAN	LW	0,68
228	n	D-STAN	BMB	0,73
235	m	D-STAN	BMB	1,46
236	g	D-STAN	BMB	2,05
237	f	SZCZ CHR	BMB	3,71
237	g	D-STAN	BMB	2,25
242	k	D-STAN	BMB	5,63
242	o	SUKCESJA	BMB	0,71
243	n	SUKCESJA	BMB	1,28
248	d	D-STAN	BMB	1,47
249	b	D-STAN	BMB	6,13
250	g	D-STAN	BMB	2,07
250	h	D-STAN	BMB	0,81
254	d	D-STAN	BMB	1,34
255	n	D-STAN	OL	2,52
257	c	D-STAN	LMB	1,28
267	g	SUKCESJA	BMB	1,29
269	a	D-STAN	BMB	5,01
269	h	D-STAN	BMŚW	2,01
269	k	D-STAN	BMB	0,90
269	l	D-STAN	BMB	1,15

Oddział	Pododdział	Rodzaj powierzchni	TSL	Powierzchnia [ha]
271	f	D-STAN	LMB	3,24
290	m	D-STAN	LMB	3,20
297	i	D-STAN	BMW	1,24
298	h	D-STAN	BMB	2,08
301	l	D-STAN	LMŚW	0,61
301	m	D-STAN	LMŚW	0,38
304	l	D-STAN	BMB	0,50
310	j	BAGNO	-	1,36
311	c	BAGNO	-	0,80
311	k	BAGNO	-	1,59
311	~b	LINIE	-	0,01
312	f	JEZIORO	-	3,21
312	j	BAGNO	-	7,23
317A	c	D-STAN	LMW	0,52
319	k	D-STAN	BMB	0,67
321	h	SZCZ CHR	LMŚW	2,02
325	f	D-STAN	LMŚW	0,74
325	g	D-STAN	OLJ	0,47
334	c	BAGNO	-	5,95

